

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

הוועידה ה-18

חיפה, 18.12.1976 – 15

הוועידה ה-18

הוצאת הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הישראלית (רק"ח)

דפוס "אורלי", ת"א, פל' 3 20 62

סדר-היום של הוועידה ה-18

1. דין-וחשבון הוועד המרכזי
2. דין-וחשבון ועדת הביקורת המרכזית
3. דיון וקבלת החלטות
4. בחירת הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית

18th CONGRESS COMMUNIST PARTY OF ISRAEL Haifa, 15—18.12.1976

1. Report of the Central Committee (delivered by Comrade Meir VILNER)
2. Report of the Central Control Commission (delivered by Comrade Wolf EHRlich)
3. Discussion and Resolutions
4. Elections of the Central Committee and the Central Control Commission.

מבוא

הוועידה ה־18 מהווה שלב חשוב בהתפתחות המפלגה הקומוניסטית הישראלית. הוועידה ביטאה את גידול כוחה והשפעתה של המפלגה, את התרחבות קשריה הציבוריים וגידול משקלה הפוליטי בארץ.

הוועידה ה־18 תרמה תרומה רבה לחיזוקה הרעיוני והפוליטי של המפלגה, להבהרת שאלות יסודיות. הוועידה ה־18 הוכיחה, כי מפלגתנו מלוכדת מבחינה רעיונית, פוליטית ואירגונית, כי האחדות היהודית־ערבית של המפלגה, שחושלה בשנים האחרונות במאבקים ציבוריים רבי־משקל — איתנה ומבוצרת.

הוועידה ה־18 היתוותה תוכנית־שלום ריאליסטית וצודקת, אשר יכולה ללכד את כל שוחרי־השלום היהודיים והערביים בישראל לחזית־שלום אחת. הוועידה ה־18 יזמה הקמת רשימת חזית שלום ודמוקרטיה לבחירות לכנסת, כדי להוות אלטרנטיבה למדיניות הסיפוחים התוקפנית של הממשלה וכדי להדוף את הסתערות כוחות הימין והפאשיזם אל השלטון. הוועידה ה־18 העלתה כבעייה מרכזית את המאבק לשלום ולחזית־שלום רחבה ביותר כדי למנוע מלחמה ישראלית־ערבית חמישית וכדי לכוון שלום צודק ובר־קיימא. הוועידה הציגה בפני עמינו את הברירה המוחשית: או שלום שיכבד את זכויות כל העמים והמדינות — לרבות העם הערבי הפלשתינאי וישראל — או מלחמה עקובה־מדם יותר מכל קודמותיה.

הוועידה ה־18 היתוותה תוכנית כלכלית וחברתית לפתרון הבעיות החמורות של המשק הישראלי, להבטחת הזכויות והאינטרסים של מעמד הפועלים וכלל העמלים. הוועידה הדגישה את הקשר בין המאבק נגד הכיבוש ולמען השלום לבין המאבק להגנת השכר ורמת־החיים של העם העובד.

הוועידה ה־18 היתה מיפגן גדול של סולידריות בינלאומית של המפלגות הקומוניסטיות האחיות — ובראשן המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ — עם דרכה ומאבקה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ובמיוחד הובעה הזדהות עם תוכנית־השלום שהיתוותה המפלגה ועם מאבקה לחזית־שלום רחבה ביותר, ללא הבדל השקפה אידאולוגית והשתייכות מפלגתית.

הוועידה ה־18 היתה ביטוי עז לסולידריות של המפלגות הקומוניסטיות הערביות עם המפלגה הקומוניסטית הישראלית, עם דרכה ומאבקה. על־ידי כך הוכיחה הוועידה ה־18, כי על בסיס פרוגרמה נכונה, המבטאת את האינטרסים של כל העמים, את האינטרסים של העמלים, ועל בסיס מאבק משותף נגד האימפריאליזם ועושי־דברו, יכולה לקום אחוות־עמלים ואחוות־עמים יהודית־ערבית וישראלית־ערבית.

הוועידה ה־18 הוכיחה ביתר־שאת, כי המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המודרכת על־ידי האידאולוגיה המארקסיסטית־לנינית, תוך יישומה לתנאיה של ישראל — מצליחה ע"י פרוגרמה פוליטית נכונה וטקטיקה נכונה להרחיב את שיתוף־הפעולה עם חוגים ציבוריים רחבים, דבר שבא לידי ביטוי בהשתתפותם של נציגי אירגונים ציבוריים ופוליטיים ואישי־ציבור רבים, יהודים וערבים בוועידה.

הוועידה ה־18 הפגינה את מסירותם הרבה של חברי המפלגה, של חברי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי ושל האוהדים למפלגה, לדרכה ולמאבקה. אירגונה הטוב של הוועידה, העברתה המוצלחת מכל הבחינות, ההגנה עליה מפני הכנופיות הפאשיסטיות שפעלו בחסות המשטרה, ההד הציבורי הרחב, ההצלחה הגדולה של מגבית הוועידה, הפירסום הטוב והמהיר של חומר הוועידה בבטאונים המפלגה „זו הדרך” ו„אל־איתחאד” — כל אלה היו פרי מאמצים של המוני חברי המפלגה ובנק"י ושל האוהדים.

הוועידה ה־18 נתנה למפלגה הקומוניסטית הישראלית נשק רעיוני ופוליטי רב־חשיבות. עתה מוטל על כל מוסדות וחברי המפלגה לבצע את החלטותיה, ללמוד את ראשי־הפרקים, את הדין־וחשבון של הוועד המרכזי ואת כל החומר הרעיוני, הפוליטי והאירגוני, שאושר בוועידה ה־18. המפלגה הקומוניסטית הישראלית תפעל כאיש־אחד, בהתאם להחלטות ועידתה ה־18, תרחיב את שורותיה ואת השפעתה, תלכד את מירב הכוחות הציבוריים, היהודיים והערביים, למאבק למען השלום והדמוקרטיה, למען האינטרסים והזכויות של העם העובד, למען שוויון־זכויות לאומי ועדתי, למען תהא ישראל בית ומולדת לעם העובד, למען אושרם של עמינו.

מהלך הוועידה

מושב הפתיחה — 15.12.1976, בערב

הוועידה נפתחה בשעה 7 בערב באווירה נרגשת ונלהבת, כשאולם קולנוע "שביט" בחיפה היה צר מהכיל את כל הבאים: מאות צירי הוועידה, חברי המפלגה וידידיה, יהודים וערבים, אורחים ומוזמנים רבים וכן חברי המשלחות האורחות.

מעל הבמה — בה שלטו צבעי אדום ותכלת-לבן — התנוססו מוזהבים סמל הוועידה וסיסמתה: "לאחדות במאבק נגד הכיבוש, למען השלום, הדמוקרטיה וזכויות העמלים".

הקהל הרב קיבל בתשואות חמות את חברי הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית ואת ראשי משלחות המפלגות האחיות שעלו על הבמה.

בוועידה השתתפו נציגי מפלגות, ארגוני ציבור ואישים מישראל שבירכו את הוועידה.

עתונאים, כתבי רדיו וטלוויזיה וצלמי עתונות רבים באו ודיווחו על הוועידה.

הערב נפתח בהימנונים — "התקווה" ו"האינטרנציונל". דגל המפלגה ודגל ישראל הוצבו על כנם.

תופיק טובי, חבר הלשכה הפוליטית ומרכז מזכירות הוועד המרכזי, נשא דברי פתיחה.

מאיר וילנר, המזכיר הכללי, הגיש את דין-וחשבון הוועד המרכזי לוועידה ה-18. דברי הנאמים נשמעו בהקשבה דרוכה.

התרגשות רבה עוררה ההודעה, כי לוועידה נתקבלו ברכות משורת מפלגות קומוניסטיות אחיות מהארצות הערביות: מירדן, מהאירגון הקומוניסטי הפלשתינאי הפועל בשטחים הכבושים, מסוריה, מעיראק, ממצרים וממרוקו. שתי הברכות הראשונות נקראו בערב הפתיחה.

לאחר מכן הושמעה ברכת ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, שאותה נשא החבר יורם גוֹז'נסקי, המזכיר הכללי. הברכה הובאה במעמד חגיגי, כשחברי ברית הנוער הקומוניסטי, לובשים חולצות לבנות ועונדים עניבות אדומות של התנועה, התפרסו בכל רחבי האולם, לקול חצוצרות ותופים ובידיהם דגלים.

המושב השני — 16.12.1976, בבוקר

החבר עוזי בורשטיין פתח את המושב השני ביום חמישי בבוקר. הוועידה אישרה את התקנות לניהול הוועידה בשני שינויים קלים, אשר האחד מהם הציע הוועד המרכזי היוצא והשני החבר משה בן-חורין מתל-אביב.

לאחר־מכן אושרו כצירים בדעה מכרעת מספר חברי מפלגה שעליהם המליץ הוועד המרכזי.

הוועידה בחרה את מוסדותיה. לנשיאות הוועידה נבחרו החברים: אבו־עיטה עבד אל־חמיד, אונגר יהודה, אירגה יהושע, אירגו מרדכי, אלטמן קלמן, אל־קאסם סלים, ארליך וולף, בורשטיין עוזי, גוז'נסקי יורם, גוז'נסקי תמר, גונן בנימין, ג'ורג'ורה מונעם, וילנר מאיר, זיגד תופיק, זיסר משה, זליג אברהם, חביב ג'סאן, חביבי אמיל, חנין (סשה) דוד (יו"ר), טובי ג'ורג', טובי תופיק, כורי סמירה, כורי רמזי, כליפה מנשה, כמיס סליבה, כנענה אסעד יוסף, כרכבי זאהי, לבנבראון אברהם, לברכט הנס, לוביץ' רות, לנגר פליציה, מוסא ג'מאל, מיכאלי גבריאל, מורקוס נימר, מלמד אברהם, נקארה חנא, עאשור עלי, פיינהויז פנינה, קוג'מן יעקב, שביטה גאזי, תומא אמיל.

לוועדה המתמדת נבחרו החברים: אונגר יהודה, אירגה יהושע, אלטמן קלמן, אל־קאסם סלים, ארליך וולף, בורשטיין עוזי, גוז'נסקי יורם, גוז'נסקי תמר, גונן בנימין, וילנר מאיר, זיגד תופיק, חביבי אמיל (יו"ר), חנין (סשה) דוד, טובי ג'ורג', טובי תופיק, כמיס סליבה, כרכבי זאהי, לבנבראון אברהם, לוביץ' רות, מוסא ג'מאל, מלמד אברהם, עאשור עלי, תומא אמיל.

לוועדה המתמדת נבחרו החברים: אונגר יהודה, אירגה יהושע, דוד, טובי שפיק, כורי סמירה, כורי רמזי (יו"ר), כנענה אסעד יוסף, כליפה מנשה, לברכט הנס, סבאג' יוסף, קוג'מן יעקב, שביטה גאזי.

לוועדת הערעורים נבחרו החברים: אבו־עיטה עבד אל־חמיד, ג'ורג'ורה מונעם, זברק אריה, זיסר משה, לבנבראון אברהם (יו"ר), מורקוס נימר, מיכאלי גבריאל, עירם צילה.

אחרי בחירת מוסדות הוועידה נמסרה רשות הדיבור ליושב־ראש ועדת הביקורת המרכזית, וולף ארליך, שהגיש את דין־חשבון ועדת הביקורת המרכזית.

החבר ג'ורג' טובי (חיפה) היה ראשון המשתתפים בדיון. אחריו דיברו החברים: שלום שמואל (בני־ברק), ג'מאל מוסא (עכו), אברהם לבנבראון (ירושלים) ומנשה כליפה (בני־ברק).

המושב השלישי — 16.12.1976, לפני הצהריים

יושב־ראש היה החבר גאזי שביטה.

בדיון השתתפו החברים: פדל נעאמנה (עראבה), אברהם זליג (ראשון־לציון), עבד אל־חמיד אבו־עיטה (טייבה), צילה עירם (חיפה), זאב קונצמן (פתח־תקוה), אסעד יוסף כנענה (יפיע), תמר גוז'נסקי (בת־ים) ויוסף סלימאן (קרית־אתא).

המושב הרביעי — 16.12.1976, אחרי-הצהריים

יושב-ראש היה החבר אברהם זליג.

בדיון השתתפו החברים: יחיאל עמית (ירושלים), עזמי בשארה (נצרת), אברהם דיין (יפו), מוריד פריד מחאמיד (אום אל-פחם), סאלם ג'ובראן (נצרת), קליר כהן (פתח-תקוה), פרדי שטיין (תל-אביב), כמאל ג'טאס (ראמה), יוכבד גונן (חיפה), רות לוביץ (תל-אביב), איטה וילנר (תל-אביב), נעים סלמן (ירושלים), יוסף אלגזי (גלילי) (רמת-גן), מורשד סלים (עבלין), עוזי בורשטיין (תל-אביב), סלווה מוסא (עכו), שחדה עטייה (באר-שבע), שולה חנינין (תל-אביב).

המושב החמישי — 16.12.1976, בערב

יושב-ראש היה החבר ג'מאל מוסא.

בדיון השתתפו החברים: מחמוד חוסין אגבריה (אום אל-פחם), בנימין גונן (חיפה), אמיל חביבי (נצרת).

יומה השני של הוועידה הסתיים במיפגן מלהיב של הסולידריות הבינלאומית החובקת-זרועות-עולם של המחנה הסוציאליסטי ושל כוחות השלום והקידמה היהודיים והערביים בישראל, עם המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

ברכת "הפנתרים השחורים" פתחה את שורת הברכות. צ'רלי ביטון, ממנהיגי "הפנתרים", הכריז — לקול תשואות באי הוועידה — על השתתפות תנועתו לצידה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית במאבק נגד סכנת הפאשיזם והמלחמה ולמען השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית.

אחריו בירך חנא מואיס, ראש המועצה של כפר-ראמה, בשם ועד ראשי המועצות המקומיות הערביות. הוא אימץ את ידי המפלגה הקומוניסטית הישראלית במאבקה העקבי נגד מדיניות האפליה כלפי האוכלוסיה הערבית בישראל ולמען שוויון-זכויות. "אחוה יהודית-ערבית!" — קרא הקהל הרב.

ברכת הוועד לשלום צודק בין ישראל והארצות הערביות הביא נתן ילין-מור, שהעלה על נס את המפלגה הקומוניסטית הישראלית על חלקה במאבק לקידום עניין השלום הצודק והיציב באזור.

כשניתנה רשות הברכה לראש משלחת המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות, אלכסנדר אקסיונוב, קם הקהל הנלהב על רגליו. קריאות "ידידות ישראל—ברית-המועצות" ו"דרוז'בה" הידהו שעה ארוכה באולם. התשואות עוד גברו, כשהמשלחת הסובייטית הגישה שי לנשיאות הוועידה: דיוקן מרהיב של לנין ארוג על שטיח אדום.

ראש המשלחת, אלכסנדר אקסיונוב, ביטא בברכתו את הזדהות מפלגתו עם תוכנית השלום של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, וחזר

וציין כי ברית-המועצות מוכנה לשפר את יחסיה עם ישראל, אם ממשלתה תשנה את מדיניותה ותנהל מדיניות שלום.

את ברכת החזית הדמוקרטית של נצרת השמיע עו"ד ראיך ג'רג'ור, סגן ראש עיריית נצרת ויו"ר החזית. הוא הביע תמיכה בהקמת חזית שלום ודמוקרטיה בישראל, בהתאם לתוכניתה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

נציג המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, קארלו גאלוצי, חבר הוועד הפועל של המפלגה, העלה על נס בדברי ברכתו את קריאתה רבת-החשיבות של הוועידה ה-18 להקמת חזית רחבה של כל כוחות השלום בישראל. הקהל השיב בשירה ספונטנית נלהבת של "אוואנטי פופולו!". ברכת הוועד הארצי להגנת האדמות הביא מחמוד געאמנה, יושב-ראש המועצה המקומית עראבה, מראשי הוועד, שהעריך את תרומתה של המפלגה הקומוניסטית למאבק נגד הפקעת האדמות הערביות. ברכת המפלגה הקומוניסטית הבולגרית הביא לוועידה ניקולאי דול-גרוב, חבר הוועד המרכזי ומזכיר ראשון של מחוז סופיה. ברכתו נתקבלה בהתלהבות רבה.

את ברכת מפלגת האחדות הסוציאליסטית של גרמניה הביא החבר קורט זייבט, יושב-ראש ועדת הביקורת המרכזית. התרגשות רבה התעוררה, כאשר המשלחת מסרה את דגל-הכבוד של הוועד המרכזי של מפלגת האחדות כשי למפלגה הקומוניסטית הישראלית.

התלהבות מיוחדת עוררה בקרב באי הוועידה ברכת המפלגה הקומוניסטית הצ'יליאנית, שהשמיע סרחיו ווסקוביץ', חבר הוועד המרכזי וראש עיריית ואלפאראיסו בתקופת כהונתה של האחדות העממית, בראשות הנשיא איינדה. הקהל הביע את הזדהותו עם מאבקו ההירואי של עם צ'ילה נגד המשטר הפאשיסטי בארצו בשירה נלהבת של שיר האחדות העממית בצ'ילה — "ונסרמוס" — ובקריאות.

ברכת מפלגת הפועלים הפולנית המאוחדת השמיע לוציאן מוטיקה, חבר הוועד המרכזי ויושב-ראש מחלקת התרבות. דבריו נתקבלו בתשואות. ערב גדוש חוויות זה הסתיים בברכתה של המפלגה הקומוניסטית הפורטוגזית, שהביאה מרגריטה טאנג'רינה, חברת הוועד המרכזי. "פורטוגל! פורטוגל!" — געש האולם הנרגש בקריאות קצובות נלהבות, כשהאורחת העניקה לחבר מאיר וילנר את עיטור הוועידה ה-8 של מפלגת האחדות האמיצה.

המושב השישי — 17.12.1976, בבוקר

יושבת-ראש היתה החברה תמר גוז'נסקי.

במושב זה השתתפו בדיון החברים: נאיף סלים (פקיעין), שלמה דוד (פתח-תקוה), ג'סאן חביב (נצרת), צפורה שרוני-טובי (חיפה), יחיא קסאב (סטודנט בברה"מ), שלמה בקר (הרצליה), לוטפיה שומר (נצרת), איברהים

מאליק (כפר-יאסיף), משה ברזילי-נוף (רמת-גן), סלים אל-קאסם (נצרת),
יעקב קוג'מן (פתח-תקוה).

המושב השביעי — 17.12.1976, לפני הצהריים

יושב-ראש היה החבר סלים אל-קאסם.

במושב זה השתתפו בדיון החברים: עבאס זין אל-דין (חיפה), עומר
סעדי (נצרת), אירנה לוינהוף (תל-אביב), שפיק ח'ורייה (שפרעם), קצב
מרדכי (רחובות), אליאס אבו-עוקסה (סטודנט בדד"ר), עבד אל-קאדר דאהר
(טייבה).

ברכת המפלגה הקומוניסטית הצ'כוסלובקית הביא יארוסלב היינה,
חבר הוועד המרכזי ומזכיר המפלגה בבוהמיה הדרומית.
את ברכת המפלגה הקומוניסטית הגרמנית מסר החבר פטר גינגולד,
יושב-ראש ועדת הביקורת במחוז הסן. דבריהם נתקבלו בתשואות.

המושב השמיני — 17.12.1976, אחרי-הצהריים

יושב-ראש היה החבר מנשה כליפה.

במושב זה השתתפו בדיון החברים: עלי עאשור (חיפה), יהושע
אירגה (פתח-תקוה), אנואר עווד (עכו), פליציה לנגר (רמת-גן), וג'יה
סמעאן (חיפה), תופיק זיאד (נצרת), סוהיל דיאב (סטודנט בירושלים),
אפרים קצב (רמת-גן), פולה מרקוביץ' (קרית אתא), אברהים ביאדסי
(באקה אל-גרביה), יוסף סבאג' (נצרת), סליבה כמיס (חיפה), גבריאל
מיכאלי (תל-אביב), זאהי כרכבי (חיפה), רחל בכר (תל-אביב).
דברי ברכה בשם ברית השמאל הציוני הסוציאליסטי העצמאי הביא
אשר שלומי, חבר קיבוץ געתון.

הח' יורם גוון-נסקי קרא רשימת ברכות שנתקבלו מן הארץ.

החבר תופיק טובי מסר על תוצאות התחרות הבין-מחוזית, שנושאה
היו הרחבת שורות המפלגה, הגדלת הפצת העתונות הקומוניסטית ומגבית
הוועידה. לקול תשואות הקהל הודיע, כי במקום ראשון בתחרות זכה מחוז
עכו. על-פי מסורת הוועידות נמסר דגל הוועידה למחוז המנצח. משלחת
המחוז עלתה לבמה וחבר מזכירות המחוז, נימר מורקוס, הודה בשם
המחוז. הוא קרא למחוזות האחרים לתחרות סוציאליסטית.

גם במושב זה בירכו מספר משלחות של מפלגות אחיות, שנתקבלו
בתשואות רמות.

ברכת המפלגה הקומוניסטית הרומנית מסר אלכסנדרו יונסקו, חבר
הוועד המרכזי והעורך הראשי של "סקנטייה".

בתשואות נתקבלה ברכת המפלגה הקומוניסטית של בריטניה הגדולה
מפי ברט ראמלסון, חבר הלשכה הפוליטית ומזכיר הוועד המרכזי.
בתשואות קיבלו הצירים את ברכת נציג המפלגה הקומוניסטית של

ארצות-הברית מפי ג'ק קלינג, חבר הלשכה הפוליטית, שהביע את הזדהות מפלגתו עם הקומוניסטים הישראליים במאבקם נגד האימפריאליזם האמריקאי. בתום דבריו פצחו הצירים בשירה אדירה של השיר האמריקאי — "אנו נתגבר".

בשם מפלגת העם המהפכנית של מונגוליה, בירך דאכין גוטוב, חבר הוועד המרכזי ושר התקשורת של ארצו.

צירי הוועידה הפגינו את הזדהותם עם העם הקפריסאי השכן, הנאבק לחיסול תוצאות התוקפנות האימפריאליסטית בארצו, כשקיבלו בחמימות את ברכת מפלגת העם העובד הפרוגרסיבי של קפריסין (אק"ל), שהביא ג'ורג' כריסטופולידס, חבר הלשכה הפוליטית.

מושב זה ננעל בהופעתם הססגונית המרנינה של מאות ילדי "בני עמל", ש"כבשו" את האולם בדגלונים, בבלונים ובפרחי צפורן אדומים. ילדה יהודיה וילד ערבי קראו את ברכת התנועה, שבסיומה שר הקהל כולו יחד עם מאות הילדים את הימנון הנוער הדמוקרטי בעולם. לחברי הנשיאות ולחברי המשלחות האורחות ענדו הילדים את עניבות התנועה.

המושב התשיעי — 17.12.1976, בערב

יושב-ראש היה החבר ג'ורג' טובי.

לפני פתיחת המושב פתחו רבים מצירי הוועידה וחברי בנק"י, יהודים וערבים, בשירה ובריקודים שהתפשטו על פני האולם והוסיפו לאווירה החמה של האחוזה היהודית-ערבית.

במהלך הערב הוקראה רשימת המפלגות האחיות מעשרות ארצות בכל היבשות, ששיגרו את ברכותיהן לוועידה.

סניפים רבים של המפלגה ושל ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי הגישו לנשיאות הוועידה מתנות רבות: עבודות אמנות עממית, ריקמות, ריקועי נחושת, עבודות עץ, ציורים ועוד.

במושב זה השתתפו בדיון החברים: דוד (סשה) חנין (ת"א) ואמיל תומא (חיפה).

יו"ר ועדת המנדטים, החבר רמזי כורי, מסר את דין-וחשבון הוועדה, שאושר פה-אחד.

בעניין רב שמעו הצירים את ברכת מפלגת הפועלים הסוציאליסטית ההונגרית, מפי שאנדור שומוג'י, חבר הוועד המרכזי.

בשם המפלגה הקומוניסטית הצרפתית בירך חבר הוועד המרכזי אנטואן קאזנובה. דבריו נתקבלו בתשואות.

נציגת המפלגה הקומוניסטית היוונית, מינה ג'יאנו, חברת הלשכה הפוליטית וחברת הפרלמנט בארצה, נתקבלה בחמימות. האורחת היתה אסירה פוליטית במשך שנים ארוכות בבתי הכלא של הכת הפאשיסטית ששלטה ביוון.

אחרון אחרון חביב בירך את הוועידה אורסמיו רוחאס פביספבאם, חבר הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הקובאנית.

הקהל הפסיק את דבריו תכופות, בקוראו את הסיסמה: "קובה סי — יאנקי — נו", ובהריעו ממושכות לנציגי המפלגה האחות, מהמדינה הסוציאליסטית הראשונה ביבשת אמריקה. זו משלחת מפלגתית ראשונה מקובה הסוציאליסטית שבאה לארץ.

ברכת מערכת ביטאון התנועה הקומוניסטית הבינלאומית, "בעיות השלום והסוציאליזם" נקראה במושב זה.

בדיון השתתפו 69 צירים. החבר מאיר וילנר נשא דברי סיכום. באמצע דבריו ניגש אליו חבר והניח לפניו פתק על הדוכן. לפתע הפסיק החבר מאיר וילנר את דבריו והכריז בקול נרגש: חברים, צירים! ברגע זה נתקבלה בשורה גדולה! בשורה משמחת: החבר לואיס קורוואלאן — שוחרר!

שאגת-שמחה אדירה של קריאת הידד בקעה מפיהם של מאות צירי ואורחי הוועידה. כולם קמו על רגליהם ומחו כפיים קצובות, ומפי כל הידהדה הסיסמה: "צ'ילה — סי, פאשיזמו — נו". הח' מאיר וילנר קרא לנציגי המפלגה הקומוניסטית הצ'יליאנית החבר סרחיו ווסקוביץ, שישב על במת הנשיאות. הוא ניגש אל החבר וילנר והם לחצו ידיים, התחבקו והתנשקו. בעיני רבים זלגו דמעות-גיל ושעה ארוכה לא שככה הסערה. ובעוד הוועידה עומדת על רגליה, אמר האורח הצ'יליאני בקול נרגש: "אני מאושר לשמוע על כך בוועידתם של החברים היהודיים והערביים בישראל. קורוואלאן אמר לא פעם, ששיחרורו יבוא רק כתוצאה ממאבק ומהסולידריות הבינלאומית. זה רק מראה שאם אנו אמיצים ופועלים לפי העקרונות של המארקסיזם-לניניזם ויחד עם ברית-המועצות — אנו מנצחים!" ההתרגשות באולם נמשכה עוד זמן רב.

המושב העשירי — 18.12.1976, בבוקר

יושב-ראש היה החבר סשה חנין. היה זה מושב סגור, שבו השתתפו רק הצירים. נתקבלו ההחלטות ונבחרו המוסדות המרכזיים של המפלגה. החברים אמיל חביבי, אמיל תומא ותמר גוז'נסקי הגישו בשם הוועדה המתמדת את הצעות-ההחלטות ומספר הסתייגויות. צירי הוועידה אישרו את ההחלטות פה אחד או ברוב מכריע. התקבל פה-אחד קול-קורא אל הציבור — "שוחרר השלום — התאחדו!" יושב-ראש ועדת הערעורים החבר אברהם לבנבראון מסר לוועידה את דין-וחשבון ועדת הערעורים, אשר עסקה בעת הוועידה בפניותיהם של חברים. הדין-וחשבון אושר.

בתוכנית האמנותית שהצירים אילתרו בעת ספירת הקולות בין בחירות לבחירות (חברי הוועד המרכזי, המועמדים, חברי ועדת הביקורת

המרכזית) היו שירים עבריים, ערביים, אנגליים, רוסיים, ספרדיים, בולגריים ועוד. בזה אחר זה עלו על הבמה חברי מפלגה ותיקים וצעירים, שהופיעו בשירה וסחפו עימם את הכל. לבמה עלו גם משוררים שקראו משיריהם ומשירי אחרים. סטודנט הלומד בחו"ל השמיע הקלטה מקונצרט שנערך במיוחד לכבוד הוועידה. צמד חברים הביא משירה המהפכניים של אמריקה הלטינית. חברות ערביות ליוו שירתן בריקוד עממי, ועוד ועוד. כ-40 חברים הופיעו בשעות אלו, כשכל אחד מהם תורם לאווירה של התרוממות הרוח.

השירה הספונטנית והמלוכדת ביטאה היטב את הרגשת הסיפוק של צירי הוועידה ה-18, כשהכל חשו בהצלחתה ובהפגנת האחוזה היהודית-הערבית של חבריה. אין לשער סיום מוצלח יותר, אשר היה בורבזמן גם תשובה הולמת להשתוללות הבריונית הפאשיסטית שהתקיימה באותן שעות מחוץ לאולם, וגם חיזוק ידי החברים, ששמרו במסירות על הוועידה. לאחר מסירת תוצאות הבחירות למוסדות המרכזיים של המפלגה, נשא

החבר מאיר וילנר דברי נעילה קצרים:

חברים יקרים, אנו מסיימים את הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית. אין ספק, שהיתה זו אחת הוועידות החשובות בתולדות מפלגתנו. היא התקיימה לפני מאורעות פוליטיים חשובים — ונקווה שרק פוליטיים — העומדים להתרחש בשנה הקרובה.

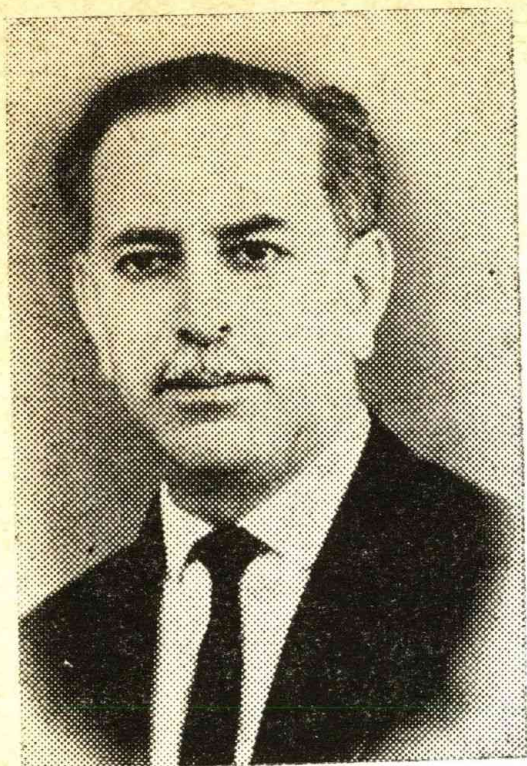
הוועידה ציידה את המפלגה בתוכנית פוליטית ברורה, המסוגלת לגייס את כל הישר, הטוב והשפוי בעם להצלה עצמית ממלחמה נוספת, שעלולה לפרוץ במזרח-התיכון, אם לא יצליחו המאמצים המדיניים. מפלגתנו הוכיחה אחדות מלאה בהחלטותיה, על יסוד ראשי-הפרקים. היה כאן ויכוח, אך אני בטוח, שעכשיו כל החברים יתנו ידם כאיש אחד, כקומוניסטים, לביצוע החלטות הוועידה ה-18.

בחוץ מפגינים בריונים פאשיסטיים בחסות המשטרה. אנו מטילים את האחריות על המשטרה לכל שעלול לקרות. הם מפגינים נגד ברית-המועצות ונגד הסוציאליזם, כמו הפאשיסטים בכל מקום בעולם. אך אנו תמיד ניצחנו את הפאשיזם וגם כאן ננצח אותו. (קריאות קצובות של הצירים: הפאשיזם לא יעבור!).

החבר מאיר וילנר הודה במלים חמות לכל החברים שתרמו בעבודתם להצלחת הוועידה: חברי מחוז חיפה ומחוזות אחרים של המפלגה ושל בנק"י; שומרים, מתרגמים, עובדי משרד ומזנון, נהגים ומלווים, שעשו ימים ולילות בהתנדבות.

החבר וילנר סיים דבריו בקריאה לחיזוק המפלגה, לצירוף חברים חדשים, להקמת חזית שלום רחבה ביותר.

„תחי המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המפלגה הנאמנה לעם העובד, לאינטרסים של שני עמינו, לשלום ולסוציאליזם!“ — קרא. שירה אדירה של „האינטרנציונל“ נעלה את הוועידה ה-18.

דברי פתיחה

החבר תופיק טובי

חברים, צירים! אורחים נכבדים!

בשם הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הישראלית יש לי הכבוד לפתוח את ועידתנו ה-18. הננו מקדמים בברכה את צירי הוועידה ואת אורחיה, חברים ואוהדים, אנשי-ציבור ונציגי אירגונים ציבוריים, יהודים וערבים, אשר הגיעו לוועידתנו מכל רחבי הארץ.

משתתפים בוועידה ה-18 כ-480 צירים, נציגיהם של חברי המפלגה ב-79 סניפי המפלגה בארץ. אנו מאחלים לעצמנו, חברים, עבודה פוריה ומוצלחת. בעונג רב מברכים אנו את המשלחות של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחיות שהגיעו לוועידתנו מחו"ל.

הננו מקדמים בברכה את אורחינו היקרים: משלחת המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות ובראשה חבר הוועד המרכזי, מזכיר שני של הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית של ביילורוסיה אלכסנדר ניקופומיץ אקסיונוב; נציג המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, חבר הוועד הפועל, קארלו גאלוצי;

נציג המפלגה הקומוניסטית של ארצות-הברית של אמריקה, חבר הלשכה הפוליטית ג'ק קלינג;

משלחת המפלגה הקומוניסטית של בולגריה ובראשה חבר הוועד המרכזי ומזכיר ראשון של מחוז סופיה, ניקולאי דולגרוב; נציג המפלגה הקומוניסטית של בריטניה הגדולה, חבר הלשכה הפוליטית ומזכיר הוועד המרכזי, ברט ראמלסון;

משלחת מפלגת האחדות הסוציאליסטית של הרפובליקה הגרמנית הדמוקרטית, ובראשה יושב־ראש ועדת הביקורת המרכזית, קורט זייבט;

נציג המפלגה הקומוניסטית של הרפובליקה הגרמנית הפדרלית, יושב־ראש ועדת הביקורת במחוז הסן, פטר גינגולד; משלחת מפלגת הפועלים הסוציאליסטית ההונגרית, ובראשה חבר הוועד המרכזי ומזכיר המפלגה בבודפשט, שאנדור שומוג'י; נציגת המפלגה הקומוניסטית של יוון, חברת הלשכה הפוליטית וחברת הפרלמנט, מינה ג'יאנו;

משלחת מפלגת העם המהפכנית המונגולית ובראשה חבר הוועד המרכזי ושר התקשורת, דאכין גוטוב; משלחת מפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית ובראשה חבר הוועד המרכזי, יו"ר מחלקת התרבות לוציאן מוטיקה; נציגת המפלגה הקומוניסטית הפורטוגלית, חברת הוועד המרכזי מארגריטה טאנג'רינה;

נציג המפלגה הקומוניסטית של צ'ילה, חבר הוועד המרכזי וראש עיריית ואלפאראיסו בתקופת הנשיא איינדה, החבר סרחיו ווסקוביץ'; משלחת המפלגה הקומוניסטית של צ'כוסלובקיה, ובראשה חבר הוועד המרכזי ומזכיר המפלגה בבוהמיה הדרומית, ירוסלב היינה; נציג המפלגה הקומוניסטית הצרפתית, חבר הוועד המרכזי, אנטואן קאזנובה;

משלחת המפלגה הקומוניסטית של קובה ובראשה חבר הוועד המרכזי, החבר אורסמיו רוחאס פביאספבאם; נציג מפלגת העם העובד הפרוגרסיבי של קפריסין (אק"ל), חבר הלשכה הפוליטית ג'ורג' כריסטופולידס; משלחת המפלגה הקומוניסטית הרומנית ובראשה חבר הוועד המרכזי והעורך הראשי של סקנטייה, אלכסנדרו יונסקו; נציג מערכת "בעיות השלום והסוציאליזם", חבר הוועד המרכזי של מפלגת הפועלים הסוציאליסטית ההונגרית, קארוי ליפקוביץ'.

נוכחותכם, חברים יקרים, בוועידתנו היא ביטוי לסולידריות האחים הקומוניסטית, לאינטרנציונליזם הפרולטרני. מסולידריות זו שואבים אנו כוח ועידוד במאבקנו לשלום, לדמוקרטיה, להגנת האינטרסים של הפועלים והמוני-העם ולשוויון-זכויות לאוכלוסיה הערבית. הננו מודים לכם, חברים יקרים, מקרב-לב, על בואכם לוועידתנו ה-18 ומאחלים לכם שהות נעימה.

חברים! בתקופה שבין הוועידה ה-17 לבין הוועידה ה-18 של מפלגתנו איבדה התנועה הקומוניסטית הבינלאומית מנהיגים בולטים של מפלגות קומוניסטיות אחרות.

נכבד את זכרם בקימה.

נעלה את זכרו של פואד נסאר, המזכיר הראשון של המפלגה הקומוניסטית הירדנית, שהלך מאיתנו ב-30 בספטמבר השנה. מנהיג נערץ של מפלגתו ושל עמו, העם הערבי הפלשתינאי, מנהיג בעל שיעור-קומה בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית. מותו של פואד נסאר היה אבידה גדולה לכולנו.

מאז הוועידה ה-17 איבדה מפלגתנו חברים נאמנים ומסורים שהלכו מאיתנו. נעלה את זכרם של החברים: עותמאן אבו-ראס, חבר הוועד המרכזי, חסן יחיא אבו-עיישה, מוחמד אל-חאג', בהייה עבד אל-קאדר אל-ג'זאירי (נטשה), סברי בוקאי, אהרון גוטסמן, חנן דביר, ישראל דיסלר, אברהם ויזנפלד, לוז חצור, אהרון חקיה, מנחם יצחק, משה ישראל, דוד כהן, חליל פרח כורי, יעקב לוי, אלטר לופטה, גרשון לרנר, פנחס מאייבסקי, אסתר מרמרי, אחמד מוחמד נסראללה, מרדכי צוקרמן, ישראל צנטנר, בלה צ'רנובה, מניה סטוקין, סמיר עבוד, ריזיק עבדו, ישראל פיינברג, גרשון פשקוב ושלומה שפיץ. אנו נזכור תמיד את החברים האלה ואת האוהדים שהלכו מאתנו, שהיו נאמנים לעניין השלום והקומוניזם, לעניין העמלים והעם, לידידות עם ברית-המועצות ולאחוות-העמים.

חברים ואורחים נכבדים!

ועידתנו ה-18 היא הוועידה השלישית אחרי מלחמת-יוני 1967. היה מי שחשב בעיוורונו הפוליטי, שהמשך הכיבוש של השטחים הערביים יאפשר להכתיב לעמים הערביים הסדרי כניעה ויחסל את זכותו הצודקת של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית. באה מלחמת אוקטובר 1973 והוכיחה, שמדיניות זו היא אשלייה מסוכנת.

לכן נשמיע בייתר-שאת בוועידתנו זו את קו התבונה והאזהרה, שהשמענו ערב מלחמת-אוקטובר: לא בכיבוש ולא בסיפוח, לא באגירת הנשק המטורפת ולא בהישענות על האימפריאליזם האמריקאי, לא בפסטיבל פ-15 או פ-16 וגם לא באופציה הגרעינית שמרבים לדבר עליה כיום, יובטחו בטחונה ושלומה של ישראל. דרך זו, דרך הסכנות וההרפתקנות, עלולה להוביל רק לעוד מלחמה ולעוד מלחמה, כשהאחת אכזרית יותר מקודמתה.

איוולת היא לבנות על פירוד ונחשלות העולם הערבי. פשע הוא להביע שמחה-לאיד נוכח הטרגדיה הלבנונית, לגלות צער על סיומה ולפעול כדי להצית מחדש את האש בלבנון.

דרכה של ישראל אל השלום והבטחון אינה בהקזת-דמו של העם הערבי הפלשתינאי, ולא בחירחור ריב ופירוד בעולם הערבי.

רק בשלום, בשכנות טובה עם העמים הערביים, עם העם הערבי הפלשתינאי, תעלה ישראל על דרך הבטחון, כחלק ממשפחת העמים במזרח-התיכון.

חברים!

מול מדיניות הכיבושים והמלחמה בה דבקה ממשלת רבין-פרס, מציעה מפלגתנו הקומוניסטית דרך אחרת, תוכנית לשלום צודק וריאלי, לא באחרית הימים, אלא בימינו-אנו. אנו קוראים להפיכת קווי ה-4 ביוני 1967 לגבולות

שלום; לנסיגת ישראל מכל השטחים שנכבשו ביוני 1967; להקמת מדינה פלשתינאית בצד מדינת ישראל ברצועה ובגדה; לפתרון צודק של בעיית הפליטים הערביים הפלשתינאיים ולהכרה הדדית בריבונותן ובעצמאותן של ישראל והמדינות הערביות.

אנו קוראים לכינוסה הדחוף של ועידת ז'נבה בהשתתפות כל הצדדים המעורבים בסיכסוך, לרבות אש"ף, כדי לממש תוכנית ריאליסטית זו. החלטות עצרת האו"ם מהשבוע שעבר הקוראות לכינוס ועידת ז'נבה בחודש מארס 1977, בהשתתפות אש"ף, הן ביטוי לרצונה העז של משפחת העמים להגיע, בדרך זו, להסדר שלום צודק ויציב. התנגדותה של הממשלה להחלטות אלו ונסיגתה הכושל והמביש לחבל בקבלתן — ראוי לגינוי. ועידת ז'נבה היא הזדמנות היסטורית להגיע לשלום. בל תחמיץ הממשלה את ההזדמנות ההיסטורית לכונן שלום לטובת כל עמי האזור.

ועידתנו ה-18 מציגה פרספקטיבה לשלום וליחסים חדשים בין עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי. לא מיפגש בשדה-הקרב, כפי שמציע ראש-הממשלה, אלא מיפגש שלום, מיפגש בשדה-החיים. אדמה אהובה זו רוותה-דם ודמעות די והותר. הגיעה העת שתפרח בה שמחת-היצירה והחיים, שמחת-הידידות ושיתוף-הפעולה. למען מימוש פרספקטיבה זו נאבקנו ונאבקים אנו, הקומוניסטים הישראליים, יהודים וערבים, נגד הכיבוש ונגד הדיכוי בשטחים הכבושים, נגד המאסרים הפוליטיים ונגד ההגליות של פטריוטים שוחריי-שלום, קומוניסטים ודמוקרטים אחרים, בני העם הערבי הפלשתינאי.

מוועידתנו ה-18 מביעים אנו סולידריות-אחים עם המוני העם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים, עם חברינו הקומוניסטים, עם כל הפטריוטים הנאבקים בגבורה נגד הכיבוש ולמען שלום צודק.

מתוך דאגה לאינטרסים האמיתיים של ישראל, מתוך שאיפה לשלום צודק ויציב, קוראים אנו: הקץ לכיבוש! הקץ להתיישבות הקולוניאלית! הקץ לרדיפות בשטחים הכבושים! חופש וחירות לעם הערבי הפלשתינאי במדינתו העצמאית הריבונית, בצד מדינת ישראל!

חברים!

מדיניות הכיבוש והשירות לאימפריאליזם האמריקאי המנוהלת בידי ממשלת רבין-פרס, החריפה עוד יותר את בידודה של ישראל בזירה הבינלאומית, וממשיכה לנתק את ישראל ממשפחת המדינות הסוציאליסטיות וממדינות רבות אחרות באפריקה ובאסיה. בניגוד לתהליך הדטאנט ורוח השלום בעולם, ממשיכה הממשלה להתחבר עם הקיצוניים שבאימפריאליסטים ובעלי-בריתם. כך היא הגיעה לברית הטמאה עם משטר האפרטהייד הגזעני בדרום-אפריקה ולאספקת נשק לרודנים ולכוחות-שחור כמו הכת הפאשיסטית בצ'ילה. ממשלת ישראל ממשיכה בקו האיבה וההסתה כלפי ברית-המועצות, המנהלת מדיניות שלום עקרונית לטובת עם ישראל, לטובת העם הערבי הפלשתינאי וייתר העמים הערביים.

תקופתנו איננה תקופת הכת הפאשיסטית של פינוצ'י. כת זו אינה אלא ביטוי לפירפורי הגסיסה של האימפריאליזם השוקע. תקופתנו איננה גם תקופת

משטר הגזענות של פורסטר החי את ימיו האחרונים. שמש החירות תזרח שוב על צ"לה, ועמי אפריקה ימשיכו עד לנצחון המלא את מצעד השיחרור ויטאטאו את הפורסטרים והסמיתים למיניהם. ואילו לשליטי ישראל תישאר חרפת-הברית עם ממשיכי דרכו של היטלר.

כשאנו מברכים מקרב-לב מוועידתנו זו את עם וייטנאם הגיבור על נצחונו ההיסטורי, על שזכה לבנות את מולדתו המשוחררת והמאוחדת כמדינה סוציאליסטית; כשאנו מברכים את העם הפורטוגלי והעם היווני, שגברו על משטרי העריצות הפאשיסטיים בארצותיהם; כשאנו מברכים את עם אנגולה במולדתו החופשית והדמוקרטית, את עמי מוזמביק וגיניאה-ביסאו ועמים אחרים על הצטרפותם למשפחת העמים המשוחררים — מדגישים אנו בכך את סימן-ההיכר של תקופתנו, תקופת נצחון עניין השלום, השיחרור הלאומי והסוציאליזם. לכן, עיוורון פוליטי הוא מצידם של קברניטי ישראל לחשוב, שבתנאים הבינלאומיים הקיימים, בתנאי חיוק הסוציאליזם, ביצור הדטאנט ונצחון כוחות השיחרור הלאומי — יכולים הם להמשיך להשיט את ספינת ישראל ברוח המלחמה הקרה, ברוח האיבה לברה"מ ולייתר המדינות הסוציאליסטיות, ברוח הברית עם האימפריאליזם נגד השלום וחירות העמים.

נוכחותן של משלחת המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות ומשלחות אחרות מהארצות הסוציאליסטיות בוועידתנו, היא עדות חיה למדיניות העקרונית שמנהלות ברה"מ והמדינות הסוציאליסטיות האחרות לגבי ישראל והמשבר המזרח-תיכוני. הארצות הסוציאליסטיות, בהופיען נגד התוקפנות והכיבוש ובתומכן בזכות העם הערבי הפלשתינאי לקיום ריבוני במדינה עצמאית בצד ישראל — חותרות לשלום צודק ויציב, שיכבד את העצמאות ואת הקיום הריבוני של ישראל, של כל העמים והמדינות באזור, ושיבטיח את בטחונם ושלומם.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, מתוך דאגה עמוקה לאינטרס האמיתי של עם ישראל ולאינטרס השלום, תמשיך לעמוד בפרץ נגד ההסתה האנטי-סובייטית, תסביר את האמת על ברה"מ ועל מדיניות-השלום שלה ותנהל פעולה ומאבק ציבורי למען ידידות עם ברה"מ ועם יתר הארצות הסוציאליסטיות. מוועידתנו זו קוראים אנו לממשלה לגלות ריאליזם פוליטי, לנטוש את קו ההסתה האנטי-סובייטית, לחתור לנורמליזציה של היחסים עם ברה"מ ע"י עלייה על הדרך המוליכה לשלום צודק במזרח-התיכון.

חברים!

אחריות גדולה מוטלת על כוחות השלום בישראל נוכח הסכנה הרצינית של מלחמה חדשה, העלולה לפרוץ, אם תימשך מדיניות הכיבוש והסיפוח של ממשלת רבין-פרס, נוכח העלייה המסוכנת של כוחות הימין הקיצוני והפאשיזם, המנצלים לתועלתם את יאושם של המוני-העם עקב הקשיים הכלכליים, עקב השחיתות המתפשטת — עקב כל פירות-הבאוושים של מדיניות הכיבוש והמלחמה. מתוך אחריות היסטורית, מעלה מפלגתנו הקומוניסטית ברמה בוועידתה ה-18 את הקריאה המחודשת לליכוד כוחות השלום והדמוקרטיה, יהודים וערבים.

אנו קוראים לכל אלה השואפים ליחסי שלום ושיתוף-פעולה בין שני עמי הארץ ולכיבוד הדדי של זכויותיהם — להקים חזית שלום, מעבר לחילוקי-דעות רעיוניים ולהשתייכות מפלגתית ולפעול במשותף לשלום, לדמוקרטיה, להגנת האינטרסים של המוני-העם ולשוויון-זכויות לאוכלוסיה הערבית, להתייצב יחד במערכות הפוליטיות נגד כוחות המלחמה והריאקציה.

אנו, הקומוניסטים, יהודים וערבים, המאוחדים במפלגה אחת על בסיס פרוגרמה המכבדת את זכויות שני עמינו, מעמידים את נסיונו ואת כוחנו הציבורי בשירות עניין השלום והדמוקרטיה בישראל.

חברים!

מאז הוועידה ה-17 גברה ההתקפה של ההון והשלטון על רמת-החיים ועל האינטרסים של המוני-העם. מדיניות הכיבוש והמלחמה, אגירת הנשק וצימצום החרבות, חומסות את פת-לחמן של משפחות העמלים ופוגעות בזכויות ובהישגים סוציאליים. מול היוקר הגואה, האינפלציה המשתוללת, קיצוץ הסובסידיות וההתקפה הכל-צדדית על השכר ותנאי-העבודה — קמים המוני-העובדים להגן על האינטרסים שלהם ועל רמת-חייהם.

הפועלים הקומוניסטים, הנציגים הקומוניסטיים בוועדי העובדים ובמוסדות ההסתדרות, פעלו בנאמנות ובמסירות לליכוד שורות העובדים ולקידום מאבקם להגנת עניינם הצודק. הקומוניסטים בבתי-החרושת, במקומות העבודה ובהסתדרות, מודעים למצוקתם ולניצולם הכפול של הפועלים הערביים מהשטחים הכבושים העובדים בישראל, ומתייצבים כאחים להגנת עניינם הצודק.

מועידתנו זו אנו שולחים ברכת-סולידריות לכל הפועלים, לכל עובדי הייצור והשירותים, המנהלים מאבק אמיץ בשביתות ובסנקציות להבטחת קיומם בכבוד; אנו שולחים ברכת-סולידריות לוועדי העובדים ולוועדים היוזמים, הנערכים מול מיתקפת ההון והשלטון ומגינים באומץ על ענייני הפועלים. אנו מביעים את מחאתנו הנמרצת נגד הפעלת צווי-ריתוק נגד עובדים שובתים ותובעים כיבוד חופש השביתה והמאבק האיגוד-מקצועי.

מולך המלחמה, אליל הכיבושים ואילי-ההון חברו יחדיו כדי למנוע מהמוני-העם את השלום ורמת-חיים הוגנת. תהיה תשובת מעמד הפועלים והמוני-העם — מאבק מוגבר ומלוכד נגד מדיניות הכיבוש והמלחמה, נגד שוד העמלים והורדת רמת-חייהם, לקיצוץ הרווחים העצומים של הבנקים ואילי-ההון!

חברים!

כאינטרנציונליסטים, היודעים שעם המדכא עם אחר אינו יכול להיות חופשי, וכבנים נאמנים לעם הסובל מאי-שוויון, מדיכוי ומאפלייה לאומית — התייצבנו כולנו, הקומוניסטים בישראל, יהודים וערבים, במאבק אמיץ לשוויון-זכויות לאומי ואזרחי לאוכלוסיה הערבית בישראל.

מאבקה המלוכד של האוכלוסיה הערבית בחזית רחבה ביותר נגד הפקעות הקרקע, נגד המדיניות הגזענית של „יהוד הגליל“ ונישול הפלחים הערביים מאדמתם — מאבק שמצא את ביטויו ב„יום האדמה“, ביום ה-30 במארס

ההיסטורי; התארגנותן של הרשויות המקומיות הערביות למאבק ארצי מלוכד לשוויון-זכויות; נצחונה של החזית הדמוקרטית בבחירות לעיריית נצרת והיבחרו של חברנו תופיק זיאד לראשות העיר; הופעתן של חזיתות דמוקרטיות המנהלות את העניינים המוניציפליים במיספר רשויות מקומיות; הקמת חזית דמוקרטית רחבה לציון 20 שנה לטבח האכזרי בכפר-קאסם — בכל המאבקים וההישגים הללו והאחרים מילאה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תפקיד מכריע.

מול מדיניות האפליה והדיכוי, מול התוכניות הגזעניות של נישול מהקרקע, מול מיסמכי אבירי האפליה והגזענות — כמו קניג ודומיו — מעמידים אנו לאישורה של הוועידה ה-18 תוכנית לשוויון-זכויות לאומי ואזרחי לאוכלוסיה הערבית, שבניה זכאים לחיות במולדתם כאזרחים וכמיעוט לאומי בשוויון-זכויות מלא. זהו מאבק לדמוקרטיה ולעתיד של אחווה ושיתוף-פעולה בין שני עמינו, וסופו לנצח.

חברים, אנו באים לוועידתנו ה-18 כדי לדון על עבודתנו ולהתוות דרכים להמשך מאבקנו הקשה והמסובך למען עתידם המאושר של המוני-העם בארצנו. אנו עובדים בתנאים קשים; מפלגתנו פועלת בתנאים של צימצום החירויות הדמוקרטיות, של רדיפת חברינו במקומות עבודה ציבוריים וממלכתיים, של השתוללות השוביניזם והמיליטריזם. ניתוח עבודתנו מראה, כמובן, שיש בה גם שגיאות וחולשות. ברוח הביקורת והביקורת העצמית נעשה למען התגבר עליהן. ברם, יכולים אנו לבוא בלב שלם לוועידתנו בהתרוממות-רוח ובמצפון קומוניסטי טהור. אנו משוכנעים, שמילאנו כראוי את תפקידנו בשירות העניין הנאצל של השלום, אחוות-העמים, הדמוקרטיה והגנת האינטרסים היומיומיים של הפועלים והמוני-העם. אנו באים לוועידה עם הישגים גדולים למפלגתנו הקומוניסטית ולמאבקה הנאצל. מפלגתנו הרחיבה את שורותיה בקרב האוכלוסיה היהודית והערבית, הרחבנו את הפצת העתונות הקומוניסטית, הגדלנו את כוחנו הפרלמנטרי והוספנו כוח לנציגותנו בהסתדרות. ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי עומדת לצידה של המפלגה כמשמרתה הצעירה, ומגיסת למערכותיה כוחות רעננים, תוססים ומלאי-מרץ ואמונה בדרכה הנכונה של המפלגה.

לעומת הפילוגים והניגודים המאפיינים את רוב המפלגות בארץ, באה מפלגתנו לוועידתה כשהיא מלוכדת, גאה באחדות חבריה היהודיים והערביים; מפלגה אינטרנציונליסטית למופת, אשר בהישענה על עקרונות המארקסיזם-לניניזם מצליחה להציג בפני שני עמי הארץ פרוגרמה ודרך לחיים של שלום וידידות.

אנו באים לוועידה, כשקשרינו עם מעמד הפועלים והמוני-העם עמוקים יותר מבעבר. מפלגתנו היא כיום כוח פוליטי-ציבורי בעל משקל רציני, אשר במאבקו משפיע על חייה הפוליטיים והציבוריים של הארץ לטובת השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית. נפעל במערכות הפוליטיות הצפויות לנו בשנה הקרובה, במערכות הבחירות ובכל המאבקים הציבוריים, כך שיאדירו את כוחה של המפלגה. זהו תפקיד חשוב העומד לא רק בפני כל קומוניסט, אלא גם בפני כל שוחר-שלום ודמוקרטיה בישראל.

חברים!

אנו באים לוועידה כאשר קשרי מפלגתנו עם המפלגות הקומוניסטיות
האחיות — הבנויים על עקרונות האינטרנציונליזם הפרולטרי — אמיצים
והדוקים יותר.

אנו מציינים בסיפוק את חיזוק והידוק יחסי הידידות והאחוזה בין מפלגתנו
לבין המפלגות הקומוניסטיות האחיות בארצות הערביות. סולידריות-האחים
המופתית בין הקומוניסטים הישראליים לבין הקומוניסטים הפלשתינאיים
והירדניים — מהווה דוגמה מוחשית ליחסי השלום והידידות היכולים לשרור
בעתיד בין עם ישראל לבין העם הערבי הפלשתינאי ויתר העמים הערביים,
אם ישתתפו יחסים אלה על כיבוד-זכויות הדדי.

חברים!

כל הישגי עבודתה ומאבקה של מפלגתנו הם פרי-עמלם המסור, הקשה
והנאמן של אלפי חברי המפלגה, חברי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, אוהדי
המפלגה ופועלים בעלי הכרה מעמדית, שעמדו יחד עם מפלגתנו ופעלו להצלחת
מאבקה. לכולכם, חברים, מביע הוועד המרכזי את הערכתו ותודתו. כולנו לקחנו
על עצמנו תפקיד קשה, אך נעלה, חשוב ומלהיב. הבה נמלא תפקיד זה
בנאמנות ונמשיך להוסיף כוח והישגים למפלגתנו הקומוניסטית הישראלית.
נעשה, שוועידתנו ה-18 תהיה ציון דרך חשוב נוסף בדרכה של מפלגתנו,
ותתרום לחישולה הנוסף של אחדותה, לביצור אחוות-הלוחמים של חבריה
היהודיים והערביים, להרחבת השפעתה ולהצלחת מאבקה למען העניין הנאצל
של השלום.

תהיה ועידתנו ה-18 מנוף להרחבת שורותיה, להעמקת קשריה של מפלגתנו
עם המוני-העם היהודיים והערביים ולהגברת השפעתה בקרב מעמד הפועלים,
בקרב הדור הצעיר, העובד והלומד. אלה הם תפקידים נעלים וחשובים, לא רק
לטובת מפלגתנו, אלא לטובת מאבקם של כל כוחות השלום והדמוקרטיה
בישראל.

תחי הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית!
יחי המאבק לחזית מלוכדת של כוחות השלום, הדמוקרטיה, הקידמה
החברתית ושוויון-הזכויות בישראל!

תחי אחדותה האינטרנציונליסטית היהודית-הערבית של מפלגתנו!
תחי אחדות התנועה הקומוניסטית הבינלאומית!
יחי המארכסיזם-לניניזם — התורה המהפכנית, המצפן של האנושות כולה!
יחי השלום!
יחי הקומוניזם!

לאחדות במאבק למען השלום ונגד הכיבוש, למען הדמוקרטיה וזכויות העמלים

**דין-וחשבון
הוועד המרכזי
לוועידה ה-18**

הגיש החבר מאיר וילנר

חברים, ידידים ואורחים יקרים,

ועידתנו ה-18 מתכנסת ארבע וחצי שנים לאחר הוועידה ה-17. במשך התקופה הלא-ארוכה הזאת התחוללו תמורות רבות בעולם. כוחות הסוציאליזם והשיחרור הלאומי נחלו נצחונות גדולים בעלי חשיבות היסטורית. יחס הכוחות בעולם השתנה עוד יותר לטובת כוחות השלום, השיחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם. נוצרו תנאים בינלאומיים נוחים יותר לכל המאבקים לשיחרור לאומי וחברתי.

ועידתנו ה-18 מתכנסת בתנאים של המשך המתיחות וסכנת המלחמה במזרח-התיכון. זוהי כבר ועידתנו השלישית בתנאים של קיום כיבוש. כל עוד נמשך הכיבוש של השטחים הערביים שנכבשו במלחמת יוני 1967, כל עוד לא מומשו הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי ולא הושג השלום — קיימת סכנת מלחמה ישראלית-ערבית נוספת, העלולה להיות עקובה מדם יותר מכל קודמותיה ולסכן את שלום העולם. לכן, שאלת המאבק למען השלום ונגד הכיבוש תעמוד במרכז דיוני ועידתנו ה-18. בתוך ישראל ההתפתחות היא רבת-סתירות. מצד אחד, התחזק הימין הקיצוני. מצד שני, חוגים ואנשים רבים יותר מאשר קודם, מבינים את הסכנה

לישראל גופא מהמשך המדיניות השלטת. לכן, הקמת אחדות-פעולה של כל כוחות השלום והריאליזם המדיני בישראל, ללא הבדל השתייכות מפלגתית והשקפה אידיאולוגית — היא המשימה הראשונה במעלה אשר הגשמתה תתרום תרומה גדולה ביותר למאבק למען שינויה של המדיניות הישראלית הרישמית בכיוון השלום.

ממשלת מאיר-דיין — בגיבויה הצבאי והפוליטי של ארה"ב — בסירובה העיקש לכונן שלום, לפנות את השטחים הערביים שנכבשו ב-1967 ולהכיר בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי — גרמה למלחמה הישראלית-ערבית הרביעית באוקטובר 1973. המלחמה עלתה בדם רב ובדמים מרובים ליהודים ולערבים. לישראל היו במלחמה זו עשרת אלפים קורבנות בהרוגים ובפצועים. המלחמה האחרונה עלתה לישראל חמישים מיליארד ל"י. אנו משלמים עד היום בעדה ובנינו עוד ימשיכו לשלם עבודה. המלחמה לא היתה בלתי-נמנעת. אפשר ואפשר היה למנעה. בוועידתנו ה-17, שהתקיימה ביוני 1972, אמרנו:

„אנו מזהירים: קיימת סכנה רצינית, שממשלת ישראל תגרום לחידוש המלחמה על-ידי סירובה העיקש לשלום ללא-סיפוחים... מי שבונה על החרב — ובמיוחד כשהחרב אינה דווקא שלו אלא אמריקאית — עלול להתגלות כהרפתקן, שבמרוצת השנים העם בישראל יגיד לו: ארור תהיה על שהחמצת הזדמנות היסטורית שהיתה קיימת לכרות שלום עם המדינות הערביות, לפתוח דף חדש של בטחון ויחסי-שכנות טובים.”

אולם, קברניטי המדיניות הישראלית הרישמית לא שעו לאזהרותינו ולאזהרת רבים וטובים בישראל ובעולם. הם גילו תלישות מוחלטת מהמציאות הבינלאומית והאזורית, הם גילו התנשאות לאומנית מיליטריסטית וזילזול גמור בעמים הערביים ובדעת-הקהל העולמית.

ומה המצב כיום? לצערנו, למרות כל הנסיון המר — לא למדו מנהלי המדיניות השלטת דבר. הם רואים בכל יוזמת שלום קנוניה אנטי-ישראלית. הם, פשוט אינם רוצים בשלום, מפני שהשלום קשור בנסיגה מהשטחים שכבשו במלחמת יוני 1967 ובהקמת מדינה פלשתינאית עצמאית בצד מדינת ישראל. הם מתעלמים מכך, ששלום צודק ויציב אינו אינטרס ערבי בלבד, אלא לא פחות מכך אינטרס לאומי ישראלי עליון. רק בשלום יהיה בטחון לישראל ויובטח עצם קיומה כמדינה מזרח-תיכונית בקרב העמים הערביים.

ברגע מסויים נדמה היה, כי אכן התחוללה רעידת אדמה לאחר מלחמת אוקטובר 1973, אשר תביא להתפכחות, לתמורה ההכרחית במדיניות הישראלית הרישמית. אך לא כן קרה. ממשלת רבין-פרס ממשיכה בכל התחומים את מדיניותה של ממשלת מאיר-דיין ועלולה להביא למלחמה נוספת. זוהי ממשלה שהיא נגד השלום ונגד העם העובד, היא מפקירה את האינטרסים הלאומיים של ישראל לשבט ולחסד שליטי ארה"ב, אותם היא משרתת בלב חפץ במזרח-התיכון, באפריקה ובחלקים אחרים של העולם. בפני החוגים השליטים בישראל הבעיות אינן עומדות כך: מה טוב ומה רע לעם ישראל? אלא, מה טוב ומה רע, לפי דעתם, ל„עולם החופשי“ הקפיטליסטי במאבקו נגד הסוציאליזם

והקומוניזם. ממשלת ישראל משלבת את השוביניזם האנטי-ערבי הקיצוני עם האנטי-דטאנט של הכוחות הקיצוניים ביותר במערב בהעריכה, כי החזרת העולם לתקופת המלחמה הקרה תעלה את מניותיה של ישראל בשוקי ואשינגטון, לונדון ובון.

אנו, הקומוניסטים, מתוך שאיפה עזה למנוע אסון-מלחמה חדש ולהביא את עמינו אל חוף-המיבטחים של השלום — קוראים למחשבה מציאותית, לשינוי המדיניות.

אנו מדגישים: השלום אפשרי, השלום תלוי, קודם-כל, במדיניות הישראלית. כל המדינות הערביות השכנות: מצרים, סוריה, ירדן ולבנון מוכנות להכיר בישראל ולחיות עימה בשלום. כל העובדות מוכיחות, כי אירגון השיחרור הפלשתינאי מוכן אף הוא להכיר בישראל ולחיות עימה בשלום על-בסיס של הדדיות והכרה ישראלית בזכותו של העם הערבי הפלשתינאי להקים את מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל.

מכאן, שאם עד כה לא הושג השלום, הרי זה לא מפני שאינו ניתן להשגה, אלא מפני מדיניותה הסיפוחיסטית של ממשלת ישראל, המתנכרת לזכויותיו של העם הערבי הפלשתינאי.

מדיניות זו היא הסיבה הראשית להיעדר השלום, לעובדה שסיוט המלחמה עדיין מרחף מעל ראשינו, להוצאות הצבאיות העצומות, ההורסות את המשק הישראלי ומביאות להורדת שכר העובדים ורמת-החיים של המוני-העם, להעמקת הקיטוב החברתי ולהחמרת האפלייה של האוכלוסיה הערבית בישראל. היעדר השלום והמשך הכיבוש הם גם הסיבות הראשיות לחיזוק כוחות הימין והפאשיזם בישראל, להתגברות האלימות והשחיתות.

אנו, הקומוניסטים, אומרים לעם ישראל: כל זה אינו הכרח המציאות. יש אפשרות לחיות אחרת, לשים קץ לסכנת המלחמה, למתח המלחמתי ולהתמוטטות הכלכלית, לעצור בעד ההידרדרות החברתית והמוסרית. המפתח לפתרון בעיותיה הקשות של ישראל הוא השלום.

האלטרנטיבה לשלום אינה סטאטוס-קוו חדש או מצב של „לא שלום ולא מלחמה“, שראש-הממשלה, י. רבין, הגדירו כמצב אידיאלי בשביל ישראל. האלטרנטיבה לשלום היא: מלחמה נוספת ואף מלחמות נוספות.

אנו מזהירים את הממשלה: חידלו מההתנשאות הלאומנית והמיליטריסטית! חידלו לנפנף בנשק האמריקאי החדש שבידיכם! חידלו לאיים בנשק אטומי! זהו בומראנג שבהכרח יפעל נגד ישראל. חידלו לחבל במאמצי השלום, כי בנפש ישראל הדבר! הבה נלך לוועידת ז'נבה יחד עם ירדן, סוריה, מצרים, לבנון ואש"ף, כנציגותו המוכרת והבלעדית של העם הערבי הפלשתינאי, ובהשתתפות ברה"מ וארה"ב כיושבות-ראש ובחסות האו"ם. הבה נלך לז'נבה בנפש חפצה ולא כמי שכפאו שד. השלום אינו מלכודת, אלא עוגן הצלה לישראל. הבה נלך לז'נבה כדי לבצע את החלטות מועצת הבטחון והעצרת הכללית של האו"ם, כדי לכוון שלום צודק ובר-קיימא לטובת ישראל והעמים הערביים כאחד. חברים,

הוועד המרכזי של המפלגה פירסם ראשי-פרקים נרחבים לוועידה ה-18.

ראשי-הפרקים כוללים דין-וחשבון על מדיניותה ופעולתה של המפלגה בין הוועידה ה-17 לוועידה ה-18, וכן נושאים פוליטיים, רעיוניים, כלכליים וחברתיים. ראשי-הפרקים מובאים לדיון ולאישור הוועידה.

באסיפות סניפים, בכינוסים מחוזיים, במוסדות ובתאי המפלגה, התקיימו דיונים על ראשי-הפרקים. הדיונים הוכיחו, כי מפלגתנו מלוכדת מבחינה רעיונית, פוליטית ואירגונית. בתנאים מסובכים ומשתנים ידעה מפלגתנו לתת תשובות נכונות ולפתור באורח נכון בעיות חדשות שהועמדו בפניה.

בדיונים על ראשי-הפרקים העלו החברים הצעות שונות לתיקונים ולתוספות לראשי-הפרקים. במושב האחרון, ה-30, לפני הוועידה, סיכם הוועד המרכזי את ההערות ואת ההצעות של החברים וקיבל רבות מהן.

ההרצאה הזאת של דין-וחשבון הוועד המרכזי כוללת מיספר סיכומים של הוועד המרכזי, בהתחשב עם הדיונים שהתקיימו במפלגה על ראשי-הפרקים לוועידה ה-18 וכן ניתוח שורת התפתחויות חדשות בתחומים שונים שחלו לאחר פירסום ראשי-הפרקים.

1. המצב הבינלאומי

חברים,

לגבי קברניטי המדיניות הישראלית הרישמית לא קיים מצב בינלאומי בכלל. לגביהם קיים רק מצב אמריקאי. כל מאווייהם: לסחוט מוואשינגטון מקסימום נשק חדיש ומקסימום כסף למימון רכישות נשק. הנשק האמריקאי, הכסף האמריקאי, הגיבוי הפוליטי האמריקאי — יענו את הכל. כך הם עדיין חושבים. כאשר המימשל האמריקאי מוכן להמשיך ולהחזיק את אזור המזרח-התיכון כחבית של אבק-שריפה, כהר געש העלול להתפרץ כל רגע — רבה השמחה בקרית הממשלה בישראל. וכאשר נשמעים גם בארה"ב קולות, התובעים לגשת סוף-סוף לפתרון כולל של הסיכסוך המזרח-תיכוני ולכינון שלום — כי אז מרימים חוגי הממשלה והימין הקיצוני זעקה עד לב השמיים. והמימסד הציוני בארה"ב מתחיל אז לגייס את דעת-הקהל „נגד הסכנה הנשקפת לישראל...” ממה? מהשלום!

המאפיין את תקופתנו — וארבע השנים האחרונות הבליטו זאת בייתר-שאת — הוא השינוי העצום שחל ביחס-הכוחות בעולם לטובת כוחות השלום, השיחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם ולרעת כוחות האימפריאליזם, הקולוניאליזם, הריאקציה והמלחמה.

בשנים האחרונות הופגנה יותר מאי-פעם עליונותו של הסוציאליזם על-פני הקפיטליזם. בארצות הסוציאליסטיות — התקדמות כלכלית בלתי-פוסקת והעלאה מתמדת ברמת-החיים החומרית והתרבותית של הפועלים והמוני-העם. בארצות הקפיטליסטיות — אבטלה המונית ואינפלציה דוהרת. המשבר הכללי של הקפיטליזם העמיק עוד יותר. הקפיטליזם נתון במשבר סטרוקטורלי כולל: כלכלי, חברתי, אידיאולוגי, פוליטי, תרבותי ומוסרי.

על רקע השינוי ביחס-הכוחות חל בארבע השנים האחרונות שינוי חיובי

רב ביחסים הבינלאומיים והיו הצלחות בעלות חשיבות היסטורית במאבק לביצור השלום, לביסוס דו־הקיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים, במאבק העמים לשיחרור לאומי וחברתי.

ברה"מ תרמה תרומה מכרעת לנצחונות של עניין השלום והקידמה הודות להתעצמותה הכלכלית והצבאית, הודות למשקלה הפוליטי, הרעיוני והמוסרי הגדול והודות למדיניות השלום הלנינית הנבונה וברוכת-היוזמה שלה. הישג חשוב במאבק לשלום היתה הוועידה לבטחון ולשיתוף-פעולה באירופה, שנערכה בהלסינקי באוגוסט 1975.

הנצחון ההיסטורי של העם הווייטנאמי על התוקפנים האימפריאליסטיים האמריקאיים ועל הריאקציה הפנימית, מסמל במיוחד את תקופתנו. נצחנו של העם הווייטנאמי ונצחונם של עמי לאוס וקמבודיה שמו־לאל את הנסיון המסוכן ביותר של האימפריאליזם לחסל מדינה סוציאליסטית ולהחניק מהפכה לשיחרור לאומי.

נצחון העם הווייטנאמי הושג כתוצאה מגבורתו העילאית, אשר מעטות כדוגמתה בהיסטוריה, והודות לעזרה האינטרנציונליסטית המופתית שהגישו ברה"מ, הארצות הסוציאליסטיות האחרות וכל הכוחות שוחריי-השלום והקידמה בעולם, כולל אלה שבארה"ב. היתה זאת מפלה צבאית ופוליטית גדולה של האימפריאליזם האמריקאי. העם הווייטנאמי עטור הגבורה והתהילה איחד את מולדתו והקים את הרפובליקה הסוציאליסטית המאוחדת של וייטנאם, המונה למעלה מ־50 מיליון נפש.

לאוס המנצחת הפכה למדינה הסוציאליסטית החמש־עשרה.

בתקופה הנסקרת הופלו הדיקטטורות הפאשיסטיות בפורטוגל וביוון. בספרד הולך וגובר המאבק ההמוני לחיסול המשטר הפרנקיסטי ולהקמת משטר דמוקרטי. כתוצאה מהמאבק רב־הגבורה לשיחרור לאומי ובעקבות הפלת המשטר הפאשיסטי בפורטוגל, חוסלה האימפריה הקולוניאלית הפורטוגלית. קמו מדינות עצמאיות חדשות, אנטי־אימפריאליסטיות, בעלות אוריינטציה סוציאליסטית. המעצמות האימפריאליסטיות והגזענים הדרום־אפריקאיים ניסו על־ידי התערבות צבאית עקובה־מדם להשליט את עושי־דברם הריאקציוניים באנגולה. נצחנו המזהיר של עם אנגולה, שקיבל עזרת־אחים סולידרית מברה"מ, מקובה הסוציאליסטית ומכל כוחות הקידמה, מהווה שלב חשוב במאבקם של עמי אפריקה לשיחרור לאומי וחברתי.

ביבשת אמריקה התבססה והתפתחה קובה הסוציאליסטית.

האימפריאליזם, ובמיוחד זה של ארה"ב, אינו משלים עם התפתחות מהפכנית זו בעולם ומנסה לבלום את מאבק העמים לשיחרור לאומי וחברתי. הטרגדיה של עם צ'ילה היא לקח חשוב לכל העמים. הקשר האפל של האימפריאליזם האמריקאי ועושי־דברו בצ'ילה הטביע את המשטר הדמוקרטי בים של דם. אך זוהי מפלה זמנית. בצ'ילה גואה המאבק העממי נגד הכת הפאשיסטית. אנו מצרפים את קולנו לתביעה המהדהדת בעולם כולו: חופש ללואיס קורוואלאן ולכל הקומוניסטים והדמוקרטים המעונים בבתי־הכלא בצ'ילה!

תושב על כנה הדמוקרטיה בצ"לה! אנו תובעים לנתק את היחסים הדיפלומטיים ולהפסיק את הקשרים בין ממשלת ישראל לבין כת הרוצחים השלטת בצ"לה! האימפריאליזם האמריקאי ובעלי-בריתו פועלים לחיסול החירויות הדמוקרטיות בכל מקום שהדבר משרת את מטרותיהם החמסניות. הם תומכים במשטר הפאשיסטי באורוגוואי ובארצות אחרות. אנו תובעים את שיחרורו של חיימה פרס, חבר הפרלמנט וממנהיגי המפלגה הקומוניסטית של אורוגוואי. אנו תובעים לשחרר את כל הקומוניסטים והדמוקרטים — קורבנות הטרור הפאשיסטי באורוגוואי ובארצות אחרות.

בארץ השכנה, קפריסין, פועלים האימפריאליסטים האמריקאיים וחוגי נאט"ו האחרים נגד ריבונותה, אחדותה ומשטרה הדמוקרטית של מדינה זו. אנו תובעים לבצע את החלטות האו"ם, להוציא את הצבאות הזרים משטחה של קפריסין, לכבד את ריבונותה של מדינת קפריסין המאוחדת לטובת כל תושביה, קפריסאים-יוונים וקפריסאים-תורכים כאחד.

חשיבות גדולה ביותר נודעת למאבק בכל ארץ ובקנה-מידה עולמי למען צעדים קונקרטיים להגבלת מירוך-הזיון ולפירוק-נשק.

הדטאנט הפך לתופעה דומיננטית בזירה הבינלאומית, אך האימפריאליזם לא שינה את אופיו ואויבי הפגת המתיחות הבינלאומית חזקים עדיין. אמנם, האימפריאליזם, שכנפיו קוצצו לא מעט, נאלץ להתחשב ביחס-הכוחות החדש, אך הוא עדיין מסוכן לשלום ולעצמאות העמים. עדיין נמשך מירוך-הזיון. לכן, לא חלפה עדיין סכנת מלחמת-עולם גרעינית.

כל זה מחייב עירנות מירבית וליכוד של כל כוחות השלום, השיחרור הלאומי והקידמה החברתית במאבק נגד הקנוניות של האימפריאליזם והריאקציה, למען ביסוס הדטאנט, כדי שהעמים יוכלו לחיות בשלום ובבטחון.

ההתפתחות החיובית הבינלאומית בארבע השנים האחרונות יצרה אפשרויות חדשות להתעצמותם ולהתלכדותם של כוחות השלום, השיחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם, לנצחונות חדשים במאבק לשיחרור לאומי וחברתי, ובכלל זה במזרח-התיכון.

2. המצב במזרח-התיכון

חברים,

המשבר במזרח-התיכון נשאר כיום מוקד המלחמה המסוכן ביותר לשלום העולם. ההתפתחות באזור בארבע השנים האחרונות לא היתה אחידה. בארצות הערביות החריף המאבק המעמדי. מצד אחד, היו הישגים חשובים נוספים במאבק האנטי-אימפריאליסטי, בביצור העצמאות הלאומית, ובביצוע תמורות חברתיות מתקדמות חדשות בשורת ארצות ערביות. מצד שני, היו נסיגות, ובמיוחד במצרים, גבר הלחץ האימפריאליסטי המכוון נגד עצמאותן והישגיהן החברתיים של המדינות הערביות. האימפריאליזם משתמש למטרותיו, בצד משענתו הראשית באזור — מדינת ישראל — יותר ויותר בפעילותן של מדינות ערביות ריאקציוניות ופרו-אימפריאליסטיות כסעודיה, כוויית והפדרציה של

נסיכויות הנפט. עם זאת, בסך-הכל, התנועה הלאומית מהווה גם היום גורם אנטי-אימפריאליסטי חשוב.

האימפריאליזם האמריקאי מנצל את כיבוש השטחים הערביים בידי ישראל, את המשך המשבר המזרח-תיכוני, כאמצעי לחץ וסחיטה לגבי התנועה הלאומית הערבית האנטי-אימפריאליסטית. אולם, הנסיון מוכיח, כי לא בשיתוף-פעולה עם האימפריאליסטים האמריקאיים, אלא במאבק נגדם ונגד עושי-דברם במזרח-התיכון, אפשר יהיה לשים קץ לכיבוש ולהשיג את השלום לטובת כל העמים. האימפריאליסטים האמריקאיים מנעו בכוונה תחילה את השגת הפתרון הכולל של הסיכסוך הישראלי-ערבי והשאלה הפלשתינאית. הם היו ונשארו אויבי עם ישראל והעמים הערביים כאחד. הם הטביעו לא פעם בעבר, ומוכנים להטביע גם בעתיד, את עמי האזור בנהרי-נחלי דם, כאשר מדיניות זו מזרימה רווחים עצומים אל מונופולי הנשק והנפט האמריקאיים, וכאשר זה תואם את האינטרסים הגלובליים החמסניים שלהם. העובדה היא, שארה"ב מזרימה בשנים האחרונות כמויות עצומות של נשק חדיש ביותר הן לישראל והן לשורת ארצות ערביות, במטרה ברורה להגביר את תלותן בארה"ב וכדי לשרת את מטרותיה נגד התנועה הלאומית האנטי-אימפריאליסטית בארצות הערביות והאפריקאיות.

לבנון

המלחמה העקובה מדם בלבנון, שהתנהלה למעלה משנה וחצי, היתה חלק מהקשר שקשרו האימפריאליסטים ועושי-דברם בישראל ובארצות הערביות נגד תנועת השיחרור הלאומי האנטי-אימפריאליסטית, ובכלל זה הלבנונית, ובמיוחד נגד תנועת השיחרור הלאומית הפלשתינאית.

המאבק בלבנון נשא אופי פוליטי-חברתי ולא-דווקא דתי-עדתי. המשך הכיבוש הישראלי ואי-פתרון השאלה הפלשתינאית הם גורמים יסודיים בטרגדיה של לבנון. האימפריאליסטים והריאקציה ניצלו את ההסכמים להפרדת הכוחות שנחתמו בין ישראל לבין מצרים בתיווך אמריקאי, כדי למוטט את הסולידריות הערבית האנטי-אימפריאליסטית, ליצור בלבנון תנאים נוחים להנחתת מהלומה מוחצת על תנועת ההתנגדות הפלשתינאית, להביא ל"ספטמבר שחור" לבנוני. אולם, התנאים הקיימים בלבנון ב-1976 אינם דומים לאלה שהיו בירדן ב-1970, וגם התנאים הבינלאומיים אחרים הם. האימפריאליזם, ממשלת ישראל והריאקציה הערבית נכשלו בהשגת מטרותיהם בלבנון. הכוחות הפטריוטיים לא הוכרעו ואש"ף זכה מחדש להכרה כל-ערבית, כנציגו המוסמך הבלעדי של העם הערבי הפלשתינאי בוועידות ריאד וקהיר.

הימין בהנהגת הבעת' הסורית דחף להתערבות צבאית סורית בלבנון, לצד כוחות הריאקציה בלבנון. התערבות זאת החלישה את עמדותיה האנטי-אימפריאליסטיות של סוריה, והביאה לעימות בינה לבין החזית הפטריוטית המתקדמת בלבנון ואש"ף.

ועידות הפיסגה בריאד ובקהיר הביאו להפסקת הקרבות בלבנון. זוהי התפתחות חיובית, אשר כל העמים באזור ובעולם ייחלו לה. אולם, דווקא הפסקת שפיכות-הדמים בלבנון עוררה זעם ומבוכה בממשלת ישראל ובחוגי

הימין. הממשלה פתחה במסע איומים נגד סוריה, לבנון ואש"ף ואף ריכזה צבא גדול על גבול לבנון, תוך איום לפלוש לתוכה. זוהי התגרות מסוכנת, העלולה להביא להתלקחות מלחמתית.

אנו תובעים להחזיר מייד את הצבא מגבול לבנון ולהפסיק את האיומים בהתערבות צבאית בלבנון הריבונית. הדרך להבטחת בטחונם של יישובי הצפון ושל ישראל כולה היא לא בהתגרות צבאית, אלא בכינון שלום על בסיס של ריאליות וצדק לכל.

ממשלת ישראל מילאה, יחד עם האימפריאליסטים והכוחות הריאקציוניים הערביים, תפקיד חשוב במלחמה בלבנון. ממשלת רבין-פרס סיפקה לפלנגות הפאשיסטיות נשק רב, ובכלל זה נשק כבד, הפגיוזה כפרים לבנוניים, הטילה הסגר על נמלי לבנון שבידי הכוחות הפטריוטיים ואש"ף, עצרה ואף הטביעה אניות, שהובילו אספקה לנמלים אלה. הממשלה מחדירה בשיטתיות את צה"ל לדרום-לבנון ומנסה לאלץ את תושבי הכפרים להתייזב נגד אש"ף והכוחות הפטריוטיים בלבנון. התערבותה של ממשלת ישראל בענייני לבנון תרמה לא מעט לליבוי אש המלחמה. „הגדר הטובה“ לא היתה אלא הצגה צינית וצבועה של הומניטריות, כביכול, בשעה שמטרתה האמיתית היתה להסוות את ההתערבות הישראלית בלבנון, שנועדה לסייע להמשך הקזת דמו של העם הפלשטינאי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקה ונאבקת בכל כוחה נגד ההתערבות הישראלית בלבנון. העם הלבנוני עצמו צריך ויכול לפתור את בעיותיו הפנימיות ללא כל התערבות מבחוץ, תוך שמירת ריבונותה ואחדותה הטריטוריאלית של לבנון.

אירגון השיחרור הפלשטינאי

ההתפתחות בשנים האחרונות הוכיחה ביתר-שאת את צידקת הערכתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, כי אין ולא יכולים להיות שלום צודק ובר-קיימא באזורנו ובטחון לעמים, מבלי שיובטחו הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשטינאי בצד הזכויות הלאומיות של עם ישראל.

תמיכתם ההמונית של בני העם הערבי הפלשטינאי באש"ף, תמיכת העמים הערביים בו, הסולידריות של ברה"מ, של הארצות הסוציאליסטיות האחרות ושל כל כוחות הקידמה והשיחרור בעולם, וכן ההתפתחות החיובית הריאליסטית במדיניות אש"ף — כל אלה חיזקו את מעמדו של אירגון השיחרור הפלשטינאי בעולם הערבי ובזירה הבינלאומית. התפתחות מכרעת זו באה לידי ביטוי בהחלטות ועידת הפיסגה הערבית בראבאט באוקטובר 1974 ובהחלטות העצרת הכללית ה-29 של האו"ם באותה השנה, אשר הכירו באש"ף כנציגותו הלגיטימית הבלעדית של העם הערבי הפלשטינאי ובזכותו להגדרה עצמית ולעצמאות לאומית. העצרת העניקה לאש"ף מעמד של משקיף קבוע באו"ם ובמוסדותיו. היתה זו מעין הכרה באירגון השיחרור הפלשטינאי כנציגות של מדינה בדרך.

התגבשות הקו המדיני האנטי-אימפריאליסטי של הנהגת אש"ף הביאה גם לחיזוק גישתו הריאליסטית לפתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי והשאלה

הפלשתינאית. אמנם, האמנה הפלשתינאית, שאינה מכירה בזכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל — ואשר משום כך אינה נכונה ואינה ריאליסטית — לא שונתה רישמית, אך מנהיגיו המוסמכים של אש"ף הכריזו לא-פעם בפומבי, כי שאיפתם לכונו, „מדינה דמוקרטית חילונית בפלשתינה אחידה” אינה מהווה מטרה פוליטית קונקרטית, אלא רעיון או חלום, אשר עשוי להתגשם בעתיד הרחוק אך-ורק מתוך רצונם החופשי של שני העמים. עובדה היא, כי אש"ף מוכן להשתתף יחד עם ישראל בוועידת השלום בז'נבה על המזרח-התיכון, על בסיס החלטות האו"ם, המכירות בזכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל, בד-בבד עם ההכרה בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי.

יש לציין בחיוב גם את התנגדותו של אש"ף לחטיפת מטוסים ולפעולות טרוריסטיות אחרות נגד אזרחים חפים מפשע. מפלגתנו, שהביעה תמיד סולידריות עם מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי נגד הכיבוש ולמען זכויותיו — התנגדה תמיד לשיטות מאבק פסולות כאלו.

נכונותם של הכוחות הדומיננטיים בהנהגת אש"ף להקים מדינה פלשתינאית עצמאית בשטחים הפלשתינאיים הנתונים תחת כיבוש ישראלי מאז 1967 — לאחר שאלה ישוחררו — תואמת את עמדתן של המדינות הערביות, שכנותיה של ישראל: מצרים, סוריה, ירדן ולבנון, את עמדתן של ברה"מ ושל מדינות סוציאליסטיות אחרות, את עמדתן של כמעט כל המדינות בעולם. עמדה זו עולה בקנה אחד עם עמדתם של כוחות השלום העיקריים בישראל.

עם זאת, אין להתעלם מכך, שישנם עדיין חוגים פלשתינאיים המכנים עצמם „חזית הסירוב”, אשר אינם מוכנים להכיר בזכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל ומנתקים את המאבק הפלשתינאי לשיחרור לאומי מהמאבק הכללי נגד האימפריאליזם שמנהלים כוחות הקידמה בארצות הערביות ובעולם. חוגים אלה אינם נתמכים על-ידי שום מדינה ערבית שכנה לישראל, ובתוך אש"ף הם אינם אלא מיעוט קטן. המוני-העם הערבי הפלשתינאי אינם תומכים בחוגים קיצוניים אלה. לעומת זאת, מסייעת להם המדיניות הישראלית השלטת, המתנכרת לקיומו ולזכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי.

מדיניותה התוקפנית והסיפוחיסטית של ממשלת ישראל מסייעת בידי „חזית הסירוב” ומחבלת בעניין השלום. התנגדותה של הממשלה להשתתפות אש"ף בוועידת השלום בז'נבה, בזמן שאש"ף מוכן להשתתף בה יחד עם ישראל — כמוה כהתנגדות לשלום.

צריך להיות ברור: מי שמתנגד לדבר עם אש"ף, מתנגד לדבר עם העם הערבי הפלשתינאי, ומי שמתנגד לדבר עם העם הערבי הפלשתינאי — מתנגד לשלום.

הצעת ראש-הממשלה, י. רבין, בוועידת האינטרנאציונל הסוציאליסטי, שהתקיימה בסוף נובמבר 1976 בווינה, לכנס ועידה מזרח-תיכונית „נוסח הלסינקי” — אינה אלא דמגוגיה. המצב במזרח-התיכון אינו דומה לזה של אירופה. באזורנו הבעייה היא שיש כובש ישראלי וישנן מדינות ערביות ששטחיהן נתונים תחת כיבוש, ויש עם ערבי פלשתינאי תחת כיבוש ומצב של עם פליטים, שנשללת ממנו הזכות להגדרה עצמית ולעצמאות לאומית.

ראש-הממשלה מדבר על הלסינקי, כדי להתחמק מז'נבה, להתחמק מהנסיגה מהשטחים הערביים שנכבשו ב-1967 ומהבעייה הפלשתינאית. אופי דמגוגי נשאה גם הצעת משלחת ישראל באו"ם, שהוגשה לפני כשבוע לעצרת הכללית לכנס את ועידת ז'נבה, בלי... נציגי העם הפלשתינאי. משלחת ישראל נסוגה מהר מהצעתה-היא בבושת-פנים, לאחר שהוצע תיקון המחייב גם את השתתפותו של אש"ף בוועידת ז'נבה. רק אנשים חסרי-אחריות לגורל עם יכולים לראות בעניין השלום והמלחמה עניין של משחק דיפלומטי ותכסיסים תעמולתיים. זהו עניין של חיים ומוות! יש לטפל בו בכל כובד-הראש, שיקול-הדעת והרצינות. דעת-הקהל בעולם יודעת עכשיו יפה מאוד מי ומה מונע שלום במזרח-התיכון. הטריקים הדיפלומטיים של הממשלה אינם משפיעים עוד על איש.

3. שני קווי מדיניות – קו המלחמה והסיפוח מול קו השלום והבטחון

חברים,

בתקופה שבין הוועידה ה-17 וה-18 חלו התפתחויות פוליטיות, צבאיות, כלכליות וחברתיות, אשר הוכיחו בעליל את כשלון המדיניות הישראלית הרישמית, מצד אחד, ואת הנכונות והריאליזם של המדיניות האלטרנטיבית שהתוותה מפלגתנו, מצד שני.

ממשלת מאיר-דיין פעלה בכל האמצעים שעמדו לרשותה, כדי למנוע פתרון פוליטי צודק ויציב של הסיכסוך הישראלי-ערבי ושל השאלה הפלשתינאית. בחודשים אוגוסט-ספטמבר 1973 הגבירה ממשלת מאיר-דיין את מעשי ההתגרות הצבאיים נגד הארצות הערביות השכנות והפלשתינאים. מפקד חיל-האוויר, האלוף בנימין פלד, הכריז בגלוי לאחר ההפצצה הברברית בשמי סוריה ב-12 בספטמבר 1973, כי „צריך לעשות מדי פעם מלחמות קטנות, כמו זו שעשינו היום“. עוד קודם-לכן גילה „דבר“ הרישמי-למחצה (24.8.73) את התוכנית להסלמה צבאית ביוזמת ישראל במלים הבאות:

„ישראל צריכה להחריף את האיום הצבאי על-ידי פגיעות חמורות בצבאות ערב ולא רק באירגוני המחבלים... השעה כשרה לכך... היא צריכה להיות לפני שמשבר האנרגיה יגיע לנקודה קריטית בדעת-הקהל העולמית ולפני שיתהווה שינוי לרעה במדיניות ארצות-הברית כלפי ישראל“.

חשוב לזכור זאת ולהזכיר היום גם כדי להבין איך הגענו למלחמת אוקטובר וגם כדי להבין את מדיניות הממשלה בימים אלה, העלולה להביא למלחמה חדשה.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית הזהירה וחזרה והזהירה בכתב ובעל-פה, מעל במת הכנסת וההסתדרות, באסיפות ובעצרות, כי מדיניות הממשלה מוליכה למלחמה חדשה.

הוכח בעליל, כי בהערכותיה, במדיניותה, במאבקה, שירתה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית את האינטרסים של העמלים, של עם ישראל, של

שני העמים, של השלום והבטחון, ואילו ממשלת מאיר-דיין-גלילי המיטה על עם ישראל אסון לאומי.

מלחמת אוקטובר 1973 חוללה מיפנה במצב במזרח-התיכון. התמוטטו כליל הקונצפציות המדיניות והצבאיות של הממשלה. הימין הקיצוני ניצל את כשלון הממשלה לטובתו, תוך סילוף הלקחים. הוא ביקר את מה שקרוי „מחדל צבאי“, את העובדה שצה"ל והממשלה הופתעו ושירותי הביון הכזיבו. אולם, לכל בר-דעת ברור, כי העיקר אינו בכשלון הצבאי, אלא בכשלון מדיניות הממשלה, שנתמכה בקוויה הכלליים על-ידי „הליכוד“ הימני הקיצוני ויתר הנצים.

ממשלת רבין ממשיכה במדיניות הישנה והעלתה את מירון-הזיון לשיא. ההצטיידות הקדחתנית של הממשלה בנשק אמריקאי בכמויות עצומות מוכיחה, כי פניה לא לשלום אלא למלחמה חדשה.

ואכן, קיימת סכנה של מלחמה חדשה, לא מפני שמישהו מאיים על קיומה של ישראל או על בטחונה, אלא מפני שהחוגים השליטים בישראל שואפים להתפשטות טריטוריאלית ושוללים בעיקשות מדהימה את זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי וכל מו"מ עם נציגותו הלאומית — אש"ף.

עמדותיה אלו של ממשלת רבין-פרס הן גם הסיבה הראשית לחולשתה נוכח מעשי ההתגרות והאלימות של הימין הקיצוני, של הקבוצות הפאשיסטיות מ„גוש אמונים“, „חרות“ ואנשי „א"י השלמה“.

מפלגתנו קראה לחסל את מעשי ההתנחלות הפאשיסטיים בסבסטיה, בקדום ובמקומות אחרים בעודם באיבם. אולם הממשלה גילתה, משום-מה, יחס סלחני כלפי המתנחלים הפאשיסטיים, אשר שאבו מכך עידוד, כשם ששאבו עידוד מעצם מדיניות הממשלה, המבצעת התנחלויות קולוניאליסטיות בשטחים הערביים הכבושים.

מפלגתנו קראה וקוראת להקמת אחדות-פעולה של כל אלה המתנגדים לפאשיזם, כדי להדוף את כוחות הימין הקיצוני, השואפים לתפוס את השלטון. צריך להיות ברור, כי להביס את הימין הקיצוני אפשר, קודם-כל, על-ידי ניהול מדיניות ישראלית חדשה.

שורש הרע הוא, איפוא, במדיניות של ממשלת רבין ושל הנהגת מפלגת העבודה, הן בשאלות השלום והמלחמה והן בשאלות חברתיות. מדיניות זו סוללת את הדרך בפני הימין הקיצוני אל השלטון.

ממשלת רבין-פרס, למרות הדיפרנציאציה המדינית הקיימת בתוכה, ממשיכה בקו הלאומני והמיליטריסטי המסורתי.

את מדיניות ממשלתו הגדיר י. רבין בראיון ל„מעריב“ (20.6.75) :

לגבי מצרים: „גם במסגרת חוזה-שלום, על ישראל לקיים נוכחות ושליטה בשארם א-שייח, וכן רצף יבשתי ישראלי לשארם. כמו-כן יש הכרח שיחולו שינויים בגבול הבינלאומי בין ארץ-ישראל ומצרים“.

לגבי סוריה: „גם בחוזה שלום לא נוכל לרדת מרמת-הגולן“.

ולגבי העם הפלשתינאי: „ירושלים ישראלית ומאוחדת כבירתה של ישראל“.

שליטה בטחונות של ישראל במרחב יהודה ושומרון... זכות להתיישבות יהודית ביהודה ושומרון".

במלים אחרות: כל הארץ לנו, בצורת סיפוח ישיר לישראל, או שליטה צבאית ישראלית, עד שהתיישבות יהודית תכשיר את הקרקע לסיפוח הכל. אין זו תוכנית שלום, אלא מירשם למלחמה.

זאת ועוד. ראש-הממשלה אמר בראיון ל"ניו-יורק טיימס" (25.10.75): "לעולם לא ננהל משא-ומתן עם האירגון הנקרא אש"ף, אפילו אם יצהיר על רצונו להכיר בישראל ולכונן אתה יחסים של דו-קיום בשלום. מדינה פלשתינאית בין ישראל וירדן תהיה סרטן בלב המזרח-התיכון".

האם אין זה מזכיר לנו את דברי אחמד שוקיירי על מדינת ישראל כסרטן בלב המזרח-התיכון?

אנו אומרים: לא ישראל היא סרטן. לא מדינה פלשתינאית היא סרטן. המדינות של אחמד שוקיירי ושל יצחק רבין היא מדינות סרטניות. אש"ף השתחרר ממדינות שוקיירי. ישראל צריכה להשתחרר ממדינות רבין! על מה סומכת ממשלת רבין בהעלותה תוכניות-טירוף סיפוחיסטיות אלו ובהתגרותה בעמים הערביים?

ממשלת רבין, המשליכה את יהבה על האימפריאליזם האמריקאי, יוצאת מתוך ההנחה-התקווה, כי במרוצת-הזמן תיטוש ארה"ב את מדיניות הדטאנט ויחזרו, "הימים הטובים" של המלחמה הקרה. ממשלת רבין עומדת, איפוא, בקצה ההרפתקני ביותר של המחנה האימפריאליסטי, המוכן להמר אפילו על מלחמת-עולם שלישית.

אולם, חישוביה ושיקוליה של ממשלת רבין-פרס אינם רק ריאקציוניים ואנטי-הומניים במהותם, אלא גם אינם ריאליסטיים. האינטרסים המזרח-תיכוניים של החוגים המונופוליסטיים השליטים בוואשינגטון הם מורכבים יותר. התמורות הגדולות ביחס-הכוחות בעולם לרעתם, המשבר העובר על המשק האמריקאי, השפעת גורם האנרגיה על כלכלת ארה"ב — הביאו תמורות טקטיות מסויימות במדיניות ארה"ב במזרח-התיכון וזאת, מבלי לשנות את מטרותיה האימפריאליסטיות היסודיות.

בנסיבות אלו אין המדיניות האמריקאית יכולה להזדהות בכל עם ממשלת ישראל. לעומת המדיניות הישראלית הרישמית, המכוונת להקפאת המצב הקיים, לשימור הסטטוס-קוו של הכיבוש — פעל המימשל האמריקאי במשך שלוש השנים האחרונות לקידום מטרותיו האימפריאליסטיות ע"י מימוש צעדים חלקיים, בלתי-מהותיים, מבלי לעקור את שורשי המשבר ומבלי לקדם את עניין השלום הישראלי-ערבי והפתרון הצודק לשאלה הפלשתינאית.

אולם, אין ספק בדבר, כי מאבק העמים באזור ובעולם לכיבוי מוקד המלחמה במזרח-התיכון, ובמיוחד מאמציה הגדולים של ברה"מ, עשויים לאלץ את האימפריאליזם האמריקאי לנקוט עמדה ריאליסטית יותר.

באסטרטגיה הגלובאלית שלו נגד תנועות השיחרור הלאומי במזרח-התיכון ובאפריקה ונגד ברה"מ והקומוניזם פועל האימפריאליזם האמריקאי להקמת צירים חדשים וביניהם הציר ישראל-דרום-אפריקה. ברית גזענית זו התהדקה

במיוחד לאחר ביקורו של ראש הכת הגזענית השלטת בדרום-אפריקה, פורסטר, בישראל באפריל 1976 וההסכמים הצבאיים והכלכליים שנחתמו בעיקבותיו, ביניהם הסכם לשיתוף-פעולה גרעיני.

ישראל הפכה מרכז לאספקת נשק חדיש למשטר הגזעני בדרום-אפריקה, הן מתוצרת ישראל והן כתחנת מעבר לנשק אמריקאי לדרום-אפריקה.

שיתוף-הפעולה עם דרום-אפריקה הגזענית כמוהו כשיתוף-פעולה בשעתו עם גרמניה הנאצית. ממשלת ישראל מנציחה בכך את שמו של עם ישראל, אשר רבים מבניו היו קורבנות של הגזענים הנאציים הגרמניים. ממשלת ישראל, המתיימרת לדבר בשם העם היהודי, מחללת את כבודו.

תפקיד ראשון-במעלה של מפלגתנו הקומוניסטית ושל כל הכוחות הדמוקרטיים והאנשים בעלי המצפון בישראל הוא להיאבק נגד הברית הגזענית הטמאה עם דרום-אפריקה.

אנו תומכים במאבקם רבי-הגבורה של עמי זימבבווה (רודזיה), נמיביה ודרום-אפריקה לחירות ומוקיעים את תמיכתן של המעצמות האימפריאליסטיות ושל ממשלת ישראל במשטרים הגזעניים.

4. למען תוכנית-שלום צודקת וריאליסטית

חברים,

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מציעה לעם ישראל תוכנית-שלום צודקת וריאליסטית, פתרון של הסיכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית. תוכנית צודקת — משום שהיא מכבדת את הזכויות של כל העמים והמדינות באזורנו, ללא יוצא מן הכלל, ואת אינטרס השלום והבטחון במזרח-התיכון ובעולם.

תוכנית ריאליסטית — משום שהיא מביאה בחשבון את יחס-הכוחות בעולם ובאזור ואת הפרספקטיבה של ההתפתחות.

תוכנית השלום המוצעת ע"י מפלגתנו מושתתת על ביצוען של החלטות מועצת-הבטחון (242, 338) ושל העצרת הכללית של האו"ם בעניין המשבר המזרח-תיכוני והשאלה הפלשתינאית. והרי התוכנית:

- ★ קווי ה-4 ביוני 1967 יהיו גבולות השלום. ישראל תוציא את כל כוחותיה מכל השטחים הערביים שכבשה במלחמת יוני 1967.
- ★ תכובד זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית בצד מדינת ישראל.
- ★ יובטח פתרון צודק לשאלת הפליטים הפלשתינאיים, בהתאם להחלטות האו"ם, המכירות בזכותם לבחור בין שיבה למולדתם לבין קבלת פיצויים.
- ★ תכובד הזכות של מדינת ישראל ושל המדינות הערביות לקיום ריבוני ולהתפתחות בתנאי שלום ובטחון.
- ★ יובטח חופש שייט לישראל, כלכל המדינות, בתעלת-סואץ ובמיצרי טיראן.
- ★ כל הצדדים יבטלו כל טענה של מצב לוחמה ויכבדו את הריבונות ואת

השלמות הטריטוריאלית של כל המדינות באזור ואת זכותן לחיות בשלום בגבולות מוכרים ובטוחים, חופשיים מאיום או משימוש בכוח. תנאי-השלום יעוגנו בהסכמים בעלי אופי של חוזים. אשר לירושלים: במסגרת פתרון-שלום, המבוסס על ביטול הסיפוח ועל ריבונות ערבית-פלשתינאית בחלק הערבי של ירושלים, יש מקום להסדרים מוסכמים, אשר יבטיחו שיתוף-פעולה בין שני חלקי העיר, תנועה חופשית מוסכמת וכיו"ב. הסדר השלום יפתח דרך להסכמים, מתוך רצון חופשי, בין המדינות, גם בשאלות אחרות.

בתנאים השוררים במזרח-התיכון ונוכח המישקע רב-השנים של מרירות ואי-אמון, עשויות ערובות בינלאומיות יעילות בחסות האו"ם ובהשתתפות ברית-המועצות, ארצות-הברית ומדינות אחרות לסייע רבות להבטחת קיומו של הסדר-השלום.

לעומת זאת, ברית צבאית ישראלית-אמריקאית שמציעים גורמים ישראלים ואמריקאיים מסויימים — לא זו בלבד שתפקיר את עצמאות ישראל, אלא תשמש גם מקור של מתיחות, אי-בטחון וסיכון השלום באזור. בזמן האחרון גבר הנפנוף בנשק גרעיני ישראלי.

בתחילת חודש זה קיבלה עצרת האו"ם החלטה כמעט פה-אחד להפוך את המזרח-התיכון לאזור מפורז מנשק גרעיני. היחידים שהצביעו נגד היו ישראל ו...זמביה. אנו מזהירים:

הפיכת המזרח-התיכון לאזור של מירון-זיון גרעיני ע"י ממשלת ישראל תהווה מעשה נפשע ביותר נגד בטחון ישראל וכל העמים באזור ונגד שלום העולם. אנו תובעים לשים-קץ לפיתוח האופציה הצבאית האטומית בכור בדימונה! אנו תובעים הצטרפות ישראל לאמנה הבינלאומית לאיסור הפצתו של הנשק הגרעיני! אנו תובעים תמיכת ישראל בהחלטת עצרת האו"ם בדבר פירוז אזורנו מנשק אטומי!

5. למען חזית שלום רחבה ביותר

מאז ועידתנו ה-17, ובמיוחד לאחר מלחמת אוקטובר 1973, גדל מחנה שוחרי-השלום בישראל. עם זאת, המפה הפוליטית הכוללת בישראל מראה על פנייה ימינה. הדבר מתבטא בגידול כוחה של מפלגת הבורגנות הגדולה הימנית-הקיצונית — „הליכוד“, ובחזוק ההשפעות הימניות והניציות בתוך מפלגת העבודה השלטת וכן במפד"ל.

אולם, הסתירה הגוברת בין מדיניות מפלגות הקואליציה הממשלתית והימין הקיצוני לבין ההתפתחות הריאלית בעולם ובאזור, וכן כשלונות המדיניות השלטת בכל התחומים — הפוליטי, הכלכלי והחברתי — הביאו לתסיסה, למאבקים ואף לפילוגים בקרב מפלגות הקואליציה הממשלתית ו„הליכוד“.

במיוחד החריפו הניגודים במפלגת העבודה, בה מתרוצצות מגמות סותרות. מצד אחד, כוחות ימניים, הקרובים ל„ליכוד“, והמשפיעים במידה רבה על מדיניות הממשלה. מצד שני, כוחות ריאליסטיים יותר בתחום המדיני ומתקדמים

יותר בתחום החברתי. לתוצאות המאבק במפלגת העבודה חשיבות מכרעת לגבי המפה הפוליטית המשורטטת מחדש בישראל.

על המפה הפוליטית הופיעו לאחרונה גורמים נוספים, המתארגנים כמפלגות המתכוננות להשתתף בבחירות הבאות לכנסת. אלה הם בעיקר גנרלים לשעבר, בעלי השקפות ימניות ואנטי-דמוקרטיות. האלוף א. שרון הקים תנועה פוליטית, שכמעט כל ראשיה קציני צה"ל גבוהים (מיל'). האלוף י. ידן, רמטכ"ל לשעבר של צה"ל, הקים תנועה פוליטית משלו, שבמרכזה ראשי צבא, משטרה וביון לשעבר. משאלת-נפשם של הגנרלים הללו היא, "להכניס סדר" במדינה ע"י ביטול שיטת הבחירות הדמוקרטית-יחסית והחלפתה בבחירות אזוריות, כדי להוציא את השמאל מהכנסת; ע"י נקיטת יד ברזל נגד עובדים, "המעיוס לשבות" והנהגת בוררות חובה. אירגונים, "גנרליים" אלה אינם מייצגים שום אלטרנטיבה מדינית. הם דוגלים במדיניות שהיא קרובה ל"ליכוד" או לזו של הממשלה. האירגונים החדשים הללו מהווים סכנה למעמד-הפועלים, לחירויות הדמוקרטיות ולמאמצי השלום העתידיים. אסור לזלזל בסכנה זו ומוטב ללכד כוחות נגדה שעה אחת קודם, מאשר מאוחר מדי.

המפה הפוליטית בישראל אינה יציבה והיא עשויה להשתנות עוד יותר עם התפתחות המאורעות הפוליטיים בשנת 1977 במזרח-התיכון, עם ההחרפה הבלתי-נמנעת של הניגודים הפוליטיים, המעמדיים והחברתיים בישראל. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה צורך חיוני לעמלים ולעם ישראל בתיחום-תחומים פוליטיים ברורים בתוך המפלגות ובין המפלגות, כדי שבבחירות הבאות לכנסת לא יוכלו שוב להוליך את העם שולל, והבוחר יידע בעד איזו פרוגרמה פוליטית וחברתית הוא מצביע. ומעל לכל, מול ליכוד כוחות הימין ומול הסכנות החמורות לשלום הנובעות ממדיניות הממשלה — הקמת חזית שלום רחבה ביותר היא משימה בעלת חשיבות גדולה ביותר לעתידה של ישראל.

בישראל צמחו, כאמור, בשנים האחרונות כוחות שלום לא מעטים. חולשתם של כוחות השלום היא, קודם-כל, בחוסר אחדותם. לכן, שאלת ליכודם של כל כוחות הריאליזם המדיני בישראל בחזית שלום אחת — היא שאלה בעלת חשיבות עליונה. בשנים האחרונות הושגו בתחום זה הישגים חשובים ונעשו פעולות רבות והמוגיות על בסיס רחב. עם זאת, עיקר המשימה עדיין לפנינו. אילו היו כל כוחות השלום והריאליזם המדיני מלכדים את מאמצייהם ומתאמים אותם — כי אז היתה השפעתם גדולה בהרבה. אילו כוחות השלום היו מלוכדים, היו יכולים להוות אלטרנטיבה מוחשית מול ונגד מדיניות המלחמה וההרפתקנות הפוליטית של הממשלה ושל הימין הקיצוני. מפלגתנו הקומוניסטית פעלה ללא לאות והשקיעה מאמצים גדולים מאוד למען הקמת חזית שלום רחבה ביותר בישראל.

מתוך אחריות עליונה לגורל עמינו, על-מנת להדוף את הסתערות כוחות הימין ולהביא לשינוי המדיניות של הממשלה, כדי להיאבק בכוחות מלוכדים למניעת מלחמה חדשה, להשגת השלום, להגנת החירויות הדמוקרטיות וזכויות

העמלים, לשוויון-זכויות לאוכלוסיה הערבית ולביטול האפליה העדתית — פונה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לכל כוחות השלום והדמוקרטיה, יהודים וערבים, בקריאה להקמת רשימת חזית שלום ודמוקרטיה לבחירות לכנסת ה-9 ב-1977.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית פונה לכל האישים והחוגים בעלי הריאליזם המדיני והאחריות הלאומית: הבה נתגבר על המפריד, על דעות קדומות ושיגרה. הבה נציל בכוחות משותפים את עם ישראל מאסון-מלחמה חדש ונביאו אל חוף המיבטחים של השלום.

חברים,

כמה מלים על יחס-הגומלין בין המאבק לאחדות-פעולה לבין המאבק הרעיוני.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מודרכת ע"י תורת הסוציאליזם המדעי, תורת מארקס-אנגלס-לנין והיא מיישמת אותה באופן יוצר בתנאים הקונקרטיים של ישראל.

בשאלות עקרוניות חשוב לתחום תחומים ברורים. בהירות המטרה, ראייה נכונה של היסודות הרעיוניים — הן תנאי להצלחתה של מפלגה קומוניסטית כמפלגה המשרתת את האינטרסים של העמלים בארצה, את האינטרסים הלאומיים האמיתיים של עמה, את העניין הכללי של השלום, עצמאות העמים, הדמוקרטיה והסוציאליזם.

מכאן מאבקה העקרוני של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נגד האידיאולוגיה והפרקטיקה של הציונות, המבטאת את האינטרסים של הבורגנות היהודית הגדולה ועומדת בסתירה לאינטרסים של העמלים, לאינטרסים הלאומיים של עם ישראל, ולעניין הכולל של הקידמה והסוציאליזם.

מכאן גם מאבקה העקרוני של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נגד מסלפי תורת המארקסיזם-לניניזם ומתנגדיה, נגד מסלפי דמותו האמיתית של המשרט הסוציאליסטי בברה"מ ובארצות החבר הסוציאליסטי. במיוחד נאבקים אנו נגד האנטי-סובייטיזם על כל גווניו, החותר תחת האמונה של העמלים והנוער באידיאל הסוציאליסטי ומשרת בכך את בעלי ההון.

המאבק לאחדות-פעולה על יסוד מתקדם והמאבק הרעיוני אינם סותרים זה את זה.

בתנאים הנוכחיים, המטרה האסטרטגית של המאבק המתקדם בישראל היא — השגת השלום.

מכאן נובע גם, שחזית השלום בישראל יכולה וצריכה להיות חזית רחבה של אישים ואירגונים, יהודים וערבים, בעלי אידיאולוגיה שונה — קומוניסטים, ציונים, דתיים ואחרים — המוכנים להשתתף יחדיו במאבק נגד המדיניות השלטת ולמען שלום צודק ויציב.

המאבק לשלום קשור במאבק להגנת החירויות הדמוקרטיות. מכאן הצורך בהקמת חזית דמוקרטית להדיפת הסתערות כוחות הימין והפאשיזם. חזית רחבה מאוד יכולה לקום ובמקרים רבים גם קמה, במאבק להגנת

האינטרסים והזכויות של העמלים — במקומות העבודה, בענפים שלמים ואפילו בקנה-מידה ארצי.

מפלגתנו הקומוניסטית יוזמת ומעודדת אחדות-עמלים להגנת ענייניהם. באותו זמן מסבירה המפלגה את הקשר שבין התוצאות הכלכליות והסוציאליות האנטי-פועליות של מדיניות הממשלה והימין הקיצוני לבין יסודות מדיניותם, ובמיוחד את הקשר שבין המאבק לשלום לבין המאבק למען האינטרסים והזכויות של העמלים.

החלוקה המכרעת כיום במאבק הפוליטי הקונקרטי בישראל אינה, איפוא, בין ציונים לבין קומוניסטים. החלוקה המכרעת היא מעמדית ופוליטית, בין עמלים לבין בעלי-הון, בין כוחות שלום לבין כוחות מלחמה וסיפוח, בין כוחות דמוקרטיים לבין כוחות המובילים לפאשיזם. ישנם ציונים בעלי עמדה נכונה בנושא פוליטי או חברתי קונקרטי. מכאן האפשרות והצורך באחדות-פעולה, ללא הבדל השקפה אידיאולוגית, בהקמתן של חזית שלום, חזית דמוקרטית, חזית פועלים מאוחדת.

הבדלי השקפות רעיוניים אינם צריכים למנוע ליכוד כל הכוחות במאבק החיוני למען השלום, הדמוקרטיה וזכויות העמלים. ואין המאבק לאחדות-הפעולה צריך למנוע ויכוח ומאבק אידיאולוגיים.

6. ישראל ומדיניות השלום של ברית-המועצות

חברים,

האנטי-סובייטיזם והאנטי-קומוניזם הם הקו הרישמי של מדיניות-החוץ הישראלית.

ההסתה האנטי-סובייטית מתמקדת בעיקר בשני נושאים.

האחד: מדיניותה של ברה"מ מתוארת כחד-צדדית, כמנוהלת לטובת העמים הערביים בלבד ולא לטובת עם ישראל, ואפילו כאנטי-ישראלית. אין טענה כוזבת מזו. העובדות סותרות אותה לחלוטין. ברה"מ עצמה הפריכה לא פעם טענה זדונית זו. עשה זאת המזכיר הכללי של מקב"מ, ל. ברז'נייב, בוועידה ה-25. עשה זאת שר-החוץ של ברה"מ, חבר הלשכה הפוליטית של מקב"מ, א. גרומיקו, במושב העצרת הכללית של האו"ם (25.9.74), שאמר:

„יש המנסה להציג את עמדתה של ברה"מ כחד-צדדית, המתאימה רק לאינטרסים של הארצות הערביות. אכן, אנו תומכים ונמשיך לתמוך בדרישותיהם הצודקות של הערבים. אך יהיה זה לא נכון לראות בעמדתנו צד זה בלבד...“

ברה"מ מצדדת בקיום ישראל ובהתפתחותה כמדינה ריבונית ועצמאית. אמרנו זאת פעמים רבות ואנו מאשרים זאת שוב. התקדמות אמיתית ולא מדומה בעניין ההסדר המזרח-תיכוני תיצור תנאים לפיתוח יחסיה של ברה"מ עם כל מדינות המזרח-התיכון, כולל ישראל.“

ב-28 באפריל 1976 יצאה ממשלת ברה"מ ביוזמת-שלום חדשה למזרח-התיכון.

ממשלת ברה"מ מדגישה בתזכירה לכל מדינות העולם:

„בסיס זה של הסדר מדיני — צודק גם מבחינתה של ישראל. הוא מבטיח לה תנאי שלום ובטחון בגבולות מוכרים. הנוער שלה לא יוקרב עוד על מזבח המלחמה. עמלי ישראל, כל עם ישראל יוכלו לחיות בבטחון ביום המחר. מדינת ישראל תוכל להגיע לנורמליזציה של מעמדה בקרב מדינות העולם”.

צריך רצון רע במיוחד כדי לא להקשיב לדברים כנים וידידותיים אלה כלפי עם ישראל מצד המעצמה הסוציאליסטית הגדולה, שגבולה קרוב לאזורנו. ברה"מ, מתוך שאיפתה האיתנה למנוע מלחמה חמישית בין ישראל והמדינות הערביות ולסייע בכינון השלום, הופיעה ב-2 באוקטובר 1976 ביוזמה נוספת לפתרון המשבר במזרח-התיכון.

ברה"מ מציעה רישמית שוועידת ז'נבה תסתיים עם קבלת מיסמך מסכם (או מיסמכים), „בעלי אופי של חוזה”.

ברה"מ הציעה גם להבטיח את חווי השלום ע"י ערובות בינלאומיות מתאימות, בהן היא מוכנה לקחת חלק.

הצעות ברורות, רציניות ביותר ונכונות.

התגובה השלילית של ממשלת רבין משמעותה רק אחת: אין היא מוכנה לשלום. היא מתכוננת רק ל„אופציה המלחמתית”.

נושא ההסתה השני נגד ברה"מ מתבסס על טענת הכוזב, כאילו קיימת בברה"מ אפלייה כלפי אזרחיה היהודיים, ולכן יש „להצילם”. תעמולה אנטי-סובייטית עויינת זו איננה ביטוי לדאגה ליהודי ברה"מ אלא לליבוי המלחמה הקרה. היהודים הסובייטיים סולדים מהאפוטרופסים הישראליים והאמריקאיים כאחד, הם נהנים משוויון-זכויות מלא ורואים בברה"מ את מולדתם.

אין כל אמת בתעמולה הטוענת, כאילו ברה"מ אינה מאפשרת להגר ממנה לאלה הרוצים בכך. היתרי-יציאה ניתנו כמעט לכל היהודים שביקשו לצאת מברה"מ. המעטים שלא ניתנו להם ההיתרים הם אנשים שהיתה להם גישה לסודות מדעיים, כלכליים או צבאיים. אך גם אלה מקבלים היתרי-יציאה לאחר תקופה מסויימת.

על-ידי המשך מסע ההסתה שלהם נגד ברה"מ בנושא המבוים של „רדיפת יהודים”, מנסים החוגים הציוניים השליטים בישראל לטשטש את העובדה, כי פחות ופחות יהודים סובייטיים מבקשים לצאת את ברה"מ, כי יותר ויותר מבקשים לחזור, כי יותר מ-60% מהיהודים היוצאים מברה"מ בתקופה האחרונה אין פניהם לישראל אלא לארצות אחרות וכי הולך-וגדל מיספר היהודים העוזבים את ישראל. במקום להודות בכשלונם האידיאולוגי והפוליטי וליטול קורה מבין עיניהם, מנסים הם לסלף את העובדות, כדי להוליך שולל את הציבור בישראל ובארצות אחרות.

נורמליזציה של היחסים עם ברה"מ היא אינטרס ישראלי ראשון במעלה. תנועת הידידות ישראל—ברה"מ תורמת רבות לטיפוח יחסי-ידידות בין עמי ישראל וברה"מ, להסברת האמת על מדיניות ברה"מ ועל חיי העמים הסובייטיים. הוועד היוזם לשיפור היחסים עם ברה"מ פיתח שורת פעולות חשובות להשגת ייעודו, שהוא צורך כה חיוני לישראל.

אנו, הקומוניסטים הישראליים, מתוך דאגת-אמת לאינטרסים של ישראל

ולעניין השלום, מתוך סולידריות פרולטרית עם המדינה הסוציאליסטית הראשונה בעולם, נמשיך ונגביר את המאבק נגד ההסתה האנטי-סובייטית, נראה את הדרך לשיפור, לנורמליזציה ואף לפיתוח יחסי ידידות עם ברה"מ, והדרך היא: ניהול מדיניות של שלום.

7. במאבק נגד הכיבוש והדיכוי

חברים,

בשנים האחרונות, הציבוריות בישראל ובעולם כולו נוכחה לדעת, יותר מאשר קודם-לכן, כי הכיבוש הישראלי של השטחים הערביים, הנמשך זה תשע וחצי שנים, הוא שלטון קולוניאלי גם ואלים, אשר מטרתו סיפוח השטחים הכבושים לישראל וחסול קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי.

בעלי ההון הישראליים מנצלים ניצול קולוניאלי את השטחים הכבושים ומפיקים מהם רווחים עצומים. בשבילים הכיבוש הוא מקור חשוב של עבודה זולה. שכר עבודתם של הפועלים מהשטחים הכבושים הוא נמוך ביותר ותנאי-עבודתם בלתי-אנושיים. על חברינו ועל כל הכוחות הדמוקרטיים חובה להגן על הפועלים הללו מפני הניצול הקולוניאלי המחפיר. בעלי ההון מישראל הרוויחו רק ב-1975 למעלה מ-2 מיליארד ל"י רווחי-יותר מהפרשי השכר בלבד בין פועלי ישראל לבין פועלי השטחים הכבושים. הם מפיקים גם רווחים גדולים מהייצוא שלהם לשטחים הכבושים.

אינטרסים כלכליים אלה של בעלי ההון מהווים אחד הגורמים לעמדות הניציות של החוגים הפוליטיים השליטים בישראל. חוגים אלה דואגים יותר לרווחים הקולוניאליים של בעלי ההון מאשר לחייהם של בני-הנוער הישראלי, אשר המשיך הכיבוש, הנושא בחובו סכנת מלחמה חדשה, מסכן אותם.

מעשי הדיכוי האכזריים נגד העם הערבי הפלשתינאי, המבוצעים בידי השלטונות בשטחים הערביים הכבושים, לא זו בלבד שלא הצליחו להכניעו, כי אם הביאו להתלכדותו על-יסוד מתקדם והולידו התנגדות ומרי כללי נגד הכיבוש והדיכוי.

למאבק העממי נגד הכיבוש אופייניות המוניות, אחדות שורותיו, התמדתו ומטרתו העיקרית: השיחרור מהכיבוש הישראלי והקמת המדינה הפלשתינאית העצמאית בצידה של מדינת ישראל, כיסוד לשלום צודק ויציב.

הבחירות המוניציפליות, שהתקיימו בגדה המערבית הכבושה ב-12 באפריל 1976, הנחתו מהלומה מוחצת על כל החוגים האימפריאליסטיים, הציוניים והערביים הריאקציוניים, שניסו לערער על סמכותו של אש"ף לייצג את העם הערבי הפלשתינאי. הרשימות הפטריוטיות זכו בנצחונות מרשימים ביותר. הבחירות הוכיחו, כי העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים, כמו העם הפלשתינאי כולו, מכיר באירגון השיחרור הפלשתינאי כנציגותו המוסמכת הבלעדית. הנצחון הגדול של החזית הלאומית הפלשתינאית בבחירות העירוניות בגדה המערבית מעיד על נכונות מדיניותם של הכוחות הדמוקרטיים האנטי-

אימפריאליסטיים העיקביים של העם הערבי הפלשתינאי, ובראש-וראשונה, של מפלגת-האחות הקומוניסטית הירדנית, של הקומוניסטים הפלשתינאיים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם החזית הלאומית הפלשתינאית, עם מאבקו הצודק של העם הערבי הפלשתינאי נגד הכיבוש ולמען שלום צודק ובר-קיימא. מפלגתנו פועלת לליכוד כל הכוחות הבריאם בישראל לחזית שלום רחבה, בתביעה לשים-קץ לכיבוש ולדיכוי, לרמיסת זכויות האדם, למאסרים ולמעצרים המינהליים, לעינויים האכזריים ולגירושים, להרס הבתים ולעונשים הקולקטיביים, לרצח מפגינים, שובתים ואסירים בבתי-כלא, ולמען שלום צודק ויציב.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תובעת מהממשלה לשים-קץ למעצרים המינהליים, לשחרר את האסירים הפוליטיים, להפסיק את ההגליות, להחזיר את המגורשים ולהכיר בחזית הלאומית הפלשתינאית בשטחים הכבושים, כתנועה חוקית, ובאירגון השיחרור הפלשתינאי כנציגו החוקי של העם הערבי הפלשתינאי.

לכל עם הנתון תחת כיבוש זר, הזכות הטבעית להיאבק בכיבוש. המצדדים בהמשך הכיבוש, בהתנחלויות בשטחים הכבושים, בדיכוי העם הערבי הפלשתינאי ובשיעבודו, אינם פטריוטים ישראליים אלא הרפתקנים לאומניים, המסכנים את עמם-הם. חירותו ובטחונו של עם ישראל מותנים בחירותו ובבטחונו של העם הערבי הפלשתינאי, בשלום בין ישראל והמדינות הערביות.

8. האוכלוסיה הערבית בישראל — שלב חדש במאבק לשוויון-זכויות

חברים,

בשנים האחרונות הוחרפה מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי, הנקוטה בידי הממשלה כלפי האוכלוסיה הערבית בישראל. צווי ההפקעה החדשים של קרקעות השייכות לאזרחים ערביים והתחלת מימוש התוכנית הגזענית של „יהוד הגליל“ הביאו לעימות חמור בין הממשלה לבין האוכלוסיה הערבית בישראל, הנתמכת במאבקה הצודק על-ידי הכוחות הדמוקרטיים היהודיים.

האוכלוסיה הערבית היא גורם בעל משקל-רב בישראל, כמותית ואיכותית. האוכלוסיה הערבית בישראל מונה כיום למעלה מ-450 אלף נפש, שהם כ-14% מתושבי ישראל ואין עוד החברה הערבית הישנה.

ממשלות ישראל הפקיעו מאז קום המדינה את רוב האדמות של האוכלוסיה הערבית. תוצאת הנישול השיטתי של האוכלוסיה הערבית בישראל מן הקרקע היא, שרוב התושבים הערביים, ובמיוחד הנוער, הפך לעובדים שכירים. התפתחה גם שכבת אינטליגנציה חדשה, למרות כל ההגבלות והאפלייה בחינוך העל-יסודי והגבוה.

במיבנה החברתי החדש של האוכלוסיה הערבית משקל מכריע לפועלים השכירים ולאינטליגנציה.

האוכלוסיה הערבית בישראל נאבקה כל השנים נגד מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי. ב־1976 הגיע מאבקה לשיא חדש.

ביטוי רב־כוח להחלטתה הנחושה של האוכלוסיה הערבית לא להשלים עוד עם מעמד של אזרחים ממדרגה שניה — היה הנצחון המזהיר של החזית הדמוקרטית, בהנהגת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, בבחירות לעיריית נצרת ב־9 בדצמבר 1975 ובחירתו של קומוניסט, חבר הוועד המרכזי של מפלגתנו, ח"כ תופיק זיאד, לראשות העיר. נצחון היסטורי זה בנצרת השפיע ומשפיע השפעה חיובית רבה על הגברת האחדות הלאומית הדמוקרטית והמתקדמת בקרב האוכלוסיה הערבית בישראל.

המאבק נגד מדיניות האפלייה הלאומית והפוליטית של הממשלה כלפי מועצת העירייה הנבחרת של נצרת וכלפי המועצות המקומיות הערביות בכלל, הוא מאבק דמוקרטי חשוב, חולייה חשובה במאבק הדמוקרטי הכללי. מאורע בעל חשיבות היסטורית היתה השביתה הכללית של האוכלוסיה הערבית בישראל ב־30 במארס 1976. היא סימלה מיפנת. השביתה ביטאה את עובדת היותה של האוכלוסיה הערבית כוח רב־חשיבות במערך הכוחות הדמוקרטיים בישראל. היתה זאת מחאה אדירה נגד מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי, ובמיוחד נגד הפקעת הקרקעות. היתה זאת ההופעה המלוכדת הגדולה ביותר של האוכלוסיה הערבית בישראל בהדרכת הוועד להגנת האדמות, אשר תרם תרומה רבה להצלחת המאבק ולהכוונתו הנכונה.

ב„יום האדמה" היו גילויים של גבורה במהלך ההגנה של האוכלוסיה הערבית מול התקפת־הדמים האכזרית של הצבא, משמר־הגבול והמשטרה, שאורגנה בכוונה תחילה על־ידי הממשלה. מטרתה היתה לשבור ביד ברזל את התנגדות האוכלוסיה הערבית להפקעות האדמה החדשות ולשלול ממנה בכוח הזרוע את הזכות הדמוקרטית להיאבק ולשובות להגנת ענייניה החיוניים. שישה תושבים ערביים נרצחו, רבים נפצעו, נאסרו, עונו, נרדפו והועמדו למשפט. מאות פועלים ערביים פוטרם ממקומות עבודתם. היה זה פוגרום, במלוא מובן המלה, באוכלוסיה הערבית בישראל.

סירובה של ממשלת רבין להקים ועדת חקירה מעיד על מצפונה הבלתי־טהור ועל אטימותה לתביעות האוכלוסיה הערבית וחוגים רחבים מאוד בציבור היהודי.

אולם, למרות הטרור האכזרי, למרות מסע השיסוי השפל נגד האוכלוסיה הערבית, נגד מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ונגד כלל הכוחות הדמוקרטיים היהודיים — נכשלה הממשלה בנסיונה לשבור את רוחה של האוכלוסיה הערבית ולהרתיע את הקומוניסטים ואת כלל הכוחות הדמוקרטיים היהודיים מגילוי סולידריות פעילה והמונית עם מאבקה הצודק של האוכלוסיה הערבית. ביטוי מובהק לעמדת הממשלה והחוגים הלאומניים הימניים הקיצוניים לאוכלוסיה הערבית בישראל ולערבים בכלל, הוא פרשת „מיסמך קניג". זהו תזכיר שהגיש הממונה על מחוז הצפון, ישראל קניג, לשר־הפנים, יוסף בורג, ובו הצעות כיצד לטפל באוכלוסיה הערבית בישראל. חוגים רבים בישראל הגדירו את „מיסמך קניג" כגזעני. למרבה הצער, גם רבים תמכו בו.

הסופר אהרון מגד הגדיר ("דבר", 10.9.76) את "מיסמך קניג" כמיסמך הדומה לחוקי הגזע האנטי-יהודיים של נירנברג בגרמניה הנאצית. הסופר יורם קניוק כתב ("ידיעות אחרונות", 15.9.76): "לא, אין להתפלא על מיסמך קניג". הוא, פשוט, מנסח את מה שעושים ורוצים לעשות היום בגליל..."

קניג מציע לנקוט אמצעים גזעניים ופאשיסטיים כדי להקטין את האוכלוסיה הערבית בישראל וכדי לצמצם את השפעת המפלגה הקומוניסטית הישראלית בתוכה. כהגדרת הנאצים על "הגזע היהודי הנחות", כן מדבר קניג על "האופי הערבי הלבנטיני והשטחי שאינו מעמיק, ופעולת הדמיון בו מרובה על הרציונלי". הוא תוקף גם את בני עדות-המזרח היהודיים שמוצאם מהארצות הערביות ומייחס להם "דימוי למנטליות הערבית" ומעליל עליהם שאין להם "כושר חשיבה וכושר הביצוע". בהשתוללותו הגזענית הוא מגיע לרמה של פרעה מלך מצרים, שפחד "פן יירבו" היהודים וכותב: "התרבותם של הערבים בגליל טומנת בחובה סכנה"..." קיים חשש רציני, כי תוך העשור הבא תבוצע השתלטות ערבית מבחינה דמוגרפית ופוליטית על עכו ואזור נצרת".

כתרופה נגד הילודה בקרב הערבים מציע הפקיד הבכיר ביותר של משרד הפנים המטפל באוכלוסיה הערבית בישראל, "לבדוק את האפשרות לדילול ריכוזי אוכלוסיה ערבית קיימת"..."

לא אפרט עכשיו את כל פרטי התוכנית הגזענית.

החמור ביותר הוא, שהממשלה לא גינתה את המיסמך, ומחברה לא פוטר עד היום הזה. אנו תובעים יחד עם האוכלוסיה הערבית ועם כל הכוחות הדמוקרטיים היהודיים:

לפטר מייד את הגזען הפאשיסטי קניג! לשים-קץ למדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי! להעניק שוויון-זכויות אזרחי ולאומי למיעוט הלאומי הערבי בישראל!

האוכלוסיה הערבית בישראל דוחה את עצות הכניעה וההתרפסות של אלמנטים ריאקציוניים מסויימים בקרב האוכלוסיה הערבית, המשמשים כלי-שרת בידי מנגנון הדיכוי של השלטונות נגד בני עמם. באותו זמן היא דוחה עצות אחיתופל של חוגים שמאלניים ולאומניים קיצוניים, המנסים לדחוף למעשי הרפתקנות ולניתוק מאבק של האוכלוסיה הערבית מהמאבק הדמוקרטי הכללי בישראל לשינוי המדיניות, לשינוי השלטון והמשטר, מהמאבק האנטי-אימפריאליסטי הכללי באזור ובעולם.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית דוחה בכל תוקף את תפיסות-היסוד הציוניות של הממשלה בשאלת האוכלוסיה הערבית בישראל ובשאלת אופייה של מדינת ישראל.

אנו שוללים תכלית שלילה את הצהרת ראש-הממשלה, י. רבין, לפיה מדינת ישראל היא מדינה יהודית טהורה, ציונית, ומשום-כך אין להכיר בזכויות לאומיות לאוכלוסיה הערבית בישראל ואין להכיר בה כבמיעוט לאומי.

אמנם מדינת ישראל היא מדינה יהודית משום שהיא מבטאת את מימוש זכותו של העם היהודי בארץ להגדרה עצמית. זכות זו הוכרה יחד עם זכותו של העם

הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית בהחלטת עצרת האו"ם מ-29 בנובמבר 1947. אך מדינת ישראל אינה מדינה יהודית בלבד, אלא מדינה בעלת רוב יהודי ומיעוט לאומי ערבי רב-משקל. ההצהרות הציוניות הרישמיות, כי בגלל „אופייה הציוני“ של המדינה, האוכלוסיה הערבית אינה יכולה להנות משוויון-זכויות ויש לנשלה מאדמותיה לטובת התיישבות ציונית ו„יהוד הארץ“ — הדעת אינה סובלת, והן אך מוכיחות את אופיין הגזעני של ההנחות הציוניות הללו. לאוכלוסיה הערבית בישראל, כמיעוט לאומי בישראל, הזכות המלאה להיאבק נגד מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי, בעד שוויון-זכויות אזרחי ולאומי. ואמנם, האוכלוסיה הערבית בישראל נאבקה לשוויון-זכויות במסגרת מדינת ישראל. לאוכלוסיה הערבית בישראל, כחלק מהעם הערבי הפלשתינאי, הזכות המלאה להיאבק למען זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, נגד הכיבוש ובעד שלום צודק ויציב. האוכלוסיה הערבית רובה-כולה תומכת בתוכנית-השלום הצודקת והריאליסטית שמעלה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית.

אינטרס העמים הוא, שהשלום הצודק והריאלי שיושג בין ישראל והמדינות הערביות בתנאים האזוריים והבינלאומיים של ימינו, יהיה שלום-קבע. העמים יהיו מעוניינים למנוע מהאימפריאליזם ומהכוחות הריאקציוניים מלסכסך שוב ביניהם. הפועלים והמוני-העם יהיו מעוניינים בריכוז כל מאמציהם במאבק למען תמורות חברתיות יסודיות בארצותיהם ובחשבון אחרון, למען הסוציאליזם. מה תביא, איפוא, בשורת השלום לאוכלוסיה הערבית בישראל?

(א) נסיגת ישראל מכל השטחים הערביים שכבשה ב-1967, כינון מדינה פלשתינאית עצמאית בגדה המערבית, בחלק הערבי של ירושלים וברצועת-עזה, פתרון צודק לשאלת הפליטים הערביים. כל אלה יהוו הישג היסטורי גדול לעם הערבי הפלשתינאי, שהאוכלוסיה הערבית בישראל היא חלק ממנו.

(ב) בתוך ישראל יתהוו אז תנאים נוחים יותר למאבק למען ביטול מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי, למען שוויון-זכויות מלא. בתנאים החדשים תוכל האוכלוסיה הערבית בישראל להוות כוח רב-משקל עוד יותר במאבק לשינוי מתקדם של השלטון והמשטר בישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית העלתה בראשי-הפרקים לקראת ועידתנו ה-18 תוכנית רבת-חשיבות לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי למיעוט הלאומי הערבי בישראל. זוהי פרוגרמה דמוקרטית, אשר על פיה נגייס את האוכלוסיה הערבית בישראל למאבק יחד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים. אנו מביאים את התוכנית לאישור הוועידה.

אין להפריד בין שוויון וידידות בין עמים. מי שנגד שוויון הוא נגד ידידות. אנו, הקומוניסטים, בעד שוויון וידידות ומפלגתנו היהודית-ערבית היא מופת ודוגמא לכך.

9. החמרת המצב הכלכלי והחברתי

חברים,

בשנים האחרונות, ובמיוחד בתקופה שלאחר מלחמת אוקטובר 1973, החמיר מאוד מצבה הכלכלי של ישראל.

המשק הישראלי, כמשק קפיטליסטי, נושא בחובו את כל הפגמים הטבועים במשטר הקפיטליסטי, עם המשברים שהוא עובר באורח בלתי-נמנע. אולם, החומרה המיוחדת של קשייה הכלכליים של ישראל כיום נובעת משתי סיבות יסודיות מיוחדות:

1. ההוצאות הצבאיות שהוגדלו באורח מהותי, שצמחו פי כמה-וכמה בעקבות מלחמת אוקטובר 1973, והמיליטריזציה המואצת של המשק.
 2. תלותה הכל-צדדית של ישראל בארה"ב, שהעמיקה והתרחבה מאוד. המאבק להבראת הכלכלה הישראלית ולפתרון השאלות החברתיות החיוניות קשור, איפוא, במידה רבה, במאבק לשלום ולעצמאות-אמת של ישראל.
- הממשלה מנהלת מדיניות מעמדית לטובת בעלי-ההון ולרעת העובדים. היא מטילה את נטל ההוצאות הצבאיות על שכם העם העובד. בו-בזמן, מביאה מדיניות הממשלה להעשרת-ייתר של בעלי-ההון הגדולים ולהיווצרות שכבת מיליונרים נוספת. במדיניות זו פוגעת היא קשות גם בשכבות הביניים, בבעלי המלאכה ובבעלי המפעלים הקטנים, בסוחרים הקטנים, בבעלי המקצועות החופשיים, בחקלאים הפרטיים והשיתופיים ובאוכלוסיה הערבית רובה-ככולה.

ההוצאות הצבאיות והמיליטריזציה של המשק

ההוצאות הצבאיות העצומות הן הגורם הדומיננטי בהחמרת מצבה הכלכלי של ישראל. ההוצאות הצבאיות גדלו מאז 1973 במימדים מדהימים. בשנת התקציב הנוכחית, 1976/77, מגיעות ההוצאות הצבאיות לכדי שני-שלישים מכלל התקציב, שהוא 85 מיליארד ל"י. התקציב המוצע לשנה הבאה הוא מיליארדיסטי ואנטי-עממי לא פחות.

תוצאה בלתי-נמנעת מניפוח ההוצאות הצבאיות למימדים הנוכחיים היא — קיצוץ ההוצאות האזרחיות בתקציב. כך, בשנים 1972—1976 ירד, לפי נתונים רישמיים, משקלן בתקציב של ההוצאות לחינוך מ-10.5% ל-5.3%; לבריאות מ-3.1% ל-2.5%; לשיכון מ-6.8% ל-3.9%. עול המסים המוטל על ציבור העובדים בישראל הוכבד מאוד בשנים האחרונות.

הממשלה מגדילה במיוחד את מסי העקיפין. במסגרת זו הפעילה החל מ-1 ביולי 1976 את המס העקיף החדש, מס ערך מוסף, שגרם להתייקרות כוללת נוספת במשק הישראלי, לרבות של מוצרים בסיסיים ושירותים חיוניים. הממשלה נקטה גם צעד אנטי-עממי קיצוני של צימצום הסובסידיות למזון ולמוצרים חיוניים אחרים, במגמה לבטלן כליל. צעד זה הביא אף הוא להעלאה גדולה במחירי המצרכים של תצרוכת המונית.

בעוד שהמשבר המיבני (הסטרוקטורלי) של המשק הישראלי מחריף עקב

מדיניות הממשלה — מתרבים עתה הסימנים לכך, שהמשק הישראלי החל להיכנס למשבר מעגלי (ציקלי). זהו משבר של ירידה בייצור ובהשקעות ושל התחלת גידול האבטלה.

ההסכמים שנחתמו בין ישראל לבין השוק האירופי המשותף הקפיטליסטי, ואשר הפעלתם כבר החלה, יחמירו עוד יותר את קשייה הכלכליים של ישראל, יחשפו את כלכלתה לתחרות בלתי-שווה, יגדילו עוד יותר את הפער בין הייבוא והייצוא, יביאו לסגירת המפעלים שלא יוכלו לעמוד בתחרות עם הסחורות המיובאות מארצות-השוק, יביאו להתרחבות האבטלה והמצוקה. הקשר עם השוק האירופי המשותף אינו מקל על התלות בארה"ב. הוא מחליש עוד יותר את המשק הישראלי.

העמקת התלות בארצות-הברית

מצבה הכלכלי המעורער של ישראל קשור בתלות שהעמיקה בתקופה האחרונה באורח מסוכן ביותר בארה"ב, במונופולים האמריקאיים. מעולם לא היתה ישראל רחוקה מעצמאות כלכלית כפי שהיא כיום.

התמונה הכללית בתחום סחר-החוץ היא, שישראל מייבאת כיום מחוץ-לארץ בסך של כ-8 מיליארדי דולרים בשנה ומייצאת כמחצית מזה. מכאן, שנוצר גרעון של כ-4 מיליארדי דולרים (1975). לכן גם חל הגידול העצום של החוב החיצוני של ישראל עד ל-9 מיליארדי דולרים, כצפוי עד סוף 1976. הסיבה הראשית לכך: קניות הנשק העצומות.

המענקים והמילווה האמריקאיים לישראל מכוונים, בדרך-כלל, לתשלום למיליארדרים האמריקאיים בעד הנשק הנמכר לישראל. ישראל, בעצם, מקבלת נשק ולא דולרים, ונכנסת לחובות עצומים.

שר האוצר, י. רבינוביץ, הודה, ש"כדי להבטיח את ההתעצמות הצבאית אנו זקוקים כל שנה למיליארד ומאה מיליון דולר, מעבר לכל מה שאנו מקבלים מארה"ב, ובלי קשר לייבוא האזרחי — רק לצרכי התעצמותו של צה"ל — במטבע זר" (,"מעריב", 18.6.76). וזה בזמן שישראל מקבלת מארה"ב סך של 4.5 מיליארד דולר לשנתיים ורבע (1 ביולי 1975 — 1 באוקטובר 1977), כלומר 2 מיליארד דולר לשנה. כמחצית מהסכום הוא מענק ומחציתו מילווה. מדינת ישראל צריכה לשלם לארה"ב בעד המילווה את הקרן והריבית והיא נאלצת גם לגייס מדי שנה סכום ענק נוסף במטבע חוץ, כדי להזרימו לכיסי בעלי התשלובת התעשייתית-הצבאית האמריקאית.

לכן, "הסיוע" האמריקאי הוא קודם-כל סיוע לרווחי-העתק של אילי-הנשק האמריקאיים. נוסף לכך הוא מדרבן את העמדה הפוליטית הנוקשה של ממשלת ישראל, מטיל עול כבד מנשוא על הכלכלה הישראלית, בולם ומעוות את התפתחותה וגורם להורדת רמת-החיים של הפועלים והמוני-העם בישראל. האמצעים שנוקטת מדי-פעם הממשלה (פיחותי המטבע, הגדלת נטל המיסים ועוד) לא קידמו את פתרון קשייה המחרפים של הכלכלה הישראלית; הם רק פגעו בשכירים ובשכבות-הביניים.

ומהו הפתרון? תשובתנו היא: רק מדיניות של שלום ועצמאות לאומית

יכולה להביא לתהליך של הבראת המשק הישראלי, להעמדתו על-יסוד חדש של קיצוץ מהותי בהוצאות הצבאיות, של פיתוח הענפים האזרחיים במשק הישראלי, של קשרי מסחר וכלכלה מועילים אהדדי עם הארצות הערביות, עם ברית-המועצות והארצות הסוציאליסטיות האחרות, עם מדינות אסיה ואפריקה ועם כל המדינות על בסיס של שוויון ותועלת הדדית.

התרחבות העוני והאפלייה העדתית

חברים,

בארבע השנים האחרונות העמיק והתרחב העוני בישראל. העניים נעשו עניים עוד יותר ומיספר העניים גדל באופן ניכר. הקיטוב הכלכלי והחברתי הולך וגדל. בשכונות העוני גדלה צפיפות הדור.

בקרב האוכלוסיה היהודית קשורה בעיית העוני בבעיית האפלייה העדתית, אם-כי במהותה היא בעייה מעמדית. ישנם עניים בקרב כל העדות היהודיות, ובכלל זה בקרב יוצאי אירופה ואמריקה. אך היקף העוני רחב ועמוק בהרבה יותר בקרב יוצאי ארצות אסיה ואפריקה. העוני הרב השורר בקרב בני עדות-המזרח הוא ביטוי למדיניות של אפלייה עדתית. בני עדות-המזרח מהווים כיום יותר ממחצית האוכלוסיה היהודית בישראל.

הפער בהשכלה בולט לעין: מיספרם של יוצאי אירופה ואמריקה בבתי-הספר התיכוניים גדול פי שניים וחצי ממיספרם של בני עדות-המזרח. במיספר הסטודנטים באוניברסיטאות הפער גדול עוד יותר: פי 5.

כתוצאה מכל אלה, העוני, בעיקר בקרב עדות-המזרח, עובר מדור לדור, גורם תיסכול ומעורר זעם במיוחד מצד הדור הצעיר. הצעירים רוצים להחליף ממעגל העוני, מחפשים דרך ונאבקים.

על רקע העוני הגובר והפער המתרחב התנהלו מאבקים של תושבי שכונות העוני, של תושבי עיירות ה"פיתוח", ברובם יוצאי עדות-המזרח. מתרחב מאבק הזוגות הצעירים, התובעים שיכון בתנאים שיוכלו לעמוד בהם. מאבקים רבים התנהלו נגד הריסת בתים בשכונות העוני, בעד שיכון אנושי בשכר חודשי נמוך ונגד האפלייה העדתית.

הקיטוב הכלכלי-החברתי-העדתי הוא אחת מנקודות התורפה העיקריות של החברה והמשטר בישראל.

אנו, הקומוניסטים, מראים את הדרך לפתרון הבעיות החברתיות. פתרון יסודי ומלא יכול להיות רק במשטר סוציאליסטי. אולם גם בטרם-סוציאליזם בישראל יכולים לפתור שאלות חברתיות רבות על-ידי כינון השלום, שיביא לצימצום יסודי של ההוצאות הצבאיות, על-ידי ביצור העצמאות הלאומית והקטנת התלות בהון הזר, על-ידי גיהול מדיניות חברתית מתקדמת.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקת בכל כוחה נגד מדיניות העוני והאפלייה העדתית מצד הממשלה ו"הליכוד" כאחד. מעל בימות הכנסת וההסתדרות, בשכונות העוני ובעיירות העוני נאבקים הקומוניסטים לשינוי יסודי

של המדיניות הישראלית, לשינוי הכיוון, לשינוי התקציב, לפתרון ממשי של השאלות החברתיות.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המאחדת בתוכה יהודים וערבים ובני כל העדות על בסיס של שוויון, הערכה וכבוד הדדי — מראה את הדרך לפתרון ולמאבק. היא מוכנה לשיתוף-פעולה עם אירגון „הפנתרים השחורים” ועם כל גוף המוכן להיאבק נגד המדיניות השלטת המטפחת את העוני לגבי רבים ואת העושר לגבי מעטים, המקיימת אפליה עדתית ולאומית, עם כל גורם המוכן להיאבק בעד קידמה חברתית, שוויון-זכויות ושלום.

המאבק המעמדי

חברים,

בשנים האחרונות, ובמיוחד לאחר מלחמת אוקטובר 1973, גבר המאבק המעמדי בישראל. הממשלה והמעבידים פתחו במיתקפה על שכרם וזכויותיהם של העובדים. בתקופה זו ירד שכרם הריאלי של העובדים ובפעם הראשונה לאחר שנים רבות הורד אף השכר הנומינלי אצל אלפי עובדי מדינה, וזה בתקופה של אינפלציה דוהרת וצמיחת הרווחים של בעלי-ההון.

נוסף לפגיעה בשכר הריאלי של העובדים, מנהלים הממשלה והמעבידים מיתקפה על ההישגים הסוציאליים של העובדים ועל זכויותיהם. הדבר נעשה ע"י חקיקת שורת חוקים אנטי-פועליים ועל-ידי הכנסת „רפורמות”, שכולן מכוונות נגד הפועלים והמוני-העם ולטובת בעלי-ההון הגדולים.

באותו זמן עצמו פורחים הרווחים של הבנקים ושל חברות ההון. בהצעת התקציב לשנת 1977/78, שאושרה בממשלה, מגיעה היא לשיאים חדשים במדיניותה האנטי-עממית. הפעם הניפה את הגרון גם על קיצבות הביטוח לילדים, לנכים ולזקנים, ע"י קיצוץ ההצמדה, וכן על הסיוע לנזקקי הסעד. הצעת התקציב החדשה כוללת גם שוד קרנות הפנסיה של העובדים, שצריכות להיות קודש להבטחת קיום לאחר שנות עמל רבות. הממשלה, בעצה אחת עם המעבידים ותוך השלמת הנהגת ההסתדרות, ממשיכה להעביר בכנסת חוקים אנטי-פועליים.

לשיא חדש של חקיקה אנטי-פועלית הגיעה הממשלה, בתמיכת „הליכוד” הימני הקיצוני, כאשר העבירה בכנסת בנובמבר 1976 חוק המאפשר לקצץ משכרם של עובדים השובתים שביתה חלקית, או שביתת-האטה, או אינם עובדים שעות נוספות, או אינם ממלאים נורמות וכיו"ב.

אולם, על-אף כל החוקים והצעדים נגד העובדים, לרבות צווי-הריתוק ופסקי-הדין האנטי-פועליים — התחזק בשנים האחרונות המאבק המעמדי. התקיימו שביתות רבות, ובכללן שביתות גדולות, שהיו ביטוי למאבק מעמדי עקשני ואמיץ, תוך התנגשות חריפה עם הממשלה והמשטרה.

הרוב המכריע של השביתות היה ללא אישור הנהגת ההסתדרות ואף בניגוד לרצונה.

שנת 1976 היא שנת גאות במאבקי העובדים. הנסיון מוכיח, כי גם בתנאים

הנוכחיים יכולים העובדים, על-ידי מאבק תקיף ומלוכד, לאלץ את הממשלה ואת המעבידים לויתורים ולהשיג הישגים בתחום השכר ותנאי-העבודה. מועידתנו ה-18 הננו שולחים ברכת-אחים לעובדים בתעשייה ובשירותים, בעיר ובכפר, יהודים וערבים, לכל אלה שמגינים באומץ על השכר, הזכויות והכבוד של עמלי ישראל! אנו מברכים במיוחד את הוועדה היוזמת של ועדי העובדים, אשר תרמה תרומה חשובה למאבקים ושעמדה בראש הפגנת הפועלים בסוף נובמבר האחרון בתל-אביב נגד הגזירות האנטי-פועליות החדשות של הממשלה!

ההסתדרות והעובדים

הנהגת ההסתדרות ממשיכה במדיניות הנוגדת את האינטרסים של הפועלים. היא משמשת, למעשה, זרוע מבצעת של מדיניות הממשלה והמעבידים. בלחץ הפועלים מצהירים לפעמים ראשי ההסתדרות, כי הם תומכים בחלק מתביעותיהם או מתנגדים לגזירה כלכלית חדשה זו או אחרת של הממשלה נגד המוני העובדים, אך בסופו של דבר הם תמיד נכנעים ופועלים לבלימת מאבקים של העובדים.

עתה נרקמת קנוניה חדשה בין הממשלה, המעבידים והנהגת ההסתדרות בצורת עיסקת-חבילה חדשה, אשר תוצאתה המעשית תהיה הקפאת שכר העובדים, בזמן של אינפלציה, העלאות מחירים ומסים. זוממים גם חוקים נוספים נגד חופש-השביתה של העובדים. כל זה מחייב מאבק תקיף ומלוכד נגד המיתקפה המוגברת של הממשלה והמעבידים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה כתפקיד מרכזי את הפעילות במקומות העבודה. אנו תומכים במאבקים הצודקים של ועדי הפועלים, הוועדות היוזמות של העובדים ושל האיגודים הארציים. באותו זמן מגבירה מפלגתנו את פעילותה בתוך ההסתדרות והאיגודים-המקצועיים.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקת נגד יחס האפליה כלפי הפועל הערבי מבחינת השכר ותנאי-העבודה, מבחינת השגת מקום עבודה בכל הענפים והמוסדות, נגד ההתנכלויות של השלטונות לפועלים הערביים בדרכם לעבודה ומהעבודה; נגד אפליית הפועלים הערביים בתוך ההסתדרות גופא; בעד הקמת מועצות-פועלים נבחרות בכל היישובים הערביים והבטחת קיומם של שירותי קופת-חולים והעלאת רמתם; בעד ביטול המחלקה הערבית בהסתדרות. מפלגתנו הקומוניסטית נאבקת למען התביעות הצודקות של הנשים העובדות והנוער העובד.

כתוצאה מהמדיניות האנטי-פועלית של הנהגת מפלגת העבודה, אין ציבור הפועלים רואה כמעט הבדל בין המדיניות האנטי-פועלית של רבין לבין זו של בגין. מדיניות זו של צמרת מפלגת העבודה סוללת את הדרך להשתלטות הימין הקיצוני על השלטון במדינה ואפילו בהסתדרות.

„הליכוד“ הימני הקיצוני משתמש בדמגוגיה סוציאלית בהסתדרות, כדי להוליך שולל את ציבור הפועלים. בכנסת מצביעים נציגיו בעד הגדלת

התקציבים הצבאיים, בעד חוקים נגד זכויות הפועלים, בעד מסים כבדים על העובדים, כולל מס ערך מוסף, בעד ביטול סובסידיות, בעד קיצוץ התקציבים לשירותי הבריאות, החינוך וכו'. ואילו בהסתדרות הם מעמידים פנים של מגינים על העובדים והעניים.

בכנסת נאבק „הליכוד“ להנהגת בוררות-חובה בסיכסוכי עבודה ולגזילת חופש השביתה מהעובדים. אך לפעמים, בהסתדרות או באסיפות פומביות, מופיעים אנשי „הליכוד“ במירמה בביקורת על המדיניות האנטי-פועלית של הממשלה, המבצעת בעצם את המדיניות שתובע „הליכוד“.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית חושפת מישחק דו-פרצופי זה של עסקני „הליכוד“, המשרתים את בעלי-ההון הגדול בכל עמדותיהם ומעשיהם. מפלגתנו קוראת לכל הכוחות הבריאים בקרב מפלגות הפועלים להתלכד במאבק לשינוי המדיניות של ההסתדרות, כדי שתמלא את יעודה, תגן על האינטרסים והזכויות של העובדים.

צורך חיוני למעמד הפועלים ולכלל העמלים בישראל הוא להפוך את הסתדרות העובדים לאירגון מעמדי לוחם של העם העובד בישראל. באורח פוטנציאלי ההסתדרות היא כוח פועלי עצום, אך הוא צריך להיות מופעל בכיוון הנכון. הדבר תלוי ביחס-הכוחות גופא. בציבור הפועלים מותנה, בסופו-של-דבר, אילו כוחות ישלטו בהסתדרות ואיזו מדיניות היא תנהל.

10. המפלגה הקומוניסטית הישראלית והתנועה הקומוניסטית הבינלאומית

חברים,

בשנים האחרונות חוזקה אחדותה של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית והורחבו שורותיה. בשורת ארצות קמו לראשונה מפלגות מארקסיסטיות-לניניות. כתוצאה מהתפתחותה והתרחבותה של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית ועקב התנאים השונים, בהם פועלות המפלגות הקומוניסטיות — מופיעות בפני מפלגה זו או אחרת בעיות ייחודיות (ספציפיות) וחדשות. כל מפלגה צריכה לתת לבעיות הללו את תשובתה היא, בהתאם לעקרונות המארקסיזם-לניניזם. לפעמים מתגלים גם חילוקי-הדעות בין מפלגות קומוניסטיות. הצורה המתאימה לפתרון היא בדרך של קיום שיחות ובירורים חברים על-יסוד עקרונות המארקסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרני. שיחות ובירורים אלה ניתן לקיים על-ידי מגעים דו-צדדיים, אזוריים או בינלאומיים.

אנו, הקומוניסטים הישראליים, מחייבים עריכת התייעצות בינלאומית חדשה, לאחר הכנה מתאימה. ההתייעצות החדשה היא צורך אובייקטיבי. צריך לברר בה את הבעיות החדשות, הניצבות בפני התנועה הקומוניסטית הבינלאומית, לסכם את הנסיון שהצטבר מאז ההתייעצות האחרונה ב-1969, להחליף נסיון. התייעצות בינלאומית חדשה תסייע להגברת הסולידריות ושיתוף-הפעולה בין המפלגות הקומוניסטיות והפועליות על-יסוד המארקסיזם-לניניזם. אנו מצדדים בכינוסים אזוריים ובינלאומיים לדיון בנושאים שונים.

כל מפלגה קומוניסטית היא עצמאית ואחראית. קודם-כל בפני מעמד הפועלים בארצה ובפני עמה למדיניותה ולשיטות מאבקה. בו-בזמן היא אחראית בפני תנועת הפועלים הבינלאומית. המפלגות הקומוניסטיות הן המפלגות הפוליטיות העצמאיות ביותר, הפטריוטיות ביותר ובאותו זמן הן מפלגות אינטרנציונליסטיות.

עיקרון העצמאות של כל מפלגה קומוניסטית ואי-ההתערבות בענייניה הפנימיים, מוסכם על הכל. הוויכוח בתנועה הקומוניסטית הוא על דרכי שמירת עקרונות הסולידריות הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית, עקרונות האינטרנציונליזם הפרולטרי, „פועלי כל הארצות התאחדו“.

דעת מפלגתנו היא, שהאינטרנציונליזם הפרולטרי היה ונשאר ציפור-הנפש של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית ויש לשמור עליו מכל משמר. הסולידריות בין המפלגות הקומוניסטיות והפועליות היא הכרח אובייקטיבי. למפלגות הקומוניסטיות אידיאולוגיה משותפת — המארקסיזם-לניניזם; מטרה משותפת — הסוציאליזם והקומוניזם; אויב משותף — האימפריאליזם. כל הפרה של הסולידריות הבינלאומית פוגעת הן בעניין המשותף של התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית והן במפלגה המפירה, במעמד הפועלים של ארצה ובאינטרסים הלאומיים האמיתיים של עמה-היא.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית היא מפלגה ישראלית עצמאית, חיל-החלוץ הרעיוני והמדיני של מעמד הפועלים הישראלי, מפלגת הפטריוטיזם הישראלי והאינטרנציונליזם הפרולטרי. מפלגתנו קובעת באורח עצמאי את מדיניותה ודרכי פעולתה על בסיס תורת מארקס-אנגלס-לנין, תוך יישומה לתנאים הייחודיים של ישראל.

בהדגישה את עצמאותה של כל מפלגה בקביעת מדיניותה ודרכי פעולתה — דוחה מפלגתנו כל מגמה של הסתגרות לאומית, של ויתור אופורטוניסטי לאידיאולוגיה הבורגנית. במיוחד דוחה מפלגתנו את הגישה, שלפיה נמדדת עצמאותה של מפלגה בכמות ההסתייגויות ואי-ההסכמות שלה עם המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות.

הסולידריות הבינלאומית של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות, של כל הכוחות המהפכניים — לא זו בלבד שאינה סותרת את העצמאות של כל מפלגה קומוניסטית, כי אם להיפך: סולידריות זו מסייעת לכל מפלגה לשמור על עצמאותה ואי-תלותה הרעיונית והפוליטית, להדוף את ההסתערות הרעיונית והפוליטית של האויב המעמדי.

לעומת זאת, התפרקות מחובת האינטרנציונליזם הפרולטרי, מחובת הסולידריות הבינלאומית עם המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחרות ועם הארצות הסוציאליסטיות ובמיוחד עם ברה"מ — איננה ביטוי לעצמאות המפלגה, אלא לויתור על עצמאות פוליטית ואידיאולוגית.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה במפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות את האוואנגרד של התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית. מעמדה זה, היא עובדה אובייקטיבית המחזקת על-ידי המדיניות הלנינית הנבונה ורבת-האחריות של מקב"מ. מעמדה האוואנגרדי של מקב"מ נובע

מעובדת תרומתה הגדולה ביותר לתהליך המהפכני של האנושות, מעובדת היותה המפלגה בעלת-הנסיון הרב ביותר, מתפקידה המיוחד ככוח המנהיג את המעצמה הסוציאליסטית הראשית, שמוטלת עליה אחריות היסטורית מיוחדת בהדיפת התוקפנות האימפריאליסטית, בהגנת שלום העולם וחירות העמים. לדעתנו, היחס לברה"מ ולמפלגה הקומוניסטית של ברה"מ, היה ונשאר אבן-בוהן לגאמנות לסוציאליזם, למאבק האנטי-אימפריאליסטי.

המאואיזם הסב נזק רב למאבק הכוחות המהפכניים בעולם נגד האימפריאליזם, למפלגה הקומוניסטית הסינית עצמה, לעניין הסוציאליזם בסין גופא. אנו בטוחים, שהקומוניסטים הסיניים יעלו שוב את מפלגתם על הדרך הנכונה והמפלגה הקומוניסטית של סין תתפוש מחדש את מקומה הראוי בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית לטובת אחדותה על בסיס המארקסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרי.

מפלגתנו פעלה רבות לפיתוח שיתוף-הפעולה ולטיפול קשרי הסולידריות עם המפלגות הקומוניסטיות האחרות ותמשיך בפיתוח קשרי אחווה אלה לטובת המאבק המשותף.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מקיימת יחסי-ידידות עם המפלגות הקומוניסטיות האחרות של הארצות הערביות. במיוחד התפתחו יחסי אחווה וידידות בין מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית והמפלגה הקומוניסטית הירדנית, דבר שבא לידי ביטוי בהודעה המשותפת, בעלת החשיבות ההיסטורית, של המפלגות הקומוניסטיות הירדנית והישראלית, שפורסמה בסוף יולי 1976.

מפלגתנו הקומוניסטית מטפחת בקרב חבריה ובקרב כלל העמלים בישראל רגשי סולידריות ואחווה פרולטרית בינלאומית עמוקה, מתייצבת בפעולות רבות נגד רדיפות קומוניסטים ודמוקרטים אחרים על-ידי משטרים ריאקציוניים ופאשיסטיים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית שואבת עידוד וכוח מהסולידריות של המפלגות הקומוניסטיות האחרות עם מדיניותה ומאבקה ורואה בכך תמיכה במאבקם של כל כוחות השלום והקידמה בישראל.

11. המפלגה

חברים,

בתקופה שבין הוועידה ה-17 והוועידה ה-18 השיגה מפלגתנו הישגים חשובים. מיספר חברי המפלגה גדל ביותר מ-40%. המדובר בגידול נטו, בלי הנושרים. זהו הישג חשוב מאוד.

רוב החברים החדשים, יהודים וערבים, הגיעו למפלגה משורות ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי. אנשים עמלים בעיר ובכפר הם הרוב המכריע של חברי המפלגה.

מפלגתנו זכתה להצלחה בבחירות לכנסת ה-8 ב-31 בדצמבר 1973. יש להעריך את ההישג שבגידול שורות המפלגה ובהרחבת השפעתה על רקע התנאים הפוליטיים הקשים והמורכבים בהם היא פועלת.

בקרב הציבור היהודי עדיין חזקים מאוד השוביניזם והמיליטריזם. המשך הכיבוש והסיכסוך הישראלי-הערבי, סכנת המלחמה המתמדת, מפריעים להתפתחות התודעה המעמדית של מעמד הפועלים. באותו כיוון פועלת ההסתה האנטי-סובייטית והאנטי-קומוניסטית הבלתי-פוסקת, המנוהלת על-ידי החוגים השליטים והימין הקיצוני.

למרות התנאים האובייקטיביים הקשים, במיוחד בקרב האוכלוסיה היהודית, זוכה המפלגה, הודות לנכונות מדיניותה ולפעילותה, לאוזן קשבת יותר בקרב חוגים שונים של העמלים, האינטליגנציה ובקרב חוגי הדור הצעיר. אנו עדים לגידול מיספר חברי המפלגה מקרב העמלים והדור הצעיר היהודיים. בסניפים מסויימים הגידול הוא באחוז ראוי להערכה. בו-בזמן יש לציין, כי הגידול אינו שווה בסניפים השונים, הפועלים בתנאים אובייקטיביים שווים או דומים בקרב האוכלוסיה היהודית. אנו עדים להתפתחות מעודדת בסניפים חשובים כמו תל-אביב וכן ירושלים.

תפקיד חשוב ביותר של המפלגה הוא — להרחיב את השורות מקרב העמלים, האינטליגנציה והצעירים היהודיים. תפקיד זה צריך לעמוד באופן שיטתי בפני כל אירגוני המפלגה וחבריה.

בקרב האוכלוסיה הערבית קיימים תנאים פוליטיים אובייקטיביים אחרים, והמפלגה נהנית מתמיכה ציבורית רחבה. אך כאן נתקלים הקומוניסטים וכוחות דמוקרטיים אחרים ברדיפות מצד השלטון. השלטונות משתמשים במשטרה ובמנגנון המשרדים הממשלתיים לצרכי המאבק הפוליטי נגד הקומוניסטים ונגד המוני האוכלוסיה הערבית. השלטונות וזרועותיהם מפעילים גם שיטות של לחץ כלכלי נגד כוחות הקידמה הערביים, מפלים לרעה — על בסיס לאומי ופוליטי — פועלים ומשכילים ערביים בקבלת עבודה, באפשרויות ההתקדמות וכיו"ב.

למרות כל הקשיים, הפכה המפלגה הקומוניסטית, הודות למדיניותה הנכונה ודרכי מאבקה הנכונות, למפלגתם של הפועלים הערביים, של המוני האוכלוסיה הערבית בישראל.

גם בקרב האוכלוסיה הערבית עדים אנו להתפתחות בלתי-שווה בסניפי המפלגה, הפעילים באותם תנאים אובייקטיביים. יש סניפים, והם הרוב, בהם מתרחבות שורות המפלגה וגדלה ההפצה של העתונות, ויש סניפים הקופאים על שמריהם. הרחבה נוספת של שורות המפלגה מקרב העמלים, האינטליגנציה והדור הצעיר הערביים היא דבר אפשרי וחשוב.

הרחבת שורות המפלגה והקמת סניפים חדשים בכל מחוזות המפלגה היא משימה שצריכה לעמוד באורח מתמיד לנגד עינינו.

על מוסדות המפלגה להקדיש תשומת-לב גדולה יותר לקליטתם של החברים החדשים, ובמיוחד של החברים הצעירים.

פעילות חברות המפלגה והשתלבותן בעבודת מוסדותיה חייבת לזכות בתשומת-לב מיוחדת. למרות הגידול במיספר החברות במפלגה, משקלן הוא 16 אחוזים בלבד. בפני המפלגה עומדת המשימה הדחופה להגדיל את מיספר החברות.

תנאי חשוב להרחבת שורות המפלגה בקרב האוכלוסיה היהודית והערבית הוא מתן תשומת-לב רבה לאוהדי המפלגה, אשר רבים מהם מוסרים מזמנם ומכוחם לפעולה לימין המפלגה ולפעילות באירגונים דמוקרטיים. העתונות הקומוניסטית ממלאת תפקיד גדול בפעילות המפלגה. בתקופה שבין הוועידה ה-17 לבין הוועידה ה-18 גדלה הפצתה.

אולם התפוצה הנוכחית של „זו הדרך“, „דער וועג“, „טובה פוט“ ו„ערכים“, אף-על-פי שגדלה, אינה עונה על הצרכים והאפשרויות של המפלגה. הגידול בהפצת „אל-איתיהאד“ ו„אל ג'דיד“ ניכר, אך אינו מדביק את גידול השפעתה של המפלגה ואת גידול האוכלוסיה עצמה.

הרחבה מתמדת של הפצת העתונות הקומוניסטית היא משימה חשובה במאבק להגדלת השפעת המפלגה ולחיזוק קשריה עם המוני-העם. נוכח האפלייה המכוונת בכלי-התקשורת לגבי דבר המפלגה — חייבת מפלגתנו לדאוג לכך, שדברה יגיע בצורות אחרות, בכתב ובעל-פה, לציבור הרחב. באותו זמן ננהל מאבק נגד האפלייה, המגיעה לא פעם עד כדי החרמה של דבר המפלגה, המושמע מעל במות הכנסת, ההסתדרות וכו'.

הרחבת החינוך הרעיוני במפלגה והעמקתו, ובמיוחד של החברים החדשים, הן מהתפקידים החשובים ביותר. החינוך הרעיוני הוא ערובה להרחבת שורותיה, לקליטת החברים החדשים ולהרחבת השפעתה של המפלגה.

החינוך הפוליטי-הרעיוני במפלגה השתפר, אם כי לא כל המחוזות של המפלגה עמדו באותה רמה של התקדמות.

תפקיד חשוב בעבודה הרעיונית מילאו כתבי-העת „ערכים“ בעברית ו„א-דרב“ בערבית. חשוב מאוד לדאוג להגדלת ההפצה.

על המפלגה לפתח את פעילותה הרעיונית ולתת תשובות בשטח הרעיוני לבעיות החברה הישראלית ולבעיות אחרות המטרידות במיוחד את הדור הצעיר. החינוך הקומוניסטי אינו מתמצה בחינוך הפוליטי-הרעיוני בלבד. תפקיד מפלגתי חשוב הוא לחשל את האופי הקומוניסטי של החבר, להפכו למהפכן העשוי ללא-חת, המבין, שהוא נושא יחד עם חבריו לרעיון ולמאבק באחריות גדולה לגורל מעמד הפועלים והעם, לעניין הכללי של השלום והסוציאליזם.

בתנאים הפוליטיים-החברתיים הקיימים בישראל, בהעדר תנאים מהפכניים, בהעדר גאות מהפכנית, העבודה המוטלת על חבר המפלגה הקומוניסטית היא קשה במיוחד ולעתים אפורה. ברם, העבודה הפשוטה לכאורה, אך השיטתית של חלוקת כרוזים, הפצת עתונות, אירגון אסיפות והפגנות, שיכנוע פועל בצידקת דרכה של המפלגה הקומוניסטית היא עבודה מהפכנית ממדרגה ראשונה.

„לא קשה להיות מהפכן — כתב ו. אי. לנין — כאשר פרצה כבר ונתלקחה המהפכה, כאשר למהפכה מצטרפים כל מיני אנשים, מתוך משיכה סתמית, כלדבר שבאופנה, ולעתים אף מטעמים של קריירה אישית... דבר קשה יותר לאין-ערוך — ורב-חשיבות יותר לאין שיעור — הוא לדעת להיות מהפכן, כאשר אין עדיין תנאים למאבק ישיר, גלוי, המוני ממש, מהפכני באמת, לדעת להגן על ענייני המהפכה (בהסברה, בתעמולה, מבחינה אירגונית) בתוך המוסדות

הבלתי-מהפכניים, ותכופות הריאקציוניים ממש, בנסיבות בלתי-מהפכניות, בקרב המון שאינו מסוגל להבין מייד את ההכרח בשיטת פעילות מהפכנית". (מחלת הילדות של ה"שמאליות" בקומוניזם, עברית, עמ' 67).

כאלה הם עדיין התנאים גם בישראל, ובמיוחד בקרב האוכלוסיה היהודית. לדעת להיות מהפכן בנסיבות הבלתי-מהפכניות בישראל — זה המבחן לכל חבר המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

הודות למדיניותה הנכונה ולמאבקה להגנת ענייני העמלים. — הגדילה מפלגתנו הקומוניסטית את כוחה ואת השפעתה בקרב העמלים.

בבחירות לוועידת ההסתדרות ולוועידת הפועלות ובכל הבחירות שהתקיימו ב-4 השנים האחרונות להסתדרויות ולאגודים המקצועיים — עלה כוחה של המפלגה.

העבודה בקרב הפועלים אינה צריכה להיות של מומחים או מקצוענים בלבד, וגם לא רק של חברינו העובדים במקומות עבודה. זהו תפקידה של המפלגה כולה. כל מוסדות המפלגה, החל בתא המפלגתי וגמור בוועד המרכזי ומוסדותיו, חייבים לדון באופן שיטתי על פעילות המפלגה וחבריה בקרב ציבור העובדים. האירגון המפלגתי צריך לפתח גם פעילות פוליטית קומוניסטית במקומות עבודה קונקרטיים בסביבתו, להפיץ בקביעות את פירסומי המפלגה. חיזוק מעמדה של המפלגה, הרחבת והגברת השפעתה בקרב מעמד הפועלים, הם חוליה מכרעת בהצלחת מאבקה של המפלגה לשלום, לדמוקרטיה ולתמורות חברתיות מתקדמות בישראל.

מאז הוועידה ה-17 צעדה המפלגה צעד חשוב קדימה בחיזוק ייצוגה ומעמדה ברשויות המקומיות. החזיתות הדמוקרטיות שהוקמו בנצרת ובכפרים רבים. הן נשק חשוב במאבק למען האינטרסים של המוני-העם. הן היו גורם בעל משקל רב בהרחבת הייצוג הדמוקרטי ברשויות המקומיות.

הפעילות המוניציפלית היומיומית של חברי המפלגה צריכה להתנהל לא רק במקומות שהמפלגה מיוצגת בהם ברשויות המקומיות. יש ליזום ולפתח פעילות מוניציפלית בכל מקום, בכפרים ובערים, ובמיוחד בשכונות-העוני.

חברי המפלגה פעילים בהצלחה באירגונים דמוקרטיים שונים. כדי שאירגון דמוקרטי ימלא את תפקידו כראוי, יש לדאוג שהוא יפעל על-בסיס רחב וישתף בעבודתו היומיומית חוגים רחבים ככל-האפשר המסכימים עם הפרוגרמה הדמוקרטית של האירגון.

המפלגה ניהלה פעילות נרחבת בקרב ציבור הנשים, בה מילאו חברות המפלגה תפקיד מכריע. המפלגה מעריכה מאוד את עבודתן המסורה והנאמנה של חברות המפלגה, למרות תנאיהן הקשים במיוחד. מוסדות המפלגה חייבים ליצור תנאים מתאימים לפעילות מפלגתית וציבורית של חברת המפלגה. בהערכת פעילותה של החברה צריך להביא בחשבון את פעילותה בתנועת נשים דמוקרטיות או באירגון ציבורי אחר.

חלה התקדמות בעבודת המפלגה בקרב הדור הצעיר היהודי והערבי. פעילות המפלגה בקרב הסטודנטים התרחבה והביאה תוצאות חיוביות. מיספר חברי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק"י) גדל מאז הוועידה

ה-17 ועד דצמבר 1976 ב-110%. זהו הישג גדול מאוד. בנק"י תורמת תרומה חשובה להרחבת שורות המפלגה ועומדת יחד עם המפלגה במערכות הפוליטיות והחברתיות.

„אל-ראד" ממלא תפקיד חשוב כביטאון בנק"י בשפה הערבית. הוצאת ביטאון בנק"י בשפה העברית „לעניין" — היא צעד רציני קדימה. המפלגה מביעה את מלוא הערכה לתרומתם החשובה של מוסדות ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי וחבריה לעבודת המפלגה. יחד עם גידול השורות והרחבת פעילות בנק"י בקרב הנוער, אין להתעלם מהקשיים ומהחולשות. יש לחפש דרכים חדשות שיסייעו להבטיח המשך הרחבת השורות וחזוק הפעילות בקרב הנוער העובד והלומד, היהודי והערבי. הסיעה הקומוניסטית בכנסת מילאה תפקיד חשוב במאבקה הפוליטי והחברתי של המפלגה.

חברים,

מפלגתנו מחנכת את חבריה ברוח הפטריוטיזם והאינטרנציונליזם הפרולטרי. מפלגתנו היא מפלגה אינטרנציונליסטית בהרכבה — מפלגה יהודית-ערבית — המושתתת על היסוד האיתן של המארקסיזם-לניניזם. זהו מקור כוחה. דווקא משום-כך משמשת האחדות האינטרנציונליסטית של המפלגה מטרה מתמדת להתקפות אויבי השלום והידידות בין העמים. על כן מוטל על כל מוסד ועל כל חבר מפלגה התפקיד העליון: לשמור על אחדותה היהודית-הערבית של המפלגה כעל בבת-העין, לטפחה בקביעות, להדוף כל נסיון הריאקציה לזרוע פירוד על בסיס לאומי. על-ידי העמקת ההכרה המעמדית, ע"י המאבק המשותף, נטפח את האחדות האינטרנציונליסטית היהודית-הערבית של מפלגתנו. אחדות זו היא תקוותם של טובי בני שני העמים לחיי שלום וכיבוד-זכויות הדדי, לעתיד של קידמה חברתית וסוציאליזם.

בתקופה שבין שתי הוועידות הסתיים המאבק הפוליטי-הרעיוני של המפלגה בקבוצה הלאומנית, שבגדה בדרך המארקסיסטית-הלנינית האינטרנציונליסטית. קמ"ס התפוררה והתחסלה רישמית. שיוריה הצטרפו לאחת המפלגות הציוניות — מוקד — בה הם מנסים להחדיר מגמות אנטי-סובייטיות ואנטי-קומוניסטיות. התחסלותה של הקבוצה הלאומנית, מחד, וגידול כוחה והשפעתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, מאידך, מוכיחים בעליל את כוחה של התורה המארקסיסטית-הלנינית, את כוחה של המדיניות האינטרנציונליסטית והפטריוטית של מפלגתנו, את איתנותה של האחדות היהודית-הערבית של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. רבים נוכחו לדעת כי טעו והוטעו, הסיקו מסקנות נכונות וחזרו לחיק המפלגה. שעריה של המפלגה פתוחים בפני כל מי שימצא שוב את המצפון ואת המצפון הקומוניסטיים.

חברים,

ועידתנו ה-18 היא מאורע רב-חשיבות למפלגתנו, אך לא למפלגתנו בלבד. היא מראה לעמלים ולעם בישראל את הדרך אל ישראל אחרת, בה טוב יהיה לחיות לאנשים העובדים, בה ישררו שמחת-חיים ובטחון.

ועידתנו מראה את הדרך לשלום, ליחסי שכנות טובים עם העמים הערביים.
ועידתנו מראה את הדרך לחידוש יחסים תקינים ואף לפיתוח יחסי ידידות עם
ברה"מ, עם הארצות הסוציאליסטיות האחרות, עם כל המדינות שוחרות השלום
בעולם.

ועידתנו מראה את הדרך לפתרון בעיותיה הכלכליות והחברתיות של
ישראל, לדמוקרטיה ולעצמאות-אמת.

אנו, הקומוניסטים הישראליים, משוכנעים, כי משרתים אנו באופן הנאמן
ביותר את האינטרסים של מעמד-הפועלים ושל כלל העמלים, את האינטרסים
האמיתיים של עם ישראל, של שני העמים בארצנו.

למפלגתנו היו הישגים רבים בשנים האחרונות, למרות התנאים המורכבים
מאוד. אולם אין אנו, הקומוניסטים, יכולים להסתפק במה שהושג. עלינו לדעת,
כי עיקר המלאכה עדיין לפנינו.

קדימה למאמצים מוגברים למען חיוקה, הרחבת שורותיה והשפעתה של
מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית!

קדימה להצלחתנו בבחירות לכנסת, להסתדרות ולרשויות המקומיות!

קדימה להצלחת מאבקנו להקמת חזית שלום רחבה ביותר!

קדימה למאבקים מוגברים למען הגנת ענייני העמלים והדמוקרטיה, למען

שוויון-זכויות לאומי ועדתי, למען שלום צודק ובר-קיימא!

תחי הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית!

תחי האחדות האיתנה היהודית-הערבית של מפלגתנו!

תחי תורת מארקס-אנגלס-לנין!

יחי האינטרנציונליזם הפרולטרני!

יחי השלום! יחי הקומוניזם!

דין-וחשבון ועדת הביקורת המרכזית

הגיש החבר וולף ארליך

צירי הוועידה, אורחים נכבדים, חברים וידידים.
במוסרה דין-וחשבון על עבודתה בין ועידה לוועידה, מדגישה ועדת הביקורת המרכזית, כי היא מאמצת לעצמה את סיכומי הוועד-המרכזי בשאלות הרעיוניות והמדיניות, על מקום המפלגה במאבקים הציבוריים וכן על המצב הפנים-מפלגתי. בשאלה האחרונה היא מבקשת להשמיע הערכות נוספות בפרק הראשון של הדו"ח. בפרק השני ידובר על עבודתה של ועדה הביקורת המרכזית ובפרק השלישי על מילוי תפקידים מיוחדים.

1. על המפלגה

א.

מפלגתנו הקומוניסטית ממלאת היום, ותמלא מחר עוד יותר, תפקיד חשוב ואחראי בחיי מעמד הפועלים וכלל העמלים בישראל. המפלגה מדריכה, למעשה, את האוכלוסיה הערבית בישראל וחלקים הולכים וגדלים של האוכלוסיה היהודית העמלה. התנאי למילוי יעיל של תפקיד כולל ואחראי זה, הוא ביצור המפלגה עצמה, אחדותה הרעיונית-מדינית-אירגונית וכושר-פעולתה. מכאן החשיבות הגדולה והגדלה של השמירה על הנורמות הלניניות, על הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית, על היחסים בין מוסדות המפלגה לבין עצמם וכן בין המוסדות לבין החברים.
הדאגה לביצור המפלגה הכרחית לא רק בתקופת משבר או מחלה רצינית,

ולא רק במקום המראה סימנים מדאיגים. אין להסתפק בכך, שהישג רעיוני-מדיני או אירגוני בחיי המפלגה, הושג. כל הישג כזה יישמר כאשר פועלים לשמירתו. דווקא במפלגה מטיפוס חדש, הפועלת בתוך החברה הבורגנית הישנה, פועלת הסטיכיות בכיוון לא רצוי. לכן, יש צורך מתמיד בטיפול עירני, ענייני, מתוכנן ומועיל בכל תחומי הפעולה המפלגתית ובכל הסקטורים של חיי המפלגה. יש צורך במאבק מתמיד נגד סטיות, הן נגד סטייה אופורטוניסטית-ימנית, המשלימה עם המצב הקיים בארץ או עם היבטים מסויימים שלו, והן נגד סטייה שמאלנית, דוגמתית או כיתתית. במיוחד בתקופה שהמפלגה יוצאת מבידודה היחסי ופועלת לבניית חזיתות שונות ובמסגרות שונות המשותפות לה ולגורמים אחרים, יש חשיבות מיוחדת למאבק נגד סטיות ימניות ושמאלניות — וזאת, בכל התחומים — הרעיוני, המדיני, הטקטי והן בנוגע לחיי המפלגה. העובדה, שלתוך המפלגה זורמים חברים חדשים רבים, ובתוכם חברים שאין להם מסורת פרולטרית וחברים שלא חונכו בברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, מדגישה עוד יותר את הצורך להיאבק נגד גישות זעיר-בורגניות בתוך המפלגה, לחזק את החינוך המארקסיסטי-לניני.

ב.

יש לחזק ולהדגיש את חשיבות התקנון וכיבודו בחיי המפלגה. התקנון אינו רק רשימת זכויות וחובות של החברים או אוסף סעיפים על מיבנה המפלגה, אם-כי גם באלה ובאלה אין לזלזל. אין זה מקרה, כי הפרק הראשון של תקנון המפלגה קובע את יסודותיה הרעיוניים והמדיניים וכי לב-לבו של התקנון הן הנורמות הלניניות של חיי המפלגה ביישומן היוצר לתנאי תקופתנו וארצנו. אפשר אולי להבין, כי אצל חברים ותיקים נכנסו יסודות אלה ונורמות אלו כה עמוק לתוך מוחותיהם ולבבותיהם עד שנוסח סעיף זה או אחר בתקנון אינו נראה להם כחשוב במיוחד. אך אין זו גישה נכונה והיא עלולה להוביל לזילזול בתקנון וכדאי שגם חברים הממלאים תפקיד בהנהגת המפלגה, יהיו צמודים בעבודתם לתקנון. החברים החדשים נדרשים ללמוד אותו, לדעת אותו ולהשתמש בו בהתמדה. בתיאום עם המחלקה המרכזית לחינוך פוליטי-רעיוני של הוועד המרכזי, פעלה ועדת הביקורת המרכזית ללימוד התקנון בסניפי המפלגה.

ג.

מצבה האירגוני של המפלגה, בדרך-כלל, משביע רצון. עם חלוף תקופה ארוכה מאז הפילוג במפלגה, עם חיסולה העצמי של קמ"ס כקבוצה שקראה לעצמה קומוניסטית, עם שובם לשורות המפלגה והיקלטם בה של אלה שנשארו קומוניסטים מתוך אלה שהתפלגו ממנה, נתרפאה במידה רבה הטראומה של הפילוג. לרוב-רובם של חברי המפלגה אין הדבר אלא פרק בתולדות המפלגה. היום, האחדות הרעיונית-מדינית-אירגונית של המפלגה היא עובדה קיימת. אין בה קבוצות מאורגנות, סטיות מאורגנות. אין זה מדאיג, שפה ושם חבר מגיע לעמדה בלתי-נכונה אפילו בשאלה חשובה. אפשר לקבוע, כי בדרך-כלל מתגברת התבונה הקולקטיבית של המפלגה ושל מוסדותיה.

המאפיין את מוסדות המפלגה, ובראש-וראשונה, את הוועד המרכזי, הוא החיפוש המשותף, הענייני והאובייקטיבי אחרי פתרונות נכונים בשאלות המתעוררות; האופייני הוא הנאמנות הרעיונית, המדינית והאירגונית ליסודות המארקסיזם-לניניזם ויישומם היוצר לתנאיי התקופה והארץ.

יש צורך מחמיד להשריש את הנורמות ואת העקרונות של המפלגה בחיי היומיום, לחזק בה את הצנטרליזם ואת המשמעת המפלגתית ועם זאת, להעמיק את הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית. ועדת הביקורת המרכזית מציינת בסיפוק שהדבר נעשה בתקופת הדו"ח בדרך-כלל בהצלחה. בדרך-כלל נשמרות זכויותיהם של המוסדות הנמוכים יותר וכן של חברי המפלגה. לא היו פגיעות חמורות בצנטרליזם ובמשמעת, אם-כי יש צורך להדגיש אותם במיוחד בתקופה שלפנינו. נרחיב את העניין בשאלה מסויימת: הקשיים האובייקטיביים של מציאת קאדרים מתאימים מאלצים לעתים את המוסדות להטיל יותר מדי תפקידים על חברים — בכל הדרגות. במקרים קונקרטיים מתעוררת גם השאלה של הטלת תפקיד מפלגתי על חבר נגד רצונו. במקרים כאלה מצווה האינטרס המפלגתי להימנע משני דברים קיצוניים: להטיל את התפקיד על החבר ללא התחשבות עם רצונו ועם נכונותו — ובמקרים קיצוניים עוד יותר — ללא התייעצות מוקדמת אתו, מחד, ולהתנות הטלת התפקיד בהסכמתו המפורשת, מאידך. כדרך נכונה נראית לנו, בכל השאלות של הטלת תפקיד, לדון יחד עם החבר ועם המוסד האחראי לעבודתו, על הצורך ועל אפשרויותיו, לתת לו זמן לחשוב בשאלה ולהשמיע את נימוקיו, להתחשב בהם במידת האפשר — אך עם זאת, אם יש הכרח — להחליט ולחייב. בתקופת הדיווח היתה נטייה בכיוון של ליברליזם מגבוה ונראה כרצוי לתקן זאת בתקופה שלאחר הוועידה.

ד.

בסיכום הכללי אין פירוש הדבר, שהבעיות נפתרו ביסודן בכל המקומות. יש צורך להמשיך במאבק נגד חוסר יעילות, חוסר מעשיות, סחבת ורשלנות מחד, ונגד הופעות ביורוקרטיות ונגד בוסיוזם, מאידך. מה הן הדרכים הטובות למאבק זה?

ראשית, האמצעי המתאים במאבק נגד תופעות שליליות הוא העלאה כללית של היידע המארקסיסטי-לניני, של התודעה המעמדית, של האחריות הקומוניסטית. דבר זה עשוי לחסן את החבר נגד סטיות על-ידי חזיון הגישה המדעית והמפלגתית. יתר-על-כן: ככל שחבר רואה את תפקידי אירגונו המפלגתי ותפקידיו-הוא כחלק בלתי-נפרד של המאבק הכללי בישראל למען השלום והקידמה החברתית, כחלק בלתי-נפרד של המאבק העולמי לשיחרור לאומי וסוציאלי, כן יצליח יותר להשתחרר מחולשות אישיות.

שנית — חשוב בתהליך זה המאבק בקרב ההמונים, המאבק המדיני, האיגוד-מקצועי, בשכונה או במוסד להשכלה, המאבק הקונקרטי נגד אפלייה כלשהי. בהשתתפותו הפעילה במאבקים המוניים, יהיה קל יותר לחבר לראות בעיות פנימיות או אישיות בפרספקטיבה הנכונה.

ושלישית — יש צורך בדאגה מתמדת מטעם המוסדות המרכזיים בנידון.

המוסדות — וזה כולל את הוועד המרכזי ואת ועדת הביקורת המרכזית — חייבים להיות עירניים לחולשות ולהגיב במהירות. כל מוסד בתחומו חייב להחליט במהירות, לתת תשובות ענייניות וברורות. בדאגתם לביצור המפלגה נפגשים, באחריות משותפת, הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית.

2. על עבודת ועדת הביקורת המרכזית

א.

מובן, כי היחסים בין שני המוסדות המרכזיים הנבחרים בוועידת המפלגה — הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית — חייבים להיות יחסים של שיתוף-פעולה הדוק, של עזרה ואמון הדדי. אנו יכולים לדווח לוועידה, כי בתקופה בין ועידה לוועידה היחסים היו תקינים וטובים. שני המוסדות פעלו בתחומים הנוגעים לשניהם על בסיס נאמנותם למארכסיזם-לניניזם בכלל, ולנורמות הלניניות של חיי המפלגה, בפרט.

שני המוסדות אחראים כלפי המפלגה לשמירה על הנורמות הלניניות, על כללי תקנון המפלגה ועל ידיעת התקנון וכיבוד כלליו בתוך שורות המפלגה. בשעה שלגבי הוועד המרכזי תפקיד זה הוא רק אחד מהתפקידים הרבים, הרי לגבי ועדת הביקורת המרכזית זהו עיקר תפקידה. לכן, אין זה מקרה שחברי המפלגה ומוסדותיה רואים בוועדת הביקורת המרכזית את המוסד בראשית המיוחד לידיעת התקנון ולשמירת כלליו. במקרים רבים פונים במיוחד לוועדת הביקורת המרכזית, באופן רישמי ובלתי-רישמי, בשאלות הקשורות בתקנון, בשמירתו וגם בפירוש הוראותיו.

חברי מפלגה לא מעטים רואים בוועדת הביקורת המרכזית מעין אומבודסמן (נציב תלונות) מפלגתי, אם כי אולי לא הבלעדי. במקרה של הגשת תלונה נגד מוסדות המפלגה, היו חברי ועדת הביקורת המרכזית רגילים להבהיר את העניין כמיטב יכולתם ולהעביר את התלונה למוסד המתאים — לפעמים תוך הבעת דעה — כדי שהמוסד יוכל לתקן עוול או להסביר עניין בצורה משכנעת. עם זאת, ועדת הביקורת המרכזית נהגה להסביר למתלונן שאין היא מוסמכת להתערב ישירות בשיקולי המוסדות האחרים.

בסכמה את עבודתה בתקופת הדו"ח, מעריכה ועדת הביקורת המרכזית כרצוי, שהיא תתן לחברי הוועד המרכזי אינפורמציה על עבודתה במידת הצורך, במושב הוועד המרכזי.

ב.

ועדת הביקורת המרכזית יכולה למלא את תפקידה, אם חבריה פנויים לכך במידה מספקת. בעינינו, הדבר תלוי, בראש-ווראשונה, בה, כאחד משני מוסדות המפלגה המרכזיים הנבחרים ע"י הוועידה.

בדינים-יחשבונו של ועדת הביקורת המרכזית לוועידות ה-14, ה-15, ה-16 וה-17 של המפלגה, ביקר מוסדנו את הוועד המרכזי של אותה תקופה על כי לא איפשר לוועדת הביקורת המרכזית למלא את תפקידה, בהטילו יותר

מדי תפקידים נוספים על חבריה. מוסדנו פנה ב־4 ועידות המפלגה לוועד המרכזי החדש להימנע מפרקטיקה זו. ועדת הביקורת המרכזית שלנו שנבחרה בוועידה ה־17, מצהירה בפני הוועידה ה־18, כי אין היא שותפת לקונצפציה זו. במפלגה כמו מפלגתנו, אשר ועדת הביקורת המרכזית נבחרת בה ישירות על־ידי ועידת המפלגה, אין להאשים את הוועד המרכזי בכך, שהטיל תפקידים מוגזמים, כביכול, על חברי ועדת הביקורת המרכזית, אלא יש להאשים את ועדת הביקורת המרכזית עצמה, שהשלימה עם פרקטיקה זו.

אנו מדווחים לוועידה, כי אחד החידושים שהנהגנו בקדנציה זו, שכל פעם שמוסד ממוסדות הוועד המרכזי ביקש להטיל תפקיד או אחריות על חבר ועדת הביקורת המרכזית, ועדת הביקורת המרכזית העמידה את השאלה על סדר־יומה וקיבלה החלטה מפורשת אם לקבל או לאו, או באיזו מידה לקבל את הבקשה. הקו שהדריך אותנו היה לקבל את הבקשה — ז"א לאשר את הטלת התפקיד או האחריות — אם זה התיישב עם מילויים התקין של תפקידי אותו חבר כחבר ועדת הביקורת המרכזית (ולא לקבלה, אם זה לא היה מתיישב). בדרך־כלל, דעתנו שזה בריא, אם חברי ועדת הביקורת המרכזית מקבלים על עצמם תפקידים נוספים מטעם הוועד המרכזי, אך עד גבול מסוים, כדי שהדבר לא יפגע בעבודתה של ועדת הביקורת המרכזית.

ה.

לרשות ועדת הביקורת המרכזית עומדים אמצעים שונים, כדי להביא לידיעת החברים את השקפותיה בשאלה קונקרטית. אחד האמצעים החשובים הוא הקשר עם מוסדות המפלגה המרכזיים והמחוזיים. אפשר לדוות, כי בדרך־כלל דעתנו נשמעה לא רק בכבוד, אלא גם כעמדה שיש לשקול אותה בהקשבה רבה. לא קרה שנשאלנו — מה זה שייך לכם? ועדת הביקורת המרכזית סבורה, שהיא מילאה תפקיד לא מבוטל בחיי המפלגה בתקופת הדו"ח.

ראינו כחובתנו לענות במהירות המירבית על מכתבים ועל תלונות שהופנו אלינו. אם התלונה היתה בכתב, הזמנו, בדרך־כלל, את החבר המתלונן לפגישה איתנו.

בכל הבירורים שניהלה ועדת הביקורת המרכזית, היא חקרה ווידאה את העובדות בדייקנות. היא שקלה את הזכויות של החבר המתלונן מול הזכויות של החבר אשר נגדו הוגשה התלונה. את הוועדה הדריכה ההנחה, שהסיכום אינו צריך לראות את המקרה כדבר מופשט ומנותק מחיי המפלגה. יחד עם זכויות החברים יש להתחשב ביחסים העתידיים בין החברים לבין עצמם, בין החברים לבין מוסדות המפלגה ולראות תמיד את טובת המפלגה.

בירורים מפלגתיים אינם מתנהלים כמשפטים בפני בית־משפט בהתאם לפרוצדורה הנקבעת מראש. בקביעת צורת בירור מפלגתי יש לשקול במידה רבה את השפעתה על המפלגה. למשל, במקרים שוועדת הביקורת המרכזית היתה משוכנעת, כי עימות בין הצדדים עלול להוביל להחרפת היחסים ביניהם ולהקשות על העבודה המשותפת בעתיד, העדיפה היא להימנע מעימות זה.

יחד עם הקביעה שבירור אינו משפט, יש גם לומר שלעיתים מוטלת על ועדת הביקורת המרכזית גם עבודה מעין-משפטית. הנה דוגמה אחת: מזכירות הוועד המרכזי ביקשה את ועדת הביקורת המרכזית לקבוע באופן אובייקטיבי את שנות הוותק של חבר עובד המפלגה. ועדת הביקורת המרכזית נענתה לבקשה ובמקרה הנדון החליטה בהתאם לטיעונו של אותו חבר.

ברוב המקרים שוועדת הביקורת המרכזית טיפלה בהם וסיכמה, קיבלו מוסדות המפלגה והחברים הנוגעים בדבר את הסיכומים. אומנם, היו בתקופה זו גם שני מקרים שהחבר המתלונן לא השלים עם החלטת ועדת הביקורת המרכזית, ובמקרה אחד גוייסו עוד חברים נגד הסיכום. יש לראות בכך תופעה בלתי-חיובית בחיי המפלגה. אולם שני המקרים היו בודדים, הם חלו זמן קצר לאחר הוועידה ה-17; מקרים מסוג זה לא חזרו בשנים האחרונות. בכלל, בשנים האחרונות הלכו והתמעטו הבירורים. על כל פנים, יחס כבוד לסיכומי ועדת הביקורת המרכזית יכול להיראות כחלק מהחינוך המפלגתי של החבר.

אין גם להפוך את הפנייה לוועדת הביקורת המרכזית לדבר יומיומי. אין לומר בכל ריב קטן: „אפנה לוועדת הביקורת המרכזית“, ואין לפנות אליה בכל מקרה שולי, אם-כי הזכות לכך קיימת ונשמרת. מצד שני, זכותה של ועדת הביקורת המרכזית, אחרי מחשבה עניינית ועמוקה, להחליט לא לפתוח תיק תלונה, הן אם המקרה איננו בסמכותה, הן אם בירור במוסד אחר ישרת טוב יותר את האינטרס המפלגתי, והן אם פתיחת תיק אינה משרתת את האינטרס המפלגה.

לא בכל מקרה מוסמכת ועדת הביקורת המרכזית להתערב. אין ועדת הביקורת המרכזית מוסד העומד מעל לוועד המרכזי. אין לה סמכות לפסוק, אם החלטה קונקרטית של הוועד המרכזי נכונה מבחינה רעיונית, מדינית או אירגונית; אין לה סמכות לדון, אם הופעת חבר הוועד המרכזי במושב מליאת הוועד המרכזי תואמת את מעמדו (אלא אם כן, מוסד הוועד המרכזי מבקש זאת ממנה). בעניין טיפול בתלונות נגד חבר הוועד המרכזי על מעשה או מחדל בעבודתו היומיומית, אין לקבוע מסמרות, וגם כאן היתה ועדת הביקורת המרכזית מודרכת, בראש-וראשונה, על-ידי שיקול האינטרס הכולל של המפלגה.

3. על מילוי תפקידים מיוחדים

א.

כאן המקום לציין, שוועדת הביקורת המרכזית פעלה במשך תקופת הדיווח באופן קולקטיבי ועשתה מאמץ מתמיד להפעיל את כל חבריה. היא גם העבירה בהתחלת שנת 1976 מיפקד חברי הוועדה ברוח ביקורת וביקורת-עצמית.

בדרך-כלל, התקבלו החלטות ועדת הביקורת המרכזית בלי הצבעות. אין אנו קובעים כעיקרון שהחלטותיה יתקבלו פה-אחד. אולם הפרקטיקה של עבודתה הראתה, כי דיון יסודי וענייני בתחום סמכויותיה עשוי להוביל לקונסנסוס בוועדה וכי הסיכום עשוי להתקבל על-דעת כל חבריה.

ב.

בדרך-כלל, ועידות המחוז התקיימו במועדון, בהתאם לתקנון המפלגה. במחוז אחד נדחתה הוועידה לתקופה ארוכה בהתאם להחלטות מוסדות המחוז, באישור מזכירות הוועד המרכזי. הדחייה נועדה לשרת את החיפוש ההכרחי אחרי פתרון מועיל של כמה בעיות. ועדת הביקורת המרכזית היתה שותפה מלאה בדיונים על כך.

גם לפני הוועידה ה-17 הדריכה ועדת הביקורת המרכזית את עבודת ועדות הביקורת המחוזיות. בוועידה ה-17 נקבע תפקיד זה במפורש בתקנון. בקדנציה זו מילאה ועדת הביקורת המרכזית את התפקיד הזה במידה רבה, במגעים עם יושבי-ראש ועדות הביקורת המחוזיות, בהשתתפות בישיבות ועדות הביקורת המחוזיות, בפגישות מאורגנות של הוועדה עם יושבי-הראש של הוועדות המחוזיות ובמוסד חדש שאורגן בקדנציה זו: ישיבה משותפת של ועדת הביקורת המרכזית עם ועדות הביקורת המחוזיות, בהשתתפות נציג מזכירות הוועד המרכזי. מוסד חדש זה נפגש בתקופת הדיווח ארבע פעמים. במיפגש זה מסר יו"ר ועדת הביקורת המרכזית סקירה פוליטית ודיווח על העבודה ועל שאלות חשובות שהתעוררו; נשמעו דינים-וחשבונות מכל אחד מיושבי-ראש ועדות הביקורת המחוזיות, והתנהל דיון רחב, ענייני וחיובי שסיכם יושב-ראש ועדת הביקורת המרכזית. מיפגשים אלה הביאו לפיריון עבודה גבוה יותר בכל מערכת הביקורת, איפשרו לוועדות הביקורת המחוזיות להכיר ברור יותר את תפקידיהן ואת סמכויותיהן, איפשרו החלפת נסיון פורה וגילו גם בעיות שבלי המיפגש לא היו מגיעות למוסדותיה המרכזיים של המפלגה. יש לראות בכך חידוש חשוב.

יש להצטער, שעדיין לא כל המחוזות ראו אפשרות להקים ועדת ביקורת מחוזית. חמשת המחוזות שהצליחו הם: תל-אביב-יפו, נצרת, חיפה, עכו והמשולש. בדרך-כלל, הם מילאו את תפקידיהם על הצד הטוב ושיפרו את עבודתם בתקופה שבין ועידה לוועידה — וזאת, לא רק בזכות הדרכת ועדת הביקורת המרכזית, אלא גם בזכות אחריותן של ועדות הביקורת המחוזיות עצמן.

המחוזות האחרים — השפלה, דרום-נגב וירושלים — העריכו, כי יש להם מחסור בקאדרים, ולכן אינם יכולים להקים שני מוסדות מחוזיים. בשניים ממחוזות אלה מינתה ועדת הביקורת המרכזית, בעצה אחת עם מזכירות ועד המחוז, חבר ועד מחוז לאיש הביקורת בתוך המחוז. הדרכת אותם החברים נמצאת עדיין בשלבים הראשונים.

ג.

אין ברצוננו להזכיר את כל התחומים בהם פעלה ועדת הביקורת המרכזית. נסקור אחדים מהם: הדאגה לטיפול במועמדים, בתקופה של זרימת חברים חדשים אל המפלגה חשיבות מיוחדת לשאלה זו. הטיפול במועמדים הוא תפקיד המפלגה כולה. תקנון המפלגה מדגיש שני היבטים: אחד — הטיפול במועמד בתקופת מועמדותו — להקדיש תשומת-לב מיוחדת לחינוכו המפלגתי; להקנות לו את

ידיעת הפרוגרמה והתקנון ; להכניסו לכלל הפעילות של התא המפלגתי. ההיבט השני — החובה, לאחר שישה חודשי מועמדותו, להחליט על מעמדו העתיד בזמן, באופן ענייני ומפלגתי. יש בשני ההיבטים שיפור, אם כי עדיין לא כל אירגוני המפלגה ממלאים את שני התפקידים במלואם.

יש חשיבות לתשלום מס-החבר : תשלום חודשי בהתאם לדירוג המפלגתי. ועדות הביקורת המחוזיות הודרכו להסביר הסברה מתמדת את המשמעות ולפעול לביצוע קפדני של העניין. תשלום מס החבר במפלגה קומוניסטית זהו אחד היסודות הלניניים של חברות במפלגה.

ד.

מה שנוגע למערכת החשבונות — ועדת הביקורת המרכזית עמדה במשך התקופה בין ועידת לוועידה בקשר מתמיד עם מזכירות הוועד המרכזי בדבר ניהול החשבונות ובדיקת הקופות של המפלגה. ועדת הביקורת המרכזית הציעה הצעות לשיפור מערכת החשבונות. במקרים רבים התקבלו הצעותיה והוכנסו השינויים הדרושים, אם כי אולי לא תמיד במהירות הדרושה.

ועדת הביקורת המרכזית בדקה את החשבונות של הוועד המרכזי, של עתונות המפלגה, של הוועד המרכזי של בנק"י ; הבדיקה לא היתה מלאה בכל המקרים. ועדת הביקורת המרכזית הודיעה למזכירות הוועד המרכזי על הצורך להעמיד לרשותה עובד או עובד חלקי למטרה זו.

ועדת הביקורת המרכזית הדריכה את ועדות הביקורת המחוזיות בשאלת בדיקת חשבונות וקיבלה דיווחים על הנעשה. הכלל הוא, שיש לבדוק את חשבונות המוסדות של המחוז פעמיים בשנה. יש התקדמות, אך המצב בכללותו איננו משביע רצון עדיין.

בדיקת חשבונות המפלגה — פירושה לא רק לבדוק אם הכל סביר מבחינה פורמלית, אלא גם את עצם ההוצאה לפועל בכיוון הבטחת משטר חסכון, תוך הקצבת סכומים הכרחיים.

ועדת הביקורת המרכזית סייעה למוסדות הוועד המרכזי לחסל חובות של אירגוני המפלגה לעתונות, לחברות ולספרים. אין זו שאלה קלה, ויש להיאבק להעברה מיידית של כספים ניגבים אל המינהלה המרכזית של המפלגה. יש להדגיש, כי הרגלים של אי-סיכום חשבונות ואי-תשלום חובות, במיוחד בתקופת אינפלציה מתמדת, מובילים להפסדים פיננסיים של המפלגה. אך אין להוקיע הרגלים כאלה בגלל הפסדים אלה בלבד ; הם מהווים גם הזנחה גסה של חובה מהותית כלפי המפלגה. נוסף לכך, הרגלים כאלה אינם מאפשרים לדעת במהירות את היקף הפצת העתונות וחומר אחר — מודד חשוב להתפתחות דעת-הקהל ולטיב האירגון. לכן, הרגלים כאלה גם גוזלים את אחד הכלים לתיכנון עבודת המפלגה.

ה.

לסיכום, החידושים שהוכנסו בין ועידה לוועידה בעבודת ועדת הביקורת המרכזית — שכמה מהם כבר הוזכרו — הם :

- ★ נבחר מזכיר הוועדה ;
- ★ קוימו מיפגשים קבועים משותפים עם ועדות הביקורת המחוזיות ;
- ★ נעשו נסיונות ראשונים להגדיר בדיוק את סמכויות הוועדה ;
- ★ ועדת הביקורת המרכזית מחליטה בעצמה על תחומי פעילות חברה ;
- ★ לפני ועידות מחוזיות, מתקשרת ועדת הביקורת המרכזית עם מזכירות המחוז ועם ועדת הביקורת המחוזית, במטרה להציע את הרכב ועדת הביקורת המחוזית החדשה שתוכל להעלות את רמתה ואת כושר עבודתה הקולקטיבית של אותה ועדת הביקורת המחוזית ;
- ★ הוחל בקביעת איש הביקורת והדרכתו באותם המחוזות בהם אין ועדת ביקורת מחוזית.

* * *

בנוגע לעבודה בעתיד, ועדת הביקורת המרכזית בדעה — ודעה זו העבירה גם למוסדות הוועד המרכזי — שהרכב ועדת הביקורת המרכזית שתיבחר חייב להתחשב לא רק בכשרונות, באוטוריטה וברמתו המפלגתית של כל אחד מחבריה, אלא גם בתיאום כל חברי הוועדה לפעילות קולקטיבית ומועילה ולהתמצאותם בתחומים השונים של העבודה המפלגתית.

אין זה מקרה, שהוועידה בוחרת בוועדת הביקורת המרכזית לפני שהיא בוחרת בוועד המרכזי. יש לבחור חברים אחראים, מנוסים ומוכשרים.

* * *

המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא אירגון פוליטי, המיועד לשרת את מעמד הפועלים הישראלי במילוי תפקידיו היומיומיים וההיסטוריים. בלי מפלגה מארקסיסטית-לנינית, מהפכנית, מנוסה ומוכשרת — המעמד לא יוכל למלא את ייעודיו.

קדימה, חברות וחברים יקרים, להישגים נוספים למען האידיאלים הנעלים של השלום, אחוות-העמים, הדמוקרטיה, העצמאות הלאומית, הקידמה הסוציאלית והסוציאליזם.

מתוך דברי הסיכום של הח' מאיר וילנר

חברים יקרים, אורחים יקרים מהמפלגות הקומוניסטיות האחרות, ידידים נכבדים מהכוחות הדמוקרטיים ושוחרי השלום בישראל — יהודים וערבים.

הוועידה ה-18 של מפלגתנו העלתה את כל השאלות היסודיות המטרידות את עמנו, את האזור והעולם כולו. העלינו מספר רב של נושאים, שבפתרונם תלוי גורל העמים באזור, גורל ישראל וגורל העם הערבי הפלשתינאי; בפתרונם תלוי מצב הפועלים והמוני-העם. הוועידה הוכיחה, שצירי הוועידה מבינים את כל כובד האחריות המוטלת על מפלגתנו.

מבחינה כמותית אין אנו מפלגה גדולה — אנו עדיין מפלגה השואפת להיות המונית. אבל בשביל אויבינו אנו מפלגה גדולה מאוד וחזקה. והאמת היא שהמפלגה הפכה בשנים האחרונות לגורם ציבורי חשוב ומשפיע במדינת ישראל. מאבקה של מפלגתנו, עמדותיה ההגיוניות והנכונות משכנעים גם חוגים אחרים. העובדה היא, כי גדל מספר חברי המפלגה והורחבו קשריה עם חוגים פוליטיים וציבוריים רבים.

הוועידה ה-18 הוכיחה, כי מפלגתנו מלוכדת מבחינה אידיאולוגית, פוליטית ואירגונית. אנו מפלגה דמוקרטית ומלוכדת — ואין בכך כל סתירה. הוועידה הוכיחה, שמפלגתנו היא המפלגה הדמוקרטית ביותר במדינת ישראל.

צאו וראו מה נעשה במפלגות אחרות בישראל. ברובן אין כל דמוקרטיה פנימית. במפלגה הראשית — מפלגת העבודה — למשל, נאבקים על עצם הצורך לכנס ועידה, על כך שצריך בכלל לבחור מוסדות של המפלגה. וכאשר המוסדות סוף-סוף נבחרים, צריך להיאבק על כך שיתכנסו; ואם כבר משיגים את כינוסם, צריך להיאבק על כך שתהיה להם הזכות להחליט משהו; ואם הם כבר מחליטים משהו, צריך להיאבק על כך שהנבחרים יפעלו בהתאם להחלטות. למעשה, קובעים אצלם, באופן האנטי-דמוקרטי ביותר, אנשים אחדים — לאו דווקא הנבחרים — ולפעמים אדם אחד קובע בשאלות החשובות ביותר. זוהי האמת על הדמוקרטיה שלהם. איזו מפלגה דמוקרטית היא — מוכיחה הפרקטיקה.

במפלגתנו הקומוניסטית כל מוסד נבחר על-ידי החברים, הכל נקבע על-ידי הצירים הנבחרים ועל-ידי המוסדות הנבחרים על-ידם, בהתאם לתקנון המפלגה.

ועידתנו ה-18 היא כבר הוועידה ה-8 במשך 28 שנות קיומה של מדינת ישראל.

הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית של מפלגתנו על יסוד העקרון הלניני

של הצנטרליזם-הדמוקרטי היא מקור כוח פוליטי ומוסרי חשוב של מפלגתנו.

הוועידה הוכיחה את אחדותה היהודית-ערבית האיתנה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית.

בדרך-כלל, אנו כל כך עסוקים, שאין לנו זמן לחשוב על התופעה המופלאה והמלהיבה הזאת שבמפלגתנו. זה לא בא מעצמו. את האחדות האינטרנציונליסטית של מפלגתנו על בסיס המארקסיזם-לניניזם יש לטפח יום-יום.

כוחנו הוא באחדות היהודית-ערבית, המבוססת על פרוגרמה אחידה, המבטאת את האינטרסים של שני העמים, על שאיפה משותפת לשלום ולסוציאליזם.

הדיונים בוועידה הוכיחו, כי המפלגה מוכנה לקראת המשימות הקשות החדשות העומדות לפניה.

★

לוועידתנו הגיעו משלחות רבות ממפלגות קומוניסטיות אחרות. זהו מקור חשוב של עידוד ושאבת כוח — לנו, ולכל הכוחות הדמוקרטיים ושוחרי השלום בארץ. עצם העובדה שמשתתפות בוועידתנו משלחת המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות, משלחות המפלגות הקומוניסטיות מהארצות הסוציאליסטיות האחרות ומהארצות הקפיטליסטיות מוכיחה, שהתנועה הקומוניסטית הבינלאומית מבחינה בין עם ישראל לבין ממשלת ישראל, בין האינטרסים של העם בישראל לבין מדיניות הממשלה. מאבקנו נגד מדיניות הממשלה והחוגים הימניים הקיצוניים הוא הגנה על עמינו, על עם ישראל, על העם הערבי הפלשתינאי, על העמים הערביים האחרים ששטחיהם נמצאים תחת כיבוש, על העניין הכללי של השלום והקידמה בעולם.

אנו מודים למפלגות הקומוניסטיות האחרות שנענו להזמנתנו ושלחו משלחות לוועידתנו.

אנו מודים לכל המפלגות הקומוניסטיות האחרות ששלחו בכתב ברכות לוועידתנו.

זוהי הפגנת אינטרנציונליזם למופת, סולידריות עם מאבקנו ועם מאבקם של כל כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל.

אנו מאחלים לכל המפלגות הקומוניסטיות האחרות הצלחה במאבקן למען מטרותינו המשותפות.

במיוחד ברצוננו לציין את הברכות שקיבלנו מהמפלגות הקומוניסטיות של הארצות הערביות, ובכלל זה מהמפלגה הקומוניסטית הירדנית ומהארגון הקומוניסטי הפלשתינאי בגדה המערבית. הם אחינו במאבק נגד הכיבוש, נגד הדיכוי ולמען החרות והשלום. בשם כל באי ועידתנו ה-18 אנו שולחים ברכת-עידוד לעם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים

ומביעים סולידריות עם מאבקו הצודק. כל העמים שוחרים לשלום בעולם אתכם, ואין ספק, שתצליחו במאבקכם. מימוש זכויותיכם יהיה גם לטובת עם ישראל, לטובת השלום והבטחון באזורנו ובעולם כולו.

מעודד מאוד הוא, שמפלגתנו הרחיבה את קשריה ואת השפעתה הציבורית בישראל. הדבר בא לביטוי, בין היתר, בברכות שקיבלנו בוועידתנו ה־18 מנציגי ארגונים ציבוריים חשובים, יהודים וערבים.

את ועידתנו בירך בשם ארגון "הפנתרים השחורים", צ'ארלי ביטון. הננו מודים על הברכה. תוכנה של הברכה מוכיח את רמת ההתפתחות הגבוהה שאליה הגיעו "הפנתרים השחורים". הם קושרים, בצדק, את המאבק נגד העוני, הקיטוב החברתי והאפליה העדתית במאבק הכולל של העמלים בישראל נגד מדיניות הממשלה והימין הקיצוני, למען השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית, נגד האנטי־קומוניזם ובעד ליכוד כל הכוחות במאבק לענייני העמלים, לשלום ולמניעת השתלטות הפאשיזם.

אנו גם אתכם, "הפנתרים השחורים", במאבק לטובת בני שכונות העוני ועיירות העוני, במאבק לשלום ונגד הפאשיזם.

הננו מודים על הברכה שהביא מעל במת הוועידה נתן ילין־מור, בשם הוועד לשלום צודק בין ישראל והארצות הערביות, שאנו פעילים בו יחד עם כוחות אחרים. הוועד לשלום צודק יכול להוות בסיס לחזית שלום רחבה שצריכה לקום בישראל. נעשה מצידנו הכל, כדי להגביר, ללכד ולהרחיב את המאבק לשלום.

אנו מודים על הברכה שהביא אשר שלומי מעל במת ועידתנו בשם ברית השמאל הציוני הסוציאליסטי העצמאי. אנו רואים בה הוכחה להבנה, כי כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל צריכים להתלכד, וכי ויכוח אידיאולוגי אינו צריך למנוע שיתוף־פעולה.

מודים אנו על מברק הברכה שקיבלנו מהסיעה הסוציאליסטית העצמאית בכנסת. זהו מאותות ההתגברות על דעות קדומות, לראיית האינטרס העליון בליכוד כוחות במאבק לשלום, לדמוקרטיה ולקידמה חברתית.

קיבלנו ברכה חמה מידידנו, הסופר והמשורר מרדכי אבי־שואל ומרעייתו החברה לאה, שמסיבות בריאות נבצר מהם להגיע לוועידה. הננו מאחלים להם בריאות טובה.

הננו מודים על הברכות שהושמעו בוועידה מפי יושב־ראש ועד הרשויות המקומית הערביות, ראש מועצת כפר ראמה, חנא מואיס; מפי ראש מועצת כפר עראבה, מחמוד נעאמנה, בשם הוועד להגנת האדמות; מפי נציג החזית הדמוקרטית בנצרת, סגן ראש מועצת העיר, ראיך ג'רג'ורה. ניתן היה להבחין בברכות בנימה המשותפת, שהאוכלוסייה הערבית בישראל, ברובה המכריע, הגיעה למסקנה, כי המפלגה הקומוניסטית הישראלית מגינה על עניינה ומבטאת את האינטרסים שלה, כשם שהיא

מגינה ומבטאת את האינטרסים האמיתיים של כל העם בישראל, יהודים וערבים.

הננו מודים על ברכותיהם החמות ומבטיחים להם, כי מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תמשיך להיאבק בכל כוחה נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי, בעד שוויון-זכויות אזרחי ולאומי לאוכלוסייה הערבית בישראל, למען הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, למען שלום צודק ויציב לטובת ישראל והעמים הערביים כאחד.

בוועידה הביעו חברים אחדים אי-הסכמה לכמה דברים חשובים שבעמדת המפלגה. התעוררה השאלה של עצם המושג, שישראל היא מדינה יהודית. כל העניין הזה הופיע בוועידה ה-18 מתוך ויכוח על דברי ראש הממשלה י. רבין: "ישראל מדינה יהודית טהורה, ציונית" וכו'. אלו הן עמדות ציוניות ריאקציוניות, המסוכנות לישראל.

בראשי-הפרקים אמרנו (בעמ' 51): "מדינת ישראל היא מדינה יהודית משום שהיא מבטאת את מימוש זכותו של העם היהודי בארץ להגדרה עצמית. אך מדינת ישראל אינה מדינה יהודית בלבד, אלא מדינה בעלת רוב יהודי ומיעוט לאומי ערבי רב-משקל. ההצהרות הציוניות-הרשמיות, כי בגלל 'אופייה הציוני' של המדינה, האוכלוסייה הערבית אינה יכולה ליהנות משוויון-זכויות ויש לנשלה מאדמותיה לטובת התיישבות ציונית ו'יהוד הארץ' — הדעת אינה סובלת, והן אך מוכיחות את אופיין הגזעני של ההנחות הציוניות הללו.

"במדינה ישראלית דמוקרטית באמת — כל האזרחים, ללא הבדל לאום, ייהנו משוויון-זכויות מלא ויכובדו בה הזכויות הלאומיות של המיעוט הלאומי הערבי".

מפלגתנו החליטה עוד ב-1945 (בוועידה ה-9), שבארץ התפתחו שני עמים — יהיו הסיבות אשר יהיו; בצעד העם הערבי התפתח עם יהודי.

בהחלטתו מה-29 בנובמבר 1947 קיבל האו"ם הערכה זו בדבר הפיכתה של הארץ מחד-לאומית לדו-לאומית; וכמסקנה מכך הכיר בזכות ההגדרה העצמית של שני העמים וקבע שיש להקים שתי מדינות, אחת ערבית ואחת יהודית. בעת קבלת החלטת עצרת האו"ם ב-1947 היו צריכים להיות במדינה היהודית כ-50% ערבים, בכל זאת הגדירה החלטת עצרת האו"ם את המדינה כמדינה יהודית. מדוע? מפני שהיא צריכה היתה לבטא את מימוש זכות ההגדרה העצמית של העם היהודי שנוצר בארץ.

עם הגדרתנו שמדינת ישראל היא מדינה יהודית במובן זה שהיא ביטוי להגדרה העצמית של העם היהודי שהתפתח בארץ — דוחים אנו את ההשקפה הציונית הריאקציונית בדבר קיום אומה יהודית עולמית

ואת מדיניות הנישול ושליטת הזכויות מהעם הערבי הפלשתינאי, שמנהלים שליטיה הציוניים של ישראל.

הבעיה היא: מהו אופייה של מדינת ישראל? כיום זוהי מדינה קפיטליסטית ריאקציונית, תוקפנית, פרו־אימפריאליסטית. מאבקנו הוא לשינוי השלטון והמשטר בישראל ולהפיכתה למדינה דמוקרטית, בלתי־תלויה, שוחרת שלום וקידמה חברתית.

להגדרתנו, כי קווי ה־4 ביוני 1976 צריכים להיות גבולות השלום, יש האומרים: החזרה לקווי ה־4 ביוני — בסדר; מדינה פלשתינאית — בסדר; אבל שלא נגדיר קווים אלה כקווי השלום. וממשיכים ואומרים: נלך לז'נבה ושם יתדיינו על הגבולות; למה לשרטט מפות; למה אנחנו צריכים לקבוע? דעת חברים אלה עולה בקנה אחד עם עמדת הממשלה, שסיסמתה היא "גבולות מוסכמים". ממשלת י. רבין, בסיוע אמריקאי, רוצה להתמקח בז'נבה על חלוקת השטחים הכבושים, על סיפוחים לישראל במסגרת "הגבולות שיוסכם עליהם", ושצריכים להיות "בני הגנה".

אנו אומרים להם — לא! כבר בהחלטה 242 קבעה מועצת הבטחון של האו"ם, שלא תהיה רכישת טריטוריה כתוצאה ממלחמה. ועדת ה־20 של האו"ם אף אומרת זאת בפירוש בדו"ח שלה, והעצרת הכללית אישרה את הדברים ברוב גדול. מכאן, שדווקא הסיפוחים בישראל מעוניינים לערפל בז'נבה את הצורך בנסיגה מכל השטחים הכבושים ולדבר על הצורך ב"גבולות מוסכמים".

בוועידתנו ה־17 אנו לא רצינו לקבוע, לפני שהעם הפלשתינאי יחליט, מה תהיה צורת ההגדרה העצמית שלו. החידוש הוא בכך, שלאחר שארגון השחרור הפלשתינאי החליט להקים מדינה עצמאית בשטחים שיפנו על־ידי ישראל — אימצנו את הצורה של ההגדרה העצמית שהם בחרו בה. בפגישתנו עם מנהיגי אש"ף הסברנו להם את הנקודה הזאת: אם מישתו יעורר את הוויכוח בז'נבה שאין קווי ה־4 ביוני קווי־השלום, תהיה זו ממשלת ישראל...

הקונסנסוס הבינלאומי הוא — נסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה ב־1967 והקמת המדינה הפלשתינאית בשטחים אלה בצד מדינת ישראל. אנו שמחים, שכל המפלגות־האחיות המשתתפות בוועידתנו הביעו את הזדהותן עם מפלגתנו בנושא זה.

אנו אומרים, שתוכנית השלום שלנו היא ביטוי של ריאליזם וצדק. ואין פה צדק מוחלט.

בתנאים ההיסטוריים הקיימים, במציאות הפוליטית, מול הצדק היחסי עומד אי־הצדק של הכיבוש והסכנה לשלום העולם ממוקד המלחמה במזרח־התיכון. לכן, לתנועה הקומוניסטית הבינלאומית יש עמדה ברורה בנדון, העולה בקנה אחד עם עמדת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. מהו שורש עמדתם המוטעית של כמה חברים?

ראשית, הם רואים את המאבק לשחרור לאומי של העם הערבי הפלשתינאי במנותק מהאינטרס הכולל של המאבק האנטי-אימפריאליסטי הכללי באזור ובעולם למען השלום, העצמאות הלאומית, הדמוקרטיה והסוציאליזם. שנית, אין הם ניגשים לשאלות לאומיות מנקודת-ראות מעמדית-פרולטרית, כמו שמחייב המארקסיזם-לניניזם, אלא באורח אבסטרקטי-אבסולוטי.

דובר פה על חברים שבעת הפילוג הלכו בדרך הלא נכונה, ואשר הכירו בשגיאתם וחזרו למפלגה, וכי עתה מאפשרים להם למלא תפקידים אחראיים במפלגה. חברה אחת עירערה על כך. אני שואל: האם זה טוב למפלגה, שאלה אשר עזבו אותה עלו שוב על הדרך הנכונה וחזרו למפלגה? כן, חברים זה בהחלט טוב.

היו שבגדו ביסודות השקפת-העולם שלנו, והם נשרו כעלה נידף ברוח והתפזרו לכל עבר. והיו שעשו שגיאה חמורה, אבל חזרו בכנות למפלגה על בסיס אינטרנציונליסטי. אנו צריכים לעודד את התופעה הזאת. זה האינטרס של המפלגה. האם כל-כך קל להנחיל בציבוריות היהודית בישראל את האידאולוגיה המארקסיסטית-לנינית, את הקומוניזם? למדנו מלנין כיצד לנהוג במקרים כאלה. גם אצל הבולשביקים היו מאבקים והיו כאלה שטעו. איני רוצה להשוות, אך נזכר אני במקרה של אוריסקי ווילודרסקי, שהלכו עם טרוצקי נגד לנין, אך במהרה הבינו, שהטרוצקיות היא תורה ופרקטיקה המביאה נזק חמור למהפכה, למעמד הפועלים. השניים חזרו למפלגת הבולשביקים, לחמו בחירוף-נפש כאינטרנציונליסטים ונפלו במלחמת-האזרחים. לנין אמר עליהם שהם נפלו כגיבורים, כבולשביקים אינטרנציונליסטים, למרות שבשעתו עשו שגיאה. ומה שנוגע למפלגתנו, מי שבגד — נתייחס אליו בהתאם, מי שחזר למפלגה בכנות על בסיס אינטרנציונליסטי — הוא חבר שווה-זכויות. אנחנו קולקטיב חזק הלומד מהנסיון. נשמור כולנו יחד על הטוהר הרעיוני והפוליטי של מפלגתנו ועל הערנות המהפכנית.

הרחבת שורות המפלגה היא תפקיד בסיסי של המפלגה. עלינו לשאוב את הכוחות החדשים קודם-כל מקרב מעמד-הפועלים ושכבות עמלים אחרות, הנוער העובד והלומד, האינטליגנציה העובדת והיוצרת, יהודים וערבים.

מפלגתנו יכולה בהחלט להמשיך ולגדול גם בתנאים האובייקטיביים הקיימים בישראל. ישנן אפשרויות רציניות להרחבה, שאינן מנוצלות ללא כל סיבה אובייקטיבית. נקח לדוגמה את מספר החברות במפלגה, המהוות רק 16% מכלל חברי המפלגה. ומבין צירי הוועידה ה-18 רק

14.6% הן חברות. האם זו תופעה אובייקטיבית, שאינה מושפעת מהגורם הסובייקטיבי? ברור שלא. אנו צריכים להעמיק את תורת המארקסיזם-לניניזם גם בתחום זה. על החברים לדאוג שהחברות תהיינה במפלגה ושלא ידאגו שלא יהיו...

הנושא המרכזי בוועידתנו ה־18 הוא: הקמת חזית שלום רחבה ביותר בישראל. אנו מודעים לכך, כי משימה זו היא בעלת חשיבות היסטורית ממש. רק בכוחות מלוכדים יוכלו כוחות השלום בישראל להפוך לגורם משפיע יותר על כיוון המדיניות הישראלית.

צריך להיות ברור: אם במשך שנת 1977 לא תהיה התקדמות אל השלום — קיימת סכנה שתפרוץ מלחמה חדשה, איומה מכל קודמותיה. לכן אין תפקיד חשוב יותר מאשר ללכד את כל כוחות השלום והריאליזם המדיני בישראל — למרות כל ההבדלים האידיאולוגיים והפוליטיים ביניהם — למאבק נגד המשך הכיבוש, למניעת המלחמה ולכינון השלום. בוועידתנו ה־18 העלינו את הרעיון של הקמת רשימת חזית שלום ודמוקרטיה יהודית-ערבית בבחירות לכנסת ה־9. אנו נשקיע מאמצים רבים להקמת רשימה כזאת על בסיס פרוגרמה של שלום צודק וריאלי, הגנת החירויות הדמוקרטיות והדיפת סכנת הפאשיזם, הגנת האינטרסים של העמלים והמוני-העם, התנגדות למדיניות האפליה והדיכוי הלאומי ומאבק לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי של האוכלוסייה הערבית בישראל, התנגדות למדיניות טיפוח העוני והאפליה העדתית.

המאבק לשלום הוא החולייה המכרעת. חוסר-האחדות הוא החולשה של כוחות השלום בישראל. האחדות היא כוח!

יודעים אנו, חברים, כי בצד הצדדים החזקים של מפלגתנו — האידיאולוגיה המארקסיסטית-לנינית, המדיניות הנכונה, הטקטיקה הנכונה, הארגון הקומוניסטי הנכון על-יסוד הצנטרליזם-הדמוקרטי — יש לה גם חולשות.

כמה חברים השמיעו בוועידה דברי ביקורת נכונים. עלינו להקדיש יותר כוחות לעבודתנו בקרב מעמד-הפועלים וכלל העמלים. עבודתנו בתחום התרבות חלשה ופעולתנו בקרב האינטליגנציה היוצרת אינה מספקת כלל, ולא מסיבות אובייקטיביות בלבד. אנו יכולים לציין עוד תחומים של חולשה בעבודת מפלגתנו, למרות ההתקדמות החשובה שחלה. אין אנו מתעלמים מכך ויודעים שהשיפור תלוי גם בנו.

עם זאת יש לראות, שכוחותינו אינם בלתי-מוגבלים. הקאדרים שלנו אינם מספיקים.

מה, איפוא, יש לעשות? שני דברים: ראשית, לחלק נכון את

הכוחות, באופן מתוכנן יותר ולהחליט מה חשוב יותר ומה פחות, מה קודם למה, ושנית, וזה העיקר: להרחיב את השורות. בצד הפעולה לרוחב, להרחבת קשרינו והשפעתנו הציבורית, יש לפעול במתכונן, בשיטתיות ובעקשנות לעומק, לצירוף חברים חדשים רבים ככל-האפשר, למפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, להנחלת השקפת-עולם מארקסיסטית-לנינית.

★

מעודדת מאוד היא התפתחותה של ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי וגידול השפעתנו בקרב הדור הצעיר והסטודנטים. ועידתנו ה-18 היתה ועידה צעירה יותר. חשוב מאוד השילוב של הצעירים והוותיקים הצעירים ברוחם, והממשיכים לפעול במסירות לטובת העניין הגדול של השלום והקומוניזם.

עדיין עלינו לפתור בעיות רבות. אחת מהן, מהחשובות ביותר: להרחיב ולהעמיק את העבודה האידיאולוגית. אצלנו במפלגה עכשיו מצב מיוחד במינו. מספר חברי המפלגה גדל בארבע וחצי השנים האחרונות מעל 40% נטו. פירוש הדבר, שכמעט מחצית חברי המפלגה הם חברים חדשים, שהצטרפו למפלגה לאחר הוועידה ה-17. 23% מצירי ועידתנו ה-18 הם בעלי ותק של פחות מ-5 שנים. 35% מהצירים הם בפעם הראשונה צירים בוועידת המפלגה.

למה זה מחייב? לחישול רעיוני ואירגוני של הקאדר החדש. צריך לדאוג, ואף ביתר-שאת לכמות, להרחבת השורות. אך באותו זמן צריך להשקיע לא פחות מאמצים בדאגה לאיכות, לחיזוק הרעיוני והפוליטי, לחישול האופי המהפכני של הקומוניסטים ולביצור הארגון המפלגתי.

★

הבה נגייס את כל כוחותינו לביצוע החלטות ועידתנו ה-18. הבה נפעל כאיש אחד להצלחתנו בבחירות הקרובות לכנסת, להסתדרות ולרשויות המקומיות.

דרכנו נכונה, דרכנו תנצח.

קדימה למאמצים מוגברים למען חיזוק כוחה והשפעתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית!

קדימה למען הצלחת המאבק המלוכד למען השלום והדמוקרטיה, למען הקידמה החברתית, השוויון והאחוזה בין העמים!

דין-וחשבון ועדת המנדטים

הגיש החבר רמזי כורי

ועדת המנדטים בדקה את כל הפרוטוקולים של הבחירות לצירי הוועידה, שהתקיימו בסניפים, מצאה אותם כשרים והחליטה להביאם לאישור הוועידה.

לפי הפרוטוקולים נבחרו בסניפים 338 צירים בדעה מכרעת ו-67 צירים בדעה מייעצת; שני צירים בדעה מייעצת הומלצו על-ידי מזכירות המחוז שלהם.

נוסף לצירים שנבחרו בארץ, משתתפים בוועידה 14 צירים נבחרים של הסטודנטים, חברי המפלגה, הלומדים בחוץ-לארץ.

36 צירים נוספים, בהתאם לתקנון המפלגה, הם חברי הוועד המרכזי היוצא וחברי ועדת הביקורת המרכזית היוצאת, וכן 23 צירים, שעליהם המליץ הוועד המרכזי היוצא ואשר אושרו על-ידי הוועידה. בסך-הכל צריכים להשתתף בוועידתנו ה-18 480 צירים, מהם 411 צירים בדעה מכרעת ו-69 צירים בדעה מייעצת.

לוועדת המנדטים הגיעו 447 שאלונים של הצירים המשתתפים בוועידה.

מבדיקת השאלונים מתברר, שבוועידה משתתפים, איפוא, 447 צירים, שהם 93% מכלל הצירים.

גיל הצירים

עד 30 שנה	— 30% לעומת 20% בוועידה ה-17
31 — 40 שנה	— 21%
41 — 50 שנה	— 22%
51 — 60 שנה	— 16%
61 — 70 שנה	— 9%
מעל 70 שנה	— 2%

מין הצירים

חברות	14.5%	לעומת 16% בוועידה ה-17
חברים	85.5%	לעומת 84% בוועידה ה-17

ותק הצירים

עד 5 שנים	— 23%
6 — 10 שנה	— 15%
10 — 20 שנה	— 24%
20 — 30 שנה	— 28%
מעל 30 שנה	— 10%

השתתפות בוועידות הקודמות

לא השתתפו בוועידות קודמות	— 35%
השתתפו בוועידה אחת	— 10%
השתתפו ב-2 ועידות	— 11%
השתתפו ב-3 ועידות	— 16%
השתתפו ב-4 ועידות	— 5%
השתתפו ב-5 ועידות	— 5%
השתתפו ב-6 ועידות	— 5%
השתתפו ב-7 ועידות ומעלה	— 13%

השכלה

יסודית	— 41.5%
תיכונית	— 38.5%
גבוהה	— 15.0%
סטודנטים	— 5.0%

76% מבין צירי הוועידה הם עובדים שכירים.

החלטות הוועידה ה-18

אישור הדין-וחשבון של הוועד המרכזי

הוועידה ה-18 מאשרת את הדין-וחשבון של הוועד המרכזי שהגיש לוועידה הח' מאיר וילנר.

אישור הדין-וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית

הוועידה ה-18 מאשרת את הדין-וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית שהגיש לוועידה הח' וולף ארליך.

אישור ראשי-הפרקים

הוועידה ה-18 מאשרת את ראשי-הפרקים שפורסמו לקראת הוועידה, כפי שסוכמו בוועידה.

להלן ראשי-הפרקים שנתקבלו כהחלטות הוועידה ה-18:

1. ההתפתחות בעולם ובמזרח-התיכון

א. המצב הבינלאומי

ההתפתחות הבינלאומית בתקופה שבין הוועידה ה-17 וה-18 של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית (1972 — 1976) עומדת בסימן השינוי הגדול הנוסף שחל ביחס-הכוחות בעולם לטובת כוחות השלום, השחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם ולרעת כוחות האימפריאליזם, הקולוניאליזם, הריאקציה והמלחמה.

ב-4 השנים האחרונות הופגנה יותר מאי-פעם מאז מלחמת-העולם השנייה עליונותו של הסוציאליזם על-פני הקפיטליזם. בסוציאליזם — התקדמות כלכלית בלתי-פוסקת והעלאה מתמדת של רמת-החיים החומרית והתרבותית של הפועלים והמוני-העם; בקפיטליזם — אבטלה וירידה בייצור עקב משבר מחזורי (ציקלי) שלא היה כחומרתו מאז המשבר הגדול בשנים 1929 — 1933, ואשר התפתח על רקע העמקתו הנוספת של המשבר הכללי של הקפיטליזם. הקפיטליזם בן-זמננו נתון במשבר מבני (סטרוקטורלי) כולל: כלכלי, חברתי, אידיאולוגי, פוליטי, תרבותי ומוסרי.

משבר מקורות האנרגיה, המשבר בתחום חומרי-הגלם, משבר מאזן התשלומים ומשבר מערכת המטבע — כל אלה מוסיפים לחריפות המשבר של הכלכלה הקפיטליסטית. אופיינים למשבר — האינפלציה הדוהרת והיוקר הגואה שמקורם במיוחד בהוצאות הצבאיות העצומות, וכן במדיניות המחירים המונופוליים של חברות ההון הגדולות; האבטלה ההמונית המתמשכת; ההתרוששות של שכבות עממיות רחבות והחמרת בעיית העוני.

ממשלות המדינות הקפיטליסטיות נקטו אמצעים שונים לוויסות הכלכלה ולעידוד הצמיחה הכלכלית. אולם, כל האמצעים הללו לא מנעו את פרוץ המשבר הכלכלי בכל ארצות שלטון ההון, שכן לא היה בהם כדי לגבור על סתירותיו הפנימיות של הקפיטליזם ועל הניגודים בתוך המערכת הקפיטליסטית העולמית.

הוכחה בעליל נכונות ההערכות של המרקסיסטים-לניניסטים והופרכו כליל התורות הבורגניות והרפורמיסטיות בדבר קפיטליזם "משוחרר ממשברים", בדבר "חברת שפע" בקפיטליזם וכיו"ב.

לעומת המשבר הכלכלי החריף הפוקד את ארצות שלטון ההון, גדל במתוכנן ובהתמדה הייצור בברית-המועצות ובארצות האחרות של החבר הסוציאליסטי.

ב-1975 ירד הייצור התעשייתי בארה"ב ובייתר הארצות הקפיטליסטיות הראשיות ב-10% ואילו בברה"מ עלה הייצור התעשייתי ב-7.5% ובכל הארצות הסוציאליסטיות, חברות המועצה לעזרה כלכלית הדדית (מלכ"ה) ב-8.4%.

כאשר בוחנים תקופה ארוכה יותר, התמונה היא כדלקמן: משקל הארצות הקפיט-ליסטיות המפותחות בכלל הייצור התעשייתי בעולם ירד מ-73% ב-1950 ל-50% ב-1975, ואילו משקל הארצות הסוציאליסטיות עלה במקביל מ-20% ל-40%. זהו שינוי יסודי ביותר ביחס-הכוחות בין שתי המערכות הכלכליות-החברתיות העולמיות, זו הסוציאליסטית וזו הקפיטליסטית. זאת ועוד: אם ב-1950 הגיע היקף הייצור התעשייתי של ברה"מ

ל-30% מהייצור התעשייתי של ארה"ב, הרי ב-1975 הגיע לכ-80%. אלה מספרים מאלפים ביותר, המוכיחים את עליונות הסוציאליזם על הקפיטליזם.

בזמן שבברה"מ יש תעסוקה מלאה ואף קיים מחסור בעובדים — מספר המובטלים בארה"ב (ובארצות הקפיטליסטיות המפותחות האחרות) מגיע למיליונים רבים. בזמן שבארצות הקפיטליסטיות המפותחות מקצצים בשירותים הציבוריים (בריאות, חינוך, שיכון וכו') — בארצות הסוציאליסטיות מקציבים להם אמצעים הולכים וגדלים.

לעומת האינפלציה, עליית המחירים הבלתי-פוסקת וירידת ההכנסה הריאלית של הפועלים והמוני-העם בארצות הקפיטליסטיות, עדים אנו לעלייה מתמדת בהכנסה הריאלית של העובד בעיר ובכפר בברה"מ ובארצות הסוציאליסטיות האחרות.

המונופולים הקפיטליסטיים פועלים לחלוקה מחדש של ההכנסה הלאומית לטובת רווחיהם ולרעת העם העובד. הם משתמשים במנגנון המדינה כדי להטיל את מלוא תוצאות המשבר על שכם מעמד הפועלים, האיכרות ושכבות הביניים. מעמד הפועלים בארצות שלטון-ההון מנהל מאבק נגד שלטון-המונופולים להגנת האינטרסים שלו, למען תמורות חברתיות מהותיות, למען הסוציאליזם.

במשך 5 השנים האחרונות (1971 — 1975) הסתכם מספר העובדים ששבתו בארצות הקפיטליסטיות המפותחות והמתפתחות ב-314 מיליון איש, לעומת 273 מיליון ב-5 השנים שלפני-כן. הולכת וגדלה אחדות-הפעולה של העמלים, הולך וגדל שיתוף-הפעולה בין קומוניסטים, סוציאליסטים וכוחות מתקדמים אחרים בארצות קפיטליסטיות שונות. הולכת ונוצרת חלופה (אלטרנטיבה) דמוקרטית וסוציאליסטית לשלטון המונופולים.

שינוי יחס-הכוחות בעולם לטובת הסוציאליזם ולרעת האימפריאליזם הוא הסיבה הראשית להצלחות הגדולות של המאבק לביצור השלום בעולם בארבע השנים האחרונות, ליצירת תנאים נוחים יותר למאבק העמים לשחרור הלאומי והחברתי. ברית-המועצות תרמה, הודות להתעצמותה הכלכלית והצבאית, למשקלה הפוליטי, הרעיוני והמוסרי הגדול והודות למדיניות השלום הלנינית הנבונה וברוכת היוזמות שלה, תרומה מכרעת להתפתחות חיובית זאת.

הוכתרה בהצלחה גדולה תוכנית-השלום בעלת החשיבות ההיסטורית שנתקבלה בוועידה ה-24 של המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות (מקב"מ) ב-1971, שמטרתה היתה להעמיק את האחדות ואת התיאום בין הארצות הסוציאליסטיות בזירה הבינלאומית, לבצר את השלום העולמי ולהשתיתו על בסיס דו-הקיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים, לכבות מוקדי-מלחמה שנשארו ולהגיש עזרה לכל העמים הנאבקים לשחרורם הלאומי ולקידמה החברתית.

הוועידה ה-25 של מקב"מ, שהתקיימה בסוף פברואר-תחילת מארס 1976, סיכמה את ההישגים הגדולים שהושגו בהגשמת תוכנית-השלום של הוועידה ה-24 והתוותה תוכנית-שלום רבת-תנופה לשנים הקרובות. תוכניות השלום של מקב"מ והממשלה הסובייטית משרתות את האינטרסים לא רק של העמים הסובייטיים, אלא של עמי העולם כולו, ובכלל זה של כל עמי המזרח-התיכון.

בשנים הללו חל מיפנה בזירה הבינלאומית מהמלחמה הקרה לעבר הפגת המתיחות הבינלאומית, לעבר הדטאנט. חל שיפור ביחסים בין ברה"מ וארצות סוציאליסטיות אחרות לבין המדינות הקפיטליסטיות, לרבות ארה"ב, צרפת, גרמניה המערבית, בריטניה, איטליה,

יפאן ואחרות. השינוי שחל ביחסים בין ברה"מ וארה"ב, שמצא את ביטוי בפגישות הפיסגה של ראשי שתי המעצמות, היה גורם רב-משקל בהתפתחות החיובית של היחסים הבינלאומיים. ההסכמים בין ברה"מ וארה"ב בדבר היסודות ליחסים ביניהן, בדבר מניעת מלחמה גרעינית, ההסכם הראשון בדבר הגבלת הנשק האסטרטגי (והמו"מ על הסכם שני) והסכמים אחרים מלמדים, כי לשיפור היחסים בין ברה"מ וארה"ב חשיבות מכרעת להחלשת הסכנה של מלחמת-עולם חדשה ולביצור השלום.

הוועידה לבטחון ולשיתוף-הפעולה באירופה שנערכה בהלסינקי באוגוסט 1975 היתה הישג חשוב במאבק לשלום. הישגי ועידת הלסינקי מבטאים את השינוי שחל ביחס-הכוחות בעולם ובאירופה במיוחד. לטובת הסוציאליזם. הם תוצאה של יוזמות השלום הברוכות של ברה"מ ויתר מדינות אמנת-וארשה. המיסמך המסכם שנחתם בהלסינקי בידי כל מדינות אירופה וכן בידי ארה"ב וקנדה, מכיר בחוקיות הגבולות של כל מדינות אירופה, כפי שעוצבו אחרי מלחמת-העולם השנייה. המיסמך מבטיח את העצמאות ואת השלמות הטריטור-ריאלית של כל המדינות ביבשת. מיסמך-הלסינקי שם קץ, איפוא, לערעור שוחרי הנקם למיניהם על גבולות ברה"מ, פולין וצ'כוסלובקיה וביצר את מעמדה הבינלאומי של הרפובליקה הדמוקרטית הגרמנית. המיסמך שולל התערבות בעניינים הפנימיים של המדינות ומתווה עקרונות חשובים לשיתוף-פעולה בתחומים רבים בין המדינות ביבשת. המאבק להגשמת מיסמך-הלסינקי כרוחו וככתבו הוא תפקיד חשוב של העמים. לביצור השלום והבטחון באירופה חשיבות גדולה בביצור השלום העולמי.

הנצחון ההיסטורי של העם הווייטנאמי על התוקפנים האימפריאליסטיים האמריקאיים ובעלי-בריתם הריאקציוניים — מסמל את התקופה. נצחנו של העם הווייטנאמי ונצחונם של עמי לאוס וקאמפוצ'יה שמו לאל את הנסיון המסוכן ביותר של האימפריאליזם האמריקאי לאחר מלחמת-העולם השנייה לחסל ארץ סוציאליסטית ולהחניק מהפכה לשחרור לאומי.

נצחון העם הווייטנאמי הושג כתוצאה מגבורתו העילאית במאבקו נגד ההתערבות האימפריאליסטית, למען השחרור הלאומי והסוציאלי וכתוצאה מהעזרה האינטרנציונליסטית המופתית של ברית-המועצות, הארצות הסוציאליסטיות האחרות וכל הכוחות שוחרי השלום והקידמה, כולל אלה שבארצות-הברית.

בפורטוגל וביוון הופלו הדיקטטורות הפשיסטיות. בספרד גואה המאבק ההמוני לחיסול המשטר הפרנקיסטי.

בעקבות הפלת המשטר הפשיסטי בפורטוגל, חוסלה האימפריה הקולוניאלית האחרונה. לאחר מאבק רב-שנים קמו מדינות עצמאיות אנטי-אימפריאליסטיות חדשות, בעלות האוריינטציה הסוציאליסטית: גווינאה-ביסאו, מוזמביק, אנגולה, סן-טומא ופרינסיפא, ואיי הכף הירוק.

נצחנו של עם אנגולה על ההתערבות האימפריאליסטית והגזענית ועל הריאקציה הפנימית מהווה שלב חשוב במאבקם של עמי אפריקה נגד האימפריאליזם ונגד המשטרים הגזעניים ברודזיה ובדרום-אפריקה, לשחרור לאומי ולקידמה חברתית.

האימפריאליזם, ובמיוחד זה של ארה"ב, אינו משלים עם התפתחות מהפכנית זו בעולם ומנסה לבלום את מאבק העמים לשחרור לאומי וחברתי. הוא אפילו מנסה לעבור

להתקפת-נגד, ולפעמים משיג הישגים זמניים תוך הסתייעות בריאקציה המקומית, אך אין בכוחו להחזיר את גלגל ההיסטוריה לאחור.

הטרגדיה של עם צ'ילה היא לקח היסטורי. נצחון החזית העממית בצ'ילה ביטא את שאיפתו של העם הצ'יליאני, שהופגנה בבחירות, לשים קץ לשעבוד העם בידי בעלי-האחוזות, הבורגנות הגדולה והמונופולים הזרים. הקשר האפל של האימפריאליזם האמריקאי ועושי-דברו בצ'ילה הטביע את המשטר הדמוקרטי בים של דם. אך זוהי מפלה זמנית. גואה המאבק העממי בצ'ילה נגד הכת הפשיסטית. אנו מצרפים את קולנו לתביעה המהדהדת בעולם כולו: חופש לכל הקומוניסטים והדמוקרטים המעונים בבתי-הכלא בצ'ילה! תושב על כנה הדמוקרטיה בצ'ילה! אנו תובעים לנתק את היחסים הדיפלומטיים ולהפסיק את הקשרים בין ממשלת ישראל לבין כת הרוצחים השלטת בצ'ילה!

האימפריאליזם האמריקאי ובעלי-בריתו פועלים לחיסול החירויות הדמוקרטיות בכל מקום שהדבר משרת את מטרותיהם החמסניות. הם תומכים במשטרים הריאקציוניים ביותר. הם תומכים במשטר הפשיסטי באורוגוואי, פורשים חסותם הפעילה על המשטרים הפשיסטיים בארצות אחרות. אנו תובעים לשחרר את הקומוניסטים ואת כל הדמוקרטים — קורבנות הטרור הפשיסטי באמריקה הלטינית ובארצות אחרות.

בארץ השכנה, קפריסין, פועלים האימפריאליסטים האמריקאיים וחוגי נאט"ו האחרים נגד ריבונותה, אחדותה ומשטרה הדמוקרטי של מדינה זו, להפיכת האי לבסיס צבאי נגד ברה"מ וארצות סוציאליסטיות אחרות ונגד תנועת השחרור הלאומי האנטי-אימפריאליסטית של עמי האזור. הם עמדו מאחורי הפיכת-הנפל הפשיסטית בקפריסין ומאחורי הפלישה של תורכיה לאי, שהביאה לכיבוש זר של 40% משטחה של קפריסין, לטרגדיה של מאות אלפי פליטים. אנו תובעים לבצע את החלטות האו"ם, להוציא את הצבאות הזרים משטחה של קפריסין, לכבד את ריבונותה של מדינת קפריסין המאוחדת, לטובת כל תושביה, קפריסאים-יוונים וקפריסאים-תורכים כאחד.

ביצור השלום בעולם תובע הפסקת מירוץ-הזיון וצעדים רציניים לפירוק-הנשק בעולם. שורת הסכמים חשובים בתחום זה נחתמו. השגת הסכם בינלאומי בדבר הפסקת הייצור של הנשק הגרעיני ונשק אחר של השמדה המונית וחסולו המוחלט, וכן חתימת אמנה בינלאומית בדבר הימנעות משימוש בכוח ביחסים בין המדינות — עשויות להיות צעדים גדולים קדימה בדרך אל פירוק הנשק.

חשיבות גדולה נודעת להחתמה המתנהלת עלידי כוחות השלום בעולם כולו על קריאת שטוקהולם השנייה לפירוק נשק ולמניעת הפצתו של הנשק הגרעיני.

בעל חשיבות גורלית לעניין השלום הוא המו"מ הסובייטי-האמריקאי (שיחות סאל"ט) בדבר הסכם חדש להגבלת הסוג ההרסני ביותר של הנשק — הנשק הטילי-הגרעיני האסטרטגי. הצלחת המו"מ הזה וחתימת ההסכם ימנעו הידרדרות מסוכנת ביותר במירוץ-הזיון ובמצב הבינלאומי. נוכח האפשרויות הטכניות-המדעיות לפיתוח סוגי נשק קטלניים עוד יותר מהקיימים, מציעה ברה"מ לארה"ב להגיע להסכם לא רק על הגבלת הייצור של הנשק האסטרטגי הקיים, אלא גם על איסור הייצור של סוגים חדשים של נשק אסטרטגי. הצעות אלו מבטאות את שאיפתה העזה של ברה"מ לבצר את השלום בעולם, לאפשר

לעמים להקדיש את משאביהם לא ליצירת כלי-משחית קטלניים, אלא לפיתוח המשק ולהעלאת רמת-החיים של המוני-העם.

בעלי התשלוּבַת התעשייתית-הצבאית בארצות-הברית ובארצות האימפריאליסטיות האחרות — המרוויחים הון-תועפות ממירון-הזיון שאין לו אח ודוגמה בהיסטוריה — פועלים נגד הפסקת מירון-הזיון. הם גם המתנגדים הקיצוניים ביותר לדטאנט, להפגת המתיחות הבינלאומית ולכיבוי מוקדי המלחמה בעולם, ובכלל זה במזרח-התיכון. כוחות אימפריאליסטיים קיצוניים אלה רוצים להחזיר את העולם לתקופת המלחמה הקרה, על סכנותיה לשלום העולם.

לכן נודעת חשיבות גדולה מאוד למאבק העממי בכל ארץ ובקנה-המידה העולמי למען צעדים קונקרטיים להגבלת מירון-הזיון ולפירוק-הנשק.

הדטאנט הפך לתופעה דומיננטית בזירה הבינלאומית, אך אויבי הפגת המתיחות הבינלאומית חזקים עדיין, והאימפריאליזם לא שינה את אופיו. אמנם האימפריאליזם, שכנפיו קוצצו לא מעט, נאלץ להתחשב ביחס-הכוחות החדש, אך עדיין הוא מסוכן לשלום ולעצמאות העמים. עדיין נמשך מירון הזיון. לכן עדיין לא חלפה סכנת מלחמת עולם גרעינית.

לאימפריאליזם אין אינטרס אחר זולת האינטרסים של ההון הגדול, של מונופולי הנשק, הנפט והאחרים, אינטרס של החנקת מאבק העמים לשחרור לאומי וחברתי. ולכן האימפריאליזם היה ונשאר אויבם של העמים.

ארצות-הברית ומעצמות אימפריאליסטיות אחרות תומכות במשטרים הגזעניים בדרום-אפריקה וברודזיה. ממשלת ישראל מסייעת בידם ובעצה אחת עם שליטי ואשינגטון הידקה את הקשרים הצבאיים, הכלכליים והפוליטיים עם הכנופיה הגזענית השלטת בדרום-אפריקה. האימפריאליזם מסתייע במאואיסטים, המתייצבים, בניגוד לאינטרסים האמיתיים של העם הסיני, בניגוד לאינטרס השלום והסוציאליזם, לימין החוגים האימפריאליסטיים הקיצוניים ביותר במאבקם נגד הדטאנט ונגד התהליך המהפכני העולמי, כפי שהוכח באופן בולט בבנגלה-דש, באנגולה ובמקומות אחרים.

כל זה מחייב עירנות מירבית וליכוד של כל כוחות השלום, השחרור הלאומי והסוציאליזם במאבק נגד הקנוניות של האימפריאליזם והריאקציה, למען ביסוס הדטאנט, כדי שהעמים יוכלו להיות בשלום ובבטחון.

דו-הקיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים אינו מבטל את המאבק המעמדי, את המאבק האנטי-אימפריאליסטי, את המאבק לשחרור לאומי ולסוציאליזם, את המאבק האידאולוגי. עם זאת, יוצר הדטאנט תנאים חדשים למאבק בכך שהוא דוחה את השימוש בכוח כאמצעי לפתרון שאלות שנויות במחלוקת בין מדינות ויוצר תנאים לשיתוף-פעולה ביניהן על יסוד השוויון, אי-ההתערבות בעניינים הפנימיים והתועלת ההדדית.

ההתפתחות החיובית בזירה הבינלאומית ב-4 השנים האחרונות יצרה אפשרויות חדשות להתעצמותם ולהתלכדותם של כוחות השלום, השחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם, לנצחונות חדשים במאבק לשחרור לאומי וחברתי.

ב. המצב במזרח-התיכון

המשבר במזרח-התיכון נשאר כיום מוקד המלחמה המסוכן ביותר לשלום העולם. מגמות לא-אחידות ואף מנוגדות מאפיינות את ההתפתחות במזרח-התיכון ב-4 השנים האחרונות. החריף המאבק המעמדי והפוליטי הפנימי. מצד אחד הושגו הישגים חשובים נוספים במאבק האנטי-אימפריאליסטי. התנועה הלאומית הערבית רשמה דפים חדשים בביצוע תמורות חברתיות מתקדמות בשורת ארצות. מצד שני גבר המסע האימפריאליסטי נגד עצמאותן והישגיהן החברתיים של המדינות הערביות האנטי-אימפריאליסטיות. תוך ניצול הכיבוש הישראלי והיעזרות בממשלות ערביות ריאקציוניות ובגורמים ימניים בארצות האנטי-אימפריאליסטיות. חלו נסיגות, ובמיוחד במצרים. עם זאת, למרות שגבר הלחץ האימפריאליסטי והתרחבה פעילותן של מדינות ערביות ריאקציוניות ופרו-אימפריאליסטיות כסעודיה, כוויית והפדרציה של נסיכויות הנפט, סך-הכל של ההתפתחות באזור מראה, כי התנועה הלאומית הערבית מהווה גורם אנטי-אימפריאליסטי רב-משקל. התפתחות חיובית חלה בתקופה הנדונה בעיראק. הולאמו חברות הנפט המונופוליסטיות. תעשיית הנפט בעיראק היא עתה כולה בבעלות ממלכתית. ב-1972 נחתם חוזה הידידות ושיתוף-הפעולה בין עיראק וברית-המועצות. עיראק נמנית על המדינות האל-סוציאליסטיות הראשונות, שחתמו הסכמים כלכליים עם המועצה לעזרה כלכלית הדדית של החבר הסוציאליסטי. ביולי 1973 הוקמה בעיראק החזית הפטריוטית המתקדמת, בו משתתפות, בצד מפלגת הבעת', המפלגה הקומוניסטית העיראקית וכן מפלגות אנטי-אימפריאליסטיות נוספות. המפלגה הקומוניסטית העיראקית משתתפת גם בממשלה.

אחד ההישגים בפרק זמן זה הוא סיום המרד הריאקציוני הכורדי בעיראק, אשר נתמך ע"י האימפריאליזם האמריקאי וממשלות איראן וישראל. אלה אשר ליבו מבחון את אש המלחמה בעיראק, לא טובתו או זכויותיו של העם הכורדי היו לנגד עיניהם, אלא הפלת המשטר האנטי-אימפריאליסטי בעיראק, ביטול שיתוף-הפעולה שלו עם ברית-המועצות וחיסול התמורות החברתיות המתקדמות.

עם זאת, אין הנהגת הבעת' השלטת בעיראק עקבית בעמדותיה. כך, למשל, בשאלת הסכסוך הישראלי-הערבי נוקטת ממשלת עיראק קו בלתי-ריאליסטי.

סוריה המשיכה, בדרך-כלל, בקו האנטי-אימפריאליסטי ובשיתוף-הפעולה עם ברה"מ ועם ארצות סוציאליסטיות אחרות. למרות הקשיים ממשיכה להתקיים החזית הפטריוטית המתקדמת, בה שותפים מפלגת הבעת', המפלגה הקומוניסטית הסורית וגורמים פוליטיים אחרים. המפלגה הקומוניסטית הסורית משתתפת בממשלה.

המעצמות האימפריאליסטיות וכן המשטרים הריאקציוניים במספר מדינות ערביות בעלות הכנסות גדולות מהנפט, מפעילים לחץ על סוריה כדי להסיטה מהדרך המתקדמת, הן במדיניות החוץ והן במדיניות הפנים. במלאכתם זו הם נעזרים בכוחות ימניים בתוך מפלגת הבעת' השלטת, אשר בשלב מסוים דחפו את סוריה להתערבות בלבנון נגד הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים והפטריוטיים ונגד אש"ף.

הרפובליקה הדמוקרטית-העממית של תימן (דרום-תימן) העמיקה את התמורות החברתיות היסודיות, איחדה וגיבשה את החזית הפטריוטית המתקדמת על בסיס הסוציאליזם המדעי ומהדקת את קשריה עם ברית-המועצות ומדינות סוציאליסטיות אחרות.

אלג'יריה ביצעה תמורות אנטי־אימפריאליסטיות ומתקדמות נוספות, קבעה פרוגרמה חדשה למהפכה דמוקרטית־לאומית, הרחיבה את שיתוף־הפעולה עם ברה"מ ועם ארצות סוציאליסטיות אחרות.

צעדים אנטי־אימפריאליסטיים חדשים נעשו בלוב.

בסקירת התהליכים החיוביים במזרח־התיכון יש לציין את העמקת אופיו האנטי־אימפריאליסטי של ארגון השחרור הפלשתינאי. חלה התפתחות חיובית בעמדתו לגבי הסכסוך הישראלי־הערבי. אש"ף זכה בתקופה זו להכרה ערבית ובינלאומית רחבה ביותר. המאבק המעמדי המתחולל במצרים עומד בסימן הנסיגה מדרך ההתפתחות האנטי־אימפריאליסטית והאל־קפיטליסטית. ההנהגה הזעיר־בורגנית בראשותו של הנשיא סאדאת איפשרה לבורגנות לתפוש עמדות השפעה חזקות בשלטון ובכלכלה ובמקביל פתחה את השערים לרווחה בפני ההון המונופוליסטי הזר. בעלי־ההון, הספסרים למיניהם בעיר ובעלי־קרקעות עשירים בכפר תופשים כיום עמדות מפתח בחייה הכלכליים והמדיניים של מצרים. חוזקו עמדות בעלי ההון על־חשבון הסקטור הממלכתי. בכפר נתאפשר לבורגנות לפגוע קשות ברפורמה האגררית ולבצר את מעמד בעלי ההון ובעלי האחוזות בקנה־מידה גדול.

ההנהגה בראשותו של סאדאת הביאה גם שינויים רציניים במדיניות־החוץ של מצרים בכיוון של התקרבות לאימפריאליזם האמריקאי ולמדינות השוק האירופי הקפיטליסטי המשותף, מצד אחד, ושל צינון וריפוף הקשרים עם ברית־המועצות, מצד שני. הנשיא סאדאת ושופרות התעמולה הרשמיים במצרים פתחו במסע השמצות נגד ברה"מ. הדברים הגיעו עד לידי ביטול חוזה הידידות ושיתוף־הפעולה עם ברה"מ, שנחתם ב־1971. במאמציו לחדור מחדש לעמדות השפעה במצרים מסתייע האימפריאליזם האמריקאי בשליטי סעודיה, כוויית ונסיכויות הנפט, שמשתמשים בהונם הרב לתמיכה בבעלי־ההון במצרים, להסטת הארץ מדרך ההתפתחות האל־קפיטליסטית ולמיקוש יחסיה עם ברה"מ. שליטי סעודיה ומדינות נפט ערביות ריאקציוניות אחרות מנסים, בתיאום עם האימפריאליסטים האמריקאיים והאחרים, ללחוץ גם על הנהגת הבעת' הסורית ועל גורמים ערביים אחרים באותו כיוון. האימפריאליסטים פועלים להקמת ציר קהיר־ריאד־טהרן.

ההתקרבות שחלה בין סוריה לבין ירדן היא קונוונקטורלית ונעשית מתוך מניעים שונים שהושפעו מצעדו הבדלני של הנשיא סאדאת עם חתימת הסכם ההפרדה השני בין ישראל לבין מצרים. המשטר המלוכני בירדן לא שינה את מהותו הפרו־אימפריאליסטית. מניעי התקרבותו לסוריה הם קודם־כל הרצון לצאת מן הבידוד בעולם הערבי והשאיפה לנטרל את סוריה במאבק הסמוי בין המשטר ההאשמי בירדן לבין אש"ף על הגדה המערבית ועל אופי ההסדר במזרח־התיכון.

האימפריאליזם האמריקאי מנצל את כיבוש השטחים הערביים בידי ישראל, את המשך המשבר המזרח־תיכוני, כאמצעי לחץ וסחיטה לגבי התנועה הלאומית הערבית האנטי־אימפריאליסטית. אולם לא בשיתוף־פעולה עם האימפריאליסטים האמריקאיים, אלא במאבק נגדם ונגד עושי־דברם במזרח־התיכון אפשר יהיה לשים־קץ לכיבוש ולהשיג את השלום לטובת כל העמים. האימפריאליסטים האמריקאיים פועלים מתוך שיקולים אנוכיים שלהם, בכוונה תחילה למניעת השגת הפתרון הכולל של הסכסוך הישראלי־הערבי והשאלה הפלשתינאית. הם היו ונשארו אויבי עם ישראל והעמים הערביים כאחד. הם

הטביעו לא פעם בעבר ומוכנים להטביע גם בעתיד את עמי האזור בנהרי-נחלי דם, כאשר מדיניות זו מזרימה רווחים עצומים אל מונופולי הנשק והנפט האמריקאיים, וכאשר זה תואם את האינטרסים הגלובליים החמסניים של האימפריאליזם האמריקאי.

החוגים השליטים בישראל משמשים — בניגוד לאינטרסים הלאומיים האמיתיים של ישראל — משענת עיקרית של האימפריאליסטים האמריקאיים במזרח-התיכון. בו בזמן נשענים האימפריאליסטים האמריקאיים בתכניהם במזרח-התיכון במידה הולכת וגדלה גם על החוגים הריאקציוניים השליטים בארצות ערביות.

אשר לזעיר-בורגנות השלטת במספר ארצות ערביות, הריהי שכבה חברתית, המצטיינת בחוסר עקביות ובחוסר יציבות. לכן קיימת תמיד הסכנה שתסטה מדרך המאבק האנטי-אימפריאליסטי, מדרך הקידמה החברתית. ועידתנו ה-17 קבעה:

„הערכת מקומה ההיסטורי של התנועה לשחרור לאומי, שבהנהגתה נמצאים כוחות מקרב הזעיר-בורגנות — וכזאת היא עדיין התנועה הערבית לשחרור לאומי — מורה, כי הניגוד העיקרי הוא הניגוד בין התנועה לשחרור לאומי לבין האימפריאליזם. יחד עם זאת קורה, כי הזעיר-בורגנות — בתודותיה הפוליטיות, באשליותיה כלפי האימפריאליזם, בשאיפתה למנוע ממעמד-הפועלים שותפות-אמת בשלטון ובנטיותיה האנטי-דמוקרטיות, ולפעמים האנטי-קומוניסטיות — נוקטת עמדות וצעדים הנוגדים את המהות המתקדמת של התנועה לשחרור לאומי, את השאיפות האמיתיות של העמים לשחרור ולקידמה חברתית וגורמת בכך להחרפת הניגודים בתוך החזית האנטי-אימפריאליסטית. הקומוניסטים אינם משלימים עם עמדות מזיקות כאלה, מותחים ביקורת ונאבקים נגד השלילי, מתוך דבקות בקו היסודי של השמירה על אחדות הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים, מתוך הינזרות מהפיכת הניגוד המשני לניגוד העיקרי ומתוך ראיית הפרספקטיבה של ההתפתחות הפוליטית והחברתית באזור ובעולם כולו“ (ספר הוועידה ה-17). הדגשנו בוועידה ה-17, כי „התפתחותן של ארצות אלו היא מורכבת ועומדת בסימן מאבקים פוליטיים-חברתיים פנימיים חריפים“. זאת ועוד: „יכולתו של שלטון זה לעמוד מול המזימות השונות של האימפריאליזם והריאקציה וכושרו לממש את מטרות המשטר החדש, תלויים בראש-וראשונה בנכונותו להישען על המוני הפועלים והפלחים, לפעול למען האינטרסים שלהם ולשתפם בניהול ענייני המדינה; במידת נכונותו להקים חזית של כל הכוחות הפטריוטיות ולהדק את שיתוף-הפעולה עם ברה"מ ועם מדינות סוציאליסטיות אחרות“ (שם, עמ' 271—272).

כל הדברים האלה נשארים בתוקפם גם היום.

מפלגתנו ראתה תמיד בשאיפה של העמים הערביים לאחדות במאבק נגד האימפריאליזם והריאקציה שאיפה מתקדמת, העולה בקנה אחד עם אינטרס השלום והבטחון במזרח-התיכון, עם אינטרס העמים הערביים ועם ישראל כאחד. העדר האחדות בעולם הערבי, ובמיוחד בקרב המדינות והכוחות הערביים האנטי-אימפריאליסטיים, סייע בעבר ומסייע כיום בידי האימפריאליזם והריאקציה להכות אחד-אחד חלקים אלה או אחרים של התנועה הלאומית הערבית האנטי-אימפריאליסטית, לשמר וללבות שוב ושוב את מוקד המלחמה במזרח-התיכון, לערום מכשולים רציניים במאבק לסיום הכיבוש הישראלי ולכינון שלום באזורנו.

הנסיון מוכיח, שסטייתם של מצרים, בראשותו של הנשיא סאדאת, מהדרך האנטי-

אימפריאליסטית והשתתפותה בקנוניות של האימפריאליזם האמריקאי וממשלת ישראל — הביאו לפילוג האחדות האנטי-אימפריאליסטית בעולם הערבי. מדיניות זו של הנשיא סאדאת אחראית במידה רבה לכך, שלמרות שלאחר מלחמת-אוקטובר 1973 נוצרו תנאים בינלאומיים, אזוריים וישראליים נוחים לסיום הכיבוש הישראלי, לפתרון צודק וריאליסטי של הסכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית — הכיבוש עדיין נמשך, הבעיות היסודיות נשארו ללא-פתרון וסכנת המלחמה בעינה עומדת.

כיום כמקודם נשארת בתוקפה ההנחה, שהאחדות האנטי-אימפריאליסטית של העמים הערביים, ביצוע תמורות אנטי-אימפריאליסטיות ומתקדמות בארצות הערביות אינם רק האינטרס של העמים הערביים אלא גם האינטרס של עם ישראל, של השלום והבטחון באזורנו.

תנועת השחרור הלאומי הפלשתינאית

ההתפתחויות בתקופה שבין הוועידה ה-17 וה-18 הוכיחו ביתר-שאת את צידקת הערכתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, כי אין ולא יכולים להיות שלום צודק ובר-קיימא באזורנו ובטחון לעם ישראל, מבלי שיובטחו הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי בצד הזכויות הלאומיות של עם ישראל.

בתקופה זו הוכח בעליל, כי ארגון השחרור הפלשתינאי (אש"ף) הוא נציגותו הלגיטימית הבלעדית של העם הערבי הפלשתינאי.

התמיכה ההמונית של בני-העם הערבי הפלשתינאי באש"ף, תמיכת העמים הערביים בו, הסולידריות של ברה"מ, של הארצות הסוציאליסטיות האחרות ושל כל כוחות הקידמה והשחרור בעולם, וכן ההתפתחות החיובית הריאליסטית של מדיניות אש"ף — כל אלה העלו את מעמדו של ארגון השחרור הפלשתינאי בעולם הערבי ובזירה הבינלאומית. התפתחות מכרעת זאת באה לידי ביטוי בהחלטות ועידת הפיסגה הערבית בראבאט באוקטובר 1974 ובהחלטות העצרת הכללית ה-29 של האו"ם באותה שנה.

ועידת ראבאט החליטה: „זכותו של העם הערבי הפלשתינאי היא להקים רשות לאומית בהנהגת ארגון השחרור הפלשתינאי, בהיותו הנציג הלגיטימי הבלעדי של העם הערבי הפלשתינאי, על כל טריטוריה שיושג שחרורה“.

המושב ה-29 של העצרת הכללית של האו"ם ב-1974 החליט להעלות את השאלה הפלשתינאית בתור סעיף נפרד בסדר-יומו. במושב זה קיבלה העצרת החלטה חשובה, המכירה בזכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית, לעצמאות ולריבונות לאומית. העצרת העניקה לאש"ף מעמד של משקיף קבוע באו"ם ובמוסדותיו. היה זה מעין הכרה בארגון השחרור הפלשתינאי כנציגות של מדינה בדרך.

שנת 1974 היתה, איפוא, שנת מיפנה בבעיה הפלשתינאית, במעמד העם הערבי הפלשתינאי ונציגותו אש"ף. המיפנה נבע מכך, שדעת-הקהל העולמית השתכנעה, כי הבעיה הפלשתינאית אינה בעיה של פליטים בלבד, אלא בעיה לאומית, שהיא לב המשבר המזרח-תיכוני.

אש"ף הוא הנציגות הלאומית של העם הערבי הפלשתינאי. הכוחות הראשיים באש"ף קושרים את מאבקו הלאומי הצודק של העם הערבי הפלשתינאי לשחרור מכיבוש זר

ולהקמת מדינתו העצמאית — במאבק הכללי של התנועה הלאומית הערבית נגד האימפריאליזם, במאבק הכללי של כוחות השחרור הלאומי והקידמה בעולם.

התגבשות הקו המדיני האנטי-אימפריאליסטי של הנהגת אש"ף הביאה גם את חיזוק גישתה הריאליסטית לפתרון הסכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית. אמנם האמנה הפלשתינאית, שאינה מכירה בזכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל — ואשר על-כן אינה נכונה ואינה ריאליסטית — לא שונתה רשמית, אך מנהיגיו המוסמכים של אש"ף הכריזו בפומבי לא פעם, כי שאיפתם לכונן "מדינה דמוקרטית חילונית בפלשתינה אחידה" אינה מהווה מטרה פוליטית קונקרטית אלא רעיון, אשר עשוי להתגשם בעתיד הרחוק אך ורק מתוך רצונם החופשי של שני העמים. אש"ף מוכן להשתתף יחד עם ישראל בוועידת השלום בז'נבה על המזרח-התיכון על בסיס החלטות האו"ם, המכירות בזכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל בד בבד עם ההכרה בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי.

יש גם לציין לחיוב את התנגדותו של אש"ף לחטיפת מטוסים ולפעולות טרוריסטיות אחרות נגד אזרחים חפים-מפשע. מפלגתנו, שהביעה תמיד סולידריות עם מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי נגד הכיבוש ולמען זכויותיו — התנגדה תמיד לשיטות מאבק פסולות כאלו כשם שהתנגדה לכך שהאמנה הפלשתינאית אינה מכירה בזכות קיומה של מדינת ישראל.

יש לציין לחיוב את העובדה, שבישיבת מועצת-הבטחון של האו"ם בינואר 1976 נתן נציג אש"ף את הסכמתו להצעת ההחלטה שרוב חברות מועצת-הבטחון הצביעו בעדה ושאררה"ב הטילה עליה וטו. במושב זה השתתף אש"ף לראשונה בתולדות האו"ם במעמד השווה לזה של נציג מדינה. הצעת-ההחלטה אישרה מחדש את החלטות העצרת הכללית של האו"ם מהשנים 1974 ו-1975, הביעה תמיכה בזכות העם הערבי הפלשתינאי להקים מדינה ריבונית משלו; קראה לנסיגת הכוחות הישראליים מכל השטחים שנכבשו במלחמת יוני 1967, וחייבה את כיבוד עצמאותן ושלמותן הטריטוריאלית של כל המדינות באזור. סעיף אחרון זה כולל את ההכרה בישראל כמדינה ריבונית בגבולות ה-4 ביוני 1967. אותה מסקנה כלולה בהצעת-ההחלטה, שהובאה למועצת-הבטחון במחצית השניה של מרס 1976 ושזכתה לתמיכתן של 14 מדינות, חברות מועצת-הבטחון, אך טורפדה גם היא על-ידי הווטו האמריקאי.

נכונותם של הכוחות הדומיננטיים בהנהגת אש"ף להקים מדינה פלשתינאית עצמאית בשטחים הפלשתינאיים הנתונים תחת כיבוש ישראלי מאז 1967, לאחר שאלה ישוחררו — תואמת את עמדתן הרשמית של המדינות הערביות, שכנותיה של ישראל: מצרים, סוריה, ירדן ולבנון. מנהיגי המדינות הערביות הללו הכריזו לא פעם על נכונותם לשלום עם ישראל בשני תנאים: נסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה ב-1967 והכרה בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי. עמדה זו עולה בקנה אחד עם עמדתם של כוחות השלום העקביים בישראל, עם עמדתן של ברה"מ ושל מדינות סוציאליסטיות אחרות, עם עמדתן של כמעט כל המדינות בעולם.

עם זאת אין להתעלם מכך, שישנם עדיין חוגים פלשתינאיים מסויימים, המכנים עצמם "חזית הסירוב", אשר אינם מוכנים להכיר בזכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל ומנתקים את המאבק הפלשתינאי לשחרור לאומי מהמאבק הכללי נגד האימפריאליזם

שמנהלים כוחות הקידמה בארצות הערביות ובעולם. חוגים אלה אינם נתמכים ע"י שום מדינה ערבית השכנה לישראל, ובתוך אש"ף הם אינם אלא מיעוט קטן. המוני העם הערבי הפלשתינאי אינם תומכים בחוגים קיצוניים אלה.

ממשלת ישראל, החוששת, כי התגברות העמדות הריאליסטיות בקרב העם הערבי הפלשתינאי תחזק עוד יותר את מעמדו ותבודד עוד יותר את ממשלת ישראל בזירה הבינלאומית — פתחה באפריל 1974 במסע נרחב של מעצרים מינהליים ורדיפות בשטחים הכבושים בנסיון לשבור את הכוחות הפלשתינאיים הפטריוטיים, שוחרי-השלום והדמוקרטיים. הממשלה ריכזה את הסתערותה על הכוחות הקומוניסטיים והפטריוטיים שבחזית הלאומית הפלשתינאית. שלטונות הכיבוש ביצעו מעצרים מינהליים המוניים. העצורים עונו באכזריות בבתי-הכלא. באמצעים שפלים אלה שאפה ממשלת ישראל, בעצה אחת עם האימפריאליסטים האמריקאיים וחוגי הריאקציה בירדן, לחסל את התנועה הלאומית הפלשתינאית בשטחים הכבושים, תוך נסיון-נפל להקים הנהגה פלשתינאית של משתפי-פעולה עם שלטונות הכיבוש, שתתחרה עם ארגון השחרור הפלשתינאי. נסיונות אלה נחלו כשלון חרוץ.

ממשלת ישראל מעוניינת, כי יחזרו הימים, כאשר בשם העם הפלשתינאי הופיע אהמד שוקיירי עם עמדותיו השוביניות הקיצוניות, אשר הביאו נזק חמור למאבקו הצודק של העם הערבי הפלשתינאי.

מדיניותה התוקפנית והסיפוחיסטית של ממשלת ישראל; סירובה להכיר בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי; דבקותה במדיניות האומרת, שהמיפגש עם אש"ף יהיה אך ורק בשדה הקרב; אי-נכונותה להשתתף בוועידת ז'נבה, אם ישתתף בה אש"ף — כל העמדות האלו מסייעות בידי "חזית הסירוב" ומחבלות בעניין השלום. התנגדותה של ממשלת ישראל להשתתפותו של אש"ף בוועידת השלום בז'נבה, בזמן שאש"ף מוכן להשתתף בה יחד עם ישראל — כמוה כהתנגדות לשלום.

בהקשר זה, יש להזכיר שוב, כי מפלגות הקואליציה הממשלתית יחד עם הליכוד הימני הקיצוני אישרו בכנסת ב-16.3.72 "אמנה ישראלית" הקובעת ש"זכותו ההיסטורית של העם היהודי על ארץ-ישראל אינה ניתנת לעירעור", כלומר — שהארץ כולה שייכת לעם היהודי, תוך התעלמות גמורה מקיומו ומזכויותיו של העם הערבי הפלשתינאי.

המשבר בלבנון

המלחמה העקובה מדם, שהתנהלה במשך שנה וחצי בלבנון היתה חלק מהקשר שקשרו האימפריאליסטים ועושי-דברם בישראל ובארצות הערביות נגד תנועת השחרור הלאומי הערבית, ובכלל זה הלבנונית, ובמיוחד נגד תנועת השחרור הלאומי הפלשתינאית.

המאבק בלבנון הוא ביסודו פוליטי-חברתי ולא-דווקא דתי-עדתי, למרות כל נסיונות הריאקציה להציגו כך. העובדה שמפלגת הפלנגות הפשיסטית ובעלי-בריתה הריאקציוניים משתייכים בעיקרם לעדה המרונית אינה משנה הערכה זו. עובדה היא, כי בחזית הלבנונית הפטריוטית מאוגדים בני כל העדות והדתות. הכוחות הפטריוטיים בלבנון פועלים בשיתוף-פעולה עם ארגון השחרור הפלשתינאי.

תככי האימפריאליזם האמריקאי ושליטי ישראל, בעצה אחת עם הריאקציה בארצות הערביות ובלבנון גופא, הם שהביאו את התפוצצות המאבק הפוליטי-חברתי בלבנון סביב

עניין מיבנה המדינה ואופי המשטר ולהידרדרותו למלחמת-אזרחים טרגית עקובה-דם. האימפריאליסטים ועושי-דברם ניצלו למטרותיהם את התנגדות הימין בלבנון לאש"ף ולרפורמות דמוקרטיות. המשך הכיבוש הישראלי ואי-פתרון הבעיה הפלשתינאית היו גורמים יסודיים בטרגדיה שעברה על לבנון. האימפריאליסטים והריאקציה ניצלו את ההסכמים להפרדת-הכוחות שנחתמו בין ישראל לבין מצרים בתיווך האמריקאי, כדי למוטט את הסולידריות הערבית האנטי-אימפריאליסטית, כדי ליצור בלבנון תנאים נוחים להנחתת מהלומה מוחצת על תנועת ההתנגדות הפלשתינאית, כדי להביא "ספטמבר שחור" לבנוני. מטרותם של האימפריאליזם והריאקציה היא לחזק את עמדותיהם ולהסיח את דעת העמים מהמאבק נגד הכיבוש הישראלי ובעד השלום. אולם התנאים הקיימים בלבנון ב-1976 אינם התנאים שהיו בירדן ב-1970, וגם התנאים הבינלאומיים אחרים הם.

הימין בהנהגת הבעת' הסורית דחף בשלב מסויים להתערבות צבאית סורית בלבנון, לצד כוחות הריאקציה בלבנון, בעידוד האימפריאליסטים ושליטי ישראל. התערבות זאת החלישה את עמדותיה האנטי-אימפריאליסטיות של סוריה והביאה בפרק-זמן מסויים לעימות בינה לבין החזית הפטריוטית המתקדמת בלבנון ואש"ף.

ועידות-הפיסגה בריאד ובקהיר הביאו להפסקת הקרבות בלבנון. זוהי התפתחות חיובית, אשר כל העמים ייחלו לה. אולם, דווקא הפסקת שפיכות-הדמים בלבנון עוררה זעם ומבוכה בממשלת ישראל ובחוגי הימין. הממשלה פתחה במסע איומים נגד סוריה, לבנון ואש"ף ואף ריכזה צבא בגבול לבנון, תוך ליבוי המתח המלחמתי.

ממשלת ישראל מילאה יחד עם האימפריאליסטים והכוחות הריאקציוניים הערביים תפקיד חשוב במלחמה בלבנון. ממשלת רבין-פרס סיפקה נשק רב, ובכלל זה נשק כבד, לפלנגות הפשיסטיות בלבנון, קיימה הסגר על נמלי לבנון שבידי הכוחות הפטריוטיים ואש"ף, עצרה ואף הטביעה אניות, שהובילו אספקה לנמלים אלה, החדירה בשיטתיות את צה"ל לדרום-לבנון וניסתה לאלץ את תושבי הכפרים להתייצב נגד אש"ף והכוחות הפטריוטיים בלבנון. כלי התקשורת הישראליים הרשמיים התפארו לא פעם, כי אלה הן רק כמה מצורות ההתערבות הישראלית בענייני לבנון, וכי ישנן צורות נוספות, סמויות מהעין, שהשתיקה יפה להן. התערבותה של ממשלת ישראל בענייני לבנון היא אחד הקלפים החשובים שבידי האימפריאליסטים והריאקציה הערבית נגד הכוחות הפטריוטיים בלבנון ונגד ארגון השחרור הפלשתינאי עד היום הזה.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקה בכל כוחה ותוך דאגה לעניין השלום ועצמאות העמים ולעמיד היחסים הישראליים-הערביים נגד ההתערבות הישראלית בלבנון, נגד השתתפותה של ממשלת ישראל בתככים האימפריאליסטיים באזורנו, המכוונים נגד חופש העמים, נגד השלום והבטחון.

העם הלבנוני עצמו צריך ויכול לפתור את בעיותיו הפנימיות ללא כל התערבות מבחוץ, תוך שמירת ריבונותה ואחדותה הטריטוריאלית של לבנון.

היום כמקודם, האינטרס האמיתי של עם ישראל אינו בהליכה עם האימפריאליזם נגד העמים הערביים, אלא עם העמים הערביים נגד האימפריאליזם. בדרך זו נגיע גם לשלום ולבטחון וגם לעצמאות-אמת של ישראל.

2. שני קווי מדיניות – קו המלחמה והסיפוח מול קו השלום והבטחון

בתקופה שבין הוועידה ה-17 וה-18 חלו בישראל התפתחויות פוליטיות, צבאיות, כלכליות וחברתיות שהפגינו את הכשלון של המדיניות הישראלית הרשמית, מצד אחד, ואת הנכונות והריאליזם של המדיניות האלטרנטיבית שהתוותה מפלגתנו בוועידה ה-17, מצד שני.

ועידתנו ה-17 התוותה פרוגרמה לשלום, המקובלת עתה גם על כוחות שלום נוספים בישראל. פרוגרמה זו תואמת את המצב הריאלי בעולם ובמזרח-התיכון ומכבדת את זכויות כל העמים. אילו היתה פרוגרמה זו הופכת למדיניות ישראלית רשמית, היה בכוחה למנוע את מלחמת-אוקטובר 1973, ליצור מצב חדש מיסודו, להשיג שלום ובטחון, על כל ההשלכות החיוביות בתחומים המדיני, הכלכלי והחברתי.

א. מדיניות ממשלת מאיר-דיין עד מלחמת אוקטובר 1973

ממשלת מאיר-דיין פעלה בכל האמצעים שעמדו לרשותה, כדי למנוע פתרון פוליטי צודק ויציב של הסכסוך הישראלי-הערבי ושל השאלה הפלשתינאית. לתכלית זו יזמה הממשלה מעשי-תוקפנות חוזרים-ונשנים נגד לבנון, סוריה ומצרים, וביצעה פלישות והפצצות ברבריות על מחנות הפליטים הפלשתינאיים בלבנון ובסוריה, שזיעזעו את דעת-הקהל העולמית.

ממשלת ארה"ב נתנה גיבוי מלא למעשי התוקפנות הללו. משלחתה במועצת הבטחון הטילה וטו על הצעת החלטה, שנועדה לגנות את ההפצצות הישראליות מ-8 בספטמבר 1972 על מחנות הפליטים בלבנון. הוטו האמריקאי שימש עידוד, היתר, אור ירוק לממשלת ג. מאיר להמשיך בהפצצות ובייתר הפעולות התוקפניות, שבכוון היה לגרום התלקחות מלחמתית כללית באזורנו.

ב-16.9.1972 פירסמה הלשכה הפוליטית של מפלגתנו גילוי-דעת, בו גינתה את הפלישה של צה"ל לתחום לבנון ותבעה להחזיר מייד את הצבא ולהפסיק את ההפצצות הברבריות. בחושפו את המטרות הפוליטיות היסודיות של מעשי התוקפנות הללו ציין גילוי-הדעת, כי זוהי חולייה בביצוע התוכנית האסטרטגית של הממשלה, שמטרתה לסכל כל פתרון פוליטי, כל הסדר-שלום, להנציח את הכיבוש של השטחים הערביים שנכבשו במלחמת יוני 1967 ולחסל את קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי.

„מטרתה של ממשלת גולדה מאיר – האשימה הלשכה הפוליטית – היא להביא למלחמת אזרחים בלבנון, להתנגשות בין הצבא הלבנוני לבין ארגוני ההתנגדות הפלשתינאיים“.

מפלגתנו הקומוניסטית הצביעה על הקשר בין הכרזותיה החוזרות-ונשנות של ראש-הממשלה, ג. מאיר, השוללת את עצם קיומו הלאומי ואת זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי לבין ההפצצות על מחנות הפליטים והפעולות התוקפניות האחרות.

ב-7 באוקטובר 1972 קיבל הוועד המרכזי של המפלגה החלטה המוקיעה "את ההכרזות הלאומניות השחצניות של ראש-הממשלה ג. מאיר, נגד עצם קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי וזכותו להגדרה עצמית ואת הפעולות התוקפניות הצבאיות, הבאות לממש מטרה זו".

בגילוי-דעת נוסף של הלשכה הפוליטית ב-1.11.1972, המגנה את הפצצות שטחה של סוריה, שבין מטרותיהן היו שוב מחנות פליטים ויישובים אזרחיים בפרברי דמשק, נאמר:

"פעולה תוקפנית זו היא מימוש איומיהם של ראשי השלטון בישראל — ובתוכם הרמטכ"ל, שקרא בשבוע שעבר למלחמה יזומה, התקפית ומתמדת. זהו נסיון מחודש לערער את המשטר האנטי-אימפריאליסטי בסוריה. זהו גם נסיון להחזיק את האזור במצב של מתיחות ושפיכות-דמים, דווקא בימים שבהם אנו עדים להפגת המתיחות הבינלאומית".

ב-8 בדצמבר 1972 קיבלה העצרת הכללית של האו"ם החלטה חשובה על המזרח-התיכון. ההחלטה מחזקת את החלטת מועצת-הבטחון 242, קוראת להגשמתה המלאה והמהירה ולכינון שלום צודק ויציב במזרח-התיכון. ההחלטה פירטה את יסודות השלום כלהלן: החזרת השטחים הערביים שנכבשו בידי ישראל ב-1967; הכרה בזכותה של כל מדינה ומדינה במזרח-התיכון לחיות בשלום בתוך גבולות מוכרים ובטוחים, וכן הכרה ב"זכויות העם הערבי הפלשתינאי כיסוד בלתי-נפרד מהסדר-שלום צודק ובר-קיימא".

העצרת הכללית ביקרה, ובצדק, את ממשלת ישראל על חבלתה המתמדת בביצועה של החלטת מועצת-הבטחון וביוזמת השלום של שליוח האו"ם, הד"ר גונאר יארינג. ד"ר יארינג הציע, כזכור, כינון שלום בין ישראל לבין מצרים על יסוד נסיגתה של ישראל אל הגבול הבינלאומי. מצרים הסכימה. ישראל סירבה.

ממשלת ג. מאיר וחוגי הימין הקיצוני הרעישו עולמות נגד החלטת העצרת הכללית והגדירה כ"אנטי-ישראלית". הלשכה הפוליטית של המפלגה (10.12.72) דחתה את הסילוף הזה והגדירה את החלטת העצרת הכללית של האו"ם כ"תרומה גדולה לעניין השלום באזורנו".

ממשלת ג. מאיר, יחד עם הגברת הפעולות התוקפניות כלפי חוץ, הגבירה עוד יותר את מעשי הדיכוי ויצירת העובדות המוגמרות בשטחים הכבושים. באותה תקופה בוצעה בידי שלטונות הכיבוש הריסת מאות בתים במחנה הפליטים ברפיח, כדי להכשיר את האזור לסיפוחו לישראל.

כן הגבירה ממשלת ג. מאיר את פעולות הדיכוי נגד המפלגה הקומוניסטית הישראלית, נגד האוכלוסייה הערבית בישראל ונגד כוחות השלום האחרים. ממשלת ג. מאיר הוציאה צווי-ריתוק ושללה את חופש התנועה ממנהיגים ומפעילים ערביים של מפלגתנו הקומוניסטית, ממנהיגים איגודיים-מקצועיים, מעורכי העתונים הקומוניסטיים וממנהיגי הנוער הקומוניסטי. כן הוטלו מעצרי-בית בשעות הערב והוצאו צווי-התייצבות במשטרה. כל אלה באו להרתיע ולהשתיק את כוחות השלום, המתנגדים למדיניות התוקפנית והסיפוחיסטית של הממשלה.

ממשלת ג. מאיר הסלימה את מדיניות הכוח והסיפוחים במטרה לסכל כל נסיון של הסדר פוליטי במזרח-התיכון.

ב־20 בפברואר 1973 ביצעה הממשלה התקפה נפשעת על שני מחנות פליטים בלבנון במרחק של 200 ק"מ מגבול ישראל וגרמה הרג רב של גברים, נשים וילדים. קודם לכן בוצעו התקפות צבאיות נגד סוריה ומצרים. חיל־האוויר הישראלי הפיל באותו פרק־זמן מטוס נוסעים לובי, מעשה שגרם את מותם של 100 אנשים.

במינשר הפרוגרמתי שפירסם הוועד המרכזי של המפלגה במאי 1973 לרגל יום העצמאות ה־25, ניתן ניתוח מעמיק של מצבה של ישראל, דור לאחר הקמת המדינה. הוועד המרכזי הזעיק בכל לשון של אזעקה את הציבור, כדי למנוע את אסון המלחמה שמדיניות הממשלה מובילה אליו. במינשר נאמר, בין השאר:

„עם ישראל מציין את יום השנה ה־25 להקמתה של מדינת ישראל במצב של חרדה לקראת הבאות, כאשר סכנת חידוש המלחמה על כל זוועותיה מרחפת מעל לראשינו, כאשר אין שלום ואין בטחון.

„מדיניות החוגים השליטים מושתתת על השתלבות במדיניות הגלובלית של האימפריאליזם נגד הקומוניזם ונגד ברה"מ, על איבה לתנועת השחרור הלאומי של העמים הערבים, ובמיוחד על איבה לעם הערבי הפלשתינאי. מדיניות זו, היא באותו זמן ובאותה מידה אנטי־לאומית, אנטי־ישראלית ונושאת בחובה סכנת אסון לאומי למדינת ישראל. „המשך הכיבוש הישראלי בגיבוי אמריקאי מאיים בהתלקחות מלחמתית חדשה במזרח־התיכון ומסכן את שלום העולם“.

בעיני קברניטי המדיניות הישראלית הרשמית היו ונשארו כצנינים דו־הקיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים והפגת־המתיחות. ממשלת ישראל, שפעלה באורח מתמיד ליצירת מתיחות מלחמתית במזרח־התיכון — פעלה בזירה הבינלאומית למניעת היווצרותם של תנאים בינלאומיים נוחים לפתרון פוליטי צודק של המשבר באזורנו, הווה אומר — נגד הפגת המתיחות.

הנה מדוע עוררה התבססות מדיניות הדטאנט בזירה הבינלאומית במחצית 1973 מבוכה וויכוחים בתוך ממשלת מאיר־דיין. הוויכוח היה בעיקר בין דיין ותומכיו (שבדרך־כלל גולדה מאיר נמנתה עליהם) לבין שרים אחרים, אשר החלו לפקפק בריאליזם של מדיניות הממשלה. אולם גם מתנגדי המגמות ההרפתקניות הקיצוניות של מ. דיין בממשלה העלו תוכניות סיפוח משלהם („תוכנית אלון“, תוכנית מפ"ם) והביעו התנגדות להכרה בזכויות הלאומיות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי. לכן, ממשלת ג. מאיר כולה, יחד עם האימפריאליסטים האמריקאיים, נשאה באחריות למניעת השגת השלום ולחידוש המלחמה.

בגילוי־דעת לרגל מלאת 6 שנים למלחמת יוני 1967, קרא הוועד המרכזי של מפלגתנו לעם ישראל לראות את מלוא הסכנה שבמדיניות ממשלת ג. מאיר ואת תלישותה מהמצב הבינלאומי והאזורי.

היום במיוחד נשמעים דברי מפלגתנו כחדורי אחריות עליונה לגורל השלום ולעתיד העמים, ראית־הנולד והערכה מפוכחת של המצב הריאלי:

„החוגים השליטים בישראל — נאמר בגילוי־הדעת — משחקים באש ומסכנים את שלום העם ואת עתיד ישראל, בהטילם את הכל על הקלף של כוח החרב, העליונות הצבאית והתמיכה של האימפריאליסטים האמריקאיים. אולם, תהליכים חברתיים ופוליטיים אובייקטיביים באזור ובעולם מביאים יחס־כוחות אחר, לרעת האימפריאליזם, לרעת

מדיניות שליטי ישראל, לטובת עניין השחרור הלאומי והחברתי של כל עמי האזור" (4.6.73).

באותם ימים (4—6.6.73) קיימה במוסקבה משלחת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית שיחות בוועד המרכזי של מקב"מ. בהודעה שפורסמה על השיחות בשם שתי מפלגותינו הובעה "דאגה נוכח המצב המסוכן הנמשך במזרח-התיכון".

אולם ממשלת מאיר-דיין אטמה אוזניה משמוע. במקום לגלות ריאליזם מדיני ולהתאים את מדיניותה לתנאים החדשים בעולם ובאזור — המשיכה בפעולות תוקפניות, ואף הסלימה אותן.

ב-10 באוגוסט 1973 פקד שר-הבטחון דיין על חיל-האוויר הישראלי, לחטוף מטוס נוסעים אזרחי לבנוני שטס מעל שטח לבנון ולהביאו לישראל. מעשה פירטים זה, שמטרתו היתה לחטוף מנהיגים פלשתינאים, הפך לבומרנג נגד מארגניו והמיט קלון וחרפה על שמה של מדינת ישראל. ממשלת מאיר-דיין הפכה את הטרור למדיניותה הרשמית של ממשלת ישראל.

חטיפת מטוס הנוסעים הלבנוני היתה המשך להתקפות האוויר ולפשיטות על מחנות הפליטים הפלשתינאיים, לרצח מנהיגים פלשתינאיים בבתייהם בביירות, לחטיפתם של עשרה פלשתינאים בלבנון ולהעמדתם ל"משפט" בישראל, בניגוד גמור לכל חוק בינלאומי. היה ברור, כי כל אלה מכוונים לחסל את התנועה הלאומית של העם הערבי הפלשתינאי ולהנציח את הכיבוש של השטחים הערביים.

הלשכה הפוליטית תבעה בגילוי-הדעת מה-10.8.73 את התפטרותו המיידית של ההרפתקן מ. דיין ואת הפסקת המשחק המסוכן באש מצד הממשלה.

הלשכה הפוליטית סיכמה את המצב כך:

"רק גזענים חסרי-תקנה יכולים לחשוב, כי ברצח מנהיגים של עם אחר יוכלו לחסל את תנועתו הלאומית ואת זכויותיו הלאומיות.

"מעשים מתגרים, כמו החדירות הפרובוקטיביות של מטוסים ישראליים לתחום מצרים מערבית לתעלה ואחרים — עלולים להביא לחידוש האש ולדרדר את אזורנו שוב למלחמה חדשה".

המושב האחרון של מליאת הוועד המרכזי של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לפני מלחמת אוקטובר התקיים בימים 15—16 בספטמבר 1973. היה זה לאחר הבחירות לוועידה ה-12 של ההסתדרות, שהתקיימו ב-12 באוגוסט 1973, ולקראת הבחירות לכנסת ה-8, שנועדו ל-30 באוקטובר 1973. היה זה גם לאחר ההפיכה הצבאית הפשיסטית בצ'ילה. מושב זה שהתקיים פחות משלושה שבועות לפני מלחמת אוקטובר 1973 הזהיר בכל לשון של אזהרה, כי המשך המדיניות של ממשלת מאיר-דיין עלול להביא התלקחות מלחמה חדשה.

"הממשלה מגבירה את מעשי התוקפנות הצבאיים היוזמים נגד המדינות הערביות ומחשישה ומרחיבה את הקולוניזציה של השטחים הערביים הכבושים. מדיניות זו עלולה להביא לחידוש המלחמה באזורנו ומסכנת את שלום העולם".

החלטת הוועד המרכזי מציינת כחוליות בשרשרת של פעולות תוקפניות יוזמות על-ידי הממשלה, את פעולות חיל-האוויר הישראלי בשמי סוריה ב-12.9.73 ואת הכרזתו של מפקד חיל-האוויר, האלוף בנימין פלד, כי "צריך לעשות מדי פעם מלחמות קטנות, כמו זו

שעשינו היום" (נגד סוריה) ("מעריב" 14.9.73). עוד קודם-לכן גילה "דבר" הרשמי-
למחצה את התוכנית להסלמה צבאית בדברים הבאים (24.8.73):

"ישראל צריכה להחריף את האיום הצבאי עליי פגיעות חמורות בצבאות ערב ולא
רק בארגוני המחבלים... השעה כשרה לכך... היא צריכה להיות לפני שמשבר האנרגיה
יגיע לנקודה קריטית בדעת-הקהל העולמית ולפני שיתהווה שינוי לרעה במדיניות ארצות-
הברית כלפי ישראל..."

הוועד המרכזי הוקיע את המצע הפוליטי שקיבל מרכז מפלגת העבודה, המכו-
נה "מיסמך גלילי" כמיסמך, אשר "מגדיר את המטרות הפוליטיות שלמען מגבירה
הממשלה את מעשי התוקפנות הצבאית ואת הקולוניזציה של השטחים הכבושים. תוכנית זו
של מע"י נוגדת תכלית. ניגוד את האינטרס האמיתי של ישראל בשלום ובבטחון. זוהי
תוכנית של התגרות בעמים הערביים, של קולוניזציה מוגברת בשטחים הערביים".
אחרי הנסיון המר של מלחמת-אוקטובר 1973 בולטת במיוחד העמדה הפטריוטית
והאחראית של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית בתקופה שלפני המלחמה. החלטת הוועד
המרכזי במושבו האחרון שלפני המלחמה מסתיימת בדברים הבאים:

"מדיניות הממשלה עלולה להביא מלחמה חדשה, דם ודמעות לאלפי משפחות.
מדיניות זו גוזלת את שכר-עבודתו של הפועל ומורידה את רמת-החיים של המוני-העם,
כדי לממן את מולך המלחמה.

"הוועד המרכזי קורא לכל כוחות השלום, לכל החוגים והאישים בעלי האחריות
הלאומית והריאליזם המדיני להרים קול מחאה נגד המדיניות ההרפתקנית של הממשלה,
הנשענת על החוגים התוקפניים ביותר בארה"ב..."

"השלום הוא האינטרס האמיתי של ישראל. רק השלום יביא בטחון. השלום אפשרי
על בסיס של צדק לכל העמים...
"נפעל למניעת המלחמה, לכינון השלום!"

כך העריכה, כך נאבקה, כך הזעיקה והתריעה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית בכל
התקופה עד לפרוץ מלחמת אוקטובר — כדי למנוע את המלחמה, כדי להביא פתרון
מדיני, את השלום.

מדיניות מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית התבססה על ניתוח מדעי, אובייקטיבי, של
המצב בעולם ובאזור. הכל הורה על כך, שהמשך הכיבוש והמעשים התוקפניים והקולור-
ניזטוריים של ממשלת מאיר-דיין יגרמו למלחמה חדשה. מתוך אחריות עליונה לגורלם
של עם ישראל ושל העמים הערביים עשתה מפלגתנו הקומוניסטית כל שביכולתה כדי
לגייס את הציבור למאבק נגד המדיניות ההרפתקנית של הממשלה והימין הקיצוני, נגד
הקונצפציות הסובייקטיביסטיות שלהם, שהתבססו על ראית המצב בעולם ובאזור לא
כפי שהוא באמת, אלא כפי שהיו רוצים שיהיה. הם היו גם עיוורים בזלזולם הגזעני
לגבי העמים הערביים ויכולתם להיאבק נגד כיבוש אדמותיהם. הם סמכו על האימפרי-
אליסטים האמריקאיים הכל-יכולים כביכול, וזאת בעת שהם כבר נחלו תבוסות בדרום-
מזרח אסיה.

הוכח בעליל, כי בהערכותיה, במדיניותה, במאבקה שירתה מפלגתנו הקומוניסטית
הישראלית את האינטרסים של העמלים, של שני העמים, של השלום והבטחון, ואילו
ממשלת מאיר-דיין-גלילי המיטה על עם ישראל אסון לאומי, גרמה לו עשרת אלפים הרוגים

ופצועים, אלפי אלמנות, יתומים והורים שכולים. היא הביאה את הרס הכלכלה הישראלית, פגיעה חמורה בעמלים ובהמוני-העם, שיעבוד מסוכן ביותר של ישראל לוואשינגטון, את השחתת החברה הישראלית, את צמיחתם של גידולי-פרא פשיסטיים חזקים, המאיימים לפגוע בחירויות הדמוקרטיות ולהשליט משטר רודני.

ב. מלחמת אוקטובר 1973, השלכותיה ולקחיה

עם פרוץ המלחמה (6.10.73) פירסמה הלשכה הפוליטית של המפלגה גילוי-דעת, בו נאמר בין היתר:

„אנו הקומוניסטים הזהרנו וחזרנו והזהרנו, כי המשך הכיבוש של השטחים הערביים שנכבשו ב-1967, כי סירובה של הממשלה לשלום בלי סיפוחים — עלולים להביא לחידוש המלחמה, לשפיכות-דמים מחודשת.

„עתה פרצה מחדש המלחמה...

„הממשלה הכשילה, בגיבוי החוגים השליטים בוואשינגטון, את כל יוזמות השלום של האו"ם ושל גורמים בינלאומיים אחרים כדי להנציח את הכיבוש של השטחים הערביים בהתאם למיסמך גלילי...

„לכן אנו מאשימים את הממשלה בהעדר השלום והבטחון ובאחריות להידרדרות למלחמה."

ב-21.10.73 התכנס הוועד המרכזי של המפלגה ואישר את קו הפעולה של הלשכה הפוליטית מאז חידוש הקרבות. הוועד המרכזי החליט להגביר את פעולות ההסברה בכתב ובעל-פה, כדי לגייס מירב כוחות למאבק למען שים-קץ לשפיכות-הדמים ולכיבוש ולמען כינון שלום צודק ויציב.

ב-22 באוקטובר 1973 אישרה מועצת-הבטחון את ההחלטה (מס' 338), הקוראת לכל הצדדים להפסיק את האש לאלתר, להתחיל מייד אחרי הפסקת-האש בביצוע החלטת מועצת-הבטחון 242 (מ-22 בנובמבר 1967) על כל חלקיה, וכן לפתוח במו"מ בין הצדדים הנוגעים בדבר ובחסות מתאימה לשם השכנת שלום צודק ובר-קיימא במזרח-התיכון.

באותו יום גופא (22.10) פירסמה הלשכה הפוליטית של המפלגה גילוי-דעת, אשר ביטא את רחשי לבם של המוני-העם, שנשמו לרווחה עם קבלת החלטת מועצת-הבטחון מ-22 באוקטובר 1973 (מס' 338). המפלגה קידמה בברכה את החלטת מועצת-הבטחון בדבר הפסקת-אש וכינון שלום צודק ויציב במזרח-התיכון ע"י ביצועה המלא של החלטת מועצת-הבטחון 242, אך התריעה מפני התנאים בהם התנתה ממשלת ישראל את הסכמתה להפסקת-האש ולביצוע החלטת מועצת-הבטחון 242. כן ציינה מפלגתנו, כי הממשלה נותנת פירוש מסולף להחלטה וממשיכה לתבוע סיפוחים טריטוריאליים. המפלגה הזהירה, כי מדיניות סיפוחיסטית זו של הממשלה עלולה לסכל שוב את סיכויי השלום ולהביא פעם נוספת את חידוש המלחמה. מפלגתנו קראה לפעול למען התקדמות מהפסקת-האש אל שלום צודק ובר-קיימא.

ב-23.10 נערך בכנסת דיון על מלחמת אוקטובר. בשעת דיון זה בוצעה בפעם הראשונה בתולדות הכנסת התקפה בריונית של מספר חברי כנסת מסיעת גח"ל הימנית הקיצונית על חבר-כנסת ממפלגתנו הקומוניסטית בזמן נאומו.

למחרת, ב-24.10 הוציא הוועד המרכזי של המפלגה גילוי-דעת מיוחד, בו קרא להקמת חזית דמוקרטית להדיפת הבריונות הפשיסטית של אויבי השלום.

ממשלת מאיר-דיין התעלמה מהחלטות מועצת-הבטחון בדבר הפסקת-האש והמשיכה בלחימה עד 25.10. רק אזהרתה החמורה של ברית-המועצות אילצה את הממשלה ואת אפוטרופסיה האמריקאיים להתייחס בכובד-ראש להחלטה בדבר הפסקת-האש.

ב-11 בנובמבר 1973 נחתם הסכם בין ישראל לבין מצרים בדבר מימוש הפסקת-האש. הלשכה הפוליטית של המפלגה פירסמה גילוי-דעת המעריך את ההסכם כ"צעד חיובי, העשוי לייצב את הפסקת-האש בהתאם להחלטת מועצת-הבטחון 338". מפלגתנו הקומוניסטית תבעה מהממשלה "לנטוש את מדיניות הסיפוחים וההתנחלויות" ומהמערך "לבטל את, מיסמך גלילי, שסימל את מדיניות הסיפוח והחבלה בשלום".

בהתאם להחלטת מועצת הבטחון 338 הוקמה "החסות המתאימה" למו"מ בין הצדדים בדבר ביצועה של החלטת מועצת-הבטחון 242 על כל חלקיה — ועידת ז'נבה. ועידת ז'נבה לשלום במזרח-התיכון הוקמה בחסות האו"ם, כאשר נציגי ברה"מ וארה"ב משמשים בה יושבי-ראש.

לקראת כינוסה של ועידת ז'נבה, ב-21 בדצמבר 1973, התנהל בישראל מאבק פוליטי חריף על רקע לקחי המלחמה, כשלון מדיניות-הכוח והתבדות הקונצפציות של הממשלה. הארץ סערה וגעשה נוכח כשלונה של ממשלת מאיר-דיין-גלילי. קמו תנועות מחאה, שהצטיינו — בדרך-כלל — בהעדר בהירות פוליטית. תנועות מחאה אלו ביקרו את "המחדל הצבאי", את העובדה שצה"ל והממשלה הופתעו ושירותי הביון הכזיבו. העדר בסיס פוליטי נכון ודרך מוצא של ממשל מנעו את המשך פעילותן של תנועות המחאה והביאו את התפוררותן. אך היו חוגים אחרים שהבינו, כי העיקר אינו בכשלון הצבאי, אלא בכשלון מדיניותה של הממשלה, על כל תפיסותיה היסודיות.

הסערה הציבורית הקיפה גם את המפלגה השלטת עצמה — מפלגת העבודה, אך מבלי להביא שינוי במדיניותה. מבלי לבטל את "מיסמך גלילי", קיבל מרכז מפלגת העבודה, תוך התנגדות אישים בעלי גישה ריאליסטית יותר בתוך הנהגת העבודה, מיסמך חדש בן 14 סעיפים.

מיסמך זה קבע, כי ישראל לא תחזור לקווי ה-4 ביוני 1967. התוכנית כללה תביעה לסיפוחים טריטוריאליים באמתלא של "פשרה טריטוריאלית" ו"גבולות בני-הגנה". כן כלולה בה התביעה להמשך סיפוח החלק הערבי של ירושלים למדינת ישראל. תוכנית 14 הסעיפים של מרכז מפלגת העבודה שללה כליל את זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית, בקבעה, כי "ישראל שוללת הקמת מדינה ערבית פלשתינאית נפרדת נוספת ממערב לירדן". התוכנית קראה "להמשך ולביצור ההתיישבות וההתנחלות" בשטחים הכבושים.

תוכנית מדינית "חדשה" זו של מפלגת העבודה, שנתקבלה לאחר מלחמת אוקטובר הוכיחה, כי לא חל שינוי במדיניות הנהגת מפלגת העבודה, כי "רעידת האדמה" שעברה על הארץ לא גרמה לעשיית חשבון נפש ולהתפכחות בקרב החוגים השליטים.

מלחמת אוקטובר הוכיחה, כי התבדו הנחותיה הפוליטיות והצבאיות של הממשלה.

מלחמת אוקטובר הוכיחה, כי צדקה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, אשר הזהירה וחזרה והזהירה, כי מדיניות מפלגות הקואליציה הממשלתית, הנתמכת בקוויה הכלליים

ע"י מפלגות הימין הקיצוני של "הליכוד", אינה יכולה להביא בטחון לישראל אלא מלחמות, שפיכות דמים, סבל ודמעות.

הוכח בעליל, כי האימפריאליסטים האמריקאיים, אשר נתנו גיבוי צבאי, כלכלי ופוליטי למדיניות ההתפשטות הטריטוריאלית של ממשלת ישראל, מתוך אינטרסים גלובאליים שלהם נגד תנועת השחרור הלאומי הערבית — אין בכוחם לכפות את רצונם על העמים, נוכח יחס הכוחות החדש בעולם ונוכח החלטתם הנחושה של העמים הערביים לא להשלים עם כיבוש זר.

הוכח בעליל, כי הזמן אינו פועל לטובת המדיניות של ממשלת ישראל, כי גם באזורנו יחס הכוחות משתנה לרעתה, כי המשך הכיבוש עורר זעם גובר של כל העמים שוחרי השלום בעולם נגד שליטי ישראל וארה"ב, אשר במדיניותם ההרפתקנית במזרח-התיכון מסכנים את שלום העולם, וגורמים לבידודה הגמור של ישראל בעולם.

התזוזה ימינה בבחירות לכנסת ה-8

הבחירות לכנסת, שנועדו תחילה ל-30 באוקטובר, נידחו בגלל המלחמה ל-31 בדצמבר 1973. לאחר "רעידת האדמה" היו רבים במפלגות הקואליציה הממשלתית, ובמיוחד במפלגת העבודה, אשר דרשו לשנות את המצע לבחירות ואת רשימות המועמדים, לתחום תחומים פוליטיים ברורים ולפי זה להכין את הרשימות. אולם מאמצים אלה נכשלו. מפלגת העבודה הלכה לבחירות על-פי המצע הקודם ולפי רשימת המועמדים הקודמת. במצב דברים זה היו בכל מפלגה ממפלגות הקואליציה הממשלתית דעות שונות ואף מנוגדות. הבוחרים היו במבוכה. רבים הצביעו הצבעת מחאה נגד ממשלת גולדה מאיר, אשר קרנה ירדה במידה רבה בעקבות מלחמת-אוקטובר. מפלגת העבודה והמערך כולו לא העלו תוכנית מדינית חדשה ולא הנהגה חדשה. ג. מאיר נשארה ראש-המפלגה והמועמדת לראשות-הממשלה.

בתנאים אלה הראו תוצאות הבחירות תזוזה מסויימת ימינה.

הליכוד הימני הקיצוני הגביר את כוחו בכנסת מ-32 צירים ל-39, ואילו נציגות המערך ירדה מ-56 ל-51 צירים. הרשימות הערביות של המערך ירדו מ-4 ל-3 צירים. המפד"ל ירדה מ-12 צירים ל-10 והחזית הדתית התורתית מ-6 ל-5. הליברלים העצמאיים שמרו על כוחם (4). הרשימה החדשה לזכויות האזרח זכתה ב-3 צירים. רשימת מוקד (צירוף של תנועת תכלת-אדום וקמ"ס) זכתה בציר אחד. רשימת מר"י (א. אבנרי) וכן רשימת הפנתרים השחורים (ש. כהן) איבדו את ייצוגן בכנסת.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית זכתה להצלחה. המפלגה קיבלה 53,353 קולות, 3.4% מכלל המצביעים, לעומת 38,827 קולות, 2.8% ב-1969 ו-27,413 קולות, 2.3% בשנת 1965. המפלגה הגדילה את מספר ציריה מ-3 ל-4.

הליכוד ניצל במערכת הבחירות באורח דמגוגי את המבוכה והמועקה שהשתררו בקרב הציבור לאחר מלחמת אוקטובר. הליכוד עשה את הכל, כדי להיבנות מהתמרמרות ההמונים נוכח כשלון מדיניות הממשלה, אף כי למעשה, מדיניות הממשלה לא היתה כה שונה מהקו המדיני, המוצג ע"י הליכוד באורח דמגוגי כ"אלטרנטיבה". הליכוד לא הצליח להשיג שינוי מהותי ביחס הכוחות הפוליטי בארץ ולהפוך למפלגה הפוליטית הראשית ולהקים ממשלה, אך גידול כוחו איפשר לו להשפיע יותר על מדיניות הממשלה.

למרות שהמערך ירד בכוחו, הוא נשאר הכוח הפוליטי הראשי, המסוגל להקים ממשלה. לכן הבעיה המרכזית אחרי הבחירות לכנסת ה-8 ולאחר מלחמת אוקטובר היתה: איזו מדיניות ינהל המערך? אילו כוחות יקבעו את מדיניותו? בבחירות הופיע המערך כגוף, בו מתרוצצות מגמות פוליטיות שונות ואף סותרות, מהן קרובות לליכוד, ומהן ריאליסטיות יותר מהמדיניות הרשמית.

לאחר הבחירות ולאחר מו"מ ממושך קמה ב-10 במארס 1974 ממשלה "חדשה", שוב בראשותה של ג. מאיר ובהרכב השרים היסודי הקודם.

הבחירות לכנסת ה-8 לא הביאו, איפוא, אותה דיפרנציאציה ואותו תיחום-תחומים פוליטי, אשר מדינת ישראל זקוקה להם, כדי ליצור מפה פוליטית חדשה ולאפשר התהוות רוב פוליטי חדש, אשר ישנה את כיוון המדיניות לעבר השלום והריאליזם המדיני.

מפלגתנו הקומוניסטית ציינה את הסכנה, שבהתקרבות העמדות הפוליטיות והחברתיות של המערך לאלה של הליכוד. הכשלונות המדיניים והכלכליים של הממשלה, המשך המתיחות המלחמתיות על כל סכנותיה — כל אלה יצרו בציבור רגשות תיסכול ויאוש, המדשנים את הקרקע לצמיחתם של גידולי-פרא פשיסטיים.

מפלגתנו הכריזה לא-פעם, כי מדינת ישראל ניצבת על פרשת דרכים. עליה לבחור בין הדרך המבוססת על כיבוד זכויות כל העמים ואשר באמצעות ועידת ז'נבה תביא שלום צודק ויציב, לבין דרך הסיפוח והכוח שתוצאתה — מלחמה חדשה, רעב להמונים, חיסול החירויות הדמוקרטיות ועליית כוחות הפשיזם. הדגשנו, כי על המערך, בתור הגוף הפוליטי המרכזי הקובע את מדיניות הממשלה, מוטלת האחריות המכרעת לגבי בחירת הדרך בה תצעד ישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית קבעה מתוך אחריות היסטורית לעניין השלום והבטחון, שתתן יד לכל ממשלה, שבמרכזה המערך, אשר תפעל להצלחתה של ועידת השלום בז'נבה, להגנת החירויות הדמוקרטיות והאינטרסים של העם העובד. עם זאת תתנגד לכל ממשלה, אשר תמשיך במדיניות הישנה של חבלה במאמצי השלום, של השהייה ועיכובים ויצירת עובדות מוגמרות בשטחים הכבושים, מדיניות אשר תוביל בהכרח למלחמה חדשה.

אולם, כאמור, אחרי הבחירות לכנסת ה-8 הוקמה ממשלת ג. מאיר על הבסיס הישן. ממשלת מאיר-דיין-גלילי המשיכה לפעול בהתאם לתפיסות הנפסדות שלה שהביאו את ישראל אל סף האסון הלאומי במלחמת אוקטובר 1973. הממשלה שוב הסלימה את הפעולות הצבאיות נגד סוריה ולבנון.

הסכם ישראל-מצרים להפרדת הכוחות

ב-11 בינואר 1974, עוד בטרם הוקמה ממשלה חדשה לאחר הבחירות בסוף 1973, נחתם ההסכם בין ישראל לבין מצרים בדבר הפרדת הכוחות. בהסכם נאמר, שהוא "מהווה צעד ראשון לקראת שלום סופי, צודק ובר-קיימא, לפי סעיפי החלטת מועצת-הבטחון 338 ובמסגרת ועידת ז'נבה."

הוועד המרכזי של מפלגתנו (18.1.1974 — 17) העריך את ההסכם כצעד חיובי שנועד לייצב את הפסקת-האש וליצור תנאים נוחים יותר לדיונים יסודיים בוועידת ז'נבה על כינון שלום צודק ויציב במזרח-התיכון.

ממשלת גולדה מאיר השתמשה בכל תכסיסי החבלה וההשהיה האפשריים כדי להימנע אפילו מנסיגה קלה מהשטחים הערביים הכבושים. הליכוד הימני הקיצוני מצדו ניהל מסע שיסוי תוקפני נגד כל הסכם בדבר נסיגה כלשהי.

מפלגתנו העריכה, כי ההסכם הישראלי-המצרי בדבר הפרדת הכוחות הושג בעקבות כשלון מדיניות הכוח נגד העמים הערביים, שארה"ב עמדה מאחוריה, הודות למאבקה העקבי של ברה"מ לביצוע המלא של החלטות מועצת-הבטחון ולהשגת שלום צודק ויציב לטובת כל עמי האזור.

מפלגתנו הדגישה, שתיווכו של שר-החוץ האמריקאי ד"ר קיסינג'ר במסע "הדילוגים" שלו בישראל ובמצרים — לא הוא שהביא להתחלת הנסיגה הישראלית. פעילותו של קיסינג'ר היתה תוצאה של גורמים יסודיים שהתפתחו ואשר אילצו את האימפריאליזם האמריקאי לנקוט טקטיקה חדשה במזרח-התיכון. בעקבותיו נאלצה ממשלת ישראל לחתום על הסכם הפרדה.

הוועד המרכזי ציין, כי "ההסכם על הפרדת הכוחות יכול לשמש מיפנה היסטורי של נסיגה ממדיניות המלחמה והכיבושים אל מדיניות שלום ובטחון... אם יבוצע הלכה-למעשה ואם יהיה לו המשך בביצוע המלא של החלטות מועצת-הבטחון."

במציאות ההתפתחות היתה אחרת. ההסכם על הפרדת הכוחות אמנם בוצע, אולם לא היה לו המשך בביצוע החלטות מועצת-הבטחון. הסכם זה, כהסכמים החלקיים הנוספים שבאו לאחר-מכן, נוצל בידי שליטי ארה"ב וישראל כאמצעי לדחייתן ולעיכוב ביצוען של החלטות האו"ם בדבר פתרון כולל וכינון שלום במסגרת ועידת ז'נבה.

מו"מ על הסכם הפרדת-כוחות בין ישראל לבין סוריה התנהל לאחר שנחתם ההסכם עם מצרים. ממשלת מאיר-דיין-גלילי עשתה הכל כדי למנוע אף נסיגה חלקית מהגולן, והימין הקיצוני השתולל ברחובות בסיסמה: "אף שעל". אך בסופו של דבר נחתם ההסכם וישראל נסוגה אפילו מקונייטרה. עם זאת גם הסכם זה ניצלו האימפריאליסטים האמריקאיים ושליטי ישראל כדי לסייע לחיזוק הימין בסוריה ולעכב את תהליך כינון השלום באזורנו.

הנסיון הוכיח בבירור, כי המדיניות האמריקאית של "צעד אחר צעד" מכוונת לעקוף את ועידת ז'נבה, להנציח את המצב של "לא שלום ולא מלחמה", לפלג את המדיניות הערביות. כל צעד חלקי, המכוון לעקוף את פתרון שאלות-היסוד ולמנוע הסדר-כולל וכינון שלום צודק ובר-קיימא, אינו עולה בקנה אחד עם האינטרסים של העמים ושל השלום. לעומת זאת אפשריים שלבי ביצוע של הסכם שלום כולל, אשר יושג בוועידת השלום בז'נבה.

ג. ממשלת רבין-פרס

ועדת אגרנט, שהוקמה על-ידי הממשלה לחקירת פרשת מלחמת אוקטובר 1973, פירסמה ב-2 באפריל 1974 את מסקנותיה. התברר, כי היא עסקה בחיפוי על המדיניות השלטת ועל האחראים לה. היא התעלמה כליל מהסיבות העיקריות — המדיניות — שהביאו את מלחמת אוקטובר, וצימצמה את הבעיה לחקר "המחדל הצבאי". אולם על-אף המאמצים של מחברי הדו"ח של ועדת אגרנט לשחרר את מ. דיין ואת ג. מאיר מהאחריות, החרף המשבר — בעקבות פרסום הדו"ח — עוד יותר במפלגת העבודה, במערך

ובממשלה. בציבור גברה התביעה לפטר קודם-כל את מ. דיין מהממשלה, שהתפתחה לתביעה להתפטרות ממשלת ג. מאיר כולה. ואכן, תחת לחץ דעת-הקהל, נאלצה ממשלת מאיר-דיין להתפטר.

לאחר מו"מ ממושך הוקמה ממשלה קואליציונית בראשותו של י. רבין על בסיס קווי-יסוד הדומים מאוד לישנים, מלפני "רעידת האדמה" של מלחמת אוקטובר 1973. באותו זמן היתה הסתערות רצינית מאוד של הימין הקיצוני אל השלטון. היה ספק, האם תשיג ממשלת רבין רוב בכנסת. נוצר מצב, שבקולות חברי סיעתנו בכנסת יכול היה להיות מוכרע עניין הקמתה או אי-הקמתה של ממשלת רבין. במצב מסובך זה בפניו עמדה מפלגתנו, היה עליה להכריע. מצד אחד היה ברור, שאנו מתנגדים בכל ההחלטות למדיניות הממשלה העתידה לקום. מצד שני היה גם ברור, כי האלטרנטיבה, במצב שנוצר, היא מסוכנת עוד יותר.

בנסיבות אלו קיבל הוועד המרכזי של מפלגתנו ב-26 במאי 1974 את ההחלטה הבאה: "המפלגה תפעל למניעת הכשלת הקמתה של ממשלה חדשה בראשותו של יצחק רבין, הנשענת על 61 חברי כנסת, כדי למנוע הקמתה של ממשלת-חירום לאומית עם הליכוד הימני-הקיצוני, אשר עלולה לחסום את הדרך לשלום, להוביל למלחמה חדשה (כדי לתקן את תוצאות מלחמת אוקטובר), להרוס את החירויות הדמוקרטיות ולפגוע עוד יותר באינטרסים ובזכויות של העמים, וכדי למנוע המשך כהונתה של ממשלת מאיר-דיין, אשר הוליכה במדיניותה למלחמת אוקטובר ומחבלת בקידום השלום."

לכן החליט הוועד המרכזי, כי בנסיבות הקיימות תימנע סיעתנו בכנסת מהצבעה. ממשלת רבין התייצבה בכנסת ב-3.6.74 והכריזה על היותה "ממשלת המשך ושינוי", אולם כבר מהנאום הפרוגרמטי של ראש-הממשלה החדש היה ברור, כי זוהי ממשלת המשך בכל המובנים.

מפלגתנו הדגישה את הסכנה שבמירוץ-הזיון הענק, שפתחה בו ממשלת רבין בעקבות ביקורו של נשיא ארה"ב ר' ניקסון במזרח-התיכון. מירוץ-זיון זה בוצע בתמיכתה של ממשלת ארה"ב לטובת רווחי מונופולי הנשק האמריקאיים ולמען מטרותיהם האסטרטגיות, ועל-חשבון רמת-החיים של הפועלים והמוני-העם בישראל.

ממשלת רבין נצמדה לאותן תפיסות פוליטיות נפסדות ונקטה מעשי תוקפנות, אשר כמותם הביאו כבר את מלחמת אוקטובר. ממשלת רבין אף הגבירה את ההפצצות הברבריות על מחנות פליטים ויישובים בלבנון וכן את הדיכוי האכזרי של האוכלוסייה הערבית בשטחים הכבושים, ובמיוחד את דיכוי הקומוניסטים והפטריוטים האחרים מהחזית הלאומית הפלשתינאית.

ממשלת רבין-פרס המשיכה וממשיכה במדיניות פושטת-הרגל בכל השאלות המדיניות גם לאחר הנסיון של מלחמת אוקטובר, לאחר השינויים במצב הבינלאומי וגם לאחר שחלו שינויים חיוביים יסודיים בעמדת המדינות הערביות השכנות ובקרבת ארגון השחרור הפלשתינאי בשאלת הסדר-השלום עם ישראל על בסיס ריאליסטי, לטובת כל הצדדים. הכינוס הארצי של המפלגה, אשר התקיים ב-13 ביולי 1974, פנה לתושבי ישראל בקריאה, בה ניתן ניתוח המצב שנוצר לאחר הקמתה של ממשלת רבין:

"מצד אחד, קיימת אפשרות היסטורית רבת-תקווה לשלוב, להסרת סיוט המלחמה אחת ולתמיד. מצד שני, קיימת סכנה איומה של מלחמה חדשה, קטלנית מכל קודמותיה.

„מי אשם בהמשך קיום סכנת המלחמה גם לאחר שבוצעו ההסכמים להפרדת הכוחות עם מצרים ועם סוריה?

„אשמה בכך ממשלת ישראל, ממשלת רבין-פרס, הממשיכה לדגול בתפיסות הפוליטיות והצבאיות הנפסדות של ממשלת מאיר-דיין... תוך הישענות על הנשק והכסף מווא-שינגטון ותוך שירות למטרות החמסניות של אילי הנשק והנפט האמריקאיים. „קיימת, איפוא, סכנה של מלחמה חדשה, לא מפני שמישהו מאיים על קיומה של ישראל או על בטחונה, אלא מפני שהחוגים השליטים בישראל רוצים להביא חורבן על העם הערבי הפלשתינאי ושואפים להתפשטות טריטוריאלית.“

כפי שמפלגתנו חזתה מראש — הביא גידול כוחו של הימין הקיצוני בכנסת לחץ מוגבר מצדו על מדיניות הממשלה. ממשלת י. רבין, בלי שהליכוד ישתתף בה, ביצעה בכל התחומים את יסודות המדיניות של הליכוד, אם-כי הימין תבע ותובע מדיניות הרפתקנית עוד יותר.

הסתערות הימין הקיצוני — הליכוד, גוש-אמונים וקבוצות אחרות — שהחלה לקבל ממדים מסוכנים במחצית השנייה של שנת 1974, נמשכת עד היום הזה.

ב-9 באוקטובר 1974 קראה הלשכה הפוליטית של המפלגה בהודעה מיוחדת, „להדוף כאיש אחד את התקפת המתנחלים הפשיסטיים“. הגדרנו את ההתנחלויות בגדה המערבית של אנשי „חירות“, גוש אמונים וקציני צבא במילואים מאנשי „א"י השלמה“ כ„מעשה נפשע שמטרתו לסכל את המאמצים לשלום, להביא מלחמה חדשה עם המדינות הערביות, להכשיר את הקרקע לתפישת השלטון בכוח ולחסל כליל את החירויות הדמוקרטיות“.

מפלגתנו קראה לחסל בעודו באיבו את מעשה ההתנחלות הפשיסטי. אנשי הימין הקיצוני לא נרתעו מלפרוץ מחסומי צבא ולכפות את רצונם בכוח הזרוע. ההשתוללות הפשיסטית הזאת נתאפשרה מפני שיוזמיה שאבו עידוד מיחסה הסלחני של הממשלה כלפיהם במקרים קודמים, מאי-הענשתם של מחוללי ההתנחלויות הקודמות, אנשי „א"י השלמה“, וכן מעצם מדיניותה של הממשלה, המבצעת התנחלויות בשטחים הערביים הכבושים, דבר המחבל במאמצי השלום.

הוועד המרכזי של מפלגתנו, שהתכנס ב-19 באוקטובר 1974, במלאת שנה למלחמת אוקטובר, התייחס בהחלטותיו לנושא זה:

„יש להקים חזית מאוחדת של כל אלה המתנגדים לפשיזם, כדי להדוף את הכוחות הימניים, השואפים לבצע פוטש ולתפוש את השלטון.“

„אך להביס את הימין הקיצוני אפשר, קודם-כל, על-ידי ניהול מדיניות ישראלית חדשה של שלום ללא-סיפוחים ושל הכרה בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי. „שורש הרע הוא במדיניותן של ממשלת י. רבין והנהגת מפלגת העבודה, המונעת פתרון פוליטי ושלום והמוליכה אף היא למלחמה“.

שורש הרע הוא במדיניות הממשלה, הסוללת את הדרך להתגברות כוחות הימין הקיצוני. חילופי הממשלות בישראל אחרי מלחמת אוקטובר 1973, לא הביאו, איפוא, את שינוי המדיניות. יתר-על-כן, נסיון השנתיים האחרונות מוכיח, שבשאלות השלום והמלחמה אין ממשלת רבין-פרס ריאליסטית יותר ממשלת מאיר-דיין-גלילי. ואילו בתחום החברתי, במדיניותה האנטי-פועלית והאנטי-עממית ובמדיניות האפליה והדיכוי של האוכלוסייה הערבית בישראל — היא אפילו קיצונית יותר מקודמתה.

המדיניות האמריקאית ומדיניות ממשלת רבין

ממשלת רבין המשיכה בעזרת הממשל האמריקאי במדיניות של הכנות למלחמה. התקציבים הצבאיים הגיעו לשיאים חדשים. הורחב גיוס המילואים עד ל-4 חודשים בשנה. נשים עד גיל 65 ותלמידים מכיתות י"א וי"ב נקראו להתנדב לעבודה ולשמירה בשירות הצבא. בשטחים הכבושים בוצעו בקדחתנות התנחלויות רבות (מעלה-אדומים, אזור רפית, רמת-הגולן ועוד). ראש הממשלה י. רבין הכריז הכרזות מתגרות ותוקפניות: "אפילו תמורת שלום לא נרד מרמת-הגולן", "את אש"ף נפגוש רק בשדה-הקרב", ושר-הבטחון ש. פרס הכריז: "עוד 10 שנים לפחות לא יהיה שלום".

אין ספק, כי בלי הגיבוי הצבאי, הכלכלי והפוליטי של ארה"ב לא היתה יכולה ממשלת רבין לחבל במאמצי השלום.

ממשלת רבין, המשליכה את כל יהבה על האימפריאליזם האמריקאי, יוצאת מתוך ההנחה-התקווה, כי במרוצת הזמן תיטוש ארה"ב את מדיניות הדטאנט ויחזרו "הימים הטובים" של המלחמה הקרה. ממשלת רבין עומדת, איפוא, בקצה ההרפתקני ביותר של המחנה האימפריאליסטי, המוכן להמר אפילו על מלחמת-עולם שלישית.

יסודות מדיניותה של ממשלת רבין, כפי שבאו לביטוי מפי ראשה ושריה הם: 1. התעצמות צבאית בלתי-פוסקת והרחבת גבולותיה של ישראל, מתוך הנחה שמטרות אלו הן גם אינטרס פוליטי ואסטרטגי של ארה"ב ושל כל "העולם החופשי"; 2. התנגדות להקמת מדינה פלשתינאית בצד מדינת ישראל. כדי לרכוש לעמדה זו את ממשלת ארה"ב וחוגים אימפריאליסטיים אחרים, מפיצים שרי ישראל את הבדייה שמדינה פלשתינאית תסכן, כביכול, את קיום ישראל ותהווה "בסיס סובייטי" נגד "העולם החופשי". על בסיס מעמדי-אימפריאליסטי אנטי-סוציאליסטי זה מנסה ממשלת רבין-פרס לשכנע את האימפריאליסטים האמריקאיים, שכדאי להם להשתמש יותר בישראל כבסיס פוליטי ואסטרטגי נגד מה שהם מכנים בזדון "סכנת החדירה הסובייטית" ונגד התנועה הערבית לשחרור לאומי וחברתי.

אולם מתברר יותר ויותר, כי חישוביה ושיקוליה של ממשלת רבין-פרס אינם רק ריאקציוניים ואנטי-הומניים במהותם, אלא גם אינם ריאליסטיים. האינטרסים המזרח-תיכוניים של החוגים המונופוליסטים השליטים בוואשינגטון הם מורכבים יותר.

התמורות הגדולות ביחס-הכוחות בעולם לרעתם, המשבר העובר על המשק האמריקאי — מאלצים את המונופולים האמריקאיים להתחשב בהתחזקותן של המדינות הערביות מבחינות רבות ובהשפעת גורם האנרגיה על כלכלת ארה"ב והמדינות האימפריאליסטיות האחרות. הם נאלצים גם להביא בחשבון את השלכות הקו התוקפני — שנקטו עד כה באמצעות ישראל נגד המדינות הערביות — על המצב הבינלאומי בכללותו. הם מודעים לכך, שהמשך קיומו של מוקד המלחמה במזרח-התיכון עלול להביא לעימות אמריקאי-סובייטי. ארה"ב בודדה עצמה במדיניותה המזרח-תיכונית אף בתוך נאט"ו גופא.

כל אלה יחד הביאו תמורות טקטיות מסוימות במדיניות ארה"ב במזרח-התיכון, וזאת מבלי לשנות את מטרותיה המדיניות האימפריאליסטיות היסודיות. המדיניות האמריקאית במזרח-התיכון ממשיכה אמנם להישען על הבסיס הישראלי, אך בו-בזמן היא שואפת להישען יותר מאשר בעבר גם על מדינות ערביות פרו-אימפריאליסטיות, ועל חוגים

ריאקציוניים בתוך הארצות הערביות, ולפעול למען שינוי האוריינטציה של המדינות הערביות האנטיאימפריאליסטיות.

בנסיבות אלו אין המדיניות האמריקאית יכולה להזדהות בכל עם המדיניות הישראלית הרשמית, וזאת למרות שותפות המטרות הגלובאליות נגד הקומוניזם ונגד תנועות השחרור הלאומי. לעומת המדיניות הישראלית הרשמית, המכוונת להקפאת המצב הקיים, לשמר את הסטטוס-קוו של הכיבוש — פועלת המדיניות האמריקאית במשך שלוש השנים האחרונות לקידום מטרותיה האימפריאליסטיות ע"י מימוש צעדים חלקיים בלתי-מהותיים, מבלי לעקור את שורשי המשבר ומבלי לקדם את עניין השלום הישראלי-הערבי והפתרון הצודק לשאלה הפלשתינאית.

ואשינגטון אינה מתכוונת לוותר על עושה-דברה הישראלי במזרח-התיכון. הסנטור מקגאוורן הגדיר את מצב היחסים הישראליים-האמריקאיים בשלב זה בעת ביקורו בישראל, באפריל 1975, במלים הבאות: „ארצות-הברית אינה יכולה לסכן את מעמדה בחלק זה של העולם בגלל תמיכה בלתי-מוגבלת בעמדות ישראל“.

תמיכה כל-צדדית רחבה — כן, אך לא בלתי-מוגבלת. ובמלים אחרות: ניצול ישראל בשירות מטרות האימפריאליזם האמריקאי — כן, אך לא רק ישראל, אלא גם מדינות ערביות מסויימות. וזה מחייב את האימפריאליזם האמריקאי לתמרון בשאלות הקונקרטיות של הסכסוך הישראלי-הערבי ושל השאלה הפלשתינאית — שלגביו הן משניות.

מדיניות ה"צעד אחר צעד" של שר-החוץ האמריקאי, קיסינג'ר, באה לשרת מטרות אימפריאליסטיות אלו. תכסיסיו של הממשל האמריקאי היו מכוונים למנוע פתרון כולל, לפתור בעיות משניות, אם זה מסייע לחדירה האמריקאית לארץ ערבית זאת או אחרת, תוך השארת המצב היסודי — הנושא בחובו סכנת התפוצצות מלחמתית נוספת — ללא שינוי.

התכסיסים של ממשלת ארה"ב מולידים לפעמים אשליות בקרב חוגים ימניים בתנועה הלאומית הערבית, שכאילו יימצא ע"י ההליכה בתלם האימפריאליזם האמריקאי הפתרון למשבר במזרח-התיכון. אולם העובדות והנסיון מוכיחים, כי את השלום הצודק והיציב, את סיום הכיבוש הישראלי של השטחים הערביים, ישיגו העמים הערביים לא על-ידי הכניעה לאימפריאליזם האמריקאי, אלא ע"י מאבק נגדו ונגד קנוניותיו. וגם עם ישראל לא ישיג שלום ובטחון בהישענו על אילי-הנשק והנפט האמריקאיים, אלא על-ידי פניית-עורף להם וכינון יחסים חדשים עם העמים הערביים על בסיס של צדק לכל.

הסכם הפרדת הכוחות השני ישראל-מצרים

החיכוכים בין ממשלות ישראל וארה"ב באו לידי ביטוי פומבי עם כשלון שליחותו של קיסינג'ר באביב 1975, שנועדה להביא הסכם הפרדת-כוחות שני בין ישראל לבין מצרים, תוך סחיטת ויתורים פוליטיים ממצרים לטובת האימפריאליזם האמריקאי. החיכוכים לא היו פרי חילוקי-דעות עקרוניים על מטרות המדיניות, אלא הבדלים טקטיים בפרטי ההצעות הקונקרטיות. השפיע גם המצב הפנימי בישראל, לחץ הימין הקיצוני, המתנגד לכל נסיגה מהשטחים הערביים הכבושים.

עובדה היא, כי לאחר מספר חודשים של „ברוגז" ושל „בדיקה מחדש" של המדיניות

האמריקאית במזרח-התיכון — נחתם הסכם הפרדת-הכוחות השני בין ישראל לבין מצרים באוגוסט 1975.

בהחלטת הוועד המרכזי של מפלגתנו נאמר, כי "הסכם-הביניים משאיר את סכנת המלחמה — רק הסכם כולל יביא שלום". (31.8.75).

מפלגתנו הקומוניסטית דחתה את הנימוקים הדמגוגיים של הממשל האמריקאי ושל ממשלת רבין, שכאילו אין תנאים לשלום כולל ולכן צריכים ללכת "צעד אחר צעד". הוועד המרכזי הדגיש בהחלטתו על הסכם הפרדת-הכוחות השני עם מצרים: "הסכם הפרדת-הכוחות בין ישראל לבין מצרים אינו תוצאה של חוסר אפשרות להשיג הסדר-כולל וכינון שלום, אלא תוצאת מדיניותה הסיפוחיסטית של ממשלת ישראל ומדיניותה האימפריאליסטית של ממשלת ארה"ב."

הסכם הפרדת-הכוחות החדש בין ישראל לבין מצרים לא בא לקדם הסדר-שלום כולל, אלא לעכבו ולדחותו ככל-האפשר. ממשלת ישראל, מצדה, שאפה באמצעות ההסכם להרוויח זמן, ליצור סטטוס-קוו טריטוריאלי חדש על-ידי השארת הכיבוש ביתר השטחים הערביים, ליצור עובדות מוגמרות נוספות בשטחים הכבושים ולמנוע פתרון צודק של השאלה הפלשתינאית.

מדיניות זו של ממשלת רבין משאירה בעינה את הסכנה של התפוצצות מלחמתית חדשה במזרח-התיכון.

הסכם הפרדת-הכוחות הישראלי-המצרי השני כולל גם סעיף שהוא מסוכן במיוחד: מעורבות אמריקאית חד-צדדית בעילה של הכנסת טכנאים אמריקאיים. מעורבות אמריקאית זו נוגדת את החלטות האו"ם בעניין המזרח-התיכון, יוצרת מקור חדש של מתיחות באזור, מאיימת בהסלמת ההתערבות האמריקאית, בניגוד לאינטרסים הלאומיים האמיתיים של ישראל ושל מצרים, בסתירה לעניין השלום במזרח-התיכון ובעולם.

הימין הקיצוני מהליכוד והכוחות הפשיסטיים מ"גוש-אמונים" והנצים מ"א"י השלמה" אירגנו הפגנות סוערות ואלימות נגד הסכם הפרדת-הכוחות השני עם מצרים, מתוך התנגדותם לנסיגות כלשהן מהשטחים הכבושים ומתוך השאיפה לתפוס את השלטון בדמגוגיה לאומנית קיצונית ע"י הפחדת העם בדחליל ה"השמדה" וע"י הגנה, כביכול, על העצמאות הלאומית ו"נגד כניעה ללחץ האמריקאי".

בנסיבות אלה שנתהוו בתוך ישראל החליטה מפלגתנו לא להצביע יחד עם הימין הקיצוני והפשיסטים נגד ההסכם החדש בדבר הפרדת-כוחות עם מצרים. התחשבנו בכך שהוא כולל גם אלמנט של נסיגה ובעובדה, שהמאבק הפנימי בתוך ישראל התרכז בשאלה: אם לסגת כברת-ארץ נוספת מהשטחים הכבושים אם לא. מפלגתנו — ששללה את כל האופי של ההסכם המצרי-ישראלי החדש, בתיווכו של קיסינג'ר והדגישה את משמעותו השלילית לגבי הפתרון הכולל והשלום — לא יכלה כמובן להצביע בעד ההסכם. לכן נמנעה סיעתנו בכנסת מהצבעה, תוך מסירת הודעה בדבר עמדתה השלילית להסכם.

מפלגתנו קראה להיאבק נגד התככים האמריקאיים, המסכנים את השלום ואת עצמאות-העמים, תבעה לכנס במהירות את ועידת השלום בז'נבה, כדי לפתור את הסכסוך הישראלי-הערבי ואת השאלה הפלשתינאית במסגרת הסדר-שלום כולל.

הקנוניות האימפריאליסטיות האמריקאיות מנוגדות לאינטרסים של העמים באזורנו, כולל האינטרס של עמי מצרים וישראל, ולעניין הדטנט בעולם. אולם מאבק

העמים באזור ובעולם לכיבוי מוקד המלחמה במזרח-התיכון, ובמיוחד מאמציה הגדולים של ברה"מ, עשויים לאלץ את האימפריאליזם האמריקאי לנקוט עמדה ריאליסטית יותר. עם זאת ממשיך האימפריאליזם האמריקאי לפעול בהתאם למטרותיו האנוכיות. מכאן צעדיו הסותרים. מצד אחד, כאילו מסכימה ממשלת ארה"ב לפתרון המשבר במזרח-התיכון באמצעות ועידת השלום בז'נבה. מצד שני, מגבירה ארה"ב את מירוץ-הזיון באזורנו על ידי אספקת נשק חדיש בכמויות עצומות לישראל, כדי לאפשר לממשלת ישראל לחבל במאמצי השלום הבינלאומיים וכדי להגדיל את רווחי יצרני הנשק. האימפריאליזם האמריקאי מאפשר לממשלת ישראל לנקוט קו נוקשה, ואף לאיים במלחמה יזומה, ב"מלחמת-מנע". באותו זמן מספקים האימפריאליסטים האמריקאיים נשק מודרני רב גם למדינות ערביות ריאקציוניות כסעודיה.

באסטרטגיה הגלובלית שלו נגד תנועות השחרור הלאומי במזרח-התיכון ובאפריקה ונגד ברה"מ והקומוניזם פועל האימפריאליזם האמריקאי להקמת צירים חדשים וביניהם הציר ישראל — דרום-אפריקה. ברית גזענית זו התהדקה במיוחד לאחר ביקורו של ראש הכת הגזענית השלטת בדרום-אפריקה, פורסטר, בישראל באפריל 1976 וההסכמים הצבאיים והכלכליים שנחתמו בעיקבותיו, וביניהם הסכם לשיתוף-פעולה גרעיני. בתוכניתו של האימפריאליזם האמריקאי להאריך ציר זה עד לטהרן וליצור ציר ישראל — איראן — דרום-אפריקה. במקביל פועל האימפריאליזם האמריקאי לגיבוש הציר סעודיה — איראן, שנועד להגן על המשטרים הריאקציוניים במפרץ הפרסי ועל עמדות האימפריאליזם באזור זה.

תפקיד ראשון-במעלה של מפלגתנו הקומוניסטית ושל כל הכוחות הדמוקרטיים בישראל הוא להיאבק נגד הברית הגזענית הטמאה עם דרום-אפריקה. בתוך ישראל גוברת הדיפרנציאציה הפוליטית.

בתוך ממשלת רבין עצמה גדלה גם-כן הדיפרנציאציה. המפד"ל מהווה, בלחץ הצעירים הקיצוניים מ"גוש-אמונים", שנציגם בממשלה הוא השר ז. המר, את האגף הנצי הקיצוני. שרי רפ"י לשעבר, פרס ויעקבי, מסייעים בידם. חלק משרי מפלגת העבודה האחרים נמנה אף הוא על הנצים. בממשלה קיים מעין מרכז, שרוב שרי העבודה והליברלים העצמאיים מהווים אותו. מפ"ם היא מעין אגף יוני, יחד עם חלק משרי מפלגת העבודה. אולם הדבר המאחד את הממשלה כולה הוא השאיפה להתפשטות טריטוריאלית, התביעה לסיפוחים כתנאי לשלום, ההתנגדות לנסיגה מכל השטחים הערביים שנכבשו ב-1967, אי-ההכרה בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי ובארגון השחרור הפלשתינאי, האוריינטציה המדינית של שירות לאימפריאליזם האמריקאי והתמיכה בהוצאות הצבאיות הענקיות שנועדו לממן את המדיניות "מעמדות של כוח".

מדיניותה של ממשלת רבין-פרס היא המשך של המדיניות הישנה, שמזמן אבד עליה הכלח, ומה גם בתנאים המזרח-תיכוניים החדשים, אחרי מלחמת אוקטובר 1973 ובתנאי הדטאנט בזירה הבינלאומית. את תקופת שלטון ממשלתו של י. רבין ניתן לסכם כלהלן:

1. מצבה הבטחוני של ישראל מעורער עוד יותר, ולא עזרו ההוצאות העצומות להתעצמות צבאית.
2. ישראל מבודדת כיום בעולם יותר מאשר אי-פעם.

3. ישראל תלויה כיום בארה"ב באופן מסוכן ביותר.
 4. כלכלת ישראל נתונה במשבר חמור ומסוכן כתוצאה ממירון־הזיון ומההשתעבדות הגוברת למונופולים הזרים.
 5. ההתקפה על הפועלים ועל כלל העמלים בישראל, על שכרם, רמת־חיהם וחיותיהם — החמירה.
 6. הוחרפה מדיניות הדיכוי האכזרי של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים.
 7. הוחרפה מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי לגבי האוכלוסייה הערבית בישראל על־ידי הפקעת אדמות נוספות, מדיניות "יהוד הגליל" והפוגרום שנערך ב"יום האדמה", ב־30 במארס 1976.
 8. גבר הקיטוב החברתי והוחרפה האפליה העדתית. העניים נעשו עניים עוד יותר והעשירים עשירים עוד יותר.
 9. התחזקו הימין הקיצוני והכוחות הפשיסטיים ונרמסות החירויות הדמוקרטיות. נוצרה סכנה מוחשית של השתלטות רודנות ימנית־קיצונית.
 10. התערער המורל בחברה הישראלית, גברו האלימות, השחיתות בצמרת, הפשיעה, ה"פרוטקשן".
- בסיכומי של דבר חלשה ישראל כיום יותר, למרות הנשק הרב והמודרני שיש בידה. ממשלת י. רבין לא פתרה שום שאלה מהשאלות החמורות העומדות בפני ישראל, ומעל לכל — היא עשתה כל שביכולתה כדי למנוע השגת שלום צודק ויציב. מפלגתנו הקומוניסטית היא אופוזיציה עקבית לממשלת רבין־פרס. היא מפלגת השלום, העצמאות הלאומית, הדמוקרטיה, שוויון־הזכויות הלאומי והעדתי, הקידמה החברתית, הסוציאליזם.

3. למען תוכנית־שלום צודקת וריאליסטית ולמען חזית שלום רחבה ביותר

א. תוכנית השלום

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מציעה לעם ישראל תוכנית שלום צודקת וריאליסטית, פתרון של הסכסוך הישראלי־הערבי והשאלה הפלשתינאית. תוכנית צודקת — משום שהיא מכבדת את הזכויות של כל העמים והמדינות באזורנו, ללא יוצא מן הכלל, ואת אינטרס השלום והבטחון במזרח־התיכון ובעולם. תוכנית ריאליסטית — משום שהיא מביאה בחשבון את יחס־הכוחות בעולם ובאזור ואת הפרספקטיבה של ההתפתחות. תוכנית השלום שאנו מציעים נתמכת על־ידי כוחות שלום נוספים בישראל ותואמת את הקונסנסוס הבינלאומי הקיים לגבי פתרון המשבר המזרח־תיכוני באמצעים פוליטיים.

תוכנית השלום המוצעת על-ידי מפלגתנו מושתתת על כיבוד הזכויות של כל העמים והמדינות במזרח-התיכון, כולל ישראל והעם הערבי הפלשתינאי, על ביצוען של החלטות מועצת הבטחון (242, 338) ושל העצרת הכללית של האו"ם בעניין המשבר המזרח-תיכוני והשאלה הפלשתינאית.
והרי התוכנית :

★ קווי ה-4 ביוני 1967 יהיו גבולות השלום. ישראל תוציא את כל כוחותיה מכל השטחים הערביים שכבשה במלחמת יוני 1967.

★ תכובד זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית בצד מדינת ישראל.

★ יובטח פתרון צודק לשאלת הפליטים הפלשתינאיים, בהתאם להחלטות האו"ם, המכירות בזכותם לבחור בין שיבה למולדתם לבין קבלת פיצויים.

★ תכובד הזכות של מדינת ישראל ושל המדינות הערביות לקיום ריבונות ולהתפתחות בתנאי שלום ובטחון.

★ יובטח חופש שיט לישראל, כלכל המדינות, בתעלת-סואץ ובמיצרי טיראן.

★ כל הצדדים יבטלו כל טענה של מצב לוחמה ויכבדו את הריבונות ואת השלמות הטריטוריאלית של כל המדינות באזור ואת זכותן לחיות בשלום בגבולות מוכרים ובטוחים, חופשיים מאיום או משימוש בכוח.

תנאי השלום יעוגנו בהסכמים בעלי אופי של חוזים.

אשר לירושלים, הרי במסגרת פתרון-שלום, המבוסס על ביטול הסיפוח ועל ריבונות ערבית-פלשתינאית בחלק הערבי של ירושלים, יש מקום להסדרים מוסכמים, אשר יבטיחו שיתוף-פעולה בין שני חלקי העיר, תנועה חופשית מוסכמת וכיו"ב. הסדר השלום יפתח דרך להסכמים, מתוך רצון חופשי, בין המדינות בשאלות שונות.

בתנאים השוררים במזרח-התיכון ונוכח המישקע רב-השנים של מרידות ואי-אמון, עשויות ערובות בינלאומיות יעילות לסייע רבות להבטחת קיומו של הסדר-השלום.

ערובות בינלאומיות בחסות האו"ם ובהשתתפות ברית-המועצות וארצות-הברית ומדינות אחרות — הן ההגנה האיתנה ביותר על השלום והבטחון של ישראל, של המדינה הפלשתינאית העצמאית שתקום ושל כל המדינות הערביות באזור.

לעומת זאת, ברית צבאית ישראלית-אמריקאית, שמציעים גורמים ישראליים ואמריקאיים מסויימים — לא זו בלבד שהפקרת עצמאות ישראל טמונה בה, אלא שתשמש גם מקור של מתיחות, אי-בטחון וסיכון השלום באזור.

ועידת השלום למזרח-התיכון בז'נבה היא המוסד שהאו"ם קבע לפתרון שאלות-היסוד של הסכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית, לכינון השלום באזורנו. יש לחדש ללא-דיחוי את ועידת השלום בז'נבה, כשברה"מ וארה"ב משמשות בה יושבות-ראש ומשתתפים בה כל הצדדים הנוגעים בדבר, כולל אש"ף.

בוועידתנו ה-17 הבענו את הסולידריות של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית עם מאבקו הצודק של העם הערבי הפלשתינאי נגד הכיבוש ולמען זכויותיו הלאומיות, ובכלל זה למען זכותו להגדרה עצמית. הוקענו את התוכניות הקולוניאליסטיות של חוגים ישראליים רשמיים, אשר הציעו להקים בשטחים הנתונים לכיבוש הישראלי, "שלטון אוטונומי פלשתינאי" כלשונם-הם, שיקיים "פדרציה" עם ישראל. הדגשנו, כי רק כאשר

יושם קץ לכיבוש, ייווצרו התנאים למימוש זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי, תנאים שבהם יוכל להחליט על אופן השימוש בזכותו להגדרה עצמית. בינתיים, בתקופה שבין הוועידות ה-17 וה-18 של מפלגתנו, החליט אש"ף — נציגותו הלגיטימית והבלעדית של העם הערבי הפלשתינאי — בתמיכת המוני-העם, כי מדינה פלשתינאית עצמאית תהיה צורת מימוש זכותו להגדרה עצמית. לכן תומכת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תמיכה מלאה בשאיפתו הלאומית של העם הערבי הפלשתינאי להקים מדינה עצמאית משלו בשטחים שישוחררו מהכיבוש הישראלי.

הדטאנט בעולם יוצר תנאים נוחים יותר לפתרון המשבר המזרח-תיכוני בדרכים פוליטיות. אך תכני האימפריאליסטים ועושי-דברם עלולים לגרום מלחמה נוספת באזור. ומלחמה חדשה במזרח-התיכון עלולה להיות נוראה מכל קודמותיה בהיקף הקרבנות וההריסות שתגרום. החוגים בממשלת ישראל והימין הקיצוני המשלים את עצמם או מבקשים להוליך שולל את הציבור, כי ע"י התכסיסים המכוונים להרוויח זמן ולהצטיידות מכף רגל ועד ראש בנשק חדיש ואף בנשק גרעיני, יוכלו להתמיד בכיבוש השטחים הערביים שנכבשו ב-1967 ולחסל את קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי — הם הרפתקנים התלושים מן המציאות. הם עלולים לגרום שוב להתלקחות מלחמתית.

הפיכת המזרח-התיכון לאזור של מירון-זיון גרעיני ע"י ממשלת ישראל — תהווה מעשה נפשע ביותר נגד בטחון ישראל וכל העמים באזור ונגד שלום העולם.

למנוע מלחמה נוספת, לכונן שלום צודק ויציב — אינטרס עליון של עם ישראל. השלום יציל את הנוער שלנו ממוות, הפוקד רבים ממנו במלחמות החוזרות ונישנות. השלום יציל את ילדינו מיתמות, את נשותינו מאלמנות ואת הורינו משכול. השלום ישחרר את העם מן המתח הבלתי-פוסק, מחוסר הבטחון המתמיד, מהחשש ממוות ומהרס.

השלום יאפשר הקטנה מהותית של ההוצאות הצבאיות, יסייע להשתחרר מהשיעבוד המסוכן למונופולים האמריקאיים, יפתח פתח לפתרון בעיות חברתיות, כלכליות, תרבותיות ומוסריות חמורות.

השלום יאפשר הורדת מסים ומחירים, הקצבת סכומים גדולים יותר לשירותי בריאות, חינוך, סעד, שיכון, תרבות, ספורט, יסייע לפתרון בעיות שכונות העוני, ייצור תנאים טובים יותר למאבק נגד האפליה העדתית.

השלום ייצור תנאים טובים יותר למאבק לביטול האפליה והדיכוי הלאומי של האוכלוסייה הערבית בישראל, לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי.

השלום יחזיר לעם ישראל את שמחת-החיים, יבטיח את עתידה של מדינת ישראל, כמדינה מוכרת ע"י שכנותיה, יפתח דף חדש ביחסים הישראליים-הערביים.

השלום יוציא את ישראל מבדידותה בזירה הבינלאומית, יאפשר להביא לנורמליזציה של יחסיה עם ברית-המועצות ומדינות החבר הסוציאליסטי האחרות, ועם המדינות הבלתי-מזדהות.

השלום יפתח עידן חדש לעמי האזור כולו.

ב. חזית השלום

בישראל צמחו בשנים האחרונות כוחות לא-מעטים, הרואים באורח ריאליסטי את המצב. הם הסיקו לקחים נכונים ממלחמת אוקטובר 1973. נוסף למפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, שהיא כוח השלום העקבי ביותר, ישנם חוגים פוליטיים שונים המעלים תוכנית שלום ריאליסטית. גם בקרב מפלגות הממשלה, ובמיוחד במפלגת העבודה ובמפ"ם, קמו חולקים רציניים על המדיניות הרשמית.

שאלת ליכודם של כל כוחות השלום והריאליזם המדיני בישראל בחזית שלום אחת — היא שאלה בעלת חשיבות עליונה במאבק הפנימי בישראל. בתקופה שלאחר הוועידה ה-17 הושגו בתחום זה הישגים חשובים ונעשו פעולות רבות והמוניות על בסיס רחב. עם זאת עיקר המשימה עדיין לפנינו. אילו היו כל כוחות השלום והריאליזם המדיני מלכדים את מאמציהם ומתאמים אותם — כי אז היתה השפעתם על הקו המדיני של ישראל גדולה יותר.

מפלגתנו פעלה בנאמנות וללא-לאות להקמת חזית שלום רחבה ביותר בישראל, ללא הבדל אידיאולוגיה והשתייכות מפלגתית. ואכן, בזירה המדינית בישראל קמו כוחות שלום נוספים, הנאבקים יחד עם המפלגה הקומוניסטית נגד הכיבוש ובעד השלום.

הקמת חזית השלום נתקלת בקשיים לא מעטים. חלק מהשותפים בכוח אינו עקבי. אמנם, הוא מבין את חוסר הרצינות וחוסר הריאליזם של מדיניות הממשלה והימין הקיצוני, אך עדיין חי באשליות שאפשר לזכות בסיפוחים טריטוריאליים מסויימים ולמנוע את הקמתה של "מדינה שלישית" (קרי: מדינה פלשתינאית עצמאית). לחלק אחר יש עדיין דעות קדומות אנטי-קומוניסטיות ולכן נמנע משיתוף-פעולה עם מפלגתנו הקומוניסטית. אך ישנו חלק, המבין את החשיבות שבאחדות-פעולה של כוחות השלום בישראל, וכי רק בליכודם יהיו לכוח פוליטי משפיע ובעל משקל גדול יותר, המבין כי מאבק מוצלח לשלום בישראל לא ייתכן בלי השתתפותם הפעילה של הקומוניסטים.

הולכים וגדלים הכוחות המבינים, כי ללא נסיגה מכל השטחים שנכבשו ב-1967 וללא הכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי, לרבות זכותו להקמת מדינה עצמאית בצד מדינת ישראל — לא יהיה שלום ולא יהיה בטחון. גם עמדתנו, התובעת הכרה ישראלית באש"ף כנציגו הלגיטימי של העם הערבי הפלשתינאי והקוראת להשתתף בוועידת השלום בז'נבה יחד עם אש"ף — זוכה לתמיכה רחבה יותר.

לכן ניתן להעריך, כי מאז ועידתנו ה-17 ובמיוחד לאחר מלחמת אוקטובר 1973, גדל מחנה שוחרי השלום בישראל. ליכודם יכול לתת לעם ישראל אלטרנטיבה מוחשית מול ונגד מדיניות המלחמה וההרפתקנות הפוליטית של הממשלה ושל הימין הקיצוני.

מפלגתנו פעלה במסגרת הוועד לשלום צודק בין ישראל והארצות הערביות. מצעו כולל תוכנית שלום, היכולה ללכד את כל הכוחות הריאליסטיים בישראל. במידה שקמו מסגרות נוספות של שוחרי שלום, כמו "המועצה הישראלית למען שלום ישראלי-פלשתינאי", פעלה מפלגתנו למען שיתוף-פעולה בין "הוועד לשלום צודק" לבין "המועצה הישראלית", מבלי שנתעלם מהנוק שבעצם הקמת מסגרת נפרדת זו ובהכנסת סעיף ציוני למצעה.

"הוועד הארצי למען השלום", בו משתתפים גם חברי מפ"ם, היה למעשה משותק

בנושא המאבק למען השלום במזרח-התיכון. "הוועד הארצי למען השלום" יוכל למלא את יעודו כגורם ציבורי לקידום עניין השלום באזורנו, אם יפעלו כל הגורמים החברים בו במשותף למען מדיניות ישראלית חדשה של שלום, נגד הכיבוש, בעד כיבוד זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, ובכלל זה זכותו להקמת מדינה עצמאית משלו בצד מדינת ישראל, ובעד כיבוד זכות קיומה של ישראל כמדינה ריבונית. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית שומרת בקפדנות, בפעולות המשותפות עם גופים אחרים ועם אישים במאבק לשלום, לדמוקרטיה ולזכויות העמלים, על כל המוסכם מבחינה פוליטית וארגונית ועושה הכל כדי להעמיק ולהרחיב את שיתוף-הפעולה.

ג. המפה הפוליטית בישראל

הפנייה ימינה שחלה במערכת הפוליטית המפלגתית בישראל אינה מתבטאת רק בכך שהגוש הימני של הליכוד התחזק, אלא גם בכך שחלה כמעט בכל המפלגות הציוניות פנייה ימינה בהשוואה למדיניותן של אותן מפלגות בשנים עברו. הליכוד מייצג את האינטרסים של הבורגנות הגדולה. הוא כולל את מפלגת "חירות" הקיצונית, אשר מאז ומתמיד דגלה בתורת "א"י השלמה", במיליטריזם ובשוביניות קיצוניים, ועסקה בשירות המעבידים בשבירת שביתות פועלים. הגוש של הליכוד כולל גם את המפלגה הליברלית הבורגנית, אשר בעבר לא העלתה את סיסמת "א"י השלמה", ואילו עתה היא נגזרת אחרי המדיניות הקיצונית של "חירות". כן שייכות לליכוד קבוצות, אשר בעבר היו חלק ממפא"י ועתה עומדות בקצה הימני ביותר של הליכוד. אולם הסתירה הגוברת בין המדיניות הקיצונית של הליכוד לבין ההתפתחות הפוליטית המציאותית מביאה להתחלת ההתנגדות בתוך הליכוד לקו התלוש כליל מן החיים הריאליים, דבר העשוי לגרום פילוגים בתוכו. מפלגת העבודה נשארה המפלגה הראשית בישראל למרות ירידת כוחה. מע"י שהיא צירוף של מפלגות מפא"י, אחדות-העבודה ורפ"י לשעבר, פועלת כיום על בסיס קו מדיני שהוא ימני יותר בכל התחומים מאשר הקו המדיני שנקטו בעבר אחדות-העבודה ואף מפא"י עצמה. הפנייה ימינה ומערבה באה לידי ביטוי במיוחד בעקבות מלחמת יוני 1967, אשר הביאה את ההשתלה השובינית והמיליטריסטית בישראל לשיא. למעשה מבצעת מפלגת העבודה כמפלגת השלטון במידה רבה את מדיניות הליכוד, הן בתחום הפוליטי והן בתחום החברתי.

התפתחות מדאיגה זו הצמיחה במרוצת הזמן, ובמיוחד לאחר מלחמת אוקטובר 1973, את החרפת הניגודים בתוך מפלגת העבודה, שהיא כיום המפלגה המאוחדת פחות מכל יתר המפלגות. מתרוצצות בה מגמות סותרות. מצד אחד, כוחות ימניים, הקרובים לליכוד ומשפיעים מאוד על מדיניות הממשלה, ומצד שני, כוחות ריאליסטיים יותר בתחום המדיני. הפנייה ימינה של מפלגת העבודה וחוסר יציבותה הפנימית, על רקע הכשלון הבלתי-נמנע של מדיניות-החוץ ושל המדיניות הכלכלית, שהיא מנהלת כמפלגת השלטון — כל אלה מסייעים לחיזוק הימין הקיצוני.

מפ"ס נמצאת במערך עם מפלגת העבודה והיתה שותפה בשלטון לכל הצעדים הריאקציוניים של הממשלה במדיניות-החוץ-והפנים. המבוי הסתום, אליו הגיעה המדיניות הממשלתית, חיזוק הימין והמדיניות האנטי-פועלית המובהקת של הממשלה — כל אלה

הביאו לתסיסה רצינית במפ"ם, ובמיוחד לאחר מלחמת אוקטובר 1973. חלק ניכר מעסקני וחברי מפ"ם תובעים לעזוב את המערך עם מפלגת העבודה, לנקוט מדיניות עצמאית יותר בשאלות השלום והחברה ולהופיע ברשימה עצמאית בבחירות לכנסת ב-1977. יש גם שמאל במפ"ם, המעלה תוכנית שלום ריאליסטית. מצד שני, קיים במפ"ם אגף ימני חזק.

המפלגה הדתית-לאומית (מפד"ל), שהיא צירוף של המזרחי והפועל-המזרחי, הפכה בשנים האחרונות למפלגה נצית. קם בתוכה אגף ימני-קיצוני של עסקנים צעירים בעלי מגמות פשיסטיות. אלה האחרונים הקימו את "גוש אמונים", שהפך לחוד החנית של הפעילות האלימה של אנשי "א"י השלמה". תחת לחצם החליטה הנהגת המפד"ל להתנגד לכל נסיגה מהגדה המערבית. מבחינה חברתית מבטאת המפד"ל, כמוה כליכוד, את האינטרסים של הבורגנות הגדולה ה"דתית", למרות שישנם גם חוגים זעיר-בורגניים רבים בתוך המפלגות הללו.

גם במפד"ל החלה דיפרנציאציה פוליטית. הופיעו בה גורמים אופוזיציוניים, המייצגים מגמה ריאליסטית בשאלות מדיניות-החוץ ועמדה דמוקרטית בשאלות פנים. החזית התורתית שהיא צירוף של אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל נוקטת מדיניות חוץ הדומה למדיניות הממשלה. פועלים בה גם גורמים נציים חזקים. מבחינה חברתית מדיניותה ימנית. מפלגה זו, יחד עם המפד"ל, מייצגת את כוחות הכפייה הדתית בישראל, המתנגדים להפרדת הדת מן המדינה, לחקיקת חוקים שיבטיחו את חופש המצפון ושוויון-זכויות האשה בענייני אישות. גם בתוך החזית התורתית מתנהל מאבק פוליטי פנימי.

המפלגה הליברלית העצמאית היא מפלגה בורגנית, הנתמכת על-ידי חוגי אינטליגנציה עובדת וחוגים זעיר-בורגניים. בשאלות החברתיות היא נוקטת עמדות ימניות בדרך-כלל. בשאלות הפוליטיות אינה אחידה, אך תומכת בקו הכללי של הממשלה. התנועה לזכויות האזרח שקמה אחרי מלחמת אוקטובר 1973 ושזכתה לשלושה צירים בכנסת הודות לעמדתה הביקורתית לגבי המדיניות השלטת — קרובה בהשקפותיה למפא"י ה"היסטורית". בשאלות המדיניות השקפותיה אינן מגובשות, אך היא מופיעה נגד עמדות נציות. בשאלות פנים מגינה התנועה לזכויות האזרח על החירויות הדמוקרטיות, אך באותו זמן תומכת בתביעה האנטי-דמוקרטית של שינוי שיטת הבחירות לכנסת מיחסית לאזורית.

לאחרונה קמה בכנסת סיעת המפלגה הסוציאליסטית העצמאית, המורכבת מח"כ א. אליאב, מזכ"ל העבודה לשעבר, וח"כ מ. פרידמן שפרשה מהתנועה לזכויות האזרח. מס"ע נוקטת עמדות יוניות בשאלות מדיניות-החוץ ובעמדות דמוקרטיות בענייני פנים, אך עדיין אין זו מפלגה מגובשת.

מוקד גם היא מפלגה ציונית, צירוף של שני חלקים. אחד, תנועת תכלת-אדום, שבראשה ח"כ מ. פעיל, והשני — שיורי קמ"ס (הקבוצה הלאומנית שפרשה מהמפלגה ב-1965). מוקד מופיעה עם מצע פוליטי יוני בשאלת השלום ועם מצע מתקדם בשאלות חברתיות. עסקני קמ"ס לשעבר מנסים להחדיר במוקד מגמות אנטי-סובייטיות ואנטי-קומוניסטיות בנסיון לפלג את כוחות השלום על בסיס אידיאולוגי.

על המפה הפוליטית והחברתית בישראל מופיעים הפנתרים השחורים. ארגונם קושר לאחרונה יותר את המאבק נגד העוני, הפער החברתי והאפליה העדתית במאבק

הכללי של העמלים להגנת ענייניהם ובמאבק לשלום. עסקנים ימניים מנסים להטות את ארגון הפנתרים השחורים מדרך זו. השלטונות מצדם מסייעים להקמת ארגונים מתחרים כגון "הפנתרים הציוניים", אשר כל תכלית קיומם היא לפלג את הכוחות ולהחליש את המאבק.

תנועת העולם הזה — כוח חדש מופיעה עם תוכנית שלום ריאליסטית ובעמדות מתקדמות במדיניות פנים. עם זאת מסתייגת היא מהשקפות סוציאליסטיות ומעמדות אנטי-אימפריאליסטיות, בהיותה תומכת ב"דמוקרטיה המערבית" ובצעדיה של ואשינגטון באזור.

ברית השמאל הציוני הסוציאליסטי העצמאי היא גוף של יוצאי מפ"ם לשעבר הדוגל בתוכנית לשלום צודק וריאליסטי ובעמדות מתקדמות בשאלות פנים ובנוגע למאבק הפועלי. ברית-השמאל פעילה גם לקידום הידידות בין עמי ישראל וברית-המועצות.

תנועת שינוי היא תנועה בורגנית, שמדיניותה אינה שונה ממדיניות הממשלה. עיקר מצעה: שינוי שיטת הבחירות. ראשי התנועה מופיעים נגד זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להקמת מדינה עצמאית ובעמדות מקארתיסטיות לגבי אישים, המתנגדים לכיבוש ולדיכוי.

הקבוצות השמאלניות חסרות כל אחיזה בקרב העמלים. עיקר פעולתן: תעמולה אנטי-קומוניסטית ואנטי-סובייטית. תהייה כוונותיהם הסובייקטיביות של חבריהן כאשר תהייה — הן זורעות ייאוש ודוחפות לעמדות הרפתקניות זעיר-בורגניות, דבר המביא אובייקטיבית תועלת לשלטון.

על המפה הפוליטית הופיעו בתקופה האחרונה גורמים נוספים, שהתארגנו כמפלגות. אלה הם בעיקר גנרלים לשעבר, בעלי השקפות ימניות ואנטי-דמוקרטיות: יד"א, שרון ואחרים. הם מהווים סכנה למעמד-הפועלים, לחירויות הדמוקרטיות ולמאמצי השלום העתידיים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית היא מפלגה פטריוטית ואינטרנציונליסטית, מארקסיסטית-לנינית. מפלגתנו תופשת מקום חשוב במפה הפוליטית בישראל, בהציגה מדיניות אלטרנטיבית ברורה בכל התחומים, בהפגינה את האחדות היהודית-הערבית הלכה-למעשה ובמאמציה הבלתי-נלאים ללכד חזית-שלום רחבה ביותר ולקדם שיתוף-פעולה רחב ככל האפשר בכל תחום פוליטי או חברתי אפשרי.

המפה הפוליטית בישראל כיום אינה יציבה, והיא עשויה להשתנות עם התפתחות המאורעות הפוליטיים. הולכת-ומחריפה הסתירה ברוב המפלגות בין המדיניות השלטת לבין המצב הריאלי בעולם ובאזור. הולכים-ומחריפים הניגודים הפוליטיים, המעמדיים והחברתיים בתוך ישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה צורך חיוני לעמלים ולעם ישראל בתיחום תחומים פוליטיים ברורים בתוך המפלגות ובין המפלגות, כדי שבבחירות הבאות לכנסת לא יוכלו להוליך את העם שולל, כדי שהבוחר יידע בעד איזו פרוגרמה פוליטית וחברתית הוא מצביע.

ומעל לכל, חשובה היא התלכדות חזית שלום רחבה ביותר שצריכה לכלול את כל הכוחות, התומכים בפתרון פוליטי צודק וריאליסטי של הסכסוך הישראלי-הערבי ושל

השאלה הפלשתינאית. מול ליכוד כוחות הימין ומול הסכנות החמורות לשלום הנובעות ממדיניות הממשלה — הקמת חזית שלום רחבה ביותר היא משימה בעלת חשיבות גדולה ביותר לעתידה של ישראל.

ד. אחדות הפעולה והמאבק הרעיוני

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מודרכת על-ידי תורת הסוציאליזם המדעי, תורת מארקס-אנגלס-לנין, ומיישמת אותה באופן יוצר בתנאים הקונקרטיים של ישראל. בשאלות עקרוניות חשוב לתחום תחומים ברורים. בהירות המטרה, ראייה נכונה של היסודות הרעיוניים והפרוגרמה הפוליטית — הם תנאי להצלחתה של מפלגה קומוניסטית כמפלגה המשרתת את האינטרסים של העמלים בארצה, את האינטרסים הלאומיים האמיתיים של עמה, את העניין הכללי של השלום, עצמאות העמים, הדמוקרטיה והסוציאליזם.

מכאן מאבקה העקרוני של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נגד האידיאולוגיה והפרקטיקה של הציונות, המבטאת את האינטרסים של הבורגנות היהודית הגדולה ועומדת בסתירה עם האינטרסים של העמלים, עם האינטרסים הלאומיים של עם ישראל ועם העניין הכולל של הקידמה והסוציאליזם. הננו רואים במאבק נגד האידיאולוגיה והפרקטיקה של הציונות לא רק אינטרס מעמדי של מעמד הפועלים וכלל העמלים בישראל ולא רק אינטרס כללי של הקידמה והסוציאליזם, אלא לא פחות מזה מעשה של דאגת-אמת לאינטרסים הלאומיים של ישראל. הננו מאשרים מחדש את סיכומי ועידותינו ה-16 וה-17 בשאלת הציונות.

מכאן גם מאבקה העקרוני של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נגד מסלפי תורת המארקסיזם-לניניזם ומתנגדיה, נגד מסלפי האופי של המשטר הסוציאליסטי בברה"מ ובארצות החבר הסוציאליסטי. במיוחד נאבקים אנו נגד האנטי-סובייטיזם על כל גווניו, החותר תחת האמונה של העמלים והנוער באידיאל הסוציאליסטי ומשרת בכך את אויבי העמלים וחופש העמים.

מפלגתנו רואה בהפצת רעיונות הסוציאליזם המדעי בישראל ובהסברת ההישגים בעלי החשיבות ההיסטורית-העולמית של ברה"מ ושל הארצות הסוציאליסטיות האחרות — תפקיד רב-חשיבות.

בשנים האחרונות גדלה ההתעניינות בשאלות הרעיוניות בקרב חוגים רחבים בישראל, ובמיוחד בקרב הדור הצעיר. רבים מאוד מחפשים תשובות לשאלות יסוד של החברה האנושית, לשאלות הלאומיות, לשאלות הנוגעות במהות הסוציאליזם מחד, ובציונות מאידך.

לא-מעטים מתחילים להטיל ספק בצידקת האידיאולוגיה והמעש של הציונות. המשך הכיבוש של השטחים הערביים, מדיניות הדיכוי האכזרית לגבי האוכלוסייה הערבית בשטחים הכבושים, הפוגרום שאורגן על-ידי הממשלה ב-30 במאוס 1976 נגד האוכלוסייה הערבית בתוך ישראל על רקע הפקעת האדמות הערביות — ערערו אצל רבים את האמון באידיאולוגיה ובפרקטיקה הציוניות. באורח מקביל גברה ההתעניינות, ובמיוחד בקרב צעירים, במהות הסוציאליזם, בתורת המארקסיזם-לניניזם. ההתעניינות הגוברת בשאלות רעיוניות הביאה את החוגים השליטים בישראל ואת

המוסדות הציוניים להגברת המערכה הרעיונית נגד כוחות הקידמה והסוציאליזם, לפתיחת מסע נרחב של שטיפת-מוח באמצעים אדמיניסטרטיביים. הוקצבו תקציבים מוגדלים למחקרים ולפרסומים "תיאורטיים", לארגון חוגים וסימפוזיונים, להרחבת ה"הסברה" הרעיונית הציונית בתוך בתי-הספר, תוך סילוף תורת הסוציאליזם המדעי ותוך ניהול מסע-תעמולה כזבני, המכוון להשחיר את פני הסוציאליזם בברה"מ ובארצות סוציאליסטיות אחרות.

בתנאים אלה שומה על מפלגתנו הקומוניסטית להגביר את המאבק הרעיוני בכתב ובעל-פה, להקדיש לחזית הרעיונית תשומת-לב מרובה. הרחבת והעמקת הסברתנו על האופי האמיתי, הבורגני והריאקציוני, של האידיאולוגיה והמעש של הציונות מחד, ועל האופי האמיתי, המהפכני והמשחרר מבחינה לאומית וחברתית של תורת הסוציאליזם המדעי — תורת מארקס-אנגלס-לנין — הן תפקיד חשוב מאוד בעבודת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית.

הגברת העבודה הרעיונית תסייע רבות לחיזוק כוחה והשפעתה של מפלגתנו הקומוניסטית, להרחבת שורותיה, לקליטת החברים החדשים, להגברת יכולתה לפעול למען הקמת אחדות-הפעולה של כל כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל, ללא הבדל השקפה אידיאולוגית. המאבק לאחדות-הפעולה על יסוד מתקדם והמאבק הרעיוני אינם סותרים זה את זה.

מפלגתנו פועלת לליכוד כוחות מירבי בקרב הפועלים והעם בישראל להשגת מטרות מתקדמות קונקרטיות ונאבקות נגד כל מגמה כיתתית ונגד דעות קדומות. בתנאים הנוכחיים, המטרה האסטרטגית החשובה ביותר של המאבק המתקדם בישראל היא — השגת השלום בין ישראל והמדינות הערביות ופתרון השאלה הפלשתינאית.

מאחר שהשגת השלום היא כיום המטרה האסטרטגית, הרי הקמת חזית שלום רחבה בישראל היא האמצעי היעיל ביותר להצלחת המאבק לשלום, לשינוי יחס-הכוחות הפוליטי בישראל לטובת כוחות השלום והריאליזם המדיני ולשינוי המדיניות הישראלית הרשמית.

חזית השלום בישראל יכולה וצריכה לכלול את כל החוגים הפוליטיים ואת כל האזרחים, ללא הבדל אידיאולוגיה ומעמד חברתי, המבינים את הסכנה שבהמשך הכיבוש, שבהתלקחות מלחמה נוספת, וזאת מתוך ריאליזם מדיני — שאין כל בסיס מציאותי למדיניות הסיפוחיסטית ולשלילת הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי. לכן יכולה וצריכה חזית השלום לכלול חוגים פוליטיים ואזרחים, שהשקפותיהם שונות, אך יש להם עמדה משותפת לגבי השאלה המרכזית, הגורלית ביותר, העומדת עתה בפני עם ישראל והיא — שאלת השלום.

מכאן נובע גם, שחזית השלום בישראל יכולה וצריכה להיות חזית רחבה של אזרחים וארגונים, יהודים וערבים, בעלי אידיאולוגיה שונה — קומוניסטים, ציונים, דתיים, ואחרים — המוכנים להשתתף יחדיו במאבק נגד המדיניות השלטת של כיבוש וסיפוח, נגד ההתנכרות לזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי ולמען שלום צודק ויציב.

מכאן ברור, שחזית השלום בישראל אינה חזית שמאל או חזית סוציאליסטית,

אף-על-פי שכוחות השמאל, ובראש-וּבראשונה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, ממלאים בה תפקיד חשוב.

אובייקטיבית — השלום הוא האינטרס של כמעט כל השכבות החברתיות של העם. מכאן, שחזית השלום יכולה להיות חזית רחבה מאוד.

המאבק לשלום קשור במאבק להגנת החירויות הדמוקרטיות, למניעת פשיזציה של החיים הפוליטיים, להדיפת הסתערותם אל השלטון של חוגים ימניים, פשיסטיים ומילי-טריסטיים קיצוניים, הרוצים להכתיב בכוח את מדיניותם והעלולים להקים דיקטטורה פשיסטית בישראל.

בתנאים הקונקרטיים שהתפתחו בישראל יכולה החזית הדמוקרטית נגד כוחות הימין הקיצוני — נגד סכנת הפשיזם — להיות רחבה ביותר. ישנם חוגים פוליטיים, שאינם תומכים בתוכנית שלום ריאליסטית ואשר עדיין משתעשעים בתוכניות-אשליות מסוכנות של סיפוחים טריטוריאליים, של מניעת הקמתה של מדינה פלשתינאית וכיו"ב, אך מוכנים להתייצב ומתייצבים למאבק נגד ההסתערות הפשיסטית של "גוש אמונים" ושותפיו, נגד התנחלויותיו ואיומיו על הדמוקרטיה.

מכאן, שהחזית הדמוקרטית אינה חזית של כוחות שמאל בלבד, אלא יכולה וצריכה לכלול כוחות רחבים ביותר, שהאינטרס שלהם למנוע דיקטטורה פשיסטית.

אנו הקומוניסטים מראים, כי מדיניות הממשלה, המבצעת בעצמה התנחלויות בשטחים הכבושים, היא-היא המונעת שלום ובטחון ועלולה להביא מלחמה חדשה. מדיניותה מסייעת להתחזקותם ולהשתוללותם של החוגים הפשיסטיים והנציים הקיצוניים. עם זאת קוראים אנו, הקומוניסטים, לחזית דמוקרטית רחבה ביותר, הכוללת גם חוגים המשותפים בקואליציה הממשלתית, כדי להיאבק יחד בסכנה הפשיסטית.

ההפגנה ההמונית שהתקיימה במאי 1976 בתל-אביב, ביוזמת מפ"ם, נגד גוש אמונים, בתביעה לפרק מייד את ההתנחלות בקדום שליד שכם — היתה בראש ובראשונה הפגנת כוח אנטי-פשיסטית, שנועדה לחסום את הדרך בפני הימין הקיצוני, להגן על החירויות הדמוקרטיות ולמנוע השתלטות פשיסטית. לכן תמכה מפלגתנו הקומוניסטית בהפגנה וקראה להשתתף בה.

חזית רחבה עוד יותר יכולה לקום ובמקרים רבים גם קמה, במאבק להגנת האינטרסים והזכויות של העמלים במקומות העבודה, בענפים שלמים ואפילו בקנה-מידה ארצי.

פועלים רבים מוכנים להיאבק ונאבקים באומץ לב ובתקיפות נגד פגיעה בשכרם ובזכויותיהם, נגד הורדת רמת-חייהם, נגד היוקר המשתולל והמסים הכבדים מנשוא. זהו מאבק נגד התוצאות הכלכליות והסוציאליות של מדיניות הממשלה. אולם, רוב העמלים אינם קושרים עדיין את המאבק נגד התוצאות הכלכליות והסוציאליות של מדיניות הממשלה והליכוד הימני הקיצוני בסיבותיהן: ההוצאות הצבאיות העצומות להמשך הכיבוש, שיעבוד הכלכלה הישראלית להון האמריקאי ולהון זר אחר, המדיניות לטובת בעלי-ההון הגדולים בישראל ולרעת העם העובד.

במאבק המעמדי, הכלכלי והאיגוד-מקצועי מתייצבים, בדרך-כלל, כל העמלים, חברי כל המפלגות והבלתי-מפלגתיים בחזית אחת, בחזית פועלים מאוחדת. מפלגתנו הקומוניסטית יוזמת ומעודדת אחדות-עמלים זאת להגנת ענייניהם. באותו

זמן מסבירה המפלגה את הקשר שבין התוצאות הכלכליות והסוציאליות האנטי-פועליות של מדיניות הממשלה, לבין יסודות מדיניותה, ובמיוחד את הקשר שבין המאבק לשלום לבין המאבק למען האינטרסים והזכויות של העמלים.

כל החזיתות שדיברנו עליהן לעיל: חזית שלום, חזית דמוקרטית אנטי-פשיסטית, חזית פועלים מאוחדת — יש ביניהן קשר הדדי וכולן ממלאות כיום תפקיד חיוני במאבק למען הקידמה בישראל.

בתנאים של ישראל, איפוא, החלוקה המכרעת כיום במאבק הפוליטי הקונקרטי אינה בין ציונים לבין קומוניסטים. החלוקה המכרעת היא מעמדית ופוליטית, בין עמלים לבין בעלי-הון, בין כוחות שלום לבין כוחות מלחמה וסיפוח, בין כוחות דמוקרטיים לבין כוחות המובילים לפשיזם. ישנם ציונים הנוקטים עמדה נכונה לגבי נושא פוליטי או חברתי קונקרטי. מכאן האפשרות והצורך לפעול לאחדות-פעולה ללא הבדל השקפה אידיאולוגית, להקמתן של חזית שלום, חזית דמוקרטית, חזית פועלים מאוחדת.

מפלגתנו פועלת למען ליכוד מירב הכוחות למאבק למען מטרות משותפות ובאותו זמן היא מנהלת את המאבק הרעיוני. הבדלי השקפות רעיוניות אינם צריכים למנוע ליכוד כל הכוחות במאבק החיוני למען השלום, הדמוקרטיה וזכויות העמלים. ואין המאבק לאחדות-פעולה צריך למנוע ויכוח ומאבק אידיאולוגיים.

השגת השלום, הבטחתן והרחבתן של החירויות הדמוקרטיות, הצלחת העמלים במאבקם להגנת ענייניהם היומיומיים וזכויותיהם — כל אלה יהיו נצחונות רבי-חשיבות במאבק המתקדם בישראל. הם ייצרו תנאים למעבר לשלב גבוה יותר של המאבק המהפכני בישראל, למען תמורות דמוקרטיות ואנטי-אימפריאליסטיות יסודיות.

הוועידה ה-17 של מפלגתנו הקומוניסטית קיבלה פרוגרמה של חזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית. הוועידה קבעה, כי הגשמתה תביא לתמורות דמוקרטיות ואנטי-אימפריאליסטיות עמוקות, אם-כי עדיין לא את התמורות הסוציאליסטיות.

מפלגתנו מעלה פרוגרמה זו בצורות שונות כבר שנים רבות. זוהי פרוגרמה כלל-דמוקרטית ואנטי-אימפריאליסטית, אשר הגשמתה תביא לשינויים יסודיים במציאות הישראלית: ביצור העצמאות הלאומית, שחרור ישראל מהתלות באימפריאליזם ובמונופולים הזרים. זוהי פרוגרמה שהגשמתה תבטיח את השלום ותביא לשיתוף-פעולה עם המדינות הערביות ועם העם הערבי הפלשתינאי ומדינתו העצמאית, על בסיס של כיבוד זכויות הדדי. זוהי פרוגרמה שהגשמתה תביא להעלאת ישראל על דרך הדמוקרטיה, השוויון והאחוזה בין העמים, ביטול האפליה הלאומית והעדתית, על דרך הקידמה החברתית, הידידות עם ברה"מ ועם חבר העמים הסוציאליסטי כולו.

מי הם הכוחות הבאים בחשבון, לפי האינטרסים שלהם, לתמוך בפרוגרמה זו? על זה עונה מפלגתנו, כי הפרוגרמה לחזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית מבטאת את האינטרסים של רובו המכריע של העם בישראל, יהודים וערבים כאחד. היא מבטאת את האינטרסים המעמדיים של הפועלים בחרושת, בחקלאות, של אנשי ההתיישבות העובדת והפלחים, של האינטליגנציה העובדת והיוצרת, של העובדים בבניין, בתחבורה ובשירותים, את האינטרסים של בעלי המלאכה, הסוחרים הזעירים והבינוניים, של הבורגנות הלאומית וכן את האינטרסים של האוכלוסייה הערבית בישראל.

— של כל המעמדות והשכבות בעם, אשר שליטת ההון המונופוליסטי הזר במשק הישראלי והתלות הפוליטית, הכלכלית והצבאית באימפריאליזם סותרות את האינטרסים שלהם ומסכנות את עתידם.

לשם הגשמת הפרוגרמה פעלה ותפעל המפלגה להקמת חזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית, למען מדיניות של אי-תלות, שלום, דמוקרטיה, שוויון-זכויות וקידמה חברתית.

זוהי הפרספקטיבה ההיסטורית שמראה מפלגתנו ואשר הגשמתה תיצור תנאים למעבר לשלב מהפכני מהותית גבוה יותר של החברה הישראלית — לסוציאליזם. מעבר זה יחוללו מעמד הפועלים ובעלי-בריתו המעמדיים והפוליטיים, אשר האינטרס שלהם הוא הסוציאליזם, כשהם מהווים את רוב העם. המשטר הסוציאליסטי יעקור מן היסוד, אחת ולתמיד, את הניצול המעמדי ואת האפליה הלאומית, יפתור באופן מלא ויסודי את השאלות הסוציאליות, הכלכליות והלאומיות של ישראל, יעלה בשיטתיות את רמת-החיים החומרית והתרבותית של המוני-העם, יפתח אופקים חדשים להתפתחותו החופשית והכל-צדדית של הפרט בחברה, המבוססת על דמוקרטיה עמוקה ורחבה וחירות האדם.

4. מדיניות השלום של ברית-המועצות וישראל

בתקופה שבין הוועידה ה-17 לוועידה ה-18 המשיכו ממשלות ישראל לנהל את מדיניותן המסורתית של איבה כלפי ברית-המועצות. מלחמת אוקטובר 1973 וחילופי הממשלות לא הביאו כל שינוי לטובה גם בתחום זה. אדרבא, מסע הכזבים והסילופים נגד ברה"מ נמשך ביתר-שאת, וההסתה קיבלה ממדים ללא-תקדים. ההסתה האנטי-סובייטית היא יסוד חשוב ביותר באידיאולוגיה ובמעש של החוגים הציוניים השליטים בישראל. האנטי-סובייטיזם והאנטי-קומוניזם הם קו רשמי של מדיניות-החוץ הישראלית, לפיו ממלאת ישראל תפקיד של שומר האינטרסים של האימפריאליזם במזרח-התיכון נגד המשטרים האנטי-אימפריאליסטיים והמתקדמים בארצות הערביות ונגד שיתוף-הפעולה שלהם עם ברה"מ. עבור שירות זה לאימפריאליזם מקבלים קברניטי המדיניות הישראלית הרשמית את תמיכת ארה"ב במדיניות הכיבושים שלהם יחד עם כמויות עצומות של נשק חדיש.

ההסתה האנטי-סובייטית מתמקדת בעיקר בשני מוקדים: האחד: מדיניותה של ברה"מ מתוארת, בזדון, כחד-צדדית, כמנוהלת לטובת העמים הערביים בלבד ולא לטובת ישראל ואפילו כאנטי-ישראלית. אין שקר גדול מטענה זו. העובדות סותרות אותה לחלוטין. מדיניותה של ברה"מ מאז מהפכת אוקטובר ועד היום הוזה מושתתת על העקרונות

הלניניים של תמיכה בכל עם הנאבק באימפריאליזם ובקולוניאליזם ולשחרורו הלאומי והחברתי. ברה"מ בהגישה עזרה זו אינה מציגה תנאים פוליטיים, אינה תובעת לעצמה לא בסיסים צבאיים, לא נכסים ולא זכויות נפט, ואינה גוזלת נכסים לאומיים וכלכליים כלשהם. בוועידה ה-25 של מקב"מ באה שוב לידי ביטוי מובהק המדיניות האינטר-נציונליסטית העקרונית של ברית-המועצות.

התמיכה בכל העמים במאבקם נגד האימפריאליזם ולמען עצמאותם הלאומית — היתה מאז ומתמיד יסוד-מוסד במדיניותה של ברה"מ גם במזרח-התיכון.

ברה"מ תמכה במאבק לביטול המנדט הבריטי ולהוצאת הצבא הבריטי מן הארץ, בזכותם של שני העמים — העם היהודי והעם הערבי — להגדרה עצמית ולעצמאות ממלכתית. בהתאם לכך הצביעה ברה"מ בעצרת הכללית של האו"ם ב-1947 בעד ההצעה בדבר הקמתן של שתי מדינות עצמאיות בארץ — יהודית וערבית.

חוגים רשמיים בישראל ומפלגות וארגונים ציוניים בישראל ובעולם מנסים לטעון, שעמדתה של ברה"מ השתנתה: ב-1947 היתה פרו-ישראלית ואנטי-ערבית, ואילו היום היא פרו-ערבית ואנטי-ישראלית. אין שחר להצגה כזאת של הדברים. גם ב-1947 וגם היום תומכת ברה"מ בכיבוד הזכויות הלאומיות הצודקות של שני העמים בארץ. א. גרומיקו, נציג ברה"מ בעצרת האו"ם ב-1947 וכיום חבר הלשכה הפוליטית של מקב"מ ושר-החוץ של ברה"מ, ביטא אותה עמדה עקרונית של ברה"מ גם אז וגם היום. במושב העצרת הכללית של האו"ם ב-25.9.74 אמר:

"יש המנסה להציג את עמדתה של ברה"מ כחד-צדדית, המתאימה רק לאינטרסים של הארצות הערביות. אכן, אנו תומכים ונמשיך לתמוך בדרישותיהם הצודקות של הערבים. אך יהיה זה לא נכון לראות בעמדתנו צד זה בלבד. כאשר חותרים אנו לכך שהשטחים שנכבשו בכוח לא יהיו פרס לתוקפנות, הרי דרישתנו זו אינה מוגבלת למזרח-התיכון בלבד. היא משקפת את התנגדותנו לתוקפנות בכלל. כך שזוהי שאלה של עקרון בינלאומי חשוב, של מדיניות עקרונית. חוץ מזה מצדדת ברה"מ בקיום ישראל ובהתפתחותה כמדינה ריבונית ועצמאית. אמרנו זאת פעמים רבות ואנו מאשרים זאת שוב. התקדמות אמיתית ולא מדומה בעניין ההסדר המזרח-תיכוני תיצור תנאים לפיתוח יחסיה של ברה"מ עם כל מדינות המזרח-התיכון, כולל ישראל."

מיד לאחר מלחמת יוני (ב-19 ביוני 1967), אמר א. קוסיגין, חבר הלשכה הפוליטית של מקב"מ וראש ממשלת ברה"מ, בהופעתו בפני העצרת הכללית של האו"ם:

"יכולים לשאול, מדוע מופיעה ברה"מ בצורה כה החלטית נגד ישראל? לא, רבותי, לא נגד ישראל מופיעה ברה"מ, אלא נגד המדיניות התוקפנית שמנהלים החוגים השליטים של מדינה זו... ברה"מ מכבדת את זכותו של כל עם להקים מדינה לאומית עצמאית משלו... על-יסוד הנחה זו קבענו את יחסנו לישראל כאל מדינה והצבענו בשנת 1947 בעד החלטת האו"ם..."

אך אוזני ממשלת ישראל אטומות לכל ההצהרות הסובייטיות. ממשלת ישראל לא שעתה גם לאזהרות של ברה"מ, ובכלל זה ערב פרוץ מלחמת אוקטובר 1973, כאשר הוזהרה, כי המשך הכיבוש של האדמות הערביות עלול להביא הידרדרות חדשה. כאשר פרצה באוקטובר 1973 המלחמה, שהפילה אלפי קורבנות יהודים וערבים, הטילה ברה"מ את כל כובד משקלה על-מנת לכבות את אש-המלחמה. ברה"מ היתה

הגורם המכריע בהפסקת שפיכות הדמים, שהמשכה עלול היה לסכן את כל עמי האזור ואפילו את שלום העולם כולו. תחת לחצה הכבד של ברה"מ הסכימה ארה"ב לפעול יחד איתה להפסקת האש. באותם ימים גורליים אמר המזכיר הכללי של מקב"מ, ל. ברז'נייב, בנאומו בקונגרס העולמי של כוחות השלום במוסקבה ב-26.10.73: "אנו עומדים בתוקף על כך שיש להבטיח לכל המדינות — ואני חוזר ומדגיש לכל מדינות ועמי המזרח-התיכון — שלום, בטחון וגבולות בטוחים".

ברה"מ יזמה פעמים רבות הצעות קונסטרוקטיביות לכינון שלום צודק ויציב באזורנו.

ב-28 באפריל 1976 הופיעה ממשלת ברה"מ ביוזמת-שלום חשובה חדשה. בתזכיר נרחב אל כל מדינות העולם על המצב במזרח-התיכון הזהירה ממשלת ברה"מ מפני סכנת מלחמה חמישית בין ישראל והמדינות הערביות. כדי למונעה יש לנקוט אמצעים בינלאומיים מהירים לפתרון הסכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית על-פי החלטות האו"ם, כלומר: פינוי הצבא הישראלי מכל השטחים שנכבשו ב-1967, מימוש הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, לרבות זכותו להקמת מדינה משלו ומתן ערובות בינלאומיות יעילות להבטחת בטחונן ואי-פגיעות גבולותיהן של כל המדינות באזור, זכותן לקיום ולהתפתחות עצמאיים.

ממשלת ברה"מ מדגישה בצדק בתזכיר, כי פתרון ריאליסטי כזה הוא לטובת העמים הערביים, ובכלל זה העם הערבי הפלשתינאי, ולטובת ישראל כאחד.

לגבי ישראל מציינת הודעתה של ממשלת ברה"מ: "בסיס זה של הסדר פוליטי — צודק גם מבחינתה של ישראל. הוא מבטיח לה תנאי שלום ובטחון בגבולות מוכרים. הנוער שלה לא יוקרב עוד על מזבח המלחמה. עמלי ישראל, כל עם ישראל יוכלו לחיות בבטחון ביום המחרת. מדינת ישראל תוכל להגיע לנורמליזציה של מעמדה בקרב מדינות העולם".

ההודעה מדגישה, כי במסגרת הסדר כזה אפשר יהיה גם למצוא דרך להפסקת מירון-הזיון במזרח-התיכון, המכביד כל כך על העמים. נושא זה מחריף במיוחד נוכח הידיעות, כי ממשלת ישראל עשויה לפתוח במירון-זיון אטומי.

לשם מניעת מלחמה נוספת במזרח-התיכון ולשם כינון השלום הצודק, תובעת ברה"מ לכנס מחדש וללא דיחוי את ועידת השלום למזרח-התיכון בחסות האו"ם, כשברה"מ וארה"ב משמשות בה יושבות-ראש ובהשתתפות כל הצדדים הקשורים בסכסוך, כולל אש"ף, כנציגותו המוכרת של העם הערבי הפלשתינאי.

בתזכיר מכריזה ממשלת ברית-המועצות:

"שלום ושלווה במזרח-התיכון — זוהי מטרת מדיניותה של ברה"מ באזור זה. ברה"מ מעוניינת ביצירת תנאים לפיתוח היחסים עם כל מדינות המזרח-התיכון. אין לה ולא יכולות להיות לה דעות קדומות נגד אף אחת מהן, ובכלל זה נגד ישראל, אם היא תיטוש את דרך התוקפנות ותעלה על דרך השלום והשכנות הטובה עם הערבים. חיסול מוקד המתרחות המסוכן הקיים במזרח-התיכון הוא אחת המשימות הראשיות לחיזוק שלום העולם ובטחוננו. חובתן של כל המדינות לסייע לפתרון בעיה זו."

בסיכומו של דבר: המדיניות הסובייטית במזרח-התיכון שבאה לידי ביטוי בכל ההופעות וההודעות הרשמיות, בכל הצעדים הקונקרטיים שנקטה, מוכיחה, כי אין זו

מדיניות חד-צדדית, כטענת המסלפים והמסיתים, אלא מדיניות עקרונית, המכבדת את הזכויות של כל העמים והמדינות, ללא יוצא מן הכלל.

מוקד ההסתה השני נגד ברה"מ מתבסס על טענת הכזב, שכאילו קיימת בברה"מ אפליה כלפי אזרחיה היהודים, ולכן יש ל"הצילם". תעמולה אנטי-סובייטית עוינת זו, שיש לה כבר היסטוריה ארוכה, איננה ביטוי לדאגה ליהודי ברה"מ. יהודי ברה"מ סולדים מהאפוטרופסים הישראליים והאמריקאיים כאחד, הם נהנים משוויון-זכויות מלא, כמו כל אזרחי ברה"מ, ורואים בברה"מ את מולדתם.

אין כל אמת בתעמולה הטוענת, כאילו ברה"מ אינה מאפשרת להגר מברה"מ לאלה הרוצים בכך. היתרי-יציאה ניתנו כמעט לכל היהודים שביקשו להגר מברה"מ. המעטים שלא ניתנו להם ההיתרים הם אנשים שהיתה להם גישה לסודות מדעיים, כלכליים או צבאיים. אך גם אלה מקבלים היתרי-יציאה לאחר תקופה מסוימת. אי-לכך, אין כל יסוד לתעמולה האנטי-סובייטית העוינת המתנהלת נגד ברה"מ תחת הסיסמה הכוזבת "שלח את עמי". לפי נתונים מוסמכים שפירסמה ברה"מ קיבלו את אשרות-היציאה 98.4% מכלל המבקשים זאת.

בהמשך מסע ההסתה שלהם נגד ברה"מ בנושא המבוים של "רדיפת יהודים", מנסים החוגים השליטים בישראל לטשטש את העובדה, כי פחות ופחות יהודים סובייטיים מבקשים לצאת את ברה"מ, כי יותר מ-50% מהיהודים היוצאים מברה"מ בתקופה האחרונה פניהם אינם לישראל אלא לארצות אחרות וכי הולך-וגדל מספר היהודים העוזבים את ישראל. במקום להודות בכשלונם האידאולוגי והפוליטי וליטול קורה מבין עיניהם, מנסים הם לסלף את העובדות כדי להוליך שולל את הציבור בישראל ובארצות אחרות.

בהסתה האנטי-סובייטית רוצים שליטי ישראל וארה"ב והמנהיגים הציוניים להסיח את הדעת מהגזענות השוררת בארצותיהם ובארצות אחרות של שלטון ההון. בהסתה האנטי-סובייטית רוצה ממשלת ישראל גם לחפות על מדיניות הדיכוי האכזרית שלה בשטחים הערביים הכבושים ועל מדיניות האפליה לגבי האוכלוסייה הערבית בישראל. למטרה זו מאורגנות ועידות והפגנות ראוותניות בתל-אביב, בבריסל, בלונדון, בניו-יורק ובוואשינגטון. קו-המדיניות הישראלי הרשמי הוא להחדיר את תורת האנטי-סובייטיות לבתי-ספר בחסות משרד החינוך. ההסתה האנטי-סובייטית היא חלק חשוב בחינוך השוביני, המיליטריסטי של הנוער, שנועד להיות בשר תותחים במלחמות הבאות. בבית-המדרש הציוני האנטי-סובייטי צומחים גם קיצוניים, כמו הרב הפשיסט כהנא, המבצעים מעשי טרור נגד הנציגויות הסובייטיות בארצות-הברית.

בפברואר 1976 אירגנו המוסדות הציוניים וממשלת ישראל ועידה אנטי-סובייטית שנייה בבריסל, באמתלה של דאגה ליהודי ברה"מ. בוועידה זו התכנסו אוייבי ברה"מ ואוייבי השלום מארצות שונות, וביניהם מהגרים לבנים, אנטישמים וגזענים. נציגי ממשלת ישראל והמפלגות הציוניות מישראל תפשו בוועידה זו מקום רב בתוקף היותם בין המנצחים על התעמולה האנטי-סובייטית הגלובלית, בשיתוף עם האימפריאליזם האמריקאי. הוועידה, למרות ראוותנותה וצעקנותה, נחלה כישלון חרוץ והוקעה ע"י כוחות השלום והקידמה בעולם. רבים מהמוזמנים סירבו להשתתף. היא חשפה את המטרה האמיתית של מארגני המסע האנטי-סובייטי: לפעול למען חידוש המלחמה הקרה, למען הכשלת הדטאנט.

בניגוד לאינטרסים האמיתיים של ישראל, תומכת ממשלת רבין-פרס באוייבי הדטאנט בארה"ב ובארצות אחרות. פרשת "תיקון ג'קסון", שנועד לחבל ביחסי הסחר בין ארה"ב וברה"מ באמתלה של דאגה לזכות ההגירה של יהודים מברה"מ, תוך ניצול התעמולה האנטי-סובייטית של ממשלת ישראל והמנהיגים הציוניים — באה להפיח רוח חיים במלחמה הקרה. היה זה שירות לחוגים הריאקציוניים ביותר בארה"ב, המעוניינים בהגברת מירוץ-הזיון, הפועלים להעכרת האווירה הבינלאומית על-ידי חבלה בקשרי המסחר והכלכלה, החיוניים לקיום הדטאנט.

כידוע, דחתה ברה"מ בשאט-נפש את "תיקון ג'קסון" כהתערבות גסה בענייניה הפנימיים והשעתה את החוזה המסחרי עם ארה"ב. פרשת "תיקון ג'קסון" גילתה בבירור את הקשר הקיים בין החוגים האימפריאליסטיים הקיצוניים לבין ממשלת ישראל והמנהיגים הציוניים בשירות המלחמה הקרה והאנטי-דטאנט.

רבות עדיין בציבור הישראלי הדעות הקדומות כלפי ברה"מ, המטופחות ע"י החוגים השליטים ועוזריהם. אך למרות שטיפת המוח האנטי-סובייטית המתמדת בכל כלי התקשורת, ניתן להבחין בשינויים שחלו בחלק מהציבוריות הישראלית, עם התחלת ההתפכחות לאחר מלחמת אוקטובר ואי-האמון הגובר כלפי המדיניות של ממשלת ישראל. בחוגים רחבים, בקרב בעלי השקפות פוליטיות שונות, כמעט בקרב כל המפלגות בישראל, גוברת הדאגה מפני התלות הפוליטית, הצבאית והכלכלית המוחלטת בארה"ב. בחוגים לא מעטים מתגבשת הדעה הריאליסטית, כי בלי ונגד ברה"מ אי-אפשר לפתור את בעיות אזורנו. בעתונות מופיעים מאמרים בזכות בדיקה מחודשת של היחס כלפי ברה"מ. מתרחבת הדעה, כי האינטרס הישראלי תובע שיפור היחסים עם ברה"מ. אך עדיין לא התגבשה בחוגים הנ"ל ההכרה, כי שיפור היחסים וחידוש הקשרים הדיפלומטיים עם ברה"מ יתאפשרו רק כאשר תזנח ממשלת ישראל את מדיניותה התוקפנית, תנהל מדיניות שלום, ותפסיק לנהל הסתה אנטי-סובייטית ארסית. לכן, המאבק לשיפור היחסים עם ברה"מ קשור במאבק לשלום, והמאבק לשלום הוא גם המאבק לנורמליזציה של היחסים עם ברית-המועצות.

ברה"מ מדגישה תמיד את עמדתה העקרונית, המבדילה בין ממשלת ישראל לבין עם ישראל. הדבר בא לידי ביטוי בקשרים הידידותיים, שמקימת ברה"מ עם הציבוריות הישראלית המתקדמת ושוחרת-השלום, בחילופי המשלחות בין הציבוריות הסובייטית והציבוריות הישראלית, ביחסי הידידות העמוקים בין המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ לבין המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

נורמליזציה של היחסים עם ברה"מ היא אינטרס ישראלי ראשון במעלה. תנועת הידידות ישראל-ברה"מ תורמת רבות לטיפול יחסי-ידידות בין עמי ישראל וברה"מ, להסברת האמת על מדיניות ברה"מ ועל חיי העמים הסובייטיים. הוועד היוזם לשיפור היחסים עם ברה"מ פיתח שורת פעולות חשובות להשגת ייעודו, שהוא צורך כה חיוני לישראל.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית מנהלת מאבק עקבי נגד ההסתה האנטי-סובייטית ומראה לעם ישראל את הדרך לשיפור, לנורמליזציה ואפילו לפיתוח יחסי ידידות עם ברה"מ והיא: ניהול מדיניות שלום.

5. המאבק נגד הכיבוש והדיכוי

כיבוש השטחים הערביים, הנמשך זה למעלה מ-9 שנים, והתנכרות ממשלת ישראל לזכויות הלאומיות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי הם הסיבה הראשית להמשך קיומו של מוקד המלחמה במזרח-התיכון, לפרוץ מלחמת אוקטובר 1973 ולקיום הסכנה של מלחמה חמישית בין ישראל והמדינות הערביות. זוהי גם הסיבה הראשית להוצאות הצבאיות העצומות של ישראל, לתלות המוחלטת בארצות-הברית, להחרפת המשבר הכלכלי ולהורדת רמת-החיים של הפועלים והמוני-העם, לגידול סכנת הפשיזם בישראל, להידרדרות המוסרית, להחלשתה ולהתערערותה של החברה הישראלית.

בתקופה שבין הוועידה ה-17 והוועידה ה-18 נוכחה דעת-הקהל בישראל ובעולם כולו יותר מאשר קודם-לכן לדעת, כי הכיבוש הישראלי של השטחים הערביים הוא שלטון קולוניאלי גם ואלים, אשר מטרתו סיפוח השטחים הכבושים לישראל וחיסול קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי. הכיבוש הוא מוקד מתיחות, המסכן את השלום בעולם כולו.

באותה התקופה הוכח יותר מאשר אי-פעם, כי מעשי הדיכוי האכזריים המבוצעים בידי השלטונות בשטחים הערביים הכבושים לא זו בלבד שלא הצליחו להכניע את העם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים, כי אם הביאו להתלכדותו על יסוד מתקדם והולידו מרי כללי נגד הכיבוש והדיכוי. המרי ההמוני נגד שלטון הכיבוש גבר במיוחד מאז העלו השרים פרס ואלון, בחוזרם באוקטובר 1975 מהתייעצויות בארה"ב, את התוכנית הקולוניאליסטית של הקמת "מינהל עצמי" בגדה המערבית וברצועת עזה.

תנועת המרי העממית בשטחים הכבושים התפתחה סביב מוקדים שונים: תוכנית "המינהל העצמי", ההתנחלויות הרשמיות מטעם הממשלה וההתנחלויות הבלתי-רשמיות של גוש-אמונים, הפקעת האדמות, המעצרים המינהליים, הווטו האמריקאי במועצת-הבטחון, הפגיעה במיסגד אל-אקצה, התקפות-הדמים של הצבא נגד תלמידי בתי-הספר, הריגת צעירים וצעירות מפגנים, גירוש אישים מהשטחים הכבושים אל מעבר לגבול, הטלת מס-ערך-מוסף בשטחים הכבושים, עניין ההכרה באש"ף כבנציגו הבלעדי של העם הערבי הפלשתינאי. להתקוממות העממית אופייניות המוניות, אחדות שורותיה, המשכיותה ומטרתה העיקרית: השחרור מהכיבוש הישראלי והקמת המדינה הפלשתינאית העצמאית בצידה של מדינת ישראל כיסוד לשלום הצודק והיציב.

אכזריותו של שלטון הכיבוש, שניסה לדכא את השביתות וההפגנות ההמוניות, גרמה קורבנות רבים מבין בניו ובנותיו של העם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים. אולם פשעי שלטונות הכיבוש רק הגבירו את תנועת ההתנגדות העממית.

הבחירות המוניציפליות שהתקיימו בגדה המערבית הכבושה ב-12 באפריל 1976 הנחיתו מהלומה מוחצת על כל החוגים האימפריאליסטיים, הציוניים והערביים הריאקציוניים, שניסו לערער על סמכותו של אש"ף לייצג את העם הערבי הפלשתינאי. הרשימות הפטריוטיות זכו בנצחונות מרשימים ביותר.

הבחירות העירוניות מה-12 באפריל 1976 בערי הגדה המערבית הכבושה הביאו נצחון כביר לחזיתות הלאומיות. נצחון החזיתות הפטריוטיות הבלויט את עומק המשבר,

אליו נקלע השלטון הישראלי בשנה התשיעית לכיבוש. שלטון הכיבוש מוצא את עצמו מוקף המוני-עם פלשתינאיים מאוחדים, אשר על אף הסבל והקורבנות גמרו אומר להיאבק נגדו, כדי להשתחרר מהכיבוש ולהיות בני-חורין. תוצאות הבחירות העירוניות בגדה המערבית הפתיעו את קברניטי השלטון בישראל והגבירו את הניגודים בתוכם. בערים הראשיות של הגדה המערבית השיגו החזיתות הלאומיות המתקדמות את רוב המקומות במועצות העירוניות או אפילו את כל המקומות: בעיריית שכם — 8 מתוך 10 מקומות; בעיריית רמאללה — 8 מתוך 9. בכל הערים נכשלו כליל המועמדים משתפי-הפעולה עם שלטון הכיבוש.

המאורע המבליט ביותר את כשלוננו של שלטון הכיבוש הישראלי, למרות כל אכזריותו ופעולות "היד החזקה" שנקט, היה הנצחון המלא של החזית הלאומית בעיר חברון. החזית הלאומית השיגה במועצת העירייה את כל המקומות, בעוד ששום מועמד מבין משתפי-הפעולה עם הכיבוש הישראלי ועם השלטון הירדני לא השיג את מספר הקולות הדרוש. הדבר קרה למרות ששלטונות הכיבוש טיפחו משך תשע שנים מנהיגות ריאקציונית ומשתפת-פעולה בעיר זו, עליה בנו את תוכניותיהם להקמת "מינהל עצמי" קולוניאליסטי בגדה המערבית. הדבר קרה למרות שכמה ימים לפני הבחירות ותוך רמיסת כל חוק ישראלי ובינלאומי גירש שלטון הכיבוש אל מעבר לגבול עם לבנון את ראש החזית הלאומית ומועמדה לראשות עיריית חברון — הרופא-הקומוניסט אחמד חמזה אל-נתשה.

הנצחון הגדול של החזית הלאומית הפלשתינאית בבחירות העירוניות בגדה המערבית מעיד על נכונות המדיניות של הכוחות הדמוקרטיים האנטי-אימפריאליסטיים העקביים של העם הערבי הפלשתינאי ובראש-וראשונה של מפלגת-האחות הקומוניסטית הירדנית, של הקומוניסטים הפלשתינאיים, הפועלים במסגרת הארגון הקומוניסטי הפלשתינאי, אשר קם בגדה המערבית הכבושה בשנת 1975, כחלק מהמפלגה הקומוניסטית הירדנית, לפי החלטת הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הירדנית.

הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים העקביים בשטחים הכבושים, והקומוניסטים קודם-כל, העריכו את החשיבות המכרעת של קביעת מצע נכון לתנועת השחרור הלאומי הפלשתינאית — מצע שיבטא את האינטרסים ואת הזכויות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי, יגייס למאבק את המוני-העם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים וירכוש את תמיכת כוחות הקידמה בעולם, כולל כוחות הקידמה בישראל. על יסוד מדיניות נכונה זו, הכוללת תוכנית לשלום צודק וריאלי, קמה בשטחים הכבושים האחדות הדמוקרטית הלאומית נגד הכיבוש ובעד השלום.

המרי העממי בגדה המערבית הכבושה, שמצא את ביטויו בתוצאות הבחירות המוניציפליות, הכשיל את תוכנית "המינהל העצמי" הקולוניאליסטית והנחית מכה קשה על מזימות האימפריאליזם האמריקאי ועושי-דברו בישראל החותרים תחת התנועה הלאומית הפלשתינאית.

תוצאות הבחירות היו גם כשלון לחוגי הימין בארצות הערביות, המשתתפים בתככים של האימפריאליזם האמריקאי, וכן לחוגים פלשתינאיים מ"חזית הסירוב", שאינם מעריכים כראוי את חשיבות המאבק המדיני ההמוני נגד הכיבוש ואת החשיבות של קביעת מטרות הגיוניות, צודקות ובנות-מימוש למאבק.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית יצאה חוצץ מהרגע הראשון נגד המלחמה התוקפנית שבה פתחה ביוני 1967 ממשלת ישראל בעצה אחת עם האימפריאליזם האמריקאי. מפלגתנו נאבקה בכיבוש ולמען השלום ותובעת נסיגת ישראל מכל השטחים הערביים שנכבשו ב-1967 והכרה בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, לרבות זכותו להקמת מדינה עצמאית בצד מדינת ישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקה בתוכניות הסיפוח, בהתנחלויות בגולן, בגדה המערבית, ברצועת עזה, באזור רפיח, בסיני ובחלק הערבי של ירושלים. מפלגתנו נאבקה בתוכניות הקולוניאליסטיות לגבי עתידם של השטחים הכבושים, כגון תוכניתו של שר-הבטחון לשעבר מ. דיין, הקוראת לספח למעשה את השטחים הכבושים אך להשאיר את תושביהם במעמד של "בעלי נתינות ירדנית" תחת עול הכיבוש הישראלי. זוהי תוכנית של אפרטהייד, המנוגדת לזכויות האלמנטריות של עם ואדם והמכוונת למנוע שלום.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם מאבקו הצודק של העם הערבי הפלשתינאי בכיבוש ולשלום צודק ובר-קיימא. מפלגתנו פועלת לליכוד כל הכוחות הבריאם בישראל לחזית שלום רחבה בתביעה לשים-קץ לכיבוש ולדיכוי, לרמיסת זכויות האדם, למאסרים ולמעצרים המינהליים, לעינויים האכזריים ולגירושים, להרס הבתים ולעונשים הקולקטיביים, לרצח מפגינים, שובתים ואסירים בבתי-כלא — ולמען שלום צודק ויציב.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם החזית הלאומית הפלשתינאית בשטחים הכבושים שקמה באוגוסט 1973. חזית זו, המאחדת את כל הכוחות הפטריוטיים, לרבות הקומוניסטים, רואה באש"ף את נציגו החוקי הבלעדי של העם הערבי הפלשתינאי ונאבקה נגד הכיבוש ולמען שלום צודק ובר-קיימא.

מפלגתנו אירגנה פעולות סולידריות רבות עם קורבנות ההתקפה האכזרית של שלטונות הכיבוש על פעילי החזית הלאומית הפלשתינאית, המנהלת מאבק פוליטי המוני למען שים-קץ לכיבוש ולמען כינון שלום צודק עם ישראל בהתאם להחלטות מועצת-הבטחון והעצרת הכללית של האו"ם. התקפת השלטונות רוכזה בעיקר נגד הפעילים הקומוניסטיים של החזית, שמאז אפריל 1974 ועד היום הזה, רבים מהם הושלכו לכלא על פי צווי מעצר מינהלי. עשרות עצורים מינהליים, פעילי החזית הלאומית הפלשתינאית, עונו עינויים ברבריים, גם נרצחו בכלא, ורבים גורשו אל מעבר לגבול הירדני או הלבנוני.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תובעת ממשלת ישראל לשים-קץ למעצרים המינהליים, לשחרר את האסירים הפוליטיים, להפסיק את ההגליות, להחזיר את המגורשים ולהכיר בחזית הלאומית הפלשתינאית בשטחים הכבושים, כתנועה חוקית, ובארגון השחרור הפלשתינאי כנציגו החוקי של העם הערבי הפלשתינאי. מפלגתנו מגייסת את דעת-הקהל למאבק למען מימוש תביעות אלו.

לכל עם הנתון תחת כיבוש זר הזכות הטבעית להיאבק בכיבוש. שלילת זכויותיו של העם הערבי הפלשתינאי והמשך הכיבוש הם הסיבה הראשית לחוסר-הבטחון, לסכנת חידוש המלחמה. הדרך לשימת-קץ למלחמות, להפסקת שפיכת-דם של צעירים יהודים

וערבים, לבטחון העמים — היא סיום הכיבוש, כינון שלום צודק ובר-קיימא על-יסוד כיבוד הזכויות החוקיות של העם הערבי הפלשתינאי ושל ישראל.
כל המצדדים בהמשך הכיבוש, בהתנחלויות בשטחים הכבושים, בדיכוי ובשיעבוד של העם הערבי הפלשתינאי אינם פטריוטים ישראלים, אלא הרפתקנים לאומניים, המסכנים את עצמם-הם.
חירותו ובטחונו של עם ישראל מותנים בחירותו ובבטחונו של העם הערבי הפלשתינאי, בשלום בין ישראל והמדינות הערביות.

6. האוכלוסייה הערבית בישראל — שלב חדש במאבק לשוויון-זכויות

בתקופה שבין הוועידות ה-17 וה-18 הוחרפה מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי של הממשלה כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל. הממשלה מונעת מהאוכלוסייה הערבית בישראל שוויון-זכויות אזרחי ולאומי ואינה מכירה בה כלל כמיעוט לאומי, אשר מגיע לו שוויון-זכויות אזרחי ולאומי. הממשלה החליטה רשמית לאחר "יום האדמה", ברוב קולות, שלא להכיר בזכויות לאומיות כלשהן לאוכלוסייה הערבית בישראל, אלא בזכויות דתיות ותרבותיות בלבד, ואף זה למעשה על בסיס של אפליה וקיפוח.

בתקופה האחרונה הוצאו צווי הפקעה חדשים של קרקעות השייכות לערבים והוחל במימושה של התוכנית הגזענית של "יהוד הגליל". מדיניות זו של אפליה ודיכוי לאומי הצמיחה עימות חמור בין הממשלה לבין האוכלוסייה הערבית בישראל, הנתמכת במאבקה הצודק נגד האפליה והדיכוי הלאומי ולמען שוויון-הזכויות על-ידי הכוחות הדמוקרטיים היהודיים.

האוכלוסייה הערבית בישראל, שהיא מיעוט לאומי במדינת ישראל וחלק של העם הערבי הפלשתינאי — היא גורם בעל משקל רב, כמותי ואיכותי, במדינת ישראל. האוכלוסייה הערבית מונה כיום למעלה מ-450 אלף נפש, 13.2% מתושבי ישראל. האוכלוסייה הערבית בישראל אינה עוד אותה חברה ערבית ישנה.

תוצאת הנישול השיטתי של האוכלוסייה הערבית בישראל מן הקרקע היא, שרוב התושבים הערביים, ובמיוחד הנוער, הפך לעובדים שכירים. הם מועסקים על-פי-רוב בעבודה שחורה, בלתי-מקצועית בחקלאות, בבניין, בשירותים וכיו"ב, וזאת משום שמפעלים לא-מעטים בתעשייה ומקומות עבודה ציבוריים סגורים בפני אזרחיה הערביים של ישראל. התפתחה גם שכבת אינטליגנציה חדשה, למרות כל ההגבלות והאפליה בשטח החינוך העל-יסודי והגבוה. אולם גם היום רק כ-3% מכלל הסטודנטים בישראל הם סטודנטים ערביים.

השתנו גם פני הכפר הערבי. אחוז קטן בלבד מתושבי הכפרים הערביים יכול להתפרנס מעבודה חקלאית על אדמותיהם, משום שחלק-הארי של האדמות הפקיעה

הממשלה. למעלה מ-50 אלף פועלים ערביים, בני-הכפרים, יוצאים לעבודה מדי יום לערים ולקיבוצים. מספר הפועלים הערביים הישראליים עולה על 80 אלף. בענפים מסויימים של המשק הישראלי חלק ניכר מהעובדים הם פועלים ערביים: בבניין, בסלילת כבישים, בחקלאות (במקרים רבים על אותה אדמה שהופקעה מהם והועברה למוסדות ולארגונים יהודיים או לבעלות פרטית יהודית), בשירותים עירוניים, בבת-מלון ובמסעדות.

במיבנה החברתי החדש של האוכלוסייה הערבית משקל מכריע לפועלים השכירים ולא־ינטליגנציה.

נישול התושבים הערביים מן הקרקע היה ונשאר האמצעי הראשי בידי ממשלת ישראל והמוסדות הציוניים בביצוע המדיניות הגזענית הנשלנית כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל. מטרת מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי היא מרחיקה לכת: להחניק את האוכלוסייה הערבית, למנוע ממנה תנאי-חיים אנושיים ואפשרויות התפתחות, ובסופו של דבר להניעה לעזיבת הארץ. יש אפילו המטיפים לגירוש של האוכלוסייה הערבית ממדינת ישראל. אולם חוגי השלטון והלאומנים האחרים, התלושים גם בנושא זה מן המציאות — לא ישיגו את מבוקשם. הם רק מסבכים את היחסים בין העמים וממיטים חרפה על שם ישראל.

ממשלות ישראל הפקיעו בתירוצים שונים מאז קום המדינה, את רוב האדמות של האוכלוסייה הערבית.

צווי ההפקעה האחרונים, מראשית שנת 1976 כוללים אדמות מהעיר נצרת, הצפופה כבר בלא-הכי עד לבלי-נשוא, ומהכפרים הסמוכים לה וכן מאדמות כפרי הגליל באזור סגור מס' 9: נחף, דיר אל-אסאד, בענה. היתה זאת הטיפה שהגדישה את הסאה והביאה לפרוץ השביתה הכללית של האוכלוסייה הערבית ב"יום האדמה", ב-30 במארס 1976.

ההפקעות בגליל לשם ייחודו, הן חלק ממסע ההפקעות והנישול החדש של הממשלה. תוכנית ההפקעות החדשה מקיפה מאות אלפי דונמים בנגב, אדמות במשולש, בבקעת בית-נטופה בגליל, הכוללות את אדמות הכפרים סכנין, עראבה, דיר-חנא וערב א-סועאד, כ-15 אלף דונם של הכפר הערבי מעיליה בגליל העליון וכ-3,000 דונם מאדמות כפר קאסם, שבניו ובנותיו היו קורבנות הטבח בשנת 1956.

אין אנו הקומוניסטים ואין האוכלוסייה הערבית נגד פיתוח. אך סיסמאות הפיתוח שבפי הממשלה אינן אלא מסך עשן לחיפוי על המדיניות הגזענית של נישול האוכלוסייה הערבית מאדמותיה. אנו בעד פיתוח ומראים את הדרך לכך. אך הפיתוח צריך להיות לטובת כל אזרחי ישראל, יהודים וערבים כאחד.

לפי התכנון של הממשלה, תוכנית המיתאר של העיר היהודית ה"טהורה" נצרת-עילית — שנבנתה על אדמות השייכות לתושבי נצרת והכפרים הערביים הסמוכים — בנויה על הפקעות נוספות של אדמות ערביות. לנצרת-עילית, אשר תושביה מונים 14,200 נפש ושיש בה מאות דירות ריקות, יהיה שטח שיפוט ובנייה של 30,242 דונם, ואילו לנצרת דלמטה, שתושביה הערביים מונים למעלה מ-40 אלף — אין יותר מ-7,500 דונם שטח שיפוט ובנייה, כאשר העיר מתפוצצת ממש מצפיפות. דוגמאות כאלו ישנן לרוב.

אין כמעט שכבה בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל, שאינה מופלית לרעה:

הפועלים הערביים, החקלאים הערביים, האינטליגנציה הערבית, הנוער הערבי, האשה הערבית. האפליה בולטת בכל תחומי החיים, ובכלל זה בתחום המוניציפלי.

בשנים האחרונות עלה לשלב חדש, גבוה יותר, מאבקן של הרשויות המקומיות הערביות נגד מדיניות האפליה הלאומית ולמען זכויות שוות לאוכלוסייה הערבית בישראל. הרשויות המקומיות הערביות התלכדו והגבירו את מאבקן למען שוויון בהקצבות הממשלה לתקציבי הפיתוח ולהעלאת רמת השירותים המוניציפליים ביישובים הערביים.

הכנס של ראשי וחברי הרשויות המקומיות הערביות שהתקיים בנצרת ב-16 בפברואר 1975 היה מאורע רב-חשיבות, אשר סימל את השלב החדש של המאבק. הכנס העלה בפני הממשלה ובפני דעת-הקהל בישראל ובעולם את זעקת האוכלוסייה הערבית בישראל, התובעת יחס שווה לרשויות המקומיות הערביות, ביטול כל צורות האפליה והדיכוי הלאומי של האוכלוסייה הערבית בישראל.

האוכלוסייה הערבית בישראל נאבקה כל השנים נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי. ב-1976 הגיע מאבקה לשיא חדש. היא התלכדה במאבק על בסיס רחב ביותר כדי להגן על זכויותיה, כדי להגיד במלוא העוצמה, כי לא תשלים עוד עם מעמד של חוטבי-עצים ושואבי-מים. האוכלוסייה הערבית תובעת שוויון-זכויות אזרחי ולאומי מלא במדינת ישראל.

ביטוי רב-כוח להחלטתה הנחושה של האוכלוסייה הערבית לא להשלים עוד עם מעמד של אזרחים מדרגה שנייה, לדחות בתוקף את האפוטרופסים הממונים מטעם השלטון על האוכלוסייה הערבית ולסלק את הסוכנים חסרי המצפון והכבוד הלאומי והאנושי — היה הנצחון המזהיר של החזית הדמוקרטית, בהנהגת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, בבחירות לעיריית נצרת ב-9 בדצמבר 1975. נצחונה הגדול של החזית הדמוקרטית, שקיבלה יותר מ-67% מכלל הקולות ובחירתו של קומוניסט, חבר הוועד המרכזי של מפלגתנו, ח"כ תופיק זיאד לראשות העיר — הם סימן-דרך להתפתחות תודעתה של האוכלוסייה הערבית בישראל ונכונותה לעמוד איתן, תוך אחדות שורות רחבה ביותר, במאבק להגנת זכויותיה ועתידה. נצחון גדול זה בנצרת השפיע ומשפיע השפעה חיובית רבה על הגברת האחדות הלאומית הדמוקרטית והמתקדמת בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל בכל עיר וכפר ובהיקף כל-ארצי.

נצחון החזית הדמוקרטית בנצרת ביצר את מעמדה של האוכלוסייה הערבית בישראל וקידם את מאבקה של מפלגת השוויון והאחוה היהודית-הערבית — המפלגה הקומוניסטית הישראלית — לדמוקרטיה ולשוויון זכויות. נצחון דמוקרטי זה חיזק את יכולתן של האוכלוסייה הערבית ושל המפלגה הקומוניסטית הישראלית לשמש גשר השלום בין ישראל והעם הערבי הפלשתינאי על בסיס של כיבוד זכויות הדדי.

הנצחון בנצרת הפיח רוח תקווה חדשה בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל, חיזק את אמונה במפלגה הקומוניסטית הישראלית ואת בטחונה שלא לנצח ישררו האפליה והדיכוי הלאומי, כי האוכלוסייה הערבית עצמה היא כוח גדול, כי ביכולתה — בהדרגת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, על יסוד פרוגרמה נכונה ודרכי מאבק נכונות — להצליח במאבק לזכויותיה ולתרום תרומה חשובה למאבק הדמוקרטי הכללי למען שינוי המדיניות הישראלית השלטת ולמען השלום.

לאחר הבחירות הנ"ל החלה הממשלה לערום מכשולים רבים על פעילותה של מועצת העירייה החדשה. הממשלה מפלה אותה לרעה במיוחד ואינה ממלאת את חובותיה כלפיה לפי החוק וההתחייבויות התקציביות. למרות זאת הוכיחה העירייה הדמוקרטית, כי היא מסוגלת לפעול רבות לטובת התושבים, המתלכדים עוד יותר סביבה ומסייעים בידה. המאבק נגד מדיניות האפליה הלאומית והפוליטית כלפי מועצת העירייה הנבחרת של נצרת, הנקוטה בידי הממשלה, הוא מאבק דמוקרטי חשוב, חוליה חשובה במאבק נגד המזימות לחסל את החירויות הדמוקרטיות בישראל.

השביתה הכללית של האוכלוסייה הערבית בישראל ב-30 במארס 1976 היתה מאורע בעל חשיבות היסטורית. היא סימלה מיפנה. השביתה ביטאה את עובדת היותה של האוכלוסייה הערבית כוח רב-חשיבות במערך הכוחות הדמוקרטיים בישראל. היתה זאת מחאה אדירה נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי, ובמיוחד נגד הפקעת הקרקעות. היתה זאת ההופעה המלוכדת הגדולה ביותר של האוכלוסייה הערבית בישראל בהדרכת הוועד להגנת האדמות, אשר תרם תרומה רבה להצלחת המאבק ולהכוונתו הנכונה.

ב"יום האדמה" היו גילויים של גבורה במהלך ההגנה של האוכלוסייה הערבית מול התקפת-הדמים האכזרית של הצבא, משמר הגבול והמשטרה, שאורגנה בכוונה תחילה על-ידי הממשלה. מטרתה היתה לשבור ביד ברזל את התנגדות האוכלוסייה הערבית להפקעות האדמה החדשות, לשלול בכוח הזרוע מהאוכלוסייה הערבית את הזכות הדמוקרטית להיאבק ולשבות להגנת ענייניה החיוניים. שישה תושבים ערביים נרצחו, רבים נפצעו, נאסרו, עונו, נרדפו והועמדו למשפט. מאות פועלים ערביים פוטרו ממקומות עבודתם. היה זה פוגרום במלוא מובן המלה באוכלוסייה הערבית בישראל. התביעה להקמת ועדת חקירה חייבת להימשך ולגבור. סירובה של ממשלת רבין להקימה מוכיח רק את מצפונה הבלתי-טהור ואת אטימותה לתביעות האוכלוסייה הערבית וחוגים רחבים מאוד בציבור היהודי.

אולם למרות הטרור האכזרי, למרות מסע השיסוי השפל נגד האוכלוסייה הערבית, נגד מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ונגד כלל הכוחות הדמוקרטיים היהודיים — נכשלה הממשלה בנסיונה לשבור את רוחה של האוכלוסייה הערבית ולהרתיע את הקומוניסטים ואת כלל הכוחות הדמוקרטיים היהודיים מלגלות סולידריות פעילה והמונית עם מאבקה הצודק של האוכלוסייה הערבית.

עתה ברור לכל בר-דעת יותר מאי-פעם: מדיניות הממשלה כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל היא חלק ממדיניותה ההרפתקנית-הלאומנית הכללית, המבוססת על האשליה שתוכל לפתור בעיות מעמדות-של-כוח. זוהי מדיניות התלושה מהמציאות הריאלית החדשה בעולם, במזרח-התיכון ובישראל גופא.

החוגים השליטים בישראל טועים טעות מרה, אם הם חושבים שיוכלו לפתור על-ידי פוגרומים והסתה את בעיותיה של האוכלוסייה הערבית. האוכלוסייה הערבית בישראל לא תשלים עם מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי, ותיאבק בכל כוחה למען שוויון-זכויות מלא. הממשלה חייבת להכיר באוכלוסייה הערבית בישראל כבמיעוט לאומי, להעניק לה שוויון-זכויות אזרחי ולאומי.

האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל היא מיעוט לאומי וחלק מן העם הערבי הפלשתינאי. היא נאבקת לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי במדינת ישראל, למימוש זכויותיו

הלאומיות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי ולשלום צודק בין ישראל לבין המדינות הערביות, לדמוקרטיה ולקידמה חברתית.

למען מימוש שאיפות דמוקרטיות ומתקדמות אלו מנהלת האוכלוסייה הערבית מאבק משותף יחד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים בישראל.

הודות לאמון שהאוכלוסייה הערבית נותנת במדיניותה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית — התייצבה היא בהמוניה למאבק פוליטי-ציבורי, יד ביד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים נגד המדיניות הגזענית-הנשלנית של השלטון ודחתה מאידך את הנסיונות להובילה לאפיקי מאבק בדלניים והרפתקניים, שהיו מביאים אך נזק לה ולמאבק הדמוקרטי הכללי בישראל נגד המדיניות השלטת. חיזוק המאבק נגד המדיניות של דיכוי ואפליה לאומית, של כיבוש והתפשטות טריטוריאלית, של שירות לאינטרסים הגלובאליים של האימפריאליזם האמריקאי, למען שינוי המדיניות הישראלית בכיוון השלום, אי-התלות וההכרה בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי — זוהי התרומה הגדולה ביותר, בתנאי ישראל, שיכולה לתרום האוכלוסייה הערבית למאבק לזכויות העם הערבי הפלשתינאי, למאבק הכללי באזורנו ובעולם למען פתרון צודק של הסכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית, למען שלום צודק ובר-קיימא לטובת כל העמים.

דרך מאבק נכונה זו של האוכלוסייה הערבית בישראל תרמה תרומה מכרעת להפיכתה לגורם רב-משקל ואיפשרה גיוס סולידריות רחבה מצד הכוחות הדמוקרטיים בישראל ובעולם עם מאבקה.

האוכלוסייה הערבית בישראל דוחה את עצות הכניעה וההתרפסות של אלמנטים ריאקציוניים מסויימים בקרב האוכלוסייה הערבית, המשמשים כלי-שרת בידי מנגנון הדיכוי של השלטונות נגד בני עמם-הם. ומאידך היא דוחה את עצות אחיתופל של חוגים שמאלניים ולאומניים קיצוניים, המנסים לדחוף למעשי הרפתקנות ולניתוק מאבקה של האוכלוסייה הערבית מהמאבק הדמוקרטי הכללי בישראל לשינוי המדיניות, לשינוי השלטון והמשטר, מהמאבק האנטי-אימפריאליסטי הכללי באזור ובעולם. חוגים אלה פועלים למעשה לטובת מדיניות הדיכוי של ממשלת ישראל.

האוכלוסייה הערבית בישראל גילתה בגרות פוליטית רבה במאבקה, הבחינה במזימות השלטונות, המפנים את חיציהם נגד המפלגה הקומוניסטית הישראלית. היא יודעת, כי הודות לפרוגרמה הנכונה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, הודות לדרכי מאבקה הפוליטיות הנכונות — לא יכלו לפלג את האוכלוסייה הערבית ולבודדה מהכוחות הדמוקרטיים היהודיים ולמנוע ממנה את אהדת הכוחות הדמוקרטיים באזור ובעולם.

השלטונות נכשלו בפרובוקציות שלהם נגד האוכלוסייה הערבית ונגד המפלגה הקומוניסטית הישראלית. האוכלוסייה הערבית בישראל נוכחה לדעת עוד יותר מאשר אי-פעם, כי מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית — בה מאורגנים ונאבקים יחדיו כאחים בנפש חברים יהודיים וערביים — היא המגן הנאמן ביותר על זכויותיה האזרחיות והלאומיות; כי מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית יודעת להדריך נכון את המאבק, הן מבחינת התוכן והן מבחינת הצורות. במאבקה המסור, הנאמן והעקבי למען שוויון-הזכויות לאוכלוסייה הערבית בישראל משרתת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית את האינטרסים האמיתיים של שני העמים בארצנו, את האינטרסים של השלום והקידמה

החברתית, את עניין הידידות בין העמים, שיכולה לקום ולהתפתח אך ורק על יסוד של שוויון וכבוד הדדי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית דוחה בכל תוקף את תפיסות-היסוד הציוניות של הממשלה בשאלת האוכלוסייה הערבית בישראל ובשאלת אופייה של מדינת ישראל. אנו שוללים תכלית שלילה את ההצהרה של ראש-הממשלה י. רבין, לפיה מדינת ישראל היא מדינה יהודית טהורה וציונית ומשום כך אין להכיר בזכויות לאומיות לאוכלוסייה הערבית בישראל ואין להכיר בה כמיעוט לאומי.

אמנם מדינת ישראל היא מדינה יהודית משום שהיא מבטאת את מימוש זכותו של העם היהודי בארץ להגדרה עצמית. אך מדינת ישראל אינה מדינה יהודית בלבד, אלא מדינה בעלת רוב יהודי ומיעוט לאומי ערבי רב-משקל. ההצהרות הציוניות-הרשמיות, כי בגלל "אופיה הציוני" של המדינה, האוכלוסייה הערבית אינה יכולה ליהנות משוויון-זכויות ויש לנשלה מאדמותיה לטובת התיישבות ציונית ו"יהוד הארץ" — הדעת אינה סובלת, והן אך מוכיחות את אופיין הגזעני של ההנחות הציוניות הללו. במדינה ישראלית דמוקרטית באמת — כל האזרחים, ללא הבדל לאום, ייהנו משוויון-זכויות מלא ויכובדו בה הזכויות הלאומיות של המיעוט הלאומי הערבי.

עמדת הממשלה וראשה י. רבין, סותרת את מגילת העצמאות של מדינת ישראל, אשר הבטיחה, ש"מדינת ישראל תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה... תקיים שוויון-זכויות חברתי ומדיני, בלי הבדל דת, גזע ומין...".

לאוכלוסייה הערבית בישראל הזכות המלאה להיאבק נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי, בעד שוויון-זכויות אזרחי ולאומי. ואמנם האוכלוסייה הערבית בישראל נאבקה לשוויון-זכויות במסגרת מדינת ישראל. אין היא מערערת על זכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל, אלא מכירה בה. לכן הבעיה אינה, שהאוכלוסייה הערבית כאילו אינה מכירה בזכות קיומה של מדינת ישראל, אלא שממשלת ישראל אינה מכירה בקיומו של המיעוט הלאומי הערבי במדינת ישראל. ומונעת ממנו שוויון-זכויות אזרחי ולאומי.

לאוכלוסייה הערבית בישראל, כחלק מהעם הערבי הפלשתינאי, הזכות המלאה להיאבק למען זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, נגד הכיבוש ובעד שלום צודק ויציב. האוכלוסייה הערבית רובה-ככולה תומכת בתוכנית-השלום הצודקת והריאליסטית שמעלה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, התובעת נסיגת ישראל לקווי ה-4 ביוני 1967, שיוכרו כגבולות השלום בין מדינת ישראל לבין המדינה הערבית הפלשתינאית העתידה לקום וייתר המדינות הערביות השכנות.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית והאוכלוסייה הערבית בישראל אינן מערערות על העובדה, שהגליל והמשולש הם חלק ממדינת ישראל. ממשלת ישראל והליכוד הימני-הקיצוני, המתייחסים אל התושבים הערביים של ישראל כאל נתינים קולוניאליים, הם המתנהגים כאילו הגליל והמשולש אינם חלק ממדינת ישראל. במדיניותם הגזענית, בתוכניתם ל"יהוד הגליל", במדיניות האפליה והדיכוי הלאומי שהם נוקטים לגבי האוכלוסייה הערבית בישראל — הם מעכירים את היחסים היהודיים-הערביים והישראליים-הערביים.

השביתה הכללית של האוכלוסייה הערבית בישראל ב־30 במאָרס 1976 פתחה שלב חדש במאבקה. האוכלוסייה הערבית הפכה גורם בעל חשיבות הולכת וגדלה במציאות הפוליטית בישראל, הודות לגידולה הכמותי ולתמורות החברתיות והפוליטיות המתקדמות שחלו בה במרוצת השנים.

חלה עלייה מהותית במעמדו הבינלאומי של העם הערבי הפלשתינאי, שהאוכלוסייה הערבית בישראל היא חלק ממנו.

בשלב החדש של ההתפתחות ועם הפרספקטיבה ההיסטורית של כינון שלום צודק ובר־קיימא במזרח־התיכון מתעוררות באורח טבעי שאלות חדשות לגבי מקומה ומעמדה של האוכלוסייה הערבית בישראל עם כינון השלום המיוחל.

אינטרס העמים הוא, שהשלום הצודק והריאלי שיושג בין ישראל והמדינות הערביות בתנאים האזוריים והבינלאומיים של ימינו יהיה שלום־קבע. העמים יהיו מעוניינים למנוע מהאימפריאליזם ומהכוחות הריאקציוניים לסכסך שוב ביניהם. הפועלים והמוני־העם יהיו מעוניינים בריכוז כל מאמציהם במאבק למען תמורות חברתיות יסודיות בארצותיהם, ובחשבון אחרון למען הסוציאליזם. והסוציאליזם הוא אשר יוכל לפתור באורח מלא ויסודי את כל השאלות הלאומיות, באשר הוא עוקר מן היסוד את השורשים המעמדיים והחברתיים של האפליה והדיכוי הלאומי ויוצר תנאים אובייקטיביים נוחים ביותר ליחסי ידידות ואחוזה בין העמים.

כינון השלום הצודק והיציב יביא את הקמת המדינה הפלשתינאית הריבונית, אשר תבטא את מימוש זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולעצמאות לאומית. בתוך ישראל ייווצרו תנאים טובים יותר למאבק למען שוויון־זכויות אזרחי ולאומי מלא של המיעוט הערבי בישראל. המאבק יתנהל לשינוי המצב בתוך ישראל בכיוון הדמוקרטיזציה, בכיוון של הגשמת תמורות פוליטיות וחברתיות עמוקות, אשר יביאו בעקבותיהן מערכת־יחסים חדשה בין יהודים וערבים, אשר מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מהווה לה סמל ודוגמה.

מה תביא, איפוא, בשורת השלום לאוכלוסייה הערבית בישראל? התשובה לכך היא:

(א) קודם־כל — נסיגת ישראל מכל השטחים הערביים שכבשה ב־1967, כינון מדינה פלשתינאית עצמאית בגדה המערבית, בחלק הערבי של ירושלים וברצועת־עזה, פתרון צודק לשאלת הפליטים הערביים. כל אלה יהוו הישג היסטורי גדול לעם הערבי הפלשתינאי, שהאוכלוסייה הערבית בישראל היא חלק ממנו.

(ב) בתוך ישראל יתהוו אז תנאים נוחים יותר למאבק למען ביטול מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי, למען שוויון־זכויות מלא. בתנאים החדשים תוכל האוכלוסייה הערבית בישראל להוות כוח רב־משקל עוד יותר במאבק לשינוי מתקדם של השלטון והמשטר בישראל. עם הצלחתו של מאבק זה ישתנה באופן מהותי לטובה מצבו של המיעוט הלאומי הערבי בישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מעלה את התוכנית הבאה להבטחת יחסי שוויון וידידות בין שני העמים במדינת ישראל:

תוכנית לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי לאוכלוסייה הערבית בישראל

1. הכרה על-פי חוק-מדינה באוכלוסייה הערבית בישראל כמיעוט לאומי.
2. ביטול כל החוקים, סעיפי החוקים והתקנות, המפלים לרעה את האוכלוסייה הערבית בישראל. הפסקת כל הצעדים של הממשלה ושל מוסדות אחרים, המבוססים על חוקים אלה.
3. איסור, על-פי חוק-מדינה, כל צעד וכל תקנון של מוסד ממלכתי וציבורי, שיש בהם משום אפליה לאומית בתחום כלשהו — פוליטי, כלכלי, תרבותי או חברתי.
4. איסור כל תעמולה בכתב ובעל-פה וכל פרסום בצורה כלשהי, המטיפים לאפליה לאומית, המהווים הסתה, פגיעה או העלבה על בסיס לאומי.
5. כיבוד השפה הערבית כשפה רשמית הלכה-למעשה.
6. הבטחה, על פי חוק-מדינה, של זכות האוכלוסייה הערבית בישראל לאדמותיה, ביטול כל התוכניות להפקעת קרקעות ערביות ולנישול פלחים ותושבים ערביים אחרים מאדמותיהם. החזרת הקרקעות ל"פליטים" הערביים החיים בישראל, שנושלו מאדמתם, מתן אפשרות לשובם לכפריהם. החזרת הקרקעות שהופקעו מהפלחים הערביים או מתן קרקע אחרת, שוות-ערך, בקרבת מקום. החזרת נכסי הוואקף שהופקעו. הקצבת מיכסות-קרקע, וכן מים וציוד לפלחים מחוסרי-קרקע. ביטול כל החוקים והסעיפים בחוקי המדינה ובתקנות של ארגונים ומוסדות ציוניים, המונעים מכירת קרקעות או החכרת קרקעות לתושבים הערביים בישראל. ביטול כל אפליה לגבי החקלאים הערביים בקביעת מחירים, בשיווק, בקביעת מיכסות מים ובאספקה.
7. ביטול הסעיפים בחוק האזרחות המפלים לרעה את התושבים הערביים בישראל בקבלת אזרחות.
8. הבטחת חופש התנועה והמגורים לתושבים הערביים; איסור, על-פי-החוק, אפליה לאומית בתחום המגורים כעבירה פלילית.
9. שיתוף שווה-זכויות של האזרחים הערביים במנגנוני המדינה המרכזי והמקומי ובניהול השירותים הציבוריים.
10. ביטול האפליה של העובדים הערביים. איסור על-פי-החוק סגירת מפעלים ומוסדות בפני עובדים ערביים על בסיס לאומי. השוואת השכר ותנאי-העבודה של הפועל הערבי לאלה של הפועל היהודי. הקמת מועצות פועלים נבחרות בכל היישובים הערביים. הבטחת תעסוקה לצעירים הערביים, בוגרי תיכון ובתי-ספר גבוהים בהתאם להשכלתם ולכישוריהם.
11. ביטול האפליה של מערכת החינוך הערבית, של השפה והתרבות הערביות. טיפוח המורשה הלאומית המתקדמת של התרבות וההיסטוריה הערבית. ביטול האפליה בקבלת סטודנטים ערביים למוסדות החינוך הגבוה ובפיתוח רשת החינוך וההשכלה של התושבים הערביים.
12. ביטול האפליה לגבי הרשויות המקומיות הערביות והשכונות הערביות בערים

המעורבות. הרחבת הסמכויות של הרשויות המקומיות. הקמת רשויות מקומיות נבחרות בכל היישובים הערביים. הרחבת שטחי הבנייה בערים ובכפרים הערביים. ביטול האפליה במתן שירותים ציבוריים (חינוך, בריאות, שיכון, סעד) ביישובים הערביים. ביטול האפליה הקיימת בהקצבת תקציבים ממלכתיים לרשויות המקומיות הערביות. הבטחת חיבור כל הכפרים הערביים לרשת החשמל, לרשת המים ולעורקי התחבורה על-חשבון תקציב המדינה.

13. פיתוח מפעלי תעשייה ביישובים הערביים. הגשת סיוע ממלכתי לפיתוח הכלכלה בערים, בשכונות ובכפרים הערביים ללא אפליה.

המאבק לביטול מדיניות האפליה והדיכוי כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל ולמען שוויון-זכויות אזרחי ולאומי הוא מאבק כלל-דמוקרטי באינטרס ההמונים היהודיים והערביים כאחד, באינטרס השלום והיחסים העתידיים בין העמים היהודי והערבי.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא הלוחם העקבי והנאמן נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי, בעד שוויון-זכויות מלא. לכן תומכת האוכלוסייה הערבית בהמוניה במפלגתנו האינטרנציונליסטית, המבטאת נאמנה את האינטרסים של עמלי שני העמים ואת האינטרסים הלאומיים האמיתיים שלהם.

נוכח ההצלחות הגדולות של החזית הדמוקרטית בנצרת, של האחדות הדמוקרטית של כלל האוכלוסייה הערבית בישראל, שבאה לביטוי ב"יום האדמה", ונוכח התפקיד המדריך והמארגן המרכזי של הקומוניסטים במאבקים הדמוקרטיים הללו — מנסים השלטונות להסית את האוכלוסייה הערבית נגד הקומוניסטים. מטרת מדיניות זו של השלטון היא לפלג את האוכלוסייה הערבית, להכות בה כשהיא לא מלוכדת, לנשלה משארית אדמותיה, להחמיר עוד יותר את מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי. לכן כל הנותן יד להסתה נגד המפלגה הקומוניסטית — את מלאכת שלטון האפליה והדיכוי הלאומי הוא עושה ומביא נזק בראש-ובראשונה לאוכלוסייה הערבית עצמה.

נוכח מזימות אלה של השלטונות שומה על האוכלוסייה הערבית בישראל להתלכד עוד יותר במאבק נגד מדיניות האפליה והנישול ולמען שוויון-זכויות על-יסוד פרוגרמה נכונה, להגביר עוד יותר את תמיכתה במפלגה הקומוניסטית הישראלית — מפלגת השוויון והאחוה בין העמים, מפלגת הדמוקרטיה, השלום, והקידמה החברתית.

ההיסטוריה של מדינת ישראל מוכיחה את צדקת ההנחה המארקסיסטית, כי "עם המשעבד עם שני אינו יכול להיות חופשי". המדיניות האנטי-ערבית הרשמית מכה כבומרנג בעם היהודי בישראל, מסייעת בידי המסכסכים האימפריאליסטיים להציג את ישראל בעיני העמים הערביים כ"נטע קולוניאליסטי זר", דבר המעמיק את האיבה, את בדידותה של ישראל ואת הסכנות לעתיד. רק בדרך השלום, השוויון והידידות תשכון מדינת ישראל לבטח בתוך משפחת העמים הערביים במזרח-התיכון.

7. החמרת המצב הכלכלי והחברתי והחרפת המאבק המעמדי

א. החמרת המצב הכלכלי

בתקופה שבין הוועידה ה-17 והוועידה ה-18 ובמיוחד בתקופה שלאחר מלחמת אוקטובר 1973 החמיר מאוד מצבה הכלכלי של ישראל.

המשק הישראלי, שהוא משק קפיטליסטי, נושא בחובו את כל הפגמים הטבועים במשטר הקפיטליסטי על המשברים שהוא עובר באורח בלתי-נמנע. אולם החרפות המיוחדת של מצבה הכלכלי של ישראל כיום גובעת משתי סיבות יסודיות:

1. ההוצאות הצבאיות, למרות שגם קודם לכן היו גבוהות מאוד, הוגדלו באופן מהותי, בממדים ללא תקדים, המיליטריזציה של המשק נמשכה והורחבה;
2. התלות הכל-צדדית של ישראל בארה"ב העמיקה והתרחבה מאוד, עת שארה"ב עצמה, כמוה ככל הארצות הקפיטליסטיות המפותחות אשר איתן מקיימת ישראל קשרי כלכלה, שרויה עתה במשבר כלכלי, שהוא החמור ביותר מאז המשבר הגדול של שנות השלושים.

בשנתיים האחרונות החל להתפתח גם משבר מחזורי (ציקלי): חלה נסיגה בהיקף ההשקעות בענפי המשק (פרט לייצור הצבאי), חלה ירידה ניכרת בהיקף התחלות הבנייה, במספר מפעלים תעשייתיים פוטרו עובדים, ירד השכר הריאלי של העובדים ובמקרים מסויימים אף השכר הנומינלי, רמת-החיים של העמלים ירדה, גדל מספר העניים, צומצמו שירותי החינוך, הבריאות, הסעד, השיכון ועוד. בשנת 1975 אפילו חלה ירידה בהיקף הריאלי של התוצר הלאומי הגולמי.

קשייה הכלכליים של ישראל הוחמרו מאוד כתוצאה מהמדיניות השלטת. שורש הרע של מדיניות זו הוא שאיפת הממשלה והליכוד הימני הקיצוני לספח בעזרת האימפריאליזם האמריקאי את השטחים הערביים הכבושים. מבחינה כלכלית גורמת מדיניות זו להוצאות צבאיות ענקיות, המגבירות באורח מסוכן את התלות בארצות-הברית. מדיניות הממשלה גורמת למיליטריזציה של המשק, לעיוות המיבנה שלו, לאי-קיום יחסי מסחר וכלכלה טבעיים עם הארצות השכנות, לניתוק מהעולם הסוציאליסטי ומרוב ארצות אסיה ואפריקה.

המאבק להבראת הכלכלה הישראלית מבחינת כיוון התפתחותה ומיבנה, המאבק לפתרון השאלות החברתיות החיוניות קשור, איפוא, במידה רבה במאבק לשלום ולעצמאות-אמת של מדינת ישראל.

הממשלה, המנהלת מדיניות מעמדית לטובת בעלי-ההון ולרעת העובדים, מטילה את נטל ההוצאות הצבאיות על שכם העם העובד. ב-בזמן מביאה מדיניות הממשלה להעשרת-יתר של בעלי-ההון הגדולים ולהיווצרות שכבת מיליונרים נוספת. במדיניותה זו פוגעת הממשלה קשות גם בשכבות הביניים, בבעלי-המלאכה ובבעלי המפעלים

הקטנים, בסוחרים הקטנים, בבעלי המקצועות החופשיים, בחקלאים הפרטיים והשיתופיים ובאוכלוסייה הערבית רובה-ככולה.

ההוצאות הצבאיות והמיליטריזציה של המשק

ההוצאות הצבאיות העצומות הן הגורם הדומיננטי בהחמרת מצבה הכלכלי של ישראל.

ההוצאות הצבאיות גדלו בממדים מדהימים מאז 1973. בתקציב המקורי לשנת 1973/74 הוקצבו להוצאות צבאיות רשמיות 7 מיליארד ל"י. בעקבות מלחמת אוקטובר הוגדלו התקציבים הצבאיים לאותה שנת 1973/74 ל-17.5 מיליארד ל"י, כלומר — פי 2.5. בשנת התקציב הנוכחית, 1976/77, מגיעות ההוצאות הצבאיות לכדי שני-שלישים מכלל התקציב, שהוא 85 מיליארד ל"י. למטרות צבאיות (משרד הבטחון, הוצאות חי-רום, מימון פעולות בשטחים הכבושים, רזרבות ותקציבים מיוחדים) מוקדשות 37.1 מיליארד ל"י. לסכום זה יש להוסיף 18 מיליארד ל"י לתשלום חובות (קרן וריבית), שהן בעיקרן תשלום בעד הנשק הרב והאספקה הצבאית משנים קודמות, וכן חלק מהוצאות משרד המשטרה (משמר הגבול). מסתבר, כי סך-הכל ההוצאות הצבאיות בשנת התקציב השוטפת מגיע ל-57 מיליארד ל"י.

ההוצאות הצבאיות של ישראל הן, יחסית, הגבוהות בעולם. לפי נתונים רשמיים, בשנת 1974 היה משקל התקציבים הצבאיים בתוצר הלאומי בארה"ב — 6.8%, בבריטניה — 4.5%, בגרמניה המערבית ובצרפת — 3%, ואילו בישראל — 31.2% (לגבי ישראל החישוב הוא בלי החזרת חובות בעד רכש צבאי והוצאות אחרות, מה שהיה מעלה את משקל התקציבים הצבאיים בתוצר הלאומי של שנת 1975 ליותר מ-50%). ההוצאות הצבאיות של ישראל לנפש (בלי החזרת חובות) עולות פי ארבע על אלו של ארצות-הברית.

במקביל לגידול ההוצאות הצבאיות גדל גם היקף המשרתים בצבא והיקף הייצור הצבאי, מה שמשפיע באופן שלילי על התפתחות המשק. גידול מספר המשרתים בצבא הושג ע"י גיוס קבוצות שהיו משוחררות עד כה משירות וכן ע"י העלאת גילם של משרתי המילואים וקיום תקופות מילואים ממושכות.

הייצור הצבאי המשיך לגדול — אם במסגרת מפעלים ממלכתיים מתמחים, כמו תע"ש והתעשייה האווירית, ואם במפעלים פרטיים והסתדרותיים. באותו זמן מצטמצמים הענפים האזרחיים המובהקים, וכן הייצור האזרחי של ענפים כמו מתכת ואלקטרוניקה, המייצרים בשנים האחרונות בעיקר בשביל הצבא.

תוצאה בלתי-נמנעת אחרת מניפוח ההוצאות הצבאיות לממדים הנוכחיים היא — קיצוץ ההוצאות האזרחיות בתקציב. כך בשנים 1972 — 1976 ירד, לפי נתונים רשמיים, משקלן בתקציב של ההוצאות לחינוך מ-10.5% ל-5.3%; משקל ההוצאות לבריאות מ-3.1% ל-2.5%; ומשקל ההוצאות לשיכון מ-6.8% ל-3.9%.

עול המסים המוטל על ציבור העובדים בישראל הוכבד מאוד בשנים האחרונות. במיסמך שפירסם מינהל הכנסות המדינה בפברואר 1976 נאמר, כי במשך 10 השנים האחרונות גדלו ההכנסות ממסים (במחירים שוטפים) פי 16 ואילו ההכנסה הלאומית גדלה באותה תקופה רק פי 7. כתוצאה מריבוי סוגי המסים ומהעלאת שיעורם, גדל

אותו חלק של ההכנסה הלאומית שהממשלה מעבירה מכיסי האזרחים לקופת המדינה מ-35% לפני 10 שנים ל-70% כיום. באותו מסמך גם נאמר, שמבחינת נטל המסים נמצאת היום ישראל במקום הראשון בעולם, בעוד שעד 1973 היא תפשה את המקום ה-7. הממשלה מגדילה במיוחד את המסים המוטלים על שכר העובדים ואת מסי העקיפין. במסגרת זו הפעילה הממשלה החל ב-1 ביולי 1976 את המס העקיף החדש, מס ערך מוסף, דבר שגרם להתייקרות כללית נוספת במשק הישראלי, לרבות מוצרים ושירותים חיוניים. הממשלה נקטה גם צעד אנטי-עממי קיצוני של צמצום הסובסידיות למוצרים החיוניים ביותר במגמה לבטלן כליל. צעד זה הביא אף הוא להעלאה ניכרת של מחירי המצרכים של תצרוכת המונית.

למרות הכבדת עול המסים אין הממשלה מצליחה לאזן את תקציב המדינה. בשנת 1975 הסתכם הגרעון בתקציב — לא כולל מילואות — ב-7 מיליארד ל"י (לעומת גרעון מתוכנן של 1.5 מיליארד ל"י), ואילו בשנת 1976 מעריכים שהגרעון יגיע עד 9 מיליארד ל"י. המימון הגרעוני של התקציב לכיסוי ההוצאות הצבאיות הוא הסיבה הראשית לאינפלציה השלטת במשק הישראלי. עליית מדד המחירים הרשמי לצרכן (בממוצע שנתי) הסתכמה ב-20% ב-1973, ב-40% ב-1974 וב-39% ב-1975. לפי הערכות רשמיות צפויה השנה עליית מחירים ממוצעת בשיעור של יותר מ-35%. למעשה ההתייקרות גבוהה עוד יותר מהנתונים הרשמיים.

הממשלה רצה ריצת אמוק אל האסון הכלכלי. אין היא מוכנה לכינון שלום צודק ויציב ולקיצוץ ההוצאות הצבאיות. למעשה, היא מוכנה לקנות כל נשק חדיש ובכל כמות ומחיר שהמונופולים האמריקאיים, יצרני הנשק, מוכנים למכור לה באישור ממשלת ארה"ב. חשבונם של שליטי ואשינגטון הוא: להגדיל את רווחיהם האגדתיים של יצרני הנשק ולשרת את האינטרסים האסטרטגיים של ארה"ב. ישראל אינה יוצאת נשכרת אלא ניזוקה: השלום מתרחק והכלכלה בצרה.

שורש החמרת המשבר המבני של הכלכלה הישראלית נעוץ, איפוא, בכך, שכתוצאה ממדיניות הכוח והסיפוחים, המונעת שלום, כתוצאה ממדיניות השירות לאינטרסים האימפריאליסטיים של ארה"ב ובניגוד לאינטרסים האמיתיים של ישראל — גרמה הממשלה למיליטריזציה של המשק הישראלי.

הוצאות צבאיות גדולות מאוד ומגמות מיליטריזציה של הכלכלה — היו גם קודם-לכן. החדש הוא בזה שבשלוש השנים האחרונות גדלו ההוצאות הצבאיות פי כמה והמיליטריזציה של המשק קיבלה ממדים רחבים ביותר.

בארץ קפיטליסטית כישראל הולידה המיליטריזציה של המשק תוצאות סותרות. האצת גידול ההוצאות הצבאיות והמיליטריזציה של המשק בשנים האחרונות וגורמים נוספים (הגדלת התלות בהון הזר וכו') החישו את התהליך הסותר. הגדלת הייצור הצבאי הביאה לגידול ההשקעות וההזמנות הממשלתיות, וכתוצאה מכך לביקוש רב יותר לידיים עובדות, לגידול התעסוקה וכוח הקנייה של האוכלוסיה. בעקבות זאת באה גם התפתחות בענפי המשק האזרחיים, ובכלל זה בענף הבנייה, המוצרים לצריכת בית וכו"ב.

אולם בהמשך הזמן גרמו ההוצאות הצבאיות ההולכות וגדלות בשיטתיות גרעון עצום בתקציב המדינה, חובות-חוץ-פנים הולכים וגדלים, מימון אינפלציוני של הוצאות הממשלה. המימון הגרעוני בדרך של הדפסת שטרי כסף בכמויות עצומות וקבלת מילואות רבים

מביאים אתם עליית מחירים מסחררת, נטל מסים כבד יותר ויותר — ובסופו של דבר את הורדת השכר הריאלי ורמת-החיים של המוני-העם, התמעטות ההשקעות, האטת ההתפתחות המשקית, אבטלה, צימצום השירותים הציבוריים.

בשנתיים האחרונות היתה תאוצה רבה של ההתפתחות השלילית שבעקבות המיליטריזציה של המשק והתקציב, משום שהממשלה ממשיכה במירוץ הזיון המטורף, ובנוקשות הפוליטית, העלולה להוליד שוב התפרצות מלחמתית על אסונותיה האנושיים והכלכליים כאחד.

בעוד שהמשבר המיבני (הסטרוקטורלי) של המשק הישראלי מחריף עקב מדיניות הכוח של הממשלה — מתרבים עתה סימנים לכך, שהמשק הישראלי החל להיכנס למשבר מחזורי. זהו משבר של ירידה בייצור ובהשקעות ושל גידול האבטלה.

אם בתקופה שבין מלחמת יוני 1967 ומלחמת אוקטובר 1973 צמח התוצר הלאומי של המשק הישראלי בשיעור שנתי ממוצע של 10%, הרי שנת 1976 היא כבר השנה השלישית ברציפות, בה נפסקה צמיחתו. אשר להשקעות, הרי לפי הנתונים הרשמיים בשנת 1974 לא חל גידול בהן, בשנת 1975 חלה ירידה בשיעור של 10%, ואילו בשנת 1976 צפויה ירידה נוספת של 8%. פירוש הדבר שהיקף ההשקעות — במחירים קבועים — היה ב-1976 נמוך ב-20% בקירוב מהיקף ההשקעות ב-1973.

הירידה בהשקעות עדיין אינה מוצאת את מלוא השתקפותה בגידול מספר המובטלים, וזה מכמה סיבות: הייצור הצבאי מספק עדיין תעסוקה ומסייע עדיין ליציבות מסויימת, אם כי מלאכותיות ומעוותת; גדל מספר העוזבים את הארץ; עובדים עבודה מלאה עוברים לעבודה חלקית; הפיטורים פוגעים, קודם-כל, בפועלים מן השטחים הכבושים שמספרם אינו מופיע בנתונים על האבטלה. פועלים אלה הם המנוצלים ביותר, ניצול קולוניאלי ממש, והראשונים לפיטורים מהעבודה.

עם זאת ישנם סימנים של התרחבות האבטלה. נפגע במיוחד ענף הבניין. סכנת פיטורים מרחפת לא רק מעל ראשיהם של פועלים המועסקים במפעלים קטנים או בינוניים, שלא יוכלו לעמוד בתחרות. סגירת מפעלי הנחושת בתימנע, האיום בסגירת מפעלי הפלדה (כור), הפיטורים במפעלי מתכת, צמיגים, שימורים, טכסטיל ועוד — מצביעים על מגמה של פיטורים אף בענפים היסודיים ובמפעלי התשתית של המשק הישראלי.

ההסכמים שנחתמו בין ישראל לבין השוק המשותף האירופי הקפיטליסטי, ואשר הפעלתם כבר החלה, יחמירו עוד יותר את קשייה הכלכליים של ישראל, יחשפו את כלכלתה לתחרות בלתי-שווה, יגדילו עוד יותר את הפער בין היבוא והיצוא, יביאו לסגירת המפעלים שלא יוכלו לעמוד בתחרות עם הסחורות המיובאות מארצות-השוק, להתרחבות האבטלה והמצוקה. דוגמה ראשונה לכך היא החלטתם של בעלי המפעל פרידמן בירושלים לעבור מייצור ליבוא, דבר שגרם פיטורי פועלים במפעל. בהצטרפותה לשוק המשותף האירופי היתה ממשלת ישראל מודרכת בראש-ובראשונה ע"י שיקולים מדיניים של שאיפה להשתלב בגוש קפיטליסטי זה, וגם על-ידי אינטרסים מסויימים של בעלי-ההון הגדול הישראלי.

הקשר עם השוק האירופי המשותף אינו מקל על התלות בארה"ב. הוא מחליש עוד יותר את המשק הישראלי.

העמקת התלות בארצות-הברית

מצבה הכלכלי המעורער של ישראל קשור בתלות שהעמיקה בתקופה האחרונה באורח מסוכן ביותר בארה"ב, במונופולים האמריקאיים. מעולם לא הייתה ישראל רחוקה מעצמאות כלכלית כפי שהיא כיום.

התמונה הכללית בתחום סחר החוץ היא, שישראל מייבאת כיום מחוץ-לארץ בסך של כ-8 מיליארדי דולרים בשנה ומייצאת כמחצית מזה. מכאן שנוצר גרעון בחשבון השוטף של כ-4 מיליארדי דולרים (1975), ולכן גם חל הגידול העצום של החוב החיצוני של ישראל עד ל-9 מיליארדי דולרים כצפוי עד סוף 1976. הסיבה הראשית לכך: קניות הנשק העצומות. מאשר זאת הדו"ח של בנק ישראל, 1975:

"הגרעון בחשבון השוטף הגיע ב-1975 ליותר מ-4 מיליארד דולר לעומת 3.4 מיליארד דולר ב-1974. הגידול כולו הוא תוצאה של עלייה ניכרת בייבוא הבטחוני... הייבוא הבטחוני ב-1975 היה גבוה במחירים קבועים יותר מכפליים מהיקפו בתקופה שלפני מלחמת יום הכפורים" (עמ' 40 — 41).

יבוא ההון לישראל (ברוטו) היה ב-1974 3,138 מיליוני דולרים וב-1975 — 4,073 מיליונים. התחזית ל-1976 היא — 4,500 מיליונים. יבוא ההון מארה"ב הגיע כבר ב-1974 ל-48% מכלל יבוא ההון לישראל וב-1976 הוא מגיע ל-65%. עובדה זאת מבטאת את הגברת תלותה של ישראל בהון האמריקאי, מחד, ואת צמצום המקורות הלא-אמריקאיים, העומדים לרשותה, מאידך. התלות הגוברת בהון האמריקאי היא קודם-כל פרי הרכישות הצבאיות העצומות בארה"ב. המענקים והמלוות האמריקאיים לישראל מכוונים, בדרך-כלל, לתשלום למיליארדרים האמריקאיים בעד הנשק הנמכר לישראל. ישראל בעצם מקבלת נשק ולא דולרים, ונכנסת בחובות עצומים.

שר-האוצר י. רבינוביץ' הודה, ש"כדי להבטיח את ההתעצמות הצבאית אנו זקוקים כל שנה למיליארד ומאה מיליון דולר, מעבר לכל מה שאנו מקבלים מארה"ב, ובלי קשר לייבוא האזרחי — רק לצרכי התעצמותו של צה"ל — במטבע זר" ("מעריב" 18.6.76). וזה בזמן שישראל מקבלת מארה"ב — לפי החלטת בית הנבחרים האמריקאי מראשית יוני 1976 — סך של 4.5 מיליארד דולר לשנתיים ורבע (1 ביולי 1975 — 1 באוקטובר 1977), כלומר, 2 מיליארד דולר לשנה. כמחצית מהסכום הוא מענק ומחציתו מלווה. מדינת ישראל צריכה לשלם לארה"ב בעד המלוות את הקרן והרבית, והיא נאלצת גם לגייס מדי שנה סכום ענק נוסף במטבע חוץ, כדי להזרימו לכיסי בעלי התשלובת התעשייתית-הצבאית האמריקאית.

לכן "הסיוע" האמריקאי הוא קודם-כל סיוע לרווחי-העתק של אילי-הנשק האמריקאיים. נוסף לכך הוא מדרבן את העמדה הפוליטית הנוקשה של ממשלת ישראל, מטיל עול כבד מנשוא על הכלכלה הישראלית, בולם ומעוות את התפתחותה וגורם להורדת רמת-החיים של הפועלים והמוני-העם בישראל.

כל עוד נמשכת המדיניות הישראלית הנוכחית, הבנויה על שיתוף-הפעולה עם האימפריאליזם נגד העמים הערביים ונגד הסוציאליזם ועל השאיפה להתפשטות טריטוריאלית ולשלילת זכויותיו של העם הערבי הפלשתינאי בעזרת ואשינגטון — התלות בארה"ב היא כה מוחלטת, עד כי במרוצת הזמן היא עלולה להביא את

ההתמוטטות. אולם תלות זו ומירון-זיון זה אינם גזירה מהשמים. זוהי תוצאת המדיניות של הממשלה, המסרבת לעלות על פסים של שלום ועצמאות לאומית.

הממשלה משליכה את כל יהבה על הכוח הצבאי. הטירוף המיליטריסטי הגיע כבר עד לנשק הגרעיני ולאיום במאזן-האימה הגרעיני, שצריך "למנוע" מלחמות ולהנציח את כיבוש השטחים הערביים שנכבשו בידי ישראל ב-1967.

זוהי מדיניות הרפתקנית, חסרת אחריות ובלתי-ריאליסטית לא רק מבחינת יחס-הכוחות בעולם ובאזור, אלא גם משום שההישענות על האימפריאליזם האמריקאי מוכרחה להתגלות בסופו של דבר כהישענות על משענת קנה רצוף מבחינה פוליטית וכלכלית כאחד.

מבחינה פוליטית מודה שר-הבטחון, ש. פרס: "תמורת הידידות עם ארה"ב נאלצת ישראל לשלם תמורה פוליטית... האמת היא, כי במערכת היחסים עם ארה"ב מאבדים עצמאות..." ("מעריב", 16.2.76). ואילו נגיד בנק ישראל, מ. זנבר, "התריע כנגד התלות העצומה של המשק והמדינה בארץ בהחלטות שמקבלים פוליטיקאים בארה"ב" ("הארץ", 7.4.76).

מבחינה כלכלית המצב כבר עכשיו הוא, שמכל 3 דולרים שממשלת ישראל מקבלת מארה"ב, דולר אחד מוצא להחזרת החוב מהשנים הקודמות. בתוך ארה"ב גופא נערמים קשיים הולכים-ורבים במימון ההקצבות הענקיות לאספקת נשק לישראל, אם זה בצורת מענקים, אם זה בצורת מילות. ארה"ב עצמה סובלת ממשבר כלכלי, מגרעון במאזן התשלומים ומאינפלציה. הממשל האמריקאי, לפי סימנים רבים, אינו מסוגל (לרגל קשייו הפנימיים והחיצוניים) להגדיל עד בלי סוף את הסכומים המשולמים לייצרני הנשק האמריקאיים כדי לספק לישראל כמויות הולכות-וגדלות של נשק חדיש, הנעשה יקר יותר ויותר.

בסיכומי של דבר, האמצעים שנוקטת מדי-פעם הממשלה (פיחותי המטבע, הגדלת נטל המסים ועוד) לא קידמו את פתרונם של קשייה המחרפים של הכלכלה הישראלית; הם רק פגעו בשכירים ובשכבות הביניים והחריפו את מצבם. עמלים רבים נוכחים לדעת, כי המשברים הכלכליים אינם מנת חלקו של כל העולם, אלא אך ורק של הארצות בעלות המשטר הקפיטליסטי. אך במציאות הכלכלית הישראלית נובעות החריפות המיוחדות של הבעיות והסכנה המוחשית של התמוטטות כלכלתה מההוצאות הצבאיות הענקיות ומהמיליטריזציה של המשק, ומהתלות הגוברת בארצות-הברית.

לכן, רק מדיניות של שלום ועצמאות לאומית יכולה להביא לתהליך של הבראת המשק הישראלי, להעמדתו על יסוד חדש של קיצוץ מהותי של ההוצאות הצבאיות, של פיתוח הענפים האזרחיים במשק הישראלי, של קשרי מסחר וכלכלה מועילים אהדדי עם הארצות הערביות, עם ברית-המועצות והארצות הסוציאליסטיות האחרות, עם מדינות אסיה ואפריקה ועם כל המדינות על בסיס של שוויון ותועלת הדדית.

ב. העוני והאפליה העדתית

בארבע השנים האחרונות העמיק והתרחב העוני בישראל. העניים נעשו עניים עוד יותר ומספר העניים גדל באופן ניכר.

כבר ב-1973 חייתה כחמישית מהמשפחות של האוכלוסייה היהודית (שהקיפו 545

אלף נפש) מתחת לקו העוני או על סף העוני. מאז הצטרפו רבבות משפחות נוספות לאוכלוסיית העוני. במשך שנה אחת — 1974 — הפכו 48 אלף שכירים לנזקקי סעד ועוד 80 אלף שכירים הפכו זכאים לשירות סעד. אלה האחרונים אינם מממשים את זכותם זו מסיבות שונות, וקודם-כל משום שהם רואים בכך מהלומה לעצמם ולמשפחותיהם. אנשים העובדים במיטב שנותיהם אינם רוצים להפוך לנזקקי סעד, אלא תובעים שכר ותנאי עבודה שיאפשרו להם ולמשפחותיהם להתקיים בכבוד מעבודה.

ברוב המשפחות העניות ראש המשפחה אינו עובד מסיבות גיל, מחלה וכיו"ב. עובדה מחרידה היא, ששכרם הממוצע של העובדים המפרנסים 45% מכלל המשפחות העניות מרובות הילדים הוא 58% בלבד משכרם הממוצע של כלל השכירים. ראשי-המשפחות האלה הם המפרנסים היחידים של המשפחה, שכן רק ל-13% מבין המשפחות העניות (במשפחה בדרך-כלל 4 ילדים ומעלה) יש שני מפרנסים. בתנאי היוקר הקיימים אין המשפחה יכולה להתקיים מהכנסתו של עובד אחד.

לקו העוני נחשבים 40% מן השכר הממוצע, ואילו כקו סף העוני נחשבים 50% מן השכר הממוצע. באפריל 1976 נקבע רשמית-למחצה כקו העוני למשפחה בת 4 נפשות הסכום של 1,434 ל"י לחודש, וכקו סף העוני הכנסה של 1,792 ל"י לחודש. למעשה, הכנסה זו המוגדרת כסף העוני היא נמוכה מדי. קשה ביותר ואף בלתי-אפשרי לקיים משפחה מהכנסה כה מעטה. מאז אפריל 1976 המצב עוד החמיר, וזאת עקב עליית המחירים בעיקבות הפיחותים, הטלת מס-ערך-מוסף והצימצום הנוסף של הסובסידיות. הפער בהכנסות הולך-וגדל. מאלפים הנתונים על התחלקות ההכנסה ברוטו של האוכלוסייה: ב-1968 היה לפי נתונים רשמיים חלקו של העשירון התחתון באוכלוסייה 1.5% מכלל ההכנסה ברוטו, בעוד שחלקו של העשירון העליון היה 26.9%. ב-1974 היו המספרים המקבילים 1.1% ו-29.6%. חלקם של 30% מכלל המפרנסים בהכנסה ברוטו של האוכלוסייה ירד מ-9.6% ב-1968 ל-8.7% ב-1974. אין ספק שב-1976 האחוז נמוך עוד יותר, שכן בשנתיים האחרונות גדל בהרבה הקיטוב הכלכלי והחברתי.

„ועדת בנטוב“, שהוקמה על-ידי הוועד-הפועל של ההסתדרות קבעה פה-אחד, כי אי-השוויון בחברה הישראלית גדל בעשור האחרון. פיחותי הלירה, ביטול הסובסידיות למצרכי-יסוד וצעדים אחרים של הממשלה, במקום לשפר את מצבן של השכבות העניות — הרעו את מצבן.

כדוגמה למצב יכול לשמש תזכיר פנימי של משרד הסעד שכותרתו: „תלאותיהם של תושבי הקטמונים בירושלים והצורך הדחוף להקל על מצוקתם“. בתזכיר (שתמציתו פורסמה ב„הארץ“, 5.8.76) מתוארת תמונה עגומה של צפיפות דיור, רמת השכלה נמוכה מאוד והכנסה נמוכה מאוד. בתזכיר נאמר, כי „אוכלוסייה זו מרוכזת באזור מגורים אחד, הדורך במקום מבחינת הישגים, ובשוליו קיימת אף נסיגה מבחינה תרבותית-ערכית... ריבוי השימוש בסמים בשכונה, עליית העבריינות והתערעורת המוסד המשפחתי מעידים על היווצרות תת-תרבות ועוני“.

בשכונות העוני גדלה צפיפות הדיור. זוגות צעירים, בני פועלים וממשפחות של עדות המזרח, שאינם יכולים לרכוש דירה, לא אחת נשארים לגור עם הוריהם, והצפיפות בשכונות מחמירה לבלי נשוא.

בקרב האוכלוסייה הערבית צפיפות הדיור חמורה במיוחד. בשנת 1974 התגוררו

1.5% מכלל המשפחות בישראל בצפיפות של 4 נפשות ומעלה לחדר, ואילו בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל גרו בצפיפות זו 25% מכלל המשפחות.

כאן המקום להעיר, שעל המצב בקרב האוכלוסייה הערבית, ובעיקר זו הכפרית, קיימים נתונים מועטים בלבד. זה גם כן אחד הביטויים של יחס מפלה לגבי האוכלוסייה הערבית בישראל. פירסום נתונים היה מראה מצב חמור של עוני בקרב חלקים ניכרים של האוכלוסייה הערבית בישראל.

בקרב האוכלוסייה היהודית בעיית העוני קשורה בבעיית האפליה העדתית, אם כי במהותה היא בעיה מעמדית. ישנם עניים בקרב כל העדות היהודיות, ובכלל זה בקרב יוצאי אירופה ואמריקה. אך היקף העוני רחב ועמוק הרבה יותר בקרב יוצאי ארצות אסיה ואפריקה. העוני הרב השורר בקרב בני עדות המזרח הוא ביטוי למדיניות של אפליה עדתית.

מספר המשפחות העניות מקרב עדות המזרח הוא לפחות כפול בהשוואה למשפחות העניות מקרב יוצאי ארצות המערב. בו בזמן שמבין המשפחות מיוצאי ארצות המערב לפי נתונים רשמיים 13% חיים בעוני, הרי בקרב יוצאי אסיה ואפריקה אחוז המשפחות העניות הוא לפחות 26%. הפער הזה חמור עוד יותר בקרב הילדים: 78% מבין הילדים היהודיים החיים בעוני הם ילדי עדות המזרח. ילדים אלה שייכים ברובם למשפחות מרובות ילדים, שהן 82% ממשפחות עדות המזרח.

רמת ההכנסה מהווה בסיס לרמת החיים וגודל המשפחה קובע את ההוצאה לנפש: ככל שגדול מספר הנפשות במשפחה, כן קטנה ההוצאה על כל נפש. ההכנסה הממוצעת וכן ההוצאה הממוצעת לתצרוכת לנפש מיוצאי אירופה-אמריקה היא כפולה מההכנסה וההוצאה הממוצעת לנפש מעדות המזרח.

הפער בהשכלה בולט לעין: בבתי-הספר התיכוניים מספרם של יוצאי אירופה ואמריקה גדול פי שניים וחצי ממספרם של בני עדות המזרח; במספר הסטודנטים באוניברסיטאות הפער גדול עוד יותר — 1:5.

יש לזכור, כי בני עדות המזרח מהווים כיום יותר ממחצית האוכלוסייה היהודית בישראל.

חציון שנות הלימוד בקרב בני עדות המזרח הוא 6 שנים ואילו בקרב יוצאי ארצות המערב — 9 שנים. הפער גדול עוד יותר בקרב הנשים. חציון שנות הלימוד אצל נשים בנות עדות המזרח הוא 4 שנים, לעומת 9 שנים בקרב נשים יוצאות אירופה-אמריקה. רבבות נערות ונערים, גילאי 14—17 אינם עובדים ואינם לומדים. רובם המכריע בני עדות המזרח.

האפליה של עדות המזרח באה גם לביטוי בחיים הפוליטיים, התרבותיים, בייצוג ועוד.

כתוצאה מכל אלה, העוני, בעיקר בקרב עדות המזרח, עובר מדור לדור, גורם תיסכול ומעורר זעם מצד הדור הצעיר. הצעירים רוצים לצאת ממעגל העוני, מחפשים דרך ונאבקים.

על רקע העוני הגובר והפער המתרחב התנהלו מאבקים של תושבי שכונות העוני, של תושבי עיירות ה"פיתוח", ברובם יוצאי עדות המזרח. מתרחב מאבק הזוגות הצעירים,

התובעים שיכון בתנאים שיוכלו לעמוד בהם. מאבקים רבים התנהלו נגד הריסת בתים בשכונות העוני, בעד שיכון אנושי בשכר חודשי נמוך ונגד האפליה העדתית. המשטר הקפיטליסטי בישראל, שהאידיאולוגיה הציונית היא השלטת בו, הוא המוליד הן את מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי של האוכלוסייה הערבית והן את מדיניות האפליה העדתית של יוצאי הארצות הערביות ושל יוצאי ארצות אסיה ואפריקה בכלל.

המשך הכיבוש של השטחים הערביים מאז 1967, הנושא אתו סכנת מלחמה מתמדת, הוצאות צבאיות ענקיות, המביאות לקיצוץ השירותים והעלאות מסחררות של מחירים ומסים — הם גורם חשוב מאוד להתפשטות העוני. לכן המאבק נגד המשך הכיבוש, בעד שלום צודק עם השכנים הערביים הוא מאבק, שהצלחתו תסייע רבות למאבק למען פתרון בעיותיה החברתיות החמורות של ישראל, ובכללן בעיית העוני והאפליה העדתית. הפער הכלכלי-החברתי-העדתי הוא אחת מנקודות התורפה העיקריות של החברה והמשטר בישראל. זהו חומר-נפץ סוציאלי ופוליטי רציני ביותר. רק במאבק מאורגן, תקיף ונכון אפשר להביא לשינוי פני הדברים. אפילו איש מפלגת העבודה, ח"כ ח. שמעוני מודה: „למרבה הצער לא ההסתדרות ותנועת העבודה הן שהניעו וגרמו בדיקת המעוות וחיפוש דרכים חדשות, אלא ההפגנות והמהומות...” זאת ועוד:

„תהיה זו טעות פטלית להתעלם מן הזרמים המפכים בשכבות החלשות, הגוררים אותן אט-אט למחשבה, שאין יותר במי ובמה לבטוח, שיבואו לשנות הניווט, המצוקה והנחיתות העדתית. שתיקה הנובעת מהרגשות אלו, אלם המגלם בתוכו ניתוק וחוסר שייכות למתרחש סביב, כאילו זהו עולם חיצון שלא ניתן להשגה — נזקם גדול מכל תסיסה והפגנה. מכך נובט דור שדמותו מעוצבת מטינה וזרות, שאפילו הדבק של סכנת מלחמה לא יהיה מספיק כדי למנוע מרי חברתי-עדתי מקיף וחריף, שיטלטל את כולנו טלטלה חזקה.” (שם)

ואכן הממשלה והליכוד הימני הקיצוני משתמשים לרעה בנימוק הבטחון, כדי להנציח את העוני והאפליה העדתית, בעוד שהם-הם האשמים גם בקיום סכנת המלחמה וגם בקיום העוני והאפליה העדתית והלאומית כאחד.

רבים יותר מבינים עתה, כי יש דרך לפתרון הבעיות החברתיות כשם שיש דרך לשלום. השלום ייצור תנאים טובים יותר למאבק לתמורות חברתיות יסודיות בישראל, ובחשבון אחרון לסוציאליזם, אשר רק הוא מסוגל לעקור מן היסוד, אחת ולתמיד, את הניצול המעמדי, את האפליה העדתית והלאומית.

תנועת הפנתרים השחורים תרמה תרומה גדולה למאבק בעוני ובאפליה העדתית. מדיניות הממשלה גרמה, שהקיטוב החברתי לא זו בלבד שלא קטן, אלא אפילו העמיק. לכן חייב המאבק להימשך ובייתר-שאת, תוך שילובו במאבק הכללי של מעמד-הפועלים והמוני-העם במדיניות השלטת, המעניקה זכויות-יתר לבעלי-ההון הזרים והמקומיים ומכוונת נגד העמלים והשכבות העניות. המאבק נגד העוני והאפליה העדתית משתלב במאבק נגד הכיבוש ובעד השלום.

המאבק נגד מדיניות הממשלה, המנציחה ומרחיבה את העוני ואת האפליה העדתית צריך להיות מלווה מאבק נגד הליכוד הימני הקיצוני, הממשיך לנסות ולרמות את השכבות העניות ואת בני עדות המזרח. הליכוד כ„חירות” בראשותו של בגין, מנצל

באופן דמגוגי את שאלת העוני והאפליה העדתית כדי לחזק את מעמדם בקרב שכונות העוני ועיירות ה"פיתוח". אך למעשה הליכוד משרת את בעלי ההון הגדולים ומצביע בכנסת נגד העלאת התקציבים לשירותים כשיכון, חינוך, סעד וכיו"ב בתובעו העלאה בלתי-פוסקת של התקציבים הצבאיים.

יש לציין, כי בתקופה האחרונה חלו שינויים בקרב תושבי שכונות העוני ועיירות ה"פיתוח", ורבים מבינים כיום את האופי הדמגוגי של הכרזות הליכוד, אשר מדיניותו היא קיצונית עוד יותר מזו של הממשלה נגד העמלים, שכבות העוני והמצוקה. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקת בכל כוחה נגד מדיניות העוני והאפליה העדתית מצד הממשלה והליכוד כאחד. מעל בימות הכנסת וההסתדרות, בשכונות העוני ובעיירות העוני נאבקים הקומוניסטים לשינוי יסודי של המדיניות הישראלית, לשינוי הכיוון, לשינוי התקציב, לפתרון של ממש של השאלות החברתיות. המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המאחדת בתוכה יהודים וערבים ובני כל העדות על בסיס של שוויון, הערכה וכבוד הדדי — מראה את הדרך לפתרון ולמאבק. היא מוכנה לשיתוף-פעולה עם ארגון הפנתרים השחורים ועם כל גוף המוכן להיאבק נגד המדיניות השלטת המטפחת את העוני לגבי רבים ואת העושר לגבי מעטים, המקיימת אפליה עדתית ולאומית, עם כל גורם המוכן להיאבק בעד קידמה חברתית, שוויון-זכויות ושלום.

ג. המאבק המעמדי

בתקופה שבין הוועידה ה-17 והוועידה ה-18, ובמיוחד לאחר מלחמת אוקטובר 1973, גבר המאבק המעמדי. הממשלה הגבירה את מירון-הזיון וגם ניצלה את "רעידת האדמה" שלאחר מלחמת אוקטובר 1973, כדי ביחד עם המעבידים להאיץ את ההסתערות על שכרם וזכויותיהם של העובדים. בתקופה זו ירד השכר הריאלי של העובדים ובפעם הראשונה לאחר הרבה שנים הורד אף השכר הנומינלי אצל אלפי עובדי המדינה. באותה תקופה גדלו מאוד רווחי בעלי-ההון, ובכלל זה הרווחים האינפלציוניים, והממשלה מסייעת לבעלי-ההון לצבור רווחים מירביים.

לפי סיכומי המכון למחקר כלכלי וחברתי של ההסתדרות, ירד השכר הריאלי הממוצע ב-2% ב-1974 וב-3% ב-1975. למעשה היתה הירידה גדולה יותר והממוצע אינו משקף את מלוא המצב. ב-1976 צופים ירידה נוספת. נוסף לפגיעה בשכר הריאלי של העובדים, ביצעו הממשלה והמעבידים מיתקפה מקיפה על ההישגים הסוציאליים של העמלים ועל זכויותיהם, שהושגו לאחר מאבקים מעמדיים קשים במשך עשרות שנים. הדבר נעשה ע"י שורה שלמה של חוקים אנטי-פועליים ובצורה של קביעת ועדות מטעם שצריכות להכין "רפורמות", אשר יסודותיהן היו מוכנים מראש בתחומים שונים. כל הרפורמות הללו היו מכוונות נגד הפועלים והמוני-העם ולטובת בעלי-ההון הגדולים:

(א) הרפורמה במס-ההכנסה לפי סיכומי ועדת בן-שחר, שהטילה מס-הכנסה לא רק על שכרם של השכירים, אלא גם על תוספת-היוקר ועל הוצאותיהם (כמו נסיעה לעבודה, אש"ל וכיו"). על-פי אותה רפורמה הוקטן שיעור מס-ההכנסה המוטל על בעלי-ההון הגדולים ע"י הורדת תיקרת המס מ-80% ל-60%. הקטנה זו של מס-ההכנסה לבעלי-

ההכנסה הגבוהה ביותר מתאזנת ע"י הגדלה ניכרת של מסי-העקיפין המוטלים בעיקר על שכם הפועלים והשכבות העממיות האחרות. המס הרגרסיבי והריאקציוני, מס-ערך-מוסף, צריך למלא כאן תפקיד ניכר.

(ב) הרפורמה לפי המלצות ועדת זוסמן, שטיפלה בתוספת-היוקר של העובדים, לפיה יקבלו הפועלים רק 70% מתוספת-היוקר המגיעה להם בהתאם לעליית המדד של יוקר-המחיה. 30% מתוספת-היוקר פשוט יקוזזו; נוסף על כך, כאמור, יוטל מס-ההכנסה על תוספת-היוקר (שהיתה פטורה קודם-לכן ממס-ההכנסה). כך שלמעשה מקבל העובד פיצוי של 50% בלבד על עליית המחירים לפי המדד הרשמי, ואף זה באיחור של חצי שנה.

(ג) הרפורמה לפי סיכומי ועדת ברקאי, שהמליצו לבטל את כל התוספות ה"ייחודיות" של אלפי עובדי המדינה. התוספות הללו היו חלק בלתי-נפרד משכר העבודה וניתנו בצורה כזאת בגלל המדיניות האנטי-פועלית של הקפאת השכר שהוסכם עליה בין הממשלה, המעבידים והנהגת הסתדרות. הוועדה החליטה לבטל את התוספות הללו, כלומר להקטין את השכר הנומינלי של אלפי עובדי מדינה וזאת בזמן של אינפלציה ויוקר דוהר.

ראש הממשלה, יצחק רבין, התפאר בהופעתו בטלביזיה, ערב יום העצמאות, ב-5 במאי 1976, שממשלתו היא הראשונה בתולדות ישראל שהעזה להוריד את השכר הנקוב של עובדים: "זו הפעם הראשונה ב-28 שנים שמורידים שכר, איש קודם לכן עוד לא ניסה לעשות זאת במדינת ישראל ובוודאי לא ל-22 אלף עובדים. הממשלה הולכת לעשות זאת... אנחנו נעמוד בפני בעיות דומות של צורך אולי בהורדת השכר גם בתחומים אחרים".

באותו זמן עצמו פורחים הרווחים של הבנקים ושל חברות ההון. הרווח התיפעולי (לפני מס) של שלושת הקונצרנים הבנקאיים הגדולים (בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט) היה ב-1975 מיליארד ו-470 מיליון ל"י לעומת 942 מיליון ל"י ב-1974, כלומר גידול ב-56%.

והרי דוגמאות נוספות של גידול הרווחים:

קבוצת כלל — הרווח הנקי (לאחר מס) הגיע ב-1975 ל-61.4 מיליון ל"י, גידול ב-35% לעומת 1974; קונצרן עלית — הרווח (לפני מס) ב-1974/75 היה 30 מיליון ל"י, גידול של כ-50% לעומת 1973/74, וב-1975/76 — 36.4 מיליון ל"י ("הארץ", 5.9). בסקירה של משרד המסחר והתעשייה משנת 1975 נאמר, כי "מצב הרווחיות הממוצעת בענף התעשייה לא רק שלא הורע, אלא אף שופר במשך השנים 1973 ו-1974". מדיניות הממשלה מכוונת להורדת שכר העובדים ולהגדלת רווחי בעלי-ההון.

הממשלה בעצה אחת עם המעבידים ותוך השלמה של הנהגת ההסתדרות ממשיכה להעביר בכנסת חוקים אנטי-פועליים. נוסף על חוק יישוב סכסוכי עבודה, שמטרתו להשהות ככל האפשר את הדיון בתביעות העובדים (החוק מחייב את העובדים להודיע לפחות 15 יום מראש על כוונתם לשבות), קיימת שורה של חוקי שירות-עבודה בשעת חירום, המאפשרים להפוך כל מקום עבודה ל"מפעל חיוני", ובדרך זו להגביל את המאבק האיגודי-המקצועי או להרע את תנאיי העבודה. הממשלה משתמשת בסיטונות בחוקי החירום, כדי להטיל צווי ריתוק על עובדים שובתים.

דוגמה לחקיקה אנטי-פועלית הוא החוק המיוחד שנתקבל השנה בכנסת בדיון בזק, אשר בא לתת תוקף חוקי להסכם שנחתם בין הממשלה והנהגת ההסתדרות בדבר הורדת השכר לעובדי המדינה על-ידי ביטול "התוספות הייחודיות". החוק שנתקבל תחת לחץ ובחיפזון בא לבלום מראש מאבק של עובדים נגד ההורדה חסרת-התקדים של השכר הנומינלי, תוך הפרה גסה של הסכם העבודה. הממשלה מפירה בהסכמת הנהגת ההסתדרות את הסכמי השכר, כל-אימת שהיא מעוניינת בכך, אפילו זמן קצר ביותר אחרי חתימתם. סיעת המערך (עבודה-מפ"ם) בכנסת מעלה באמון ציבור העובדים, כאשר הצביעה יחד עם הליכוד בעד אישור חוקים נגד העובדים, חוקים הבאים להפר הסכמי-עבודה חתומים.

לשיא חדש של חקיקה אנטי-פועלית הגיעה הממשלה בתמיכת הליכוד הימני הקיצוני ביולי 1976, כאשר העבירה בכנסת חוק חדש, המאפשר לקצץ משכרם של עובדים השובתים שביתה חלקית, או שביתה-האטה, או אינם עובדים שעות נוספות, או אינם ממלאים נורמות וכיו"ב — הכל לפי ראות-עיניו השרירותית של בית-הדין לעבודה, אשר יקבע את שיעורי הקיצוץ בשכר. עד לקביעת בית-הדין לעבודה יקבל העובד רק 50% משכרו.

אולם על-אף כל החוקים והצעדים נגד העובדים — התחזק בשנים האחרונות המאבק המעמדי. התקיימו מספר שביתות גדולות, שהיו ביטוי למאבק מעמדי עקשני ואמיץ, תוך התנגשות חריפה עם הממשלה והמשטרה. עובדי שירותים ופועלי ייצור ניהלו מאבקים רבים להעלאת השכר ולתשלום תוספת-היוקר, לשיפור תנאי-העבודה, נגד העלאות המחירים, להגנת חופש השביתה וההתארגנות של הפועלים, נגד פיטורים. ברשימת מאבקים רבי-חשיבות אלה — מאבקם של עובדי קו צינור הנפט אילת-אשקלון (קצא"א), של עובדי נמל אשדוד, של עובדי אל-על, של עובדי מדינה, של הרופאים, האחיות ורבים אחרים.

לפי נתוני המחלקה ליחסי-עבודה והמכון לחקר כלכלי-חברתי של ההסתדרות ("דבר", 5.2.1976) נערכו בשנת 1973 96 שביתות שבעטיין אבדו 375,023 ימי עבודה, ואילו בשנת 1974 נערכו 71 שביתות שבעטיין אבדו 51,333 ימי עבודה. הירידה במספר השביתות ב-1974 מסתברת בכך, שהיתה זו השנה שלאחר מלחמת אוקטובר 1973, שזיעזעה את החברה הישראלית. בשנת 1975 לעומת זאת היו 121 שביתות שבעטיין אבדו 158,906 ימי עבודה.

ב-1975 חלה, איפוא, עלייה של 24% במספר השביתות לעומת שנת 1973 ועלייה של 69% לעומת 1974. במספר ימי העבודה שאבדו ב-1975 חלה ירידה של 57% לעומת ימי העבודה שאבדו ב-1973, אך מספרם היה גדול פי שלושה ממספרם בשנת 1974.

נוסף לשביתות המלאות נערכו במשך שנת 1975 61 שביתות חלקיות, (סנקציות, שביתות האטה, הפסקת שעות עבודה נוספות וכד'), שבהן השתתפו 43,438 עובדים. מכלל השביתות המלאות ב-1975 66% (72 שביתות) היו בסקטור הציבורי ו-24% (26 שביתות) בסקטור הפרטי. בסקטור ההסתדרותי היו 10% מכלל השביתות במשק (11 שביתות).

46% (50 שביתות) מכלל השביתות המלאות ב-1975 היו בשירותים הציבוריים.

25% (28 שביתות) — בתחבורה ובתקשורת, 22% (24 שביתות) — בתעשייה. 7% (8 שביתות) — בענף הפיננסים, ויתרון בחקלאות, במים, בשירותים אישיים וכיו"ב. ב־1976 חלה גאות חדשה בתנועת השביתות. הרוב המכריע של השביתות היה ללא אישור הנהגת ההסתדרות ואפילו בניגוד לה.

ההסתדרות והעובדים

הנהגת ההסתדרות ממשיכה במדיניות הנוגדת את האינטרסים של הפועלים. היא משמשת, למעשה, זרוע מבצעת של מדיניות הממשלה והמעבידים. בלחץ הפועלים מצהירים לפעמים ראשי ההסתדרות, כי הם תומכים בחלק מתביעותיהם או מתנגדים לגזירה כלכלית חדשה זו או אחרת של הממשלה נגד המוני העובדים. אך בסופו של דבר תמיד נכנעת הנהגת ההסתדרות ופועלת לבלימת מאבקם של העובדים.

העמלים, המציגים תביעות והנאבקים למען מוצאים עצמם בדרך-כלל בהתנגשות לא רק עם הממשלה ועם המעבידים, אלא גם עם הנהגת ההסתדרות, המאיימת על העובדים בהסרת ההגנה האיגודית-המקצועית ותומכת במעבידים ובממשלה נגד העמלים העומדים במערכה. אין היא עומדת לצד העובדים, אלא משמשת לכל היותר במקרים מסויימים מתווך בין הממשלה והמעבידים, לבין העובדים.

זה שנים, ובמיוחד מאז מלחמת יוני 1967, חל תהליך של נטישה שיטתית של ערכי תנועת הפועלים שהיו מקובלים בהסתדרות מאז הקמתה: ביטול הפגנות ה-1 במאי מטעם ההסתדרות והוצאת כל תוכן פועלי-מעמדי מיום זה, קיפול הדגל האדום וביטול שירת האינטרנציונל, וזאת מבלי לדבר על ביטול זרם העובדים במערכת החינוך ונושאים רבים אחרים.

הסתירה בין התגברות המאבקים המעמדיים לבין ההתנכרות לענייני העובדים מצד הנהגת ההסתדרות, מרחיבה את אי-האמון של הפועלים ושל כלל העמלים בהסתדרות. רבים שואלים את עצמם: האם לעזוב את ההסתדרות, האם להקים הסתדרות נפרדת, אחרת? קבוצות שמאלניות מנסות לדחוף פועלים מיואשים לעזיבת ההסתדרות.

מפלגתנו אומרת לפועלים: לא זו הדרך. לא בעזיבת ההסתדרות נפתור בעיות העובדים ונניע את ההסתדרות למלא את חובתה. לכך שתי דרכים: ראשית, בבחירות למוסדות ההסתדרות לחזק את הכוחות האופוזיציוניים להנהגה המסורתית ולימין הקיצוני, ובמיוחד את כוחה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית כדי להביא שינוי בהנהגה ובמדיניות של ההסתדרות. שנית, כאשר הנהגת ההסתדרות מתייצבת מול ונגד תביעות העובדים ומאבקם — לנהל את המאבק ע"י ועדים נבחרים של העובדים וועדי פעולה על יסוד קיום אחדות-פועלים לוחמת רחבה ביותר, ללא הבדל השתייכות מפלגתית והשקפה אידיאולוגית או פוליטית. הוועדים יפעילו לחץ על הנהגת ההסתדרות ויאבקו נגד הסתערות הממשלה והמעבידים. באחדות ובמאבק — כוחם של הפועלים. על-ידי מאבק מלוכד ועל-ידי שינוי יחס-הכוחות בתוך ההסתדרות — אפשר יהיה להביא לשינוי פני הדברים בהסתדרות. פועלי ישראל זקוקים להסתדרות עובדים כללית ולוחמת שתגן על ענייניהם.

ו. אי. לנין, המורה הדגול של תנועת הפועלים הבינלאומית, כתב: "לא לעבוד בתוך האיגודים המקצועיים הריאקציוניים משמע, להפקיר את המוני הפועלים." זאת ועוד:

"שטות זאת עושים הקומוניסטים הגרמניים, השמאליים, אשר מהריאקציוניות ומהאנטי-מהפכנות של צמרת האיגודים המקצועיים מסיקים את המסקנה... לצאת מן האיגודים המקצועיים! לסרב לעבוד בתוכם! ליצור צורות חדשות, בדויות של ארגון פועלי! זוהי שטות כזאת שאין לה כפרה, שאינה אלא שירות רב ביותר הניתן לבורגנות..." ("מחלת הילדות של השמאליות" בקומוניזם).

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מקדישה תשומת-לב רבה לפעילות במקומות העבודה, תומכת במאבקים הצודקים של ועדי הפועלים והוועדות היוזמות של העובדים, ובאותו זמן מגבירה את פעילותה בתוך ההסתדרות והאיגודים המקצועיים. בתקופה שבין ועידה לוועידה השגנו מספר הישגים בבחירות לאיגודים המקצועיים. כך הכפלנו את כוחנו בבחירות להסתדרות פועלי הבניין, השגנו נציגות במרכז ארגון האחיות ועוד.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה ביחס האפליה כלפי הפועל הערבי מבחינת השכר ותנאי-העבודה, מבחינת השגת מקום עבודה בכל הענפים והמוסדות, בהתנכלויות של השלטונות לפועלים הערביים בדרכם לעבודה ומהעבודה; באפליית הפועלים הערביים בתוך ההסתדרות גופא; בעד הקמת מועצות-פועלים נבחרות בכל היישובים הערביים והבטחת קיומם של שירותי קופת-חולים והעלאת רמתם; בעד ביטול "המחלקה הערבית" בהסתדרות.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה לשיפור תנאי-עבודתן של הנשים העובדות, למימוש החוק של שכר שווה בעד עבודה שווה הלכה-למעשה ולהבטחת תנאים סוציאליים נאותים לאמהות העובדות.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה למען התביעות הצודקות של הנוער העובד, המנוצל באופן מחפיר, למען ביצועו המלא של חוק החניכות, למען שכר שווה בעד עבודה שווה ושיפור תנאי-העבודה, למען הבטחת לימוד מקצוע.

מפלגתנו הקומוניסטית פעלה רבות לליכוד כוחות השמאל בהסתדרות, לתיאום ולליכוד המאבק נגד הקו הרשמי של הנהגת ההסתדרות והליכוד הימני הקיצוני. בהפגנה המאוחדת ב-1 במאי 1976 בתל-אביב לקחו חבל כל סיעות השמאל האופוזיציוניות בהסתדרות, פרט להנהגת "מוקד". ההפגנה המאוחדת הוכיחה, כי אפשר וצריך ללכד את כוחות השמאל בהסתדרות למען הצלחת מאבק הפועלים וכלל העמלים, למען השלום והדמוקרטיה.

הפעילות במסגרת ההסתדרות אינה עומדת בסתירה למאבק ולארגון ועדי עובדים וועדי פעולה מחוצה לה. במאבק נגד היוקר ובעד העלאת השכר, שאורגן ע"י ועדה יוזמת של ועדי עובדים נטלנו חלק פעיל. חשובה מאוד היתה הסולידריות של למעלה ממאה ועדים שדרשו לבטל את המשפטים נגד עובדי קצא"א.

ביקורת על המדיניות האנטי-פועלית של הנהגת מפלגת העבודה מצא לנכון להשמיע אפילו מזכ"ל ההסתדרות, י. משל, שבעצמו מבצע מדיניות זו בהסתדרות. בחוברת "למען הבטחת שותפות-אמת של פועלי ישראל במערכות משק וחברה" מאוקטובר 1974 כתב: "למפלגת העבודה באנגליה יש רוב קטן יותר מאשר אצלנו. אך הלייבור הגיע למסקנה, שאם לא ייעשו כמה צעדים סוציאליים בהירים וברורים, אין סיכוי שישארו בשלטון משום שציבור הפועלים לא יראה הבדל בין הית לבין וילסון". ואכן, ציבור העובדים בישראל אינו רואה כמעט כל הבדל בין המדיניות האנטי-פועלית של

בגין לבין זו של רבין. אך אם מוזכר ההסתדרות מציע למפלגתו לתת כמה פירושים סוציאליים לעובדים, כדי שתוכל להישאר בשלטון, הרי שהוא מתעלם מיסוד הבעיה והוא, שחייב לחול שינוי יסודי במדיניותה של מפלגת העבודה לגבי העובדים, כמו לגבי שאלות אחרות.

ביקורת ממשית יותר השמיע י. ארנון (מנכ"ל משרד האוצר לשעבר) ב"דבר" (8.7.75): "מעטות מאוד הן המדינות הרואות ברווחי הון הכנסה קדושה... אין להשלים עם כך שדווקא במדינת ישראל יהיו נציגי מפלגת העבודה אלה שידגישו מחדש את קדושת הרכוש והרווח הספקולטיבי... רצוי שמפלגת העבודה תשנה את שמה למפלגת ההון."

מזכיר המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה, נתן רענן, כתב ב"ירחון 'מגוון'" (ינואר 1976): "לא רק ציבור הפועלים מפנה עורף לתנועת העבודה, גם התנועה מפנה עורפה לציבור זה".

ואכן, כזהו המצב כיום. מדיניות זו של צמרת מפלגת העבודה סוללת את הדרך להשתלטות הימין הקיצוני על השלטון במדינה ואפילו בהסתדרות.

הליכוד הימני הקיצוני משתמש בדמגוגיה סוציאלית בהסתדרות, כדי להוליד שולל את ציבור הפועלים. בכנסת מצביעים נציגיו בעד הגדלת התקציבים הצבאיים, בעד חוקים נגד זכויות הפועלים, בעד מסים כבדים על העובדים, כולל מס ערך מוסף, בעד ביטול סובסידיות, בעד קיצוץ התקציבים לשירותי הבריאות, החינוך וכו'. ואילו בהסתדרות הם מעמידים פנים של מגינים על העובדים והעניים. הליכוד מבקר את הצעת חוק הבריאות הממלכתי לא מתוך דאגה לשיפור רמת שירותי הבריאות, אלא מפני שהשירות יינתן דרך קופות החולים הקיימות, שבמרכזן קופת-החולים הכללית.

מפלגתנו הקומוניסטית תבעה ותובעת מימון ממלכתי של שירותי הבריאות, החינוך וכו' וב, ולכן גם מימון הוצאות קופות-החולים בידי אוצר המדינה. השאלה כיום אינה חיסול קופות-החולים הקיימות, אלא מימון מימון ממלכתי, כדי שעול שירותי הבריאות לא יפול על שכם העובדים השכירים בצורת תשלום מסי הסתדרות הולכים וגדלים והצטמצמות השירותים בכמותם ובאיכותם, אלא על התקציב הממלכתי.

זאת ועוד: בכנסת נאבק הליכוד להנהגת בוררות חובה בסכסוכי עבודה ולגזילת חופש השביתה מהעובדים. אך לפעמים, בהסתדרות או באספות פומביות, מופיעים אנשי הליכוד במירמה בביקורת על המדיניות האנטי-פועלית של הממשלה, המבצעת בעצם את המדיניות שתובע הליכוד.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית חושפת משחק דו-פרצופי זה של עסקני הליכוד, המשרתים את בעלי-ההון הגדול בכל עמדותיהם ומעשיהם.

מפלגתנו קוראת לכל הכוחות הבריאים בקרב מפלגות הפועלים להתלכד במאבק לשינוי המדיניות של ההסתדרות, כדי שתמלא את יעודה, תגן על האינטרסים והזכויות של העובדים, תהדוף את ההסתערות של הממשלה ושל בעלי-ההון, אשר הליכוד מייצג את האינטרסים שלהם בכנסת ובהסתדרות.

הידוק שיתוף-הפעולה הקיים בין סיעות המפלגה הקומוניסטית, הפנתרים השחורים, ברית-השמאל ומר"י והרחבתו על גורמים אופוזיציוניים אחרים בהסתדרות יכול להגביר

את השפעתן המשותפת ולסייע להביא לשיתוף-פעולה עם גורמים אופוזיציוניים שבתוך מפלגות הפועלים, המשתתפות בוועדה המרכזת. צורך חיוני למעמד הפועלים ולכלל העמלים בישראל הוא להפוך את הסתדרות העובדים לארגון מעמדי לוחם של העם העובד בישראל. באורח פוטנציאלי ההסתדרות היא כוח פועלי עצום, אך הוא צריך להיות מופעל בכיוון הנכון. הדבר תלוי ביחס הכוחות בתוך ההסתדרות גופא. בציבור הפועלים מותנה בסופו-של-דבר, אילו כוחות ישלטו בהסתדרות ואיזו מדיניות היא תנהל.

המשק ההסתדרותי

„חברת העובדים“ מקיפה חלק חשוב של המשק הישראלי. היא מעסיקה בתעשייה, בבנייה ובמסחר בלבד למעלה מ-73 אלף עובדים.

התעשייה כוללת את מפעלי „כור“ ומפעלי תעשייה רבים אחרים. הבנייה כוללת את „סולל בונה“, את „שיכון עובדים“ וחברות נוספות. המסחר כולל את „תנובה“, את „המשביר לצרכן“, אגודות צרכנות ועוד.

בשלושת הסקטורים הללו של „חברת העובדים“, נאמד הרווח בשנת 1975 בסכום של 884 מיליוני ל"י. בשנת 1976 חזוי רווח (לפני מס) בסך של 1,156 מיליוני ל"י (גידול של 30.8%). מתוך סך 1,797 מיליוני ל"י השקעות בשלושה סקטורים אלה ב-1976 — יותר מ-3/4, כ-1.4 מיליארד ל"י, מושקעים בתעשייה (בעיקר בזו הקשורה בתעשייה הצבאית), פחות מ-10% בבניין (מיתון בהתחלות בנייה) וכ-13% במסחר. חלקה של תעשיית „חברת העובדים“ ביצוא התעשייתי של ישראל הגיע ב-1975 ל-26%. נוסף למפעלי תעשייה, בניין ומסחר שייכים ל„חברת העובדים“ הקואופרטיבים לתחבורה, בנק הפועלים ועוד.

ל„חברת העובדים“ ומפעליה שותפויות עם ההון הפרטי הזר והמקומי, עם ההון הממשלתי ועם ההון של ההסתדרות הציונית בחברות „אל-על“, „צים“, „ארקיע“, „מקורות“ ורבות אחרות.

„חברת העובדים“ פועלת בחוץ-לארץ יחד עם חברות ממשלתיות ופרטיות ויחד עם ההון האמריקאי, הגרמני והאחר. אין היא מפרסמת נתונים על חלקם של ההון הזר וההון הפרטי המקומי במפעליה ובשותפויותיה.

מפעליה של חברת העובדים רודפים אחרי רווחים מירביים, מנצלים את הפועלים ומתחברים עם ההון הזר כמו כל מפעל פרטי בישראל. רווחיה של „חברת העובדים“ אינם מופנים לטובת העובדים, חברי ההסתדרות. הרווחים של „חברת העובדים“ היו צריכים ללכת בחלקם הגדול למימון הפעילות האיגודית-המקצועית ומאבקי העובדים, להרחבת שירותי קופת-חולים ולהקטנת דמי חבר ההסתדרות, לפעילות תרבותית וספורטיבית. למעשה אין מפעלי „חברת העובדים“ שונים במהותם מבחינת שכר-העבודה ותנאי-העבודה מהמפעלים הפרטיים ואינם נותנים דוגמה להעלאת השכר ולשיפור תנאי העבודה של העובדים.

הבורגנות והימין מנצלים אופיה זה של „חברת העובדים“ כדי לנגח את עצם הקואופרציה ההסתדרותית, את כלל הסקטור הציבורי בכלכלה. הם מעוניינים להעביר את מפעלי ההסתדרות לידי ההון הפרטי.

בשאלת המשק ההסתדרותי, "חברת העובדים" והקואופרציה בתנאים של ארץ קפיטליסטית כמו ישראל, הננו גורסים את העמדה הלנינית, שהכל תלוי בתנאים ובזמן. אין למארקסיסט עמדה, מוחלטת בעניין הקואופרציה בעיר ובכפר, היצרנית והצרכנית. במשטר הקפיטליסטי הכל תלוי בכך, אם זה מועיל למאבק המעמדי או מזיק לו. אילו היה המשק ההסתדרותי בידיים של הנהגה אחרת בהסתדרות, המייצגת בנאמנות את האינטרסים של מעמד-הפועלים והמוני-העמלים — היה יכול לשמש עוז חשוב לקידום המאבק המעמדי המהפכני בארץ. לכן, בתנאים של ישראל, השאלה איננה אם להיות בעד או נגד המשק ההסתדרותי, אלא להיאבק לשינוי יחס-הכוחות בהסתדרות וב"חברת העובדים", כדי להקים הנהגה אחרת שתנהל מדיניות חדשה בהסתדרות וממילא גם ב"חברת העובדים".

הסתדרות עובדים שתמלא את ייעודה המעמדי-הפועלי תדע להיעזר גם במשק ההסתדרותי במאבק נגד בעלי-ההון ולטובת העמלים במאבק היסודי לשינוי המשטר בישראל.

8. המפלגה הקומוניסטית הישראלית והתנועה הקומוניסטית הבינלאומית

בתקופה שבין הוועידה ה-17 וה-18 התבצרה אחדות התנועה הקומוניסטית הבינלאומית והורחבו שורותיה. בתקופה זו נוספו מיליון חברים חדשים למפלגות הקומוניסטיות בארצות הקפיטליסטיות. כמו מפלגות מארקסיסטיות-לניניות חדשות בשורת ארצות, בהן לא היו מפלגות כאלו בעבר.

בשורת ארצות קפיטליסטיות באירופה עדים אנו להתעצמות המפלגות הקומוניסטיות. הפלת הדיקטטורות הפשיסטיות בפורטוגל וביוון העלתה את כוחן ואת השפעתן של המפלגות הקומוניסטיות בארצות האלה.

כנס המפלגות הקומוניסטיות של אירופה שהתקיים בברלין, בירת הרפובליקה הדמוקרטית הגרמנית, ביוני 1976 ביצר את הסולידריות שלהן על יסוד מיסמך משותף רב-חשיבות של המפלגות המארקסיסטיות-לניניות ביבשת זו.

התנועה הקומוניסטית בארצות אמריקה הלטינית מוסיפה להתחזק ולגדול ולהוות גורם רב-השפעה. וזאת למרות ההשתלטות הפשיסטית בצ'ילה, באורוגוואי ובארצות אחרות.

כנס המפלגות הקומוניסטיות של אמריקה הלטינית שהתקיים ביוני 1975 בהוואנה, בירת קובה, תרם תרומה רבה לליכודן הרעיוני והפוליטי האיתן על יסוד המארקסיזם-לניניזם.

ביבשת אמריקה התבססה והתבצרה קובה הסוציאליסטית. הכוחות המהפכניים האנטי-אימפריאליסטיים המצדדים בדרך ההתפתחות האל-

קפיטליסטית ממלאים תפקיד רב באפריקה. תנועות השחרור הלאומי בסומליה, במוזמביק, בקונגו, בגיניאה-ביסאו, באנגולה ובארצות אחרות עלו על דרך הסוציאליזם המדעי. בכך הן תורמות להחשת ולהעמקת התמורות המהפכניות באפריקה כולה. המפלגות הקומוניסטיות באסיה הגדילו את כוחן ואת השפעתן. המפלגות הקומוניסטיות בווייטנאם, בלאוס ובקמפוצ'יה, שהיו חלוצות עמיהן והנהיגום אלי נצחונותיהם הכבירים, הפכו למפלגות שלטון. כתוצאה מכך השתנו פני הדברים בדרום-מזרח אסיה. בארצות הערביות גדלה השפעתן של המפלגות הקומוניסטיות. קמה מחדש המפלגה הקומוניסטית המצרית.

המפלגות הקומוניסטיות והפועליות של הארצות הסוציאליסטיות מהדקות את שיתוף-הפעולה ביניהן ומתאמות יותר ויותר את פעילותן ואת מדיניות החוץ של ארצותיהן במסגרת אמנת-וארשה ובמסגרת המועצה לעזרה כלכלית הדדית של הארצות הסוציאליסטיות. הידוק זה של שיתוף-הפעולה הוא גורם בעל חשיבות עצומה לגבי ההתפתחות באירופה ובעולם כולו.

התקדמותה והתחזקותה של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית מוכחות בהגשמת מטרות רבות במאבק לשלום, לשחרור לאומי, לדמוקרטיה ולסוציאליזם, שנקבעו בהתייעצות העולמית של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות שהתקיימה ביוני 1969 במוסקבה. בתקופה שחלפה מאז נערכה ההתייעצות התבצר דו-הקיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים, התמוטטו משטרים פשיסטיים באירופה, נמשך תהליך חיסול הקולוניות באפריקה, החל תהליך התמוטטות השיטה הניאו-קולוניאליסטית, התחולל הנצחון ההיסטורי של עם וייטנאם ועוד.

התחזק מעמדה הבינלאומי של הרפובליקה הדמוקרטית הגרמנית, שנתקבלה כחברה באו"ם.

עקב התפתחותה והתרחבותה של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית ועקב התנאים השונים בהם פועלות המפלגות המארקסיסטיות-לניניות — מופיעות בפני מפלגה זו או אחרת בעיות ייחודיות וחדשות, שעליה למצוא להן את תשובתה-היא בהתאם לעקרונות המארקסיזם-לניניזם. לפעמים מתגלים גם חילוקי-דעות בין מפלגות קומוניסטיות. חילוקי-דעות כאלה יש לפתור בדרך של שיחות ובירורים חבריים על-יסוד עקרונות המארקסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרני. בירורים ושיחות אלו ניתן לקיים על-ידי מגעים דו-צדדיים, אזוריים, או בינלאומיים.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית שהשתתפה בהתייעצויות העולמיות של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות ב-1957, ב-1960 וב-1969 ותמכה בסיכומיהן — מחייבת עתה את עריכתה של התייעצות בינלאומית חדשה לשם בירור הבעיות החדשות הניצבות בפני התנועה הקומוניסטית בת-זמננו, לשם סיכום הנסיון שהצטבר, החלפת נסיון וחזק הסולידריות ושיתוף-הפעולה על-יסוד המארקסיזם-לניניזם.

דווקא בתנאים של ביצור דו-הקיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים — מתרחב ומתגבר המאבק האידיאולוגי בין הסוציאליזם והקפיטליזם, וחשיבותו הולכת וגדלה. לכן מצדדת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית בקיום דיונים אידיאולוגיים בקרב התנועה הקומוניסטית העולמית על-מנת להכליל במשותף את הנסיון שהצטבר ולתת תשובות לבעיות-יסוד חדשות.

ועידתנו ה-17 קבעה, כי "היסוד ליחסי-הגומלין בין מפלגתנו לבין המפלגות הקומוניסטיות האחרות — אלה הם עקרונות האינטרנציונליזם הפרולטרני, הסולידריות ההדדית, כיבוד העצמאות ושוויון-הזכויות, אי-ההתערבות בעניינים הפנימיים" (ספר הוועידה ה-17, עמ' 360).

במיסמך העיקרי של ההתייעצות הבינלאומית של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות שהתקיימה במוסקבה ב-1969, נאמר: "משתתפי ההתייעצות מאשרים את שותפות עמדותיהן, לפיהן היסוד ליחסי-הגומלין בין המפלגות האחרות — אלה הם עקרונות האינטרנציונליזם הפרולטרני, הסולידריות והתמיכה ההדדית, כיבוד העצמאות ושוויון-הזכויות, אי-ההתערבות בעניינים הפנימיים זו אצל זו". זאת ועוד: "כיום, כאשר בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית אינו קיים מרכז מדריך, גוברת במיוחד חשיבות התיאום מרצון של פעולותיהן למען פתרון מוצלח של הבעיות הניצבות לפניהן".

מכאן שאין כל יסוד לתעמולת-הכזב של אויביה האידיאולוגיים והפוליטיים של התנועה הקומוניסטית, המעמידים פנים, כל אימת שמוזכר עניין עצמאות המפלגות הקומוניסטיות, כאילו "זה דבר חדש", "זו הפתעה", וכיו"ב. יש בתעמולתם כוונה לנגח את המפלגות הקומוניסטיות ולהסית נגד המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות.

מאז פירוק האינטרנציונל הקומוניסטי ב-1943 אין ולא יכול להיות מרכז עולמי קומוניסטי. כל מפלגה קומוניסטית היא עצמאית ואחראית קודם-כל בפני מעמד הפועלים בארצה ובפני עמה למדיניותה ולשיטות מאבקה. בן-בזמן היא אחראית בפני תנועת הפועלים הבינלאומית. המפלגות הקומוניסטיות הן המפלגות הפוליטיות העצמאיות ביותר, הפטריוטיות ביותר, ובאותו זמן הן מפלגות אינטרנציונליסטיות.

במיסמך המסכם של כנס המפלגות הקומוניסטיות של אירופה, שהתקיים בימים 29 — 30 ביוני 1976 בברלין, בירת גרמניה הדמוקרטית, נאמר, שהן "יפתחו את שיתוף-הפעולה ואת הסולידריות האינטרנציונליסטיים, החבריים והרצוניים שלהן על יסוד הרעיונות הגדולים של מארקס, אנגלס ולנין, תוך שמירה קפדנית על שוויון-הזכויות, על עצמאותה הריבונית של כל מפלגה, על אי-ההתערבות בעניינים הפנימיים, על כיבוד חופש הבחירה של הדרכים השונות במאבק לתמורות חברתיות מתקדמות ולסוציאליזם. מאבקה של כל מפלגה לסוציאליזם בארצה-היא ואחריותה בפני מעמד הפועלים שלה ועמה קשורים בסולידריות ההדדית של עמלי כל הארצות, של כל תנועות הקידמה ושל כל העמים במאבק לחירות ולביצור העצמאות, לדמוקרטיה, לסוציאליזם ולשלום בעולם כולו". עקרון העצמאות של כל מפלגה קומוניסטית ואי-ההתערבות בענייניה הפנימיים — מוסכם, איפוא, על הכל. הוויכוח בתנועה הקומוניסטית הוא על דרכי השמירה על עקרונות הסולידריות הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית, על עקרונות האינטרנציונליזם הפרולטרני, "פועלי כל הארצות התאחדו".

בכנס המפלגות הקומוניסטיות של אירופה אמר המזכיר הכללי של מקב"מ, החבר ל. ברוז'ניב: "לפעמים שומע אתה שאלות: האם אקטואלי כמקודם האינטרנציונליזם הפרולטרני, האם לא התיישן? ויש מי שמביע חשש: האם אין משמעות הקריאה לחיזוק הקשרים האינטרנציונליסטיים המאחדים את הקומוניסטים — שאיפה להקים מחדש איזה מרכז ארגוני? חששות מוזרים. עד כמה שידוע אף אחד בשום מקום אינו מעלה את הרעיון ליצור מרכז כזה. ומה שנוגע לאינטרנציונליזם הפרולטרני, ז"א: סולידריות של מעמד

הפועלים, של הקומוניסטים מכל הארצות, במאבק למען מטרות משותפות, סולידריות עם מאבק העמים לשחרור לאומי ולקידמה חברתית, שיתוף-פעולה מרצון של המפלגות האחרות, תוך שמירה קפדנית על שוויון-הזכויות ועל אי-תלותה של כל אחת מהן — סבורים אנו כי סולידריות חברית כזאת, שהקומוניסטים הם נושאי דגלה כבר יותר ממאה שנים, נשארת בתוקפה גם בימינו במלוא חשיבותה הגדולה. היא היתה ונשארה נשק כביר, בטוח ובדוק של המפלגות הקומוניסטיות ושל תנועת הפועלים כולה”.

דעת מפלגתנו היא, שהאינטרנציונליזם הפרולטרי היה ונשאר ציפור הנפש של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית ויש לשמור עליו מכל משמר. הסולידריות בין המפלגות הקומוניסטיות והפועליות היא הכרח אובייקטיבי. למפלגות הקומוניסטיות אידיאולוגיה משותפת — המארקסיזם-לניניזם, מטרה משותפת — הסוציאליזם והקומוניזם, אויב משותף — האימפריאליזם. כל הפרת הסולידריות הבינלאומית פוגעת הן בעניין המשותף של התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית והן במפלגה המפירה, במעמד הפועלים של ארצה ובאינטרסים הלאומיים האמיתיים של עמה-היא.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית היא מפלגה ישראלית עצמאית, חיל-החלוק הרעיוני והמדיני של מעמד הפועלים הישראלי, מפלגת הפטריוטיזם הישראלי והאינטר-נציונליזם הפרולטרי. מפלגתנו קובעת באורח עצמאי את מדיניותה ואת דרכי-פעולתה על-בסיס תורת מארקס, אנגלס, לנין, תוך יישומה בתנאים הייחודיים של ישראל. בהדגישה את העצמאות של כל מפלגה בקביעת מדיניותה ודרכי פעולתה — דוחה מפלגתנו כל מגמה של הסתגרות לאומית, של ויתור אופורטוניסטי לאידיאולוגיה הבורגנית. במיוחד דוחה מפלגתנו את הגישה שלפיה נמדדת עצמאותה של מפלגה בכמות ההסתייגויות ואי-ההסכמות שלה עם המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות. אנו רואים במגמות אלו לא ביטוי של יתר-עצמאות רעיונית או פוליטית, אלא ביטוי של סחף בעצמאות הרעיונית והפוליטית כלפי האידיאולוגיה הבורגנית ונסיון להשיג הישגים על יסוד בלתי-עקרוני וממילא גם בלתי-יציב.

האסטרטגיה הגלובלית של האימפריאליזם מכוונת נגד המערכת הסוציאליסטית העולמית, ובראש-וראשונה נגד ברית-המועצות. האימפריאליסטים יודעים יפה מאוד, כי ברית-המועצות היא הכוח האנטי-אימפריאליסטי האדיר, הכוח הראשי של המערכת הסוציאליסטית העולמית. האימפריאליסטים יודעים יפה מאוד, כי לברה”מ חלק מכריע בשינוי יחס-הכוחות העולמי לטובת כוחות השלום, השחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם, כי ברה”מ הגישה ומגישה עזרה אינטרנציונליסטית עצומה לכל העמים בעולם, הנאבקים לשחרור לאומי וחברתי. משום כך מעוניינים האימפריאליסטים לערער קודם-כל את יחס האמון והסולידריות ההדדית בין המפלגות הקומוניסטיות והפועליות, התנועות לשחרור לאומי וכל הכוחות הדמוקרטיים והמהפכניים — וברית-המועצות.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, נאמנה לאינטרסים האמיתיים של מעמד הפועלים בארצה, לאינטרסים הלאומיים של העם ולאינטרנציונליזם הפרולטרי, רואה בחיזוק הסולידריות ההדדית של כל המפלגות הקומוניסטיות על בסיס המארקסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרי — צו עליון.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית רואה במפלגה הקומוניסטית של ברה"מ את האוואנגרד של התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית. מעמדה זה הוא עובדה אובייקטיבית המחזקת ע"י המדיניות הלנינית הנבונה ורבת-האחריות של מקב"מ. מעמדה האוואנגארדי של מקב"מ נובע מעובדת תרומתה הגדולה ביותר לתהליך המהפכני של האנושות, מעובדת היותה המפלגה בעלת הנסיון הרב ביותר, מתפקידה המיוחד ככוח המנהיג את המעצמה הסוציאליסטית הראשית, שמוטלת עליה אחריות היסטורית מיוחדת בהדיפת התוקפנות האימפריאליסטית, בהגנת שלום העולם וחירות העמים. לכן קשורה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית קשרי סולידריות עמוקים עם המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות.

הפצת האמת על ברה"מ, על המשטר הסוציאליסטי, על מדיניות השלום הסובייטית; הדיפת ההסתה האנטי-סובייטית שמפיצים שופרות האימפריאליזם והריאקציה, מצד אחד, והאופורטוניסטים השמאלניים, ובכללם המאואיסטים, מצד שני — הן תפקיד בעל חשיבות ראשון במעלה להצלחת המאבק לשלום, לשחרור לאומי ולסוציאליזם.

היחס לברית-המועצות, למפלגה הקומוניסטית של ברה"מ היה ונשאר אבן-בוחן לנאמנות לסוציאליזם, למאבק האנטי-אימפריאליסטי.

תפקיד מיוחד ממלאת ההנהגה הציונית בישראל ובעולם בפעילות האנטי-סובייטית של האימפריאליזם ושל כוחות הריאקציה הבינלאומית.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית רואה בהדיפת ההסתה האנטי-סובייטית, שמנהלים שליטי ישראל והמנהיגים הציוניים, חובה פטריוטית ואינטרנציונליסטית כאחד.

הסולידריות הבינלאומית של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות, של כל הכוחות המהפכניים — לא זו בלבד שאינה סותרת את העצמאות של כל מפלגה קומוניסטית, כי אם להיפך: סולידריות זו מסייעת לכל מפלגה לשמור על עצמאותה ואי-תלותה הרעיונית והפוליטית, לא להירתע נוכח ההסתערות הרעיונית והפוליטית של האויב המעמדי.

לעומת זאת, ההתפרקות מחובת האינטרנציונליזם הפרולטרי, מחובת הסולידריות הבינלאומית עם המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחרות ועם הארצות הסוציאליסטיות, ובמיוחד עם ברה"מ — איננה ביטוי לעצמאות המפלגה, אלא לויתור על עצמאות פוליטית ואידיאולוגית.

המאואיזם הסב בזק רב למאבקם של המפלגות הקומוניסטיות וכל הכוחות המהפכניים בעולם נגד האימפריאליזם. הוא הסב בזק רב למפלגה הקומוניסטית של סין עצמה, לעניין הסוציאליזם בסין גופא. בטוחים אנו שהקומוניסטים הסיניים יעלו שוב את מפלגתם על הדרך הנכונה והמפלגה הקומוניסטית של סין תתפוס מחדש את מקומה הראוי בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית לטובת אחדותה על בסיס המארקסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית פעלה רבות לפיתוח שיתוף-הפעולה ולטיפוח קשרי הסולידריות עם המפלגות הקומוניסטיות האחרות, על-ידי השתתפות בוועידות הארציות שלהן, על-ידי שיחות דו-צדדיות ובצורות אחרות. מפלגתנו תמשיך בפיתוח קשרי-אחוה אלה לטובת המאבק המשותף.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מקיימת יחסי ידידות הדוקים עם המפלגות הקומוניסטיות האחרות של הארצות הערביות. במיוחד התפתחו יחסי אחווה וידידות

כִּין מִפְּלָגְתָנוּ הַקוֹמוֹנִיסְטִית הַיִּשְׂרָאֵלִית וְהַמְּפִלְגָה הַקוֹמוֹנִיסְטִית הַיִּרְדֻנִית, דָּבָר שְׂבֵא לִידֵי בִיטוּי בַּהוֹדָעָה הַמְּשׁוֹתֶפֶת, בַּעֲלַת הַחֲשִׁיבוֹת הַהִיסְטוֹרִית שֶׁל הַמְּפִלְגוֹת הַקוֹמוֹנִיסְטִיּוֹת הַיִּרְדֻנִית וְהַיִּשְׂרָאֵלִית שְׁפוֹרְסָמָה בִּסּוּף יוֹלִי 1976.

הוֹדוֹת לַמַּאבָּקָה הָעִקְרוֹנִי נֶגֶד הַכִּיבוֹשׁ וְנֶגֶד הַדִּיכוּי וְשִׁלִּילַת הַזְכוּיוֹת שֶׁל הָעָם הָעִרְבִי הַפְּלִשְׁתִּינָאִי, הוֹדוֹת לַסּוֹלִידֵרִיוֹת עִם מַאֲבָקָם הַצּוֹדֵק וְהָאֲמִיץ שֶׁל הַקוֹמוֹנִיסְטִים הַפְּלִשְׁתִּינָאִים בַּשְּׂטָחִים הַכְּבוּשִׁים — מַחֲזָקַת מִפְּלָגְתָנוּ הַקוֹמוֹנִיסְטִית הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַיִּדִידוֹת וְהַסּוֹלִידֵרִיוֹת הַבִּינְלָאוּמִית וְאֶת יַחְסֵי הָאֲחוּוָה וְשִׁיתוּף־הַפְּעוּלָה בֵּין שְׁנֵי הָעַמִּים בָּאֶרְצָנוּ — הַיְּהוּדִי וְהָעִרְבִי — עַל יֶסוֹד הַשְּׁווִיוֹן וְכִיבוֹד הַזְכוּיוֹת הַהִדְדִי.

מִפְּלָגְתָנוּ הַקוֹמוֹנִיסְטִית מִטְפַּחַת בְּקֶרֶב חֲבֵרִיהָ וּבְקֶרֶב כָּלֵל הָעַמִּלִּים בְּיִשְׂרָאֵל רִגְשֵׁי סוֹלִידֵרִיוֹת וְאֲחוּוָה פְּרוֹלֶטְרִית בִּינְלָאוּמִית עֲמוּקָה, מִתִּיַּצְבַּת בַּפְּעוּלוֹת רַבּוֹת נֶגֶד רִדִּיפוֹת קוֹמוֹנִיסְטִים וְדִמוֹקְרָאטִים אֲחֵרִים בִּידֵי מִשְׁטְרִים רִיאָקְצִיוֹנִיִּים וּפָאֲשִׁיסְטִיִּים. מִפְּלָגְתָנוּ הַקוֹמוֹנִיסְטִית הַיִּשְׂרָאֵלִית אִירְגָנָה פְּעוּלוֹת הַמוֹנִיּוֹת רַבּוֹת בְּכַתָּב וּבַעֲל־פֶּה, אֲסָפוֹת וְהַפְּגָנוֹת, לַסּוֹלִידֵרִיוֹת עִם הַקוֹמוֹנִיסְטִים וְעִם כָּל הַכּוּחוֹת הַדִּמוֹקְרָטִיִּים — קוֹרְבָנוֹת הַטְּרוֹר הַפְּשִׁיסְטִי בְּצִ'לָּה, בָּאוֹרוֹגוּוֹאִי, בְּדֵרוֹם־אֲפְרִיקָה וּבָאֶרְצוֹת אֲחֵרוֹת.

הַמְּפִלְגָה הַקוֹמוֹנִיסְטִית הַיִּשְׂרָאֵלִית מִיַּחֲסַת חֲשִׁיבוֹת רַבָּה לַהוֹפָעָתוֹ הַסְּדִירָה שֶׁל כְּתָב־הָעֵת „בַּעֲיוֹת הַשְּׁלוֹם וְהַסּוֹצִיָּאֲלִיזְם“. כְּתָב־הָעֵת מְסִיַּע לְלִיכוֹד שׁוֹרוֹת הַתְּנוּעָה הַקוֹמוֹנִיסְטִית הַבִּינְלָאוּמִית, לַהַחֲלַפַת נִסְיוֹן, לְלִיבוֹן בַּעֲיוֹת. מִפְּלָגְתָנוּ, הַמְּשַׁתֶּפֶת בְּקִבְעוֹת בַּמַּעֲרָכָה כְּתָב־הָעֵת, תִּמְשִׁיךְ לַתְּרוֹם אֶת תְּרוֹמָתָהּ בַּתְּחוּם זֶה.

מִפְּלָגְתָנוּ הַקוֹמוֹנִיסְטִית הַיִּשְׂרָאֵלִית שׁוֹאֲבַת עֵידוֹד וְכוּחַ מִהַסּוֹלִידֵרִיוֹת שֶׁל הַמְּפִלְגוֹת הַקוֹמוֹנִיסְטִיּוֹת הָאֲחוּיוֹת עִם מַדִּינֵיוֹתָהּ וּמַאֲבָקָה וְרוּאָה בְּכַךְ תִּמְכֶּה בַּמַּאֲבָקָם שֶׁל כָּל כּוּחוֹת הַשְּׁלוֹם וְהַדִּמוֹקְרָטִיָּה בְּיִשְׂרָאֵל לַמַּעַן יִשְׂרָאֵל אֲחֵרָת, שׁוֹחֲרַת שְׁלוֹם, עֲצֵמָאִית בְּאֲמַת, דִּמוֹקְרָטִית, בֵּית וּמוֹלַדֶּת לָעָם הָעוֹבֵד.

9. הַמְּפִלְגָה

בַּתְּקוּפָה שְׁבִין הַוּוֹעִידָה ה' 17 וְהַוּוֹעִידָה ה' 18 פְּעָלָה מִפְּלָגְתָנוּ בַּהַצְלָחָה לְבִיצּוֹר אֲרָגוֹן הַמְּפִלְגָה וּלְהַרְחֵבַת שׁוֹרוֹתֶיהָ, לַחֲזוֹק קִשְׁרֶיהָ עִם הַפּוֹעֲלִים וְהַמוֹנִי־הָעָם הַיְּהוּדִיִּים וְהָעִרְבִיִּים, לְהַרְחֵבַת שִׁיתוּף־הַפְּעוּלָה עִם כּוּחוֹת הַשְּׁלוֹם וְכוּחוֹת דִּמוֹקְרָטִיִּים אֲחֵרִים וּלְהַעֲמִקְתּוֹ. בְּכָל הַתְּחוּמִּים הָיוּ הַיִּשְׁגִּים רַבִּי־מִשְׁקָל. יַחַד עִם זֹאת, מִזְדַּקְרוֹת בַּעֲיוֹת חֲשׁוֹבוֹת הַתּוֹבָעוֹת אֶת פְּתִירוֹן וּמַתְּגָלִים לִיקוּיִם בַּעֲבוּדַת הַמוֹסְדוֹת וְהַמַּחֲלָקוֹת. תִּפְקִידָהּ הַגְּדוֹלִים וְהַחֲשׁוֹבִים שֶׁל הַמְּפִלְגָה מַחֲיִיבִים לַהֲדָגִישׁ בִּיתֵר־שֵׂאת אֶת הַמְּשִׁימוֹת הַבָּאוֹת:

- א. הַרְחֵבָה נּוֹסֶפֶת שֶׁל שׁוֹרוֹת הַמְּפִלְגָה בְּקֶרֶב כָּל חֲלָקֵי הַצִּיּוֹר, וּבִמְיֻחָד בְּקֶרֶב מַעֲמַד הַפּוֹעֲלִים וְהַדּוֹר הַצָּעִיר.
- ב. הַעֲמַקַת קִשְׁרֶיהָ שֶׁל הַמְּפִלְגָה עִם הַמוֹנִי־הָעָם, בִּמְיֻחָד עִם מַעֲמַד הַפּוֹעֲלִים, הַגְּבֵרָה

פעילותה הציבורית תוך חיפוש דרכים נכונות להרחבה נוספת של שיתוף-הפעולה עם כוחות השלום וכוחות דמוקרטיים אחרים. לעניין ולשתף אנשים רבים יותר מקרב המוני העם במאבקים ציבוריים עממיים.

א. הרחבת השורות וביצור המפלגה

מאז המיפקד שקדם לוועידה ה-17 ועד לוועידה ה-18 גדל מספר חברי המפלגה בלמעלה מ-40 אחוזים. זהו גידול רב בהשוואה לגידול שהיה בין הוועידות ה-16 וה-17 (24%), שאף הוא היה גידול לא-קטן. המדובר בגידול נטו, בלי הנושרים. תוספת החברים היתה בכל חלקי האוכלוסייה ומכל השכבות. רוב החברים החדשים, יהודים וערבים, הגיעו למפלגה משורות ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק").

עמלים מהעיר ומהכפר מהווים רוב מכריע של חברי המפלגה. מאז הוועידה ה-17 הוקמו 11 סניפי מפלגה חדשים. בשמונה מחוזות המפלגה פועלים כיום 79 סניפים. הוקמו עשרות מועדונים חדשים. יש להעריך את ההישג שבגידול שורות המפלגה ובהרחבת השפעתה על רקע התנאים הפוליטיים הקשים והמורכבים, שבהם פועלת המפלגה. בקרב הציבור היהודי עדיין חזקים מאוד השוביניזם והמיליטריזם. המשך הכיבוש משחית רבים — פוליטית, אידיאולוגית ומוסרית. המשך הסכסוך הישראלי-הערבי וסכנת-המלחמה המתמדת מפריעים להתפתחות התודעה המעמדית של מעמד הפועלים. באותו כיוון פועלת ההסתה האנטי-סובייטית והאנטי-קומוניסטית הבלתי-פוסקת, שמנהלים החוגים השליטים והימין הקיצוני.

למרות התנאים האובייקטיביים הקשים, במיוחד בקרב האוכלוסייה היהודית, זוכה המפלגה, הודות לנכונות מדיניותה ופעילותה, לאוזן קשבת יותר בקרב חוגים שונים של העמלים, האינטליגנציה וחוגי הדור הצעיר, המאבדים יותר ויותר את האמון במדיניות הרשמית. עדים אנו לגידול מספר חברי המפלגה מקרב העמלים והדור הצעיר היהודיים. בסניפים מסוימים הגידול הוא באחוז ראוי להערכה. בו בזמן יש לציין, כי הגידול אינו שווה בסניפים השונים, הפועלים בתנאים אובייקטיביים שווים או דומים בקרב האוכלוסייה היהודית. היינו עדים להתפתחות מעודדת בסניפים חשובים כמו תל-אביב וכן ירושלים. אך בסניפים אחרים, הפועלים באותם תנאים אובייקטיביים בקרב האוכלוסייה היהודית, אין גידול דומה, או אין גידול בכלל. המחסור בקאדרים בפעילות המרכזית וגם המקומית, נוכח גידול השפעתה ותפקידיה של המפלגה, מהווה מכשול בפני התפתחות פעילותה של המפלגה. תפקיד חשוב ביותר של המפלגה הוא — להרחיב את שורותיה מקרב העמלים, האינטליגנציה והצעירים היהודיים. תפקיד זה צריך לעמוד באופן שיטתי בפני כל ארגוני המפלגה וחבריה, כדי להבטיח פעולה קבועה ומתוכננת להשגת מטרה זו.

בקרב האוכלוסייה הערבית קיימים תנאים פוליטיים אובייקטיביים אחרים, והמפלגה נהנית מתמיכה ציבורית רחבה. אך כאן נתקלים הקומוניסטים וכוחות דמוקרטיים אחרים ברדיפות מצד השלטון. השלטונות משתמשים במשטרה ובמנגנון המשרדים הממשלתיים

לצרכי המאבק הפוליטי נגד הקומוניסטים ונגד המוני האוכלוסייה הערבית. השלטונות וזרועותיהם מפעילים גם שיטות של לחץ כלכלי נגד כוחות הקידמה הערביים, מפלים לרעה — על בסיס לאומי ופוליטי — פועלים ומשכילים ערביים בקבלת עבודה, באפשרויות ההתקדמות וכיו"ב. למרות כל הקשיים הפכה המפלגה הקומוניסטית, הודות למדיניותה הנכונה ודרכי מאבקה הנכונות, למפלגתם של הפועלים הערביים, של המוני האוכלוסייה הערבית בישראל.

תמיכה המונית זו במפלגה הקומוניסטית הישראלית בקרב האוכלוסייה הערבית מדגישה את האפשרויות הגדולות הקיימות של הרחבה נוספת של שורות המפלגה ולהקמת סניפים חדשים נוספים. גם בקרב האוכלוסייה הערבית עדים אנו להתפתחות לא שווה בקרב סניפים הפעילים באותם תנאים מחוזיים או ארציים אובייקטיביים. יש סניפים הקופאים על שמריהם הן במספר החברים והן במספר העתונים המופצים ויש סניפים, שהם הרוב, בהם מתרחבות שורות המפלגה וגדלה בהתמדה הפצת העתונות. הרחבה נוספת של שורות המפלגה מקרב העמלים, האינטליגנציה והדור הצעיר הערביים היא דבר אפשרי וחשוב.

הרחבת שורות המפלגה והקמת סניפים חדשים בכל מחוזות המפלגה היא משימה חשובה מאוד להמשך התפתחות המפלגה ועתידה. למרות התנאים האובייקטיביים הקשים והמפריעים, קיימות אפשרויות להרחבת השורות בכל חלקי הארץ, והתנאי לכך: עבודה ארגונית, פוליטית ואידיאולוגית טובה בקרב ציבור העמלים והנוער.

1. קליטת החברים החדשים

על מוסדות המפלגה להסב תשומת-לב רבה יותר לקליטתם של החברים החדשים. הערובה לקליטתו של החבר החדש במפלגה היא, במידה רבה, האווירה החברית החמה בקולקטיב, שאליו מצטרף החבר החדש. הדאגה האישית לחבר, הדאגה להעלאת רמתו הרעיונית-הפוליטית, עידוד פעילותו בתחום בו הוא יכול להביא את התועלת הרבה ביותר ובו הוא ימצא את סיפוקו — אלה הם גורמים חיוניים בקליטת חבר המפלגה.

תשומת-לב מיוחדת יש להקדיש לקליטתם של החברים הצעירים. מסגרות מיוחדות לדור הצעיר סייעו ויסייעו לפעילות בקרב הצעירים ולהשתלבותם במפלגה. קליטתם היעילה של חברים צעירים משכילים החוזרים מלימודים בחו"ל היא תפקיד חשוב. האחריות הראשית לכך מוטלת על מחוזות המפלגה וסניפיה. לשם חיזוק פעילות המפלגה בקרב הנוער העובד והלומד, הדור הצעיר והסטודנטים תוקם ליד הוועד המרכזי ועדה לתיאום הפעילות בקרב ציבור זה.

המאמץ המתוכנן להעלאת קאדרים חדשים במפלגה מחייב לעודד הטלת תפקידים אחראים על חברים צעירים מתאימים, המראים נכונות להירתם לפעילות מפלגתית. זהו תפקיד חשוב המוטל על כל מוסדות המפלגה. זה חיוני להתפתחותם וההתפתחות המפלגה עצמה.

פעילות חברות המפלגה והשתלבותן בעבודת מוסדותיה זכתה וחייבת לזכות לתשומת-לב מיוחדת.

המפלגה מעריכה מאוד את פעילותן המסורה והנאמנה של חברות המפלגה, הפועלות בתנאים קשים במיוחד של האשה בחברה הקפיטליסטית, ועקב העבודה בבית ותפקידיה

המשפחתיים. מוסדות המפלגה חייבים ליצור תנאים מתאימים לפעילותה המפלגתית והציבורית של החברה. פעילותה הציבורית של חברת המפלגה בתנועת נשים דמו-קרטיות או בארגון ציבורי אחר, זוהי פעילות שהארגון המפלגתי צריך להביאה בחשבון בהערכת פעילותה של החברה.

מוסדות המפלגה חייבים לסייע באופן שיטתי להכשרת חברות לתפקידים מדריכים ולהשתתפותן במוסדות המפלגה בכל הדרגים.

למרות הגידול במספר החברות במפלגה, משקלן הוא 16 אחוזים בלבד. קיים מספר גדול של נשים, אוהדות המפלגה, שאינן מוצאות את הדרך אל שורות המפלגה, לא בגלל חוסר נכונותן להיות חברות, אלא מתוך העדר דאגה מיוחדת לצירופן למפלגה. זוהי בעיה, המחייבת תשומת-לב מיוחדת מצד כל סניפי המפלגה. בפני המפלגה עומדת המשימה הדחופה להגדיל את מספר חברות המפלגה ולקלוט אותן כהלכה.

תנאי חשוב להרחבת שורות המפלגה בקרב האוכלוסייה היהודית והערבית הוא מתן תשומת-לב רבה לאוהדי המפלגה, אשר רבים מהם מוסרים מזמנם ומכוחם לפעילות לימין המפלגה ולפעילות בארגונים דמוקרטיים.

2. החינוך הפוליטי-הרעיוני

הרחבתו והעמקתו של החינוך הרעיוני של החברים, ובמיוחד של הצעירים המצטרפים — נמנות על התפקידים החשובים ביותר במפלגה.

החינוך הפוליטי-הרעיוני במפלגה השתפר, אם כי לא כל המחוזות של המפלגה עמדו באותה רמה של מאמץ עצמי בחינוך הפוליטי-הרעיוני. התוכניות השנתיות שהכינה המחלקה המרכזית לחינוך הביאו בחשבון את הצורך בשילוב התיאוריה במעש והן כללו נושאים חשובים למאבקי המפלגה.

נוסף לחינוך השיטתי במחוזות ובסניפים, נעשו מאמצים לספק לחברים, ובמיוחד לחברים הצעירים, ידע מארקסיסטי-לניני יסודי. בתחום זה סייעו רבות הקורסים המרכזיים והמקומיים שנערכו וכן החוגים לחברים צעירים, שמטרתם היתה להקנות להם את יסודות המארקסיזם-לניניזם. אורגנו ימי עיון והרצאות על נושאים תיאורטיים ואקטואליים.

העלאת רמת-החינוך הפוליטי-הרעיוני במפלגה היא פרי מאמץ כולל של הוועד המרכזי והמחלקה לחינוך הפוליטי-הרעיוני, של המוסדות המחוזיים והסניפיים וגם של החברים עצמם, וזאת בדרך של קריאה, לימוד עצמי והשתתפות פעילה בהרצאות ובקורסים. קידום החינוך הפוליטי-הרעיוני אינו עניינה הבלעדי של המחלקה המרכזית לחינוך הפוליטי-הרעיוני, אלא עניינם של כל ארגוני המפלגה, כל ועדי המחוזות והסניפים. הם חייבים לפתח גם פעילות חינוכית מקומית.

מאחר שתרגומי הספרות המרקסיסטית-לנינית הקלאסית לעברית הם מעטים ולא תמיד מדעיים (מצב התרגומים לערבית טוב יותר בהרבה) — הוציאה המפלגה לאור בתקופה שלאחר הוועידה ה-17 יצירות אחדות של לנין וספרים מארקסיסטיים אחרים בעברית.

תפקיד חשוב בעבודה הרעיונית מילאו כתבי-העת "ערכים" בעברית ו"א-דבר"

בערבית. ב-1975 הוחלט למזג את "ערכים" עם ההוצאה העברית של "בעיות השלום והסוציאליזם". כתב-עת מאוחד זה, המופיע בהתמדה שש פעמים בשנה, כולל מאמרים ישראליים מקוריים ותרגומים מ"בעיות השלום והסוציאליזם". "ערכים" הוא כיום מכשיר חשוב לחינוך הפוליטי-הרעיוני, שיש להיעזר בו ללימוד העצמי ולהרחיב את הפצתו. ההישגים שהושגו מאפשרים למפלגה להמשיך ולהעמיק את החינוך הפוליטי-הרעיוני ולהרחיבו.

תפקיד חשוב של המפלגה הוא הפצת רעיונות המארקסיזם-לניניזם בקרב מעמד הפועלים, בקרב הדור הצעיר ובקרב האינטליגנציה והנוער העובד והלומד. על המפלגה לפתח את פעילותה הרעיונית ולתת תשובות בשטח הרעיוני לבעיות של החברה הישראלית ולבעיות כלל-עולמיות המטרידות במיוחד את הדור הצעיר. הקדשת הכוחות הדרושים למילוי משימה חשובה זו תאפשר לחברים ולאוהדים לתרום תרומה גדולה יותר למאבקי המפלגה.

המפלגה ארגנה שני ימי עיון ארציים, האחד על סכנת הפשיזם והשני על "הציונות הסוציאליסטית". ימי עיון אלה תרמו להעמקת פעילותה הפוליטית והרעיונית של המפלגה. החינוך הקומוניסטי אינו עומד על החינוך הפוליטי-הרעיוני בלבד. תפקיד מפלגתי חשוב הוא לחשל את האופי הקומוניסטי של החבר, להפכו למהפכן העשוי ללא-חזק, המבין, שהוא נושא יחד עם חבריו לרעיון ולמאבק באחריות גדולה לגורל מעמד הפועלים והעם, לעניין הכללי של השלום והסוציאליזם.

בתנאים הפוליטיים-החברתיים הקיימים בישראל, בהעדר תנאים מהפכניים, בהעדר גאות מהפכנית, העבודה המוטלת על חבר המפלגה הקומוניסטית היא קשה במיוחד ולעתים אפורה. ברם, העבודה הפשוטה לכאורה, אך השיטתית, של חלוקת כרוזים, הפצת עתונות, ארגון אספות והפגנות, שכנוע פועל בצידקת דרכה של המפלגה הקומוניסטית היא עבודה מהפכנית ראשונה במעלה.

3. שמירת הדפוסים הלניניים בחיי המפלגה

שמירת תקנון המפלגה וכיבודו כחוק-יסוד של המפלגה, הם מחובתם המתמדת של כל מוסדות המפלגה וחבריה. דבר זה חשוב בחינוך הפוליטי-הרעיוני. היו מקרים שמוסדות מפלגתיים לא שמרו בעבודתם על תקנון המפלגה, דבר שיש להתייחס אליו בייתר הקפדה.

שמירת הדפוסים הלניניים בחיי המפלגה היא אחד התנאים החיוניים לביצור אחדותה של המפלגה ולהצלחת פעולתה. עקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי מחייבים את כל מוסדות וחברי המפלגה. החלטות ארגון מפלגתי מחייבות את כל חברי הארגון ועל החבר להתייבב מאחורי החלטות אלה. כל מוסדות המפלגה חייבים להקפיד על ביצוע ההחלטות. הביקורת על ביצוע ההחלטות חייבת להיות עניינית ולא פורמלית, ומשום כך יש לבדוק את סיבות אי-הביצוע. על כל מוסדות המפלגה לשקוד על שמירת המשמעת והדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית ולפתח את הביקורת והביקורת העצמית. חובת כל מוסדות המפלגה לעודד את הביקורת, להתייחס אליה תמיד בהבנה ולגופו של עניין, לבדוק את הביקורת ולענות עליה באופן ענייני. הדבר יתרום לחיזוק היוזמה, הדמוקרטיה

המפלגתית-הפנימית ויקדם את עבודת המפלגה. יש להקפיד על עירנות פוליטית וארגונית נוכח המזימות האנטי-דמוקרטיות של החוגים הריאקציוניים.

יחד עם שמירת הקולקטיביות בעבודת מוסדות המפלגה יש לשים לב יותר מאשר קודם לכן בכל המוסדות, לרבות מוסדות הוועד המרכזי, לעקרון האחריות האישית. האחריות האישית אינה סותרת את העבודה הקולקטיבית, אלא מחזקת אותה. יעילות העבודה עולה, כאשר החבר מגלה יוזמה ומחליט על אחריותו בתחום עבודתו וסמכותו בשאלה קונקרטית, מבלי לעכב החלטות, כאשר אין הכרח לקבלן במליאת המוסד.

4. האקטיב המפלגתי

תפקיד חשוב העומד בפני המפלגה הוא העלאת רמת שיתופם של כלל חברי המפלגה, ובמיוחד הקאדר הפעיל, בפתרון בעיותיה ובקביעת דברים במפלגה.

בוועידה ה-17 הדגשנו את חשיבות קיומם של האקטיבים המפלגתיים בסניפים ובמחוזות וכן את חשיבות קיום הכינוסים הארציים והקדשת כינוסים לדיון בבעיות מיוחדות. בכיוון קיום הכינוסים הארציים צעדה המפלגה צעד חשוב. בין ועידה לוועידה התקיימו שלושה כינוסים ארציים (16.3.73 ; 13.7.74 ; 19.12.75). הכינוס האחרון הוקדש לדיון על עבודת המפלגה בקרב ציבור הפועלים במקומות עבודה. הנסיון הוכיח, כי יש להתמיד בעריכת כינוסים ארציים לדיון בנושאים מיוחדים כדרך לשיפור עבודת המפלגה. לא כל הסניפים והמחוזות שקדו באופן שווה על קיום מסגרת האקטיב המפלגתי בהתאם לתקנון המפלגה. הנסיון הוכיח, כי כשמקפידים על זימון האקטיב המפלגתי — עבודת המפלגה משתפרת. על המוסדות האחראיים — ועד הסניף או ועד המחוז — להבטיח את קיום מסגרת האקטיב, לדון עם חברי האקטיב המפלגתי בבעיות, לשתפם בקביעת דברים. כינוס הסדיר של האקטיב המפלגתי מעמיק את הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית, יוצר תנאים טובים יותר להגברת פעילותו של חבר המפלגה ולהעלאת רמת העבודה המפלגתית בכללותה.

5. מוסדות המפלגה

מוסדות המפלגה המרכזיים, המחוזיים והמקומיים הדריכו את המפלגה בהתאם לקו הכללי, שהתוותה הוועידה ה-17, בהתאם להחלטות מושבי הוועד המרכזי ובהתאם לעקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי.

הוועד המרכזי קיים את מושביו בהתאם לתקנון, דן והחליט בשאלות המדיניות, הכלכליות, הטקטיות והארגוניות שעמדו בפני המפלגה. הוועד המרכזי ומוסדותיו פעלו ברוח עניינית, קולקטיבית ודמוקרטית.

מוסדות הוועד המרכזי טיפלו בדרך כלל באופן מהיר ויעיל בבעיות שהועלו בפני מוסדותיו, אם כי היו מקרים חמורים שאי-אלו בעיות מפלגתיות-פנימיות לא נפתרו בזמן — דבר שגרם נזק. סחבת בטיפול בבעיות על חשבון האינטרס החיוני של המפלגה גורמת נזק, אפילו נעשה הדבר מתוך רצון להימנע מפתרונות מכאיבים, מתוך התחשבות בחבר או מתוך סיבה אחרת. להשלים עם הסחבת פירושו החרפת הבעיה ונזק למפלגה. מזכירות הוועד המרכזי קיימה בקביעות את פגישותיה עם מזכירי המחוזות. מפגשים

אלה תרמו רבות להידוק הקשר הדו-סיטרי בין הוועד המרכזי לבין המחוזות והוכיחו את יעילותם, ולכן יש להמשיך ולפתחם.

מחלקות הוועד המרכזי פעלו לא באופן אחיד. אחדות מהן מילאו את תפקידיהן ותרמו לקידום עבודת המפלגה (המחלקה לאיגוד המקצועי, המחלקה לחינוך הפוליטי-הרעיוני, המחלקה המוניציפלית ועוד). אך חלק מהמחלקות לא פעל באופן סדיר ולא בשיטתיות. היו אף מחלקות שלא מילאו את תפקידן כקולקטיב. מוסדות הוועד המרכזי לא קיימו ביקורת שיטתית על עבודת כל המחלקות. הנסיון מוכיח, כי להבא יש להקפיד יותר בעת הקמת המחלקות, בהגדרת תפקידיהן ובהרכבן האישי, ובהבטחת ביקורת שיטתית על פעילותן.

שאלת חלוקת התפקידים, שיתופם של מספר גדול ככל האפשר של חברים בנשיאה בעול העבודה המפלגתית, קביעת החבר המתאים לעבודה ולתפקיד המתאימים — הם שאלות-מפתח הן בפיתוח קאדרים חדשים והן בייעול עבודת המפלגה. פיתוח קאדרים חדשים והכשרתם למילוי תפקידים נשאר אחד התפקידים הדחופים הטעונים טיפול למען קידום עבודת המפלגה ולמען עתידה.

התרחבות עבודת המוסדות של הוועד המרכזי ומחלקותיו מחייבת להעלות את רמת העבודה של משרד הוועד המרכזי.

המוסדות המחוזיים והמקומיים התכנסו ופעלו בהתאם לתקנון המפלגה; בכל המחוזות התקיימו הוועידות המחוזיות.

שיתוף-הפעולה בין הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית היה תקין ומועיל. הוועד המרכזי מציין שוועדת הביקורת המרכזית סייעה בצורות שונות לעבודתו בתחום סמכויותיה.

הוועידה ה-17 דנה והחליטה בכמה בעיות הנוגעות לחייה הפנימיים של המפלגה, כולל עבודת הוועד המרכזי ומוסדותיו, שאלת פיתוח קאדרים חדשים, הקשר של המוסדות המרכזיים המדריכים עם המחוזות והסניפים, עבודת התא המפלגתי, היחס לחבר המפלגה ועוד. הוועידה ה-17 קבעה בסיכומיה, שעל הוועד המרכזי ומוסדותיו לדון יותר בשאלות הנוגעות לחייה הפנימיים של המפלגה ולעבודתה.

החלטות אלה הדריכו את הוועד המרכזי ויותר מוסדות המפלגה וחבריהם והביאו תוצאות חיוביות. עם כל הקשיים בעבודת המפלגה — הנובעים מהמצב הפוליטי המסובך ותפקידי המפלגה בנדון ומהצורך להקדיש זמן רב וכוחות לנושאים אלה — הקדישו הוועד המרכזי ומוסדותיו מאמצים ליישום סיכומי הוועידה ה-17 בשאלות עבודתה הארגונית של המפלגה.

המושב ה-14 של הוועד המרכזי הוקדש לדיון בביצוע ההחלטות הארגוניות של הוועידה ה-17. במושבים שונים נדונה עבודת המפלגה בשטחים רבים, כגון בקרב הנוער, ציבור הנשים, ציבור העמלים ועוד. אפשר לסכם, שחל שיפור בעבודת הוועד המרכזי ומוסדותיו, בהדרכה שהם נתנו למפלגה, בקשרים עם המחוזות והסניפים של המפלגה וכן בעבודת כלל ארגוני המפלגה.

יחד עם זאת על הוועד המרכזי ומוסדותיו להסב תשומת-לב גדולה יותר לפעילות המפלגתית בשטחים שונים ולבעיות הקשורות בחיי המפלגה ובעבודת ארגוניה וחבריה. על מוסדות הוועד המרכזי לדון יותר על העבודה המפלגתית המקומית ולבדוק, כיצד ניתן

לקדם טוב יותר את עבודת המפלגה במחוזות ובסניפים, וכיצד לעזור בפתרון בעיות מקומיות המעיקות על עבודת המפלגה.

החלטות הוועידה ה-17 בשאלות הארגוניות ימשיכו גם להבא להדריך את המפלגה ואת חבריה. בנשק הביקורת והביקורת העצמית יוכלו מוסדות המפלגה וחבריה להתגבר על קשיים ולתקן ליקויים הקיימים עדיין בחייה הפנימיים של המפלגה.

6. הפטריוטיזם והאינטרנציונליזם של מפלגתנו

המפלגה מחנכת את חבריה ברוח הפטריוטיזם והאינטרנציונליזם הפרולטרני. מפלגתנו היא מפלגה אינטרנציונליסטית בהרכבה — מפלגה יהודית-ערבית — המושתתת על היסוד האיתן של המארקסיזם-לניניזם. זהו מקור כוחה. אחדות אינטר-נציונליסטית זו של המפלגה מהווה דוגמה ומופת ליחסי-העתיד בין שני עמינו. היא משמשת מקור השראה והתלהבות לבני שני העמים, השואפים לחיי שלום וקידמה.

דווקא משום-כך משמשת האחדות האינטרנציונליסטית של המפלגה מטרה מתמדת להתקפות אויבי השלום והידידות בין העמים. על-כן מוטל על כל מוסד ועל כל חבר התפקיד העליון: לשמור על אחדותה היהודית-הערבית של המפלגה כעל בבת-העין, לטפחה בקביעות, להדוף כל נסיון הריאקציה לזרוע פירוד על בסיס לאומי. על-ידי העמקת ההכרה המעמדית, ע"י המאבק המשותף, נטפה את האחדות האינטרנציונליסטית היהודית-הערבית של מפלגתנו. אחדות זו היא תקוותם של טובי בני שני עמינו לחיי שלום וכיבוד-זכויות הדדי, לעתיד של קידמה חברתית וסוציאליזם.

בתקופה שבין שתי הוועידות הסתיים המאבק הפוליטי-הרעיוני של המפלגה בקבוצה הלאומנית, שבגדה בדרך האינטרנציונליסטית המארקסיסטית-לנינית. קמ"ס התפוררה והתחסלה רשמית. שיוריה הצטרפו לאחת המפלגות הציוניות — מוקד — בה הם מנסים להחדיר מגמות אנטי-סובייטיות ואנטי-קומוניסטיות.

התחסלותה של הקבוצה הלאומנית, מחד, וגידול כוחה והשפעתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, מאידך, מוכיחים בעליל את כוחה של התורה המארקסיסטית-לנינית, את כוחה של המדיניות האינטרנציונליסטית והפטריוטית של מפלגתנו, את איתנותה של האחדות היהודית-ערבית של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. רבים נוכחו לדעת, כי טעו והוטעה הסיקו מסקנות נכונות וחזרו לחיק המפלגה. שעריה של המפלגה פתוחים בפני כל שימצא שוב את המצפן ואת המצפון הקומוניסטיים.

ב. עבודת המפלגה בקרב הפועלים והמוני-העם

מפלגתנו ניהלה מערכות פוליטיות וחברתיות רבות, חלק ניכר מהן בשותפות עם כוחות אחרים, כשבמרכזן המאבק נגד הכיבוש ולמען השלום. מפלגתנו ניהלה מאבקים להגנת האינטרסים של הפועלים והמוני-העם, להגנת החירויות הדמוקרטיות, נגד האפליה והדיכוי הלאומי ובעד שוויון-זכויות לאוכלוסייה הערבית בישראל, נגד העוני והאפליה העדתית, בעד הקידמה החברתית.

מפלגתנו הקומוניסטית תרמה תרומה גדולה להרחבת התמיכה הציבורית בתוכנית שלום צודק וריאלי, להחדרת ההכרה בציבור, כי כדי שישראל תזכה בשלום ובבטחון,

עליה לסגת מכל השטחים שכבשה ב-1967 ולהכיר בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מדגישה, כי עניין שיתוף-הפעולה במאבק במדיניות הישראלית הרשמית ולמען השלום אינו מצטמצם בשיתוף-פעולה עם אישי ציבור, עם חוגים ומנהיגים ממפלגות אחרות במסגרות ארציות בלבד. חשיבות רבה מאוד יש לייחס לליכוד כוחות עממיים, לשיתופם של עמלים בעיר ובכפר, של אנשי אינטליגנציה עובדת ויוצרת, של סטודנטים, נוער ונשים בפעולה מקומית בשכונה, במקום העבודה, בפעולה פוליטית-ציבורית למען השלום ולהגנת האינטרסים של המוני-העם.

הודות לפעילותם המתמדת של הקומוניסטים, הודות לגישתם הנכונה והאחראית לעניין שיתוף-הפעולה בחזית עם כוחות אחרים במאבק לשלום, להגנת החירויות הדמוקרטיות וענייני העמלים, הודות לנסיון העצמי של חוגים רחבים שלמדו להכיר את עמדותיה האמיתיות של מפלגתנו הקומוניסטית ואת רצונה העז בליכוד כוחות במאבקים משותפים — העמיק והתרחב שיתוף-הפעולה של המפלגה עם אישים וחוגים פוליטיים שונים במאבקים אלה.

הפגנת ה-1 במאי 1976 בתל-אביב של כוחות השמאל היתה הישג חשוב במאבק לליכוד הכוחות המתקדמים.

החוגים השליטים ממשיכים להסית נגד מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית בדרכים פסולות ובאמצעות סילופים, המוחדרים לכלי התקשורת ההמונית. הם מודרכים על-ידי השאיפה למנוע את הציבור הרחב מלדעת את האמת על מדיניותה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, המציעה מדיניות אלטרנטיבית למדיניות הממשלה. מטרת מסע ההסתה והכזבים נגד מפלגתנו היא גם להרתיע את השותפים בחזית השלום, או את השותפים בכוח, משיתוף-פעולה. אולם הנסיונות לבודד את מפלגתנו הקומוניסטית נכשלים במידה הולכת-וגדלה.

1. הפעילות האיגודית-המקצועית והמאבק להגנת האינטרסים של המוני העמלים

ההגנה על האינטרסים היומיומיים של הפועלים והמוני-העם, של כל הנפגעים ממדיניות הכיבוש והמלחמה, ממדיניות השירות לבעלי-ההון הגדולים — תופשת מקום גדול בפעילותה של המפלגה. במקומות העבודה, בשכונות, בעיר ובכפר, מופיעים הקומוניסטים נגד התקפת השלטון וההון על שכרו ורמת-חייו של ציבור הפועלים, מתייצבים במאבקים יחד עם כלל העמלים ותושבי שכונות העוני. מפלגתנו הקומוניסטית עמדה במאבקים אלה לימין העמלים, לימין בני השכונות העניות, שרובם בני עדות המזרח, להגנת שכרם, להטבת תנאי חייהם, לדירור אנושי, להקלת מצוקתם. הודות למדיניותה הנכונה ולמאבקה להגנת ענייני העמלים — הגדילה מפלגתנו הקומוניסטית את כוחה ואת השפעתה בקרב העמלים.

בבחירות לוועידת ההסתדרות ב-1973 קיבלה המפלגה 18,724 קולות (2.41%) לעומת 13,943 קולות (2.25%) בבחירות ב-1969 — תוספת של למעלה מ-4,800 קולות ועליה ב-35%.

בבחירות לוועידת הפועלות ב־1973 קיבלה רשימת המפלגה 8003 קולות (2.24%) לעומת 5890 קולות (2.02%) בבחירות ב־1969, תוספת של 35%, בבחירות לוועידת הסתדרות פועלי הבניין (23.11.1975) קיבלה רשימת המפלגה הקומוניסטית 2,729 קולות (8.92%) ו־45 צירים, לעומת 1,511 קולות (4.55%) ו־27 צירים בשנת 1972 והיתה לסיעה השנייה בגודלה בהסתדרות פועלי הבניין.

בכל הבחירות שהתקיימו ב־4 השנים האחרונות להסתדרות ולאיגודים המקצועיים — עלה כוחה של המפלגה.

חברי מפלגה ואוהדים נמצאים כיום במוסדות ההסתדרות המרכזיים, במועצות פועלים, במוסדות של אגודות והסתדרויות שונות: פועלי הבניין, פועלי המתכת, המורים, הפועלים החקלאים, הפקידים, פועלי המזון, פועלי הטקסטיל, פועלי העץ, עובדי בתי־המלון, האחיות.

הישגים חשובים אלה חייבים לשמש מנוף למפלגה בפעילותה ובמאמציה לחזק את מעמדה בקרב מעמד הפועלים בישראל. הגברת השפעתה של המפלגה בקרב מעמד הפועלים היא תפקיד דחוף וראשון במעלה בעבודת המפלגה, בעבודת כל מוסדותיה וחבריה. ההשפעה הריאקציונית של האידיאולוגיה הציונית, ושל התיאוריות הבורגניות בדבר "עם במצור" ו"שלום־בית מעמדי", ההסתה האנטי־קומוניסטית והאנטי־סובייטית, החדרת השוביניזם האנטי־ערבית בקרב ציבור העובדים בישראל, הניזונה מהמשך הכיבוש ומצב המלחמה והעדר השלום — בולמות את התפתחותם של המאבק המעמדי ושל התודעה המעמדית־הפועלית. בקרב ציבור הפועלים היהודיים בישראל ועורמות קשיים על פעילות המפלגה.

למרות זאת, ולמרות הפעילות האנטי־קומוניסטית הקדחתנית של השלטון ועושי־דברו, למרות רדיפת קומוניסטים במקומות עבודה ממשלתיים וציבוריים ובמפעלים גדולים והצעדים לסגור אותם בפני קומוניסטים — הנסיון מראה שאפשר להיאבק ולהתגבר על קשיים, שאפשר לפתח את עבודת המפלגה בקרב ציבור העמלים, במקומות עבודה, להדק את הקשרים עם עובדים קונקרטיים במקומות עבודה קונקרטיים ולהגביר את השפעתה של המפלגה.

עם כל ההבנה, שהתנאים האובייקטיביים מקשים על פעילות המפלגה וחבריה בקרב מעמד הפועלים, צריכה המפלגה לשים לב ולטפל יותר בחולשות, במחדלים, בשגיאות בעבודה היומיומית בקרב ציבור הפועלים. למרות ההתקדמות וההישגים שהושגו, חלשים עדיין כוחה והשפעתה של המפלגה בקרב מעמד הפועלים במקומות העבודה. משימה היסטורית מוטלת על המפלגה — להרחיב קשרים, להוסיף כוח והשפעה בקרב מעמד הפועלים והמוני העמלים, למען הגנת האינטרסים היומיומיים וההיסטוריים שלהם.

המפלגה הקדישה תשומת־לב מרובה למשימה הזאת. ברוח הביקורת והביקורת העצמית התקיימו דיונים מיוחדים על עבודת המפלגה בקרב מעמד הפועלים במושב ה־22 של הוועד המרכזי (13 — 14 בדצמבר 1975) ובכינוס הארצי שהתקיים ב־19 — 20 בדצמבר 1975.

יש לציין שיפור בעבודת הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות ובפעילות חברינו באיגודים מקצועיים שונים. המחלקה האיגודית־המקצועית של המפלגה שיפרה את

עבודתה והיא כיום גורם חשוב בהדרכת פעילות המפלגה בקרב ציבור הפועלים ובהסתדרות.

נציגי המפלגה במוסדות ההסתדרות ובמחלקה האיגודית-המקצועית מופיעים במקומות עבודה ובמפעלים בהם מתנהלים מאבקים. לכך יש חשיבות רבה. יש להרחיב מגע ישיר זה וביקורים כאלה של פעילי המפלגה המרכזיים בתחום האיגודי-המקצועי וגם של חברי השורה.

מפלגתנו מייחסת חשיבות רבה להתארגנותם של ועדי-פעולה של ועדי העובדים, כאשר אין הנהגת ההסתדרות ממלאת את חובתה ואף מתייצבת נגד האינטרסים והמאבק של העובדים. הקומוניסטים בוועדי העובדים היו בין יוזמי הקמתם של ועדי-הפעולה ותרמו רבות לפעילותם.

חשיבות גדולה נודעת לפעילות המפלגה בקרב הפועלים הערביים, הסובלים סבל כפול כפועלים וכערבים. זוהי עתה השכבה הרחבה ביותר בקרב האוכלוסייה הערבית הממלאת תפקיד גדול מאוד במאבק המעמדי והלאומי המתקדם. הפועלים הערביים מהווים כיום חלק חשוב מציבור הפועלים בישראל ובמיוחד בענפי הבנייה, החקלאות, השירותים. חשוב מאוד שארגוני המפלגה הקשורים בפועלים הערביים ידונו באופן שיטתי בבעיותיהם ובתנאי עבודתם ויעזרו להם בניהול מאבקים לקידום ענייניהם היומיומיים ולשוויון בשכרם ובתנאי-עבודתם.

חשיבות רבה נודעת לפעילות המפלגה בקרב ציבור הפלחים. המאבק בהפקעת האדמות של הפלחים הערביים עומד במרכז המאבקים. יש להגביר את טיפול המפלגה בבעיות כמו שיווק התוצרת, אספקת המים, הדשנים, הבטחת תמורה נאותה ליצרן וכיו"ב, ולגייס יותר את ציבור הפלחים. להקמת ועדות מפלגתיות לבעיות הפלחים במחוזות נצרת, עכו והמשולש נודעת חשיבות רבה לגבי פעילות המפלגה. על המפלגה להיות ערה ופעילה יותר בתגובות על בעיות ציבור הפועלים, על מאבקים קונקרטיים, להביא את דבר המפלגה וליצור קשרים עם אותו ציבור או אותו מקום עבודה המנהל מאבק.

תפקיד חשוב בכיוון זה מוטל על הארגון המפלגתי המקומי. יש להגביר את יכולתה של המחלקה האיגודית-המקצועית המרכזית לעזור לארגוני המפלגה ולפתח יוזמה להגנת האינטרסים של ציבור העמלים. הפיכת העבודה בקרב ציבור העמלים לחלק אינטגרלי בחיי התא היא חולייה מכרעת במאמץ המפלגתי הכללי להגברת השפעת המפלגה בקרב ציבור העמלים.

העבודה בקרב ציבור הפועלים איננה של מומחים או של מקצוענים בלבד, ואף לא רק של חברינו העובדים במקומות עבודה. זהו תפקיד של המפלגה כולה. כל מוסדות המפלגה, החל בתא המפלגתי, חייבים לדון באופן שיטתי על פעילות המפלגה וחבריה בקרב ציבור העובדים. התא המפלגתי צריך לדון על פעילות חבר המפלגה במקום עבודתו, על העזרה שהתא יכול לתת לו, ועל הקשרים שיש לפתח עם פועלים בסביבה ובמקומות עבודה, אשר חברי המפלגה אינם עובדים בהם.

הארגון המפלגתי צריך לפתח פעילות מפלגתית קומוניסטית במקומות עבודה קונקרטיים בסביבתו, עם ציבור פועלים מוגדר וקבוע, להפיץ בקביעות את פרסומי המפלגה ("זו הדרך לפועל", כרוזים, עתונות המפלגה).

תפקיד חשוב הוא תיאום עבודתם של חברי המפלגה ממחוזות שונים הפועלים במקומות עבודה משותפים או באזורים קרובים. על מחוזות המפלגה השכנים, בעזרת המחלקה האיגודית-המקצועית, למצוא פתרונות לבעיה זו.

ארגוני המפלגה צריכים להיות ערים למאבקים האיגודיים-המקצועיים במקומות העבודה שבאזור פעילותו של הארגון המפלגתי; עליו ליזום קשרים עם העובדים באותו מקום-עבודה, עם ועד העובדים, להגיש עזרה לניהול המאבק, לארגון אספות פועלים, להביא לידיעת העובדים את תגובת המפלגה, את פרסומיה והופעות נציגיה בתמיכה במאבקם.

מתפקידו של כל ארגון מפלגתי לדאוג להבטחת פעילותם השיטתית של נציגי המפלגה בארגונים ההסתדרותיים באותו מקום, ולדון על עבודתם.

כלי חשוב לקשר בין המפלגה לבין ציבור הפועלים הוא "זו הדרך לפועל" בעברית והתוספת של "אל-איתחאד לפועל" בערבית. יש לדאוג לכך שפרסום זה יביא בייתר הרחבה לציבור הפועלים את עמדתה הפוליטית של המפלגה לגבי הבעיות האקטואליות. הנסיון מראה כי הפועלים מקבלים עתון זה בעניין רב. יש לדאוג להרחבת הפצתו במיוחד במקומות עבודה. יש להבטיח את הופעתו הסדירה והקבועה.

כל מוסדות המפלגה, המרכזיים, המחוזיים והמקומיים, צריכים לדון בשיטתיות בפעילותה האיגודית-המקצועית השוטפת של המפלגה, בפעולתה בקרב מעמד הפועלים והמוני העמלים.

חיזוק מעמדה של המפלגה, הרחבת קשריה והגברת השפעתה בקרב מעמד הפועלים הם חולייה מכרעת בהצלחת מאבקה של המפלגה לשלום, לדמוקרטיה ולתמורות חברתיות מתקדמות בישראל.

2. העבודה המוניציפלית של המפלגה

מאז הוועידה ה-17 צעדה המפלגה צעד חשוב קדימה בחיזוק ייצוגה ומעמדה ברשויות המקומיות. בעוד שבעת כינוס הוועידה ה-17 היו נציגים קומוניסטים או נציגי חזיתות דמוקרטיות בהשתתפות המפלגה הקומוניסטית ב-18 רשויות מקומיות, הרי כיום הם מיוצגים ב-25 רשויות מקומיות ומספר הנציגים גדל מ-37 ל-57.

למרות הקונוניות והלחץ מצד מפלגות השלטון, הגיע מספר הרשויות המקומיות שבהנהלתן משתתפת המפלגה הקומוניסטית ל-15, לעומת 5 בזמן הוועידה ה-17.

החזיתות הדמוקרטיות שהוקמו בנצרת ובכפרים רבים הן גורם חשוב במאבק למען האינטרסים של המוני-העם. הן היו גורם בעל משקל רב בהרחבת הייצוג הדמוקרטי ברשויות המקומיות. ההצלחה הגדולה ביותר היתה נצחון החזית הדמוקרטית בבחירות למועצת עיריית נצרת והיבחרו של החבר תופיק זיאד, חבר הוועד המרכזי של מפלגתנו, כראש העיר. ההתקפה ההולכת-וגוברת של השלטונות על ההנהלה הדמוקרטית הנבחרת של עיריית נצרת מחייבת לפעול לחיזוק החזית הדמוקרטית, לדאוג בצורה רצינית להתגברות על הקשיים והחבלה של השלטון המרכזי ולקידום השירותים המוניציפליים. למען מטרה זו יש לחתור לניהול יעיל ולגיוס מירבי של המוני-העם למאבק ציבורי ולמאמץ עצמי להכשלת מזימות השלטון ולקידום האינטרסים של האוכלוסייה. חיזוק החזיתות הדמוקרטיות הקיימות הוא תפקיד חשוב לקידום ענייניה

של האוכלוסייה בשטח השלטון המוניציפלי. הקמתן של חזיתות אינה עניין טכני או מלאכותי של ערב בחירות, אלא פרי עבודה מתמדת של שיתוף-פעולה יומיומי, של מאבק משותף במשך כל ימות השנה להגנת האינטרסים של התושבים בשכונה, בכפר ובעיר.

יוזמה לטיפול בבעיות מקומיות, פרסום חומר מקומי בשכונה, בכפר או בעיר, בנושאים המעסיקים את תושבי אותו מקום הם אמצעי חשוב להידוק קשרי המפלגה עם המוני-העם ולגיוסם למאבק לענייניהם הקונקרטיים. הנסיון מוכיח, שיוזמה ופעילות מקומית ומחוזית בנדון תרמו מאוד לקידום עבודת המפלגה.

העבודה המוניציפלית שופרה והתקדמה בעיקר הודות ליוזמה מקומית ומחוזית. ברוב המקומות שבהם יש ייצוג קומוניסטי או דמוקרטי ברשויות המקומיות קיימת ועדה מוניציפלית. נקטו יוזמות לפעולה מוניציפלית בשכונות העוני בערים הגדולות. הפעילות בשכונות העוני בתל-אביב—יפו ראויה לציון ויש להתמיד בה. הרחבת הפעילות המוניציפלית בשכונות העוני של הערים הגדולות היא תפקיד חשוב להרחבת קשרי המפלגה עם שכבות רחבות של האוכלוסייה.

הפעילות המוניציפלית היומיומית של חברי המפלגה צריכה להתנהל לא רק במקומות שבהם המפלגה מיוצגת ברשויות המקומיות. יש ליזום ולפתח בכל מקום, בכפרים ובערים, ובמיוחד בשכונות העוני, פעולה מוניציפלית יומיומית למען דיור אנושי, לשיפור תנאי-החיים, לשירותי בריאות וחינוך טובים יותר.

יש לפעול להקמת ועדות מוניציפליות מקומיות בשיתוף עם חוגים בלתי-מפלגתיים גם במקומות שאין בהם ייצוג קומוניסטי. יש להקים בכל מחוז ועדה מוניציפלית להדרכת הפעילות המוניציפלית המחוזית.

למען קידום העבודה המוניציפלית במפלגה יש להמשיך ולהעלות את רמת פעילותה של המחלקה המוניציפלית המרכזית. המחלקה אומנם הגישה עזרה וייעוץ לכמה מנציגינו ברשויות המקומיות, יזמה כמה פרסומים וארגנה שני כינוסים ארציים לנציגינו ברשויות המקומיות, אך יש להבטיח את פעילותה הקבועה של המחלקה כגוף מדריך ויוזם. יש להבטיח קיומם של הכינוסים הארציים לנציגינו ברשויות המקומיות לפחות פעם בשנה ולספק את התביעה להוצאת חומר-עזר על בעיות מוניציפליות להדרכת פעילי המפלגה בתחום זה.

3. העבודה בארגונים הדמוקרטיים והציבוריים

חברי המפלגה פעילים בארגונים דמוקרטיים שונים, כגון תנועת הידידות ישראל — ברית-המועצות; תנועת נשים דמוקרטיות בישראל; הוועד היוזם לשיפור היחסים עם ברית-המועצות; הוועד לשלום צודק בין ישראל והארצות הערביות; הוועד הארצי למען השלום בישראל; הליגה לזכויות האדם והאזרח; הוועד להגנת האדמות; הליגה לידידות ישראל-בולגריה; ארגון הלוחמים האנטי-היטלראיים וקורבנות הפשיזם; איגוד המשפטנים הדמוקרטיים בישראל ועוד. כן פועלים חברי המפלגה בוועדי הסולידריות הישראליים עם צ'ילה, עם העצורים הפוליטיים באורוגוואי, עם קפריסין ועוד.

ארגונים אלה, רובם ככולם, ממלאים תפקיד חשוב בליכודם של חוגים דמוקרטיים ציבוריים שונים בעלי השקפות שונות למטרות קונקרטיות משותפות. המצב בארגונים

הדמוקרטיים אינו אחיד. יש ארגונים הפועלים בשיטתיות ובקרב ציבור רחב, ויש ארגונים שהפעילות בהם היא עונתית ולא שיטתית.

כדי שארגון דמוקרטי ימלא את תפקידו יש לדאוג לכך שהוא יפעל על בסיס רחב וישתף בעבודתו היומיומית חוגים רחבים, המסכימים עם הפרוגרמה הדמוקרטית הרחבה של הארגון. הקומוניסטים הפעילים בארגון דמוקרטי דואגים לכך, שהארגון הדמוקרטי יפעל וימלא את תפקידו בהתאם לפרוגרמה שלו. חברי המפלגה פועלים בשיתוף עם כוחות ואישים אחרים הפעילים בארגון דמוקרטי למען קידום הפרוגרמה המוסכמת של הארגון תוך מאמץ מירבי למיצוי המשותף. הם דנים עם השותפים בשאלות המתעוררות בצורה עניינית וידידותית לקידום שיתוף הפעולה וההבנה ההדדית.

על המוסדות המרכזיים והמחוזיים להבטיח שכוחות חדשים מבין חברי המפלגה, במיוחד מקרב הדור הצעיר, ישתתפו בפעילות הארגונים הדמוקרטיים כחלק מחבר הפעילים של הארגונים השונים. קידום עבודתו והצלחתו של ארגון דמוקרטי מחייבים הרחבה מתמדת של מסגרת הארגון והקפת חוגים חדשים. ביסוס פעילות הארגון על כוחותיו הוא — הדרך הטובה ביותר להתפתחותו.

4. פעילות המפלגה בקרב ציבור הנשים

פעילות רחבה ניהלה המפלגה, ובמיוחד חברות המפלגה, בקרב ציבור הנשים. 1975, שנת האשה הבינלאומית — היתה הזדמנות גדולה לפיתוח פעילות ענפה בקרב ציבור הנשים. הוועד למען שנת האשה הבינלאומית בישראל ליכד נשים יהודיות וערביות מחוגים שונים על בסיס רחב.

חברות המפלגה פעלו במסגרת תנועת נשים דמוקרטיות בישראל ועם חוגי נשים שונים למען הגנת זכויות האשה והילד, שוויון-זכויות האשה, אחווה יהודית-ערבית בקרב הנשים, שיתוף האשה במאבק הכללי לדמוקרטיה, לשלום באזור ובעולם. בכמה מחוזות הפעילות בקרב ציבור הנשים היא חלשה, למרות שישנן חברות פעילות בשורות המפלגה.

פעילותה של חברת המפלגה בקרב ציבור הנשים היא פעילות חשובה שיש לעודדה. הפעילות בקרב ציבור הנשים היא מעניינם של כל ארגוני המפלגה ומוסדותיה. יש לסייע לחברת המפלגה במילוי תפקידה הציבורי.

5. עבודת המפלגה בקרב הדור הצעיר והסטודנטים

מאז הוועידה ה-17 חלה התקדמות בעבודת המפלגה בקרב הדור הצעיר היהודי והערבי.

אשר לפעילות בקרב הדור הצעיר היהודי, יש לציין את ההתקדמות שחלה במחוז תל-אביב-יפו. הרחבת קשרי בנק"י והמפלגה עם הנוער והדור הצעיר היהודי היא תפקיד ראשון במעלה, הראוי לתשומת-לב ולדאגה מיוחדת. תפקיד חשוב המוטל על ארגוני המפלגה, ביחד עם מוסדות בנק"י הוא לדאוג להפעלת פעילים מתאימים לעבודה בקרב הנוער והדור הצעיר. יש לדאוג לקיום עבודה רעיונית-פוליטית בקרב ציבור זה ולארגנו לפעולות.

הוועידה ה-17 הטילה על הוועד המרכזי לבדוק את הנושא של הקמת מסגרות לדור הצעיר, שיארגנו בתוכם צעירים חברי המפלגה ולכוונם לפעילות בקרב הדור הצעיר. הוועד המרכזי החליט, שמחוזות המפלגה יפעלו בכל מקום שהדבר ניתן להקמת מסגרות, כחלק מסניפי המפלגה, בהן יהיו מאורגנים חברי המפלגה הצעירים, שיכוונו את פעילותם אל הצעירים בשכונות, במקומות העבודה ובאוניברסיטאות. במספר סניפים קמו מסגרות מפלגתיות כאלו.

הנסיון הוכיח, שיש הצדקה להקמתן של מסגרות לעבודה בקרב הדור הצעיר. תפקידנו: להקדיש תשומת-לב רבה למסגרות אלה, לחזק בהן את החינוך המארכסיסטי-הלניני ולשלבן בעבודת הסניף המפלגתי. יש לפעול בשיטות ובצורות המתאימות לציבור הצעירים, המאוכזב מהמשטר הקיים ומהמדיניות הקיימת והמחפש מוצא. מפלגתנו הפכה לכוח המרכזי בקרב הדור הצעיר הערבי בישראל, בקרב הנוער העובד, הלומד והאקדמאים.

פעילות המפלגה בקרב הסטודנטים התרחבה והביאה תוצאות חיוביות. הכוונת הפעילות של חברי המפלגה באוניברסיטאות נעשית ע"י ועדה מרכזית. הושגה התקדמות בפעילות חברי המפלגה בקמפוסים ובקרב הסטודנטים, אך מוסדות המפלגה המרכזיים והמחוזיים חייבים להקדיש מאמצים גדולים יותר כדי להתגבר על חולשות, להעלות את רמת פעילותם של חברי המפלגה בקמפוסים ולחזק את מעמד המפלגה בהם. יש להקדיש מאמצים פוליטיים וארגוניים נוספים באופן ארצי, מחוזי וסניפי, כדי לחזק את הפעילות הציבורית, הפוליטית והרעיונית בקרב ציבור הסטודנטים, כדי להעלות את רמת פעילות חברי המפלגה ולחזק את השפעת המפלגה בקרב ציבור הסטודנטים הנמצא תחת לחץ השלטונות והפעילות הדמגוגית של הימין הקיצוני השוביני וכן של "השמאל" הקיצוני הזעיר-בורגני.

בד בבד עם חזוק עבודתה ההדרכתית של הוועדה המרכזית לענייני סטודנטים, יש לחזק את התפקיד המדריך של מחוזות המפלגה ושל סניפיה — כל אחד באוניברסיטה הנמצאת בשטח פעילותם. נוסף לכך חשוב, שסניפי המפלגה יפתחו את קשריהם ופעילותם הפוליטית עם הסטודנטים המתגוררים בעירם או בכפרם.

יש להיעזר בחברי המפלגה האקדמאיים החוזרים מלימודים בחו"ל על-מנת לחזק את השפעת המפלגה בקרב ציבור הסטודנטים, הנוער והאינטליגנציה. זוהי אחריותם של מחוזות וסניפי המפלגה לדאוג לקליטתם הפורייה של חברי מפלגה אלה ולהפעילם בתחומי עבודה שבהם הם יכולים לתרום לקידום עניין המפלגה.

6. ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי

מספר חברי בנק"י גדל בין הוועידה ה-17 לוועידה ה-18 של המפלגה ב-110%. זהו הישג חשוב מאוד. ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, המשמרת הצעירה של המפלגה, פועלת להחדרת רעיונות השלום והקומוניזם, השוויון והאחוזה בין העמים בקרב הנוער, המחפש מוצא מהמשברים הפוקדים את החברה הישראלית, ממצב המלחמה, מהאיבה הלאומית ומהמצוקה החברתית.

בנק"י תורמת תרומה חשובה להרחבת שורותיה של המפלגה: חלק גדול מהמצטרפים לשורות מפלגתנו הקומוניסטית באים משורותיה.

בנק"י מקנה לחבריה ולאזהדיה חינוך פטריוטי ואינטרנציונליסטי, עומדת יחד עם המפלגה במערכות הפוליטיות והחברתיות.

"אל-ראד" ממלא תפקיד חשוב כבטאון בנק"י בשפה הערבית. הוצאת הבטאון של בנק"י בשפה הערבית "לעניין" — הוא צעד חשוב קדימה.

חברי בנק"י נוטלים חבל פעיל בפעילות המפלגה יחד עם חברי המפלגה. רבים מחברי בנק"י משתתפים בהפצת עתונות המפלגה, מקבלים תפקידים שונים מטעם המפלגה. המפלגה מביעה את מלוא הערכתה לתרומתם החשובה של בנק"י ושל חבריה לעבודת המפלגה. שילובם של חברי בנק"י בפעילות הקומוניסטית ליד המפלגה אינו רק עניין בעל חשיבות פוליטית, אלא גם עניין חינוכי ראשון במעלה, שיש להמשיך בו גם להבא, תוך תיאום בין מוסדות המפלגה לבין מוסדות בנק"י.

יחד עם גידול השורות והרחבת פעולות בנק"י בקרב הנוער, אין בנק"י ואין המפלגה יכולות להסתפק בהישגים שהושגו עד היום. יש לפעול בשיטתיות ותוך חיפוש דרכים חדשות להתגבר על ליקויים, ולהבטיח המשך הרחבת השורות וחיווק הפעולה בקרב הנוער היהודי והערבי.

על מוסדות המפלגה ובנק"י להתגבר ביחד על המחסור בקאדר מדריך, במיוחד במחוזות תל-אביב—יפו, חיפה, ירושלים.

על הוועד המרכזי, ועדי המחוזות והסניפים של המפלגה לבדוק מפעם לפעם את העזרה המוגשת לבנק"י לחיווק הפעולה החינוכית והרעיונית וכן להרחבת הפעולה התרבותית והספורטיבית, בהתאם לצרכים ולאפשרויות הקונקרטיות, ולחזק ככל האפשר את הקאדר המפלגתי הפעיל בבנק"י. צריך לפעול שליד כל מחוז של המפלגה יקום ארגון מחוזי של בנק"י.

7. הפעילות בקרב האינטליגנציה והעבודה התרבותית

התקופה מאז הוועידה ה-17 הצטיינה במעורבות-יתר של האינטליגנציה במערכות הדמוקרטיות בארץ. גדל מספר המשכילים, שנוטלים חלק בפעילות דמוקרטית מתקדמת. הסתמנה מגמה גוברת לאחדות הפעולה הדמוקרטית תוך שיתוף עם המפלגה הקומוניסטית. אישים שנטו תחילה להחרים את הקומוניסטים הגיעו במרוצת הזמן לשיתוף פעולה אתם. בקרב האוכלוסייה הערבית גבר משקלה של האינטליגנציה העובדת. שיתוף הפעולה שהתפתח עם חוגי האינטליגנציה העובדת במחוז נצרת היה גורם חשוב בהקמת החזית הדמוקרטית בבחירות לעיריית נצרת, בבחירת הנהלה מתקדמת בעיר, עם ראש עיר קומוניסטי.

הרחבת הפעולה והקשרים עם האינטליגנציה העובדת והיוצרת, היא קודם-כל תוצאה של פעילות ארגוני המפלגה. כאן יש לציין שקיימת חולשה בלתי-מוצדקת בעבודת רוב סניפי המפלגה בקרב האינטליגנציה. יש צורך חיוני בהגברת היוזמה המקומית בתחום זה. יחד עם זאת צריך להקפיד על כך, שבפעולות בעלות היקף ארצי יהיה תיאום בין המוסדות המרכזיים והמחוזיים.

ההישגים, ובמיוחד בקרב האינטליגנציה היהודית, הושגו על יסוד הפעילות בארגונים הדמוקרטיים השונים וכן הודות לאזהדי המפלגה, שתרמו רבות לשיתופם של אנשי-אינטליגנציה במאבקים דמוקרטיים. ההישגים מוכיחים את האפשרויות הרבות של

העבודה בקרב האינטליגנציה, את האפשרויות לשתף חוגים רבים נוספים במאבקים דמוקרטיים.

העבודה בתחום התרבות היא חלק בלתי-נפרד של עבודת המפלגה לקידום עניין מעמד הפועלים, המוני-העם והאינטליגנציה. תפקידה של המפלגה להיאבק לסיפוק צרכיהם התרבותיים של העמלים, כפי שהיא נאבקת לסיפוק צרכיהם החומריים. בתקופתנו מעמד הפועלים הוא הנושא העיקרי של הערכים התרבותיים של העם. התרבות הגדולה בעולם ובאזורנו היא תרבות מתקדמת, לוחמת.

מול נסיון הריאקציה השלטת בארצנו להשליט את רוח השוביניות ולהרדים את המאבק המעמדי בקרב המוני-העם, להפיץ פסבדו-תרבות ולגרום את השחתתם וניוונם של ערכים אנושיים — על המפלגה הקומוניסטית להפיץ את הערכים של התרבות המתקדמת, הלאומית והעולמית, ולחנך על ברכיהם. הפעולות התרבותיות חיוניות גם לחיי המפלגה, לחבריה ולאזהדיה, ומהוות גורם מעודד ומגייס בתנאי העבודה היומיומית הקשה.

עבודת המפלגה בתחום התרבות היא בעלת חשיבות גדולה. היא אמצעי חשוב להרחבת הקשרים עם האינטליגנציה. המפלגה עושה זאת הן בעזרת מועדוני התרבות שליד המפלגה והן בשיתוף-פעולה בתחומי תרבות שונים.

קהל רחב נמשך לפעולות תרבותיות בעלות-רמה. כפי שמוכיח הנסיון של חיפה, של נצרת ושל מקומות אחרים, פעולות תרבותיות הן קשר חשוב עם צעירים, עם נוער לומד ועובד. יש עוד מקום רב לשיפור העבודה במועדוני התרבות הקיימים. המחוזות והסניפים חייבים ללמוד מהנסיון שנרכש ולפעול לפיתוח העבודה התרבותית המתקדמת. כל המוסדות והארגונים של המפלגה חייבים להרחיב ולהעמיק את פעולתם בתחום התרבות ואת עבודתם בקרב האינטליגנציה העובדת והיוצרת.

המפלגה כולה צריכה להיות מעורבת ולנקוט עמדות בחיי התרבות בארץ ולהתמודד עם הבעיות הניצבות בחזית זו, לטובת סיפוק הצרכים התרבותיים של העם ולטובת העמדת התרבות בשירות המאבק לשלום, לדמוקרטיה ולאחווה-העמים.

8. העבודה בקרב העולים החדשים

על המפלגה להקדיש כוחות ואמצעים לפעילות בקרב ציבור העולים החדשים, המאוכזבים יותר ויותר ממדיניות הממשלה ומהמציאות הישראלית. הנסיון מוכיח, שבמידה שדבר המפלגה הגיע לציבור זה, במידה שהגיעו אליו חברי המפלגה, מצאנו בקרב חוגים לא-מעטים אוזן קשבת ונכונות להשתתף במאבק לשלום, לדמוקרטיה ולקידמה החברתית. יש להרחיב את הפעולה ההסברתית בכתב ובעל-פה בשפתם-הם, להדריכם במאבק לקליטה אנושית בעבודה מתאימה, לתנאי חיים טובים ולשלום במאבק המתקדם.

9. הסיעה הקומוניסטית בכנסת

הסיעה הקומוניסטית בכנסת מילאה תפקיד חשוב במאבקה הפוליטי והחברתי של המפלגה.

ביוזמותיה הפרלמנטריות, בהצעות לסדר-היום, הצעות חוקים, הצעות אי-אמון, שאילתות, בהופעותיה מעל בימת הכנסת ובהעלאת נושאים בוועדות השונות, הבליטה המפלגה מול המדיניות חסרת המוצא של הממשלה — את הדרך האלטרנטיבית לפתרון בעיות-היסוד העומדות בפני ישראל והאזור.

הסיעה הקומוניסטית בכנסת ממלאת בכבוד את תפקידה. יחד עם זאת יש מקום לדון על ארגון מחדש של עבודת הסיעה ומנגנונה, כדי להבטיח הרחבה נוספת של פעילותה בכנסת והרחבת קשריה עם הציבור הרחב.

הקשר בין חברי הסיעה הקומוניסטית בכנסת והציבור הרחב קיים, בדרך-כלל, באמצעות סניפי המפלגה וכתוצאה מפניות ישירות אל הסיעה או אל חבריה.

המיפגשים הישירים של חברי הסיעה הקומוניסטית עם התושבים לשמיעת בעיותיהם ולטיפול בהם, הם בעלי חשיבות רבה. יש לפעול לפתיחת לשכות שבהן הקהל יוכל לפנות אל חבר הכנסת הקומוניסטי. פתיחת לשכות כאלה והפעלתן תלויות במידה רבה לא רק ביוזמת הסיעה וחברי הכנסת עצמם, אלא גם ביוזמת מחוזות המפלגה ויכולתם לארגן ביקורים של חברי הסיעה הקומוניסטית.

10. הפצת העתונות הקומוניסטית

העתונות הקומוניסטית מילאה תפקיד גדול בפעילות המפלגה. זהו נשק חד במאבקה הפוליטי של המפלגה. העתונות הקומוניסטית הופיעה בהתאם לקו המדיני שהותווה ע"י ועידות המפלגה ובהתאם להחלטות הוועד המרכזי והלשכה הפוליטית.

בתקופה שבין הוועידה ה-17 לבין הוועידה ה-18 גדלה הפצת עתונות המפלגה. הפצת "זו הדרך" גדלה ב-6.7% ; הפצת "אל-איתחאד" גדלה ב-57.5% ביום שלישי וב-42.5% ביום שישי (ההשוואה היא בין ממוצע ההפצה ב-1972 לממוצע ההפצה בין ספטמבר 1975 עד מארס 1976) ; הפצת "אל-ג'דיד", הירחון לענייני ספרות וחברה בשפה הערבית, גדלה מאז הוועידה ה-17 ב-18.6% (ההשוואה היא בין הממוצע של 1972 לבין הממוצע של 1975) ; הפצת השבועון באידיש "דער וועג" עלתה ב-18.4% ; הפצת "טובה פוט", העתון בשפה הבולגרית, עלתה ב-10%, לאחר שהפך לדו-שבועון. הבטאון התיאורטי של המפלגה "ערכים" מופיע עתה במשולב עם "בעיות השלום והסוציאליזם" והפצתו עלתה ב-38%.

המפלגה משקיעה מאמצים גדולים להבטחת הופעתה הסדירה של העתונות הקומוניסטית. מערכות העתונים עשו מאמצים גדולים להעלות ולשפר את רמתם. התפוצה הנוכחית של "זו הדרך", "דער וועג", "טובה פוט" ו"ערכים", אינה עונה על הצרכים והאפשרויות של המפלגה. אין ההפצה מגיעה לציבור הרחב והיא מקיפה בדרך כלל רק את החוגים הקרובים למפלגה.

הגידול בהפצת "אל איתחאד" ו"אל ג'דיד" חשוב, אך אינו מדביק את גידול השפעת המפלגה וגידול האוכלוסייה עצמה.

באופן ממוצע משתתפים כ-45% מבין חברי המפלגה בהפצת העתונות, יש מחוזות (כמו ת"א-יפו, המשולש) שאחוז המשתתפים בהפצת העתונות מגיע ל-63%.

פסטיבל העתונות הקומוניסטית הפך להיות מאורע חשוב בחיי המפלגה, ויש לפעול

לקיומו השנתי הסדיר ולפתח לקראתו תחרות בין-מחוזית, תחרות סניפית ואף תחרות בין החברים עצמם להרחבת הפצת העתונות הקומוניסטית. על כל מחוז וסניף לבדוק באופן תמידי את צורות ההפצה של העתונות הקומוניסטית, להימנע מהשיגרה הגורמת קיפאון, להגדיל באופן קבוע את מספר החברים המשתתפים בהפצה, במיוחד בין הצעירים, ולפתח שיטות חדשות בהפצה, כדי להביא את העתון הקומוניסטי למקומות העבודה, לציבור העמלים, לכפרים, לשכונות ולבתי-ספר. יש סניפים שרוב העתונים המופצים שם נשלחים בדואר. יש לדאוג שצורה זו של הפצה לא תפגע בקשר החי עם האוהדים. חשוב מאוד לדאוג לארגון הפצה מיוחדת של גליון העתון באותו מקום — אם זה מקום עבודה, שכונה או כפר — שלו מוקדשת כתבה מיוחדת בעתון. זה דורש תיאום בין הנהלת העתון וסניף המפלגה. חשוב לארגן את הפצת העתונות והפרסומים של המפלגה בכל הפעולות הציבוריות של המפלגה, בכל הכנסים והאספות. חשוב לארגן הפצה פומבית של העתונות הקומוניסטית מפעם לפעם בהשתתפות חברים מהנהגת המפלגה. הרחבה מתמדת של הפצת העתונות הקומוניסטית היא משימה חשובה במאבק להגדלת השפעת המפלגה ולחיזוק קשריה עם המוני-העם.

11. צורות אחרות של הסברה

נוכח ההחרמה המכוונת של דבר המפלגה הנשמע בכנסת, בהסתדרות ומעל בימות ציבוריות אחרות באמצעי התקשורת הרשמיים, בעתונות החצי-רשמית והימנית, חייבת המפלגה לדאוג לכך, שדברה ותשובותיה לבעיות החשובות לציבור יגיעו בצורות אחרות בכתב ובעל-פה לציבור הרחב. באותו זמן יש להיאבק נגד העלמת דבר המפלגה בכלי-התקשורת.

פעילותה של המחלקה לפרסום והסברה היתה עונתית יותר (במערכת בחירות) מאשר שיטתית. המחלקה לא פעלה בהתאם לצרכים ולאפשרויות של המפלגה. לכן, יש לדאוג לקיומה של מחלקה שתבטיח, כי פירסומי המפלגה ותעמולתה בשפות השונות יהיו בתוכן, בצורה ובכמות בהתאם לצורך החיוני של הבאת דבר המפלגה אל המוני-העם.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית באה לוועידתה ה-18 עם הישגים חשובים. מפלגתנו הפכה גורם פוליטי וציבורי בעל משקל רב יותר, שמאבקיו ועמדותיו מטביעים את חותמם על המאבק הציבורי בישראל למען השלום והדמוקרטיה, להגנת האינטרסים של הפועלים והמוני-העם.

עם זאת חייבים אנו להעריך את עבודתנו, את הצלחותינו ואת ההתקדמות של מפלגתנו בעין הבוחנת של הביקורת והביקורת העצמית, כדי לא להסתפק בהישגים, אלא לחשוף את נקודות החולשה, כדי להשתמש בהישגים כמנוף להצלחות נוספות.

הוועידה ה-18 תשמש מנוף לכל מוסדות המפלגה ולכל חבריה לפתח יוזמה, להגביר את המאמץ ולהעמיק את העבודה למען חיזוק המאבקים לשלום, לדמוקרטיה, לעצמאות אמת, להגנת ענייני העמלים ולקידמה החברתית.

הקץ לכיבוש ולדיכוי!

החירות והעצמאות לעם הערבי הפלשתינאי!

השלום והבטחון לישראל ולעמים הערביים!

הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מוקיעה את פעולות הדיכוי של השלטונות בשטחים הערביים הכבושים, תוך רמיסת האמנות הבינלאומיות והחלטות האו"ם. הננו תובעים לשים קץ להתקפות הנפשעות על המוני התושבים, נשים וגברים, נערות ונערים, הכפגנים נגד הכיבוש והדיכוי. הננו תובעים לשים קץ לעינויים האכזריים בבתי-הסוהר, לשחרר את הפטריוטים הפלשתינאיים מבתי-הכלא. הננו מביעים את התנגדותנו הנמרצת להחרמת הקרקעות, להתיישבות הקולוניאלית, לגירוש תושבים ולמניעת חזרתם של הפליטים הערביים למולדתם.

אנו מביעים את סולידריות-האחים שלנו עם חברינו הקומוניסטים הפלשתינאיים, העומדים בשורות הראשונות של המאבק הצודק נגד הכיבוש, להקמת המדינה הפלשתינאית העצמאית, בצד מדינת ישראל, לשלום צודק ובר-קיימא. אנו סולידריים עם כל קורבנות הדיכוי בשטחים הכבושים, עם המוני העם הערבי הפלשתינאי, הנאנקים תחת עול הכיבוש והנאבקים לחירות, לעצמאות ולשלום.

הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית תובעת לשים קץ לכיבוש, לסגת אל קווי ה-4 ביוני 1967 ולהופכם לגבולות השלום.

אנו, הקומוניסטים הישראליים, משוכנעים, כי בדרך זו של מאבק לצדק לכל העמים, משרתים אנו את האינטרסים האמיתיים של עם ישראל, את עניין השלום והבטחון של שני עמינו. בטחונה וחירותה של ישראל קשורים בבטחוננו ובחירותו של העם הערבי הפלשתינאי.

מתוך שאיפה לשלום צודק ובר-קיימא לטובת כל העמים, קוראת הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית:

הקץ לכיבוש!

הקץ להתנחלות הקולוניאלית!

הקץ לדיכוי בשטחים הכבושים!

החירות והעצמאות לעם הערבי הפלשתינאי!

יכון שלום צודק ויציב במזרח-התיכון!

לסולידריות עם קורבנות הטרור הפאשיסטי

הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מביעה את סולידריותה עם כל הלוחמים באימפריאליזם, בריאקציה ובפאשיזם, בגזענות ובאפרטהייד בכל אתר ואתר, עם כל הנמקים בבתי-הסוהר והסובלים מטרור ומעינויים בגלל מאבקם לעצמאות לאומית, לקידמה חברתית ולשלום.

הוועידה תובעת את שיחרורם של כל הדמוקרטים לוחמי-החופש הכלואים בבתי-הכלא ובמחנות הריכוז של הכת הפאשיסטית, שבעזרת האימפריאליסטים האמריקאיים הפילה את השלטון הדמוקרטי הנבחר בצ'ילה והקימה משטר של רודנות רצחנית.

הוועידה תובעת את שיחרורם של חיימה פרס וחווה לואיס מאסירה, ממנהיגי המפלגה הקומוניסטית של אורוגוואי, של ליבר סיריני, נשיא החזית הרחבה של אורוגוואי וקורבנות אחרים של הדיקטטורה הפאשיסטית האכזרית בארץ זו.

הוועידה תובעת את שיחרורם של הקומוניסטים, של כל הדמוקרטים הכלואים והמעונים בבתי-הסוהר של המשטרים הריאקציוניים בפאראגוואי, בגוואטמלה, בבראזיל ובארצות אחרות. אנו תובעים את שיחרורם של אנטוניו מידאני, יו"ר המפלגה הקומוניסטית של פאראגוואי, הכלוא כבר 18 שנים, ושל מזכיר המפלגה הקומוניסטית של פאראגוואי, מיגל אנחל סולר.

הוועידה מוקיעה את מעשי הדיכוי והטרור האכזריים המבוצעים בידי השלטון הגזעני הפאשיסטי בדרום-אפריקה, ומביעה סולידריות עם המאבק למיגור משטר זה ולהקמת משטר דמוקרטי. אנו תובעים את שיחרור כל העצירים הפוליטיים בדרום-אפריקה.

אנו מגנים את הברית הגזענית שבין שליטי ישראל ושליטי דרום-אפריקה ותובעים מממשלת ישראל לנתק את כל קשריה עם המשטרים הגזעניים והפאשיסטיים!

הקץ לדיקטטורות הפאשיסטיות!

הקץ למשטרים הגזעניים!

החירות ללוחמי-החופש!

העתיד שייך לכוחות הדמוקרטיה והסוציאליזם!

הצטרפו למפלגה הקומוניסטית הישראלית!

אל אוהדי המפלגה,

אל הדור הצעיר,

אל כל העמלים בעלי-ההכרה, יהודים וערבים,

הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית פונה אליכם בקריאה:
הצטרפו אל שורות המפלגה וקחו חלק פעיל ומאורגן במאבק הנעלה למען השלום,
הדמוקרטיה, שוויון-הזכויות הלאומי והעדתי, הקידמה החברתית והסוציאליזם.

ממשלת רבין-פרס מנהלת מדיניות מסוכנת, המונעת שלום ועלולה להביא
מלחמה חדשה, הגוזלת את שכר העובדים וזכויותיהם לטובת בעלי-ההון, המחרפה
את הדיכוי הלאומי ואת האפליה העדתית.

הימין הקיצוני, בנצלו באורח דמגוגי את כשלון המדיניות האנטי-פועלית
והאנטי-לאומית של הממשלה — מסתער אל השלטון, תוך העלאת תביעות
מדיניות הרפתקניות עוד יותר כלפי חוץ ואנטי-דמוקרטיות כלפי פנים.

בתנאים אלה יש חשיבות מיוחדת להגברת כוחה של המפלגה הקומוניסטית
הישראלית למען תוכל להיאבק בייתר-שאת למען מטרותיה הנעלות וללכד
חזית רחבה ביותר כדי למנוע מלחמה ולכונן שלום, כדי להגן על האינטרסים
של העמלים ועל החירויות הדמוקרטיות.

בשעה גורלית זו, פונה הוועידה ה-18 של המפלגה הקומוניסטית
הישראלית אליכם בקריאה להצטרף למפלגה, שהיא המצפן והמצפון של מעמד
הפועלים והעם.

הצטרפו למפלגת העמלים היהודית-ערבית של ישראל, המראה את הדרך
אל חיי שלום ואושר לעם ישראל ולעם הערבי הפלשתינאי כאחד!

הצטרפו למפלגה הקומוניסטית הישראלית!

שוחרי השלום, התלכדו!

נתלכד במאבק נגד הכיבוש, למען השלום,
הדמוקרטיה, שוויון-הזכויות והגנת זכויות העמלים!

מוועידתה ה-18 קוראת המפלגה הקומוניסטית
הישראלית:

הבה נקים ללא-דיחוי אחדות-פעולה של כל כוחות השלום והריאליזם
המדיני בישראל, ללא הכרל השתייכות מפלגתית והשקפה אידיאולוגית, כדי
למנוע אסון-מלחמה חדש ולהביא את עמינו אל חוף-המבטחים של שלום צודק
ויציב.

קיימת סכנת מלחמה. אך באותו זמן קיים סיכוי ממשי לשלום. עתה,
יותר מאי-פעם, תובעת האחריות לגורל עמינו, לחיי הנוער שלנו — ללכד
את כל כוחות השלום והריאליזם המדיני בישראל לחזית שלום רחבה אחת.
בפירוד — הכשלון. באחדות — הכוח.

אנו, הקומוניסטים, אומרים לעם ישראל:

האלטרנטיבה לשלום, המבוסס על כיבוד זכויות כל העמים והמדינות
באזורנו, היא מלחמה נוספת, שעלולה להיות עקובה מדם עוד יותר מקודמותיה.
השלום אינו מלכודת, כפי שטוענים הסידי הכיבוש והסיפוח. השלום הוא
עוגן הצלה לישראל!

ניאבק במלכוד נגד חבלת הממשלה במאמצי השלום. ניתבע את כינוסה
המהיר של ועידת השלום בז'נבה, בהשתתפות כל הצדדים לסיכסוך, לרבות אש"ף,
כנציגותו המוכרת של העם הערבי הפלשתינאי, כדי להביא לשלום, שיפתח
עידן חדש בחיי העמים באזורנו.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית פונה לכל כוחות השלום והדמוקרטיה
בישראל, יהודים וערבים, בקריאה: הבה נפעל להקמת רשימת
חזית שלום ודמוקרטיה לבחירות לכנסת ה-9 ב-1977!

למרות הנסיון המר של מלחמת אוקטובר 1973, ממשיכה ממשלת רבין-
פרס במדיניות הנצחת הכיבוש של השטחים הערביים וההתנכרות לזכויותיו
של העם הערבי הפלשתינאי, תוך הישענות על הנשק האמריקאי החדיש. מדיניות
זו גורמת להוצאות צבאיות עצומות, ההורסות את המשק הישראלי והמביאות
להורדת רמת-החיים של הפועלים והמוני-העם, להחמרת הדיכוי של האוכלוסייה
הערבית והאפלייה של בני עדות-המזרח.

הבה נלכד את כוחותינו על-מנת להדוף את הסתערות כוחות הימין הקיצוני
והפאשיזם, על-מנת להביא לשינוי המדיניות הרישמית, להגן על החירויות

הדמוקרטיה וזכויות העמלים, להבטיח שוויון-זכויות לאוכלוסייה הערבית ולבטל את האפליה העדתית.

כוחות השלום יכולים להיות כוח גדול ולהוות אלטרנטיבה קונקרטית, אם יהיו מלוכדים. כוחות השלום בישראל אינם בודדים במערכת. כוחות אדירים בעולם פועלים למען חיסול מוקד המלחמה במזרח-התיכון, המסכן את שלום העולם, למען כינון שלום צודק ויציב.

ברית-המועצות, המנהלת בעיקביות מדיניות שלום, יצאה בשורת יוזמות, שמטרתן — למנוע מלחמה חמישית בין ישראל והמדינות הערביות ולכונן שלום באזורנו לטובת כל העמים והמדינות. ברית-המועצות גם הודיעה לא-אחת, שהיא מוכנה לקחת חלק בערובות בינלאומיות להסכם השלום שיושג בז'נבה. נורמליזציה של יחסי ישראל עם ברה"מ היא אינטרס ישראלי ראשון במעלה, והדרך אליה: ניהול מדיניות שלום.

אנו, הקומוניסטים הישראליים, סולידריים עם מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי נגד הכיבוש ולמען השלום. אנו פונים לכל שוחרי השלום, לכל בעלי המצפון בישראל וקוראים להתלכד סביב התביעות:

הקץ לכיבוש!

הקץ למעשי הדיכוי האכזריים, לרצח מפגינים, לעינויים, לגירושים ולהרס הבתים!

הקץ למעצרים המינהליים! ישוחררו כל העצורים הפוליטיים!

הקץ להפקעת האדמות ולהתנחלות בשטחים הכבושים!

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, המאחדת בשורותיה חברים יהודים וערבים על בסיס פרוגרמה אחת המכבדת את הזכויות של שני העמים, משוכנעת כי המאבק לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי של האוכלוסייה הערבית בישראל הוא מרכיב חשוב וחיוני של המאבק להגנת הדמוקרטיה ולמען עתיד מאושר לשני עמינו.

אנו קוראים לכל שוחרי הדמוקרטיה והשוויון להגביר את המאבק נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי. יופסק נישול התושבים הערבים מאדמתם! יפוטרו הגזען קניג! תוקם ועדת הקירה לחקירת אירועי "יום האדמה"! הוועידה ה-18 של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מתווה את הדרך להבראת המשק הישראלי ולמלחמה בעוני, לפתרון ממשי של השאלות החברתיות הבוערות — דרך השלום והקידמה החברתית. יופסק מירון-הזיון! יותר תקציבים לבריאות, לחינוך, לתרבות, לשיכון ולסעד!

מוועידתנו ה-18 אנו קוראים לאחדות העמלים במאבק נגד מדיניות הממשלה והימין הקיצוני, המטפחת את העוני והאפליה העדתית, המורידה את רמת-החיים של העמלים ומרבה את עושרם של בעלי-ההון הגדולים. מוועידתנו שולחים אנו ברכת-סולידריות חמה לכל העובדים הנאבקים להגנת שכרם וזכויותיהם, לתנאי-חיים אנושיים להם ולמשפחותיהם, נגד פיטורים, נגד חוקים אנטי-פועלים וצווי-ריתוק, נגד היוקר והמסים הכבדים המוטלים על שכמם העם העובד. אנו קוראים לחזק את אחדות המאבק של ציבור העובדים בייצור

ובשירותים נגד „עיסקת חבילה“ חדשה, נגד צימצום הסובסידיות וההתנכלות לתוספת-היוקר וקיצבות הילדים, נגד פגיעה בגימלאות ובקרנות הפנסיה.

אנו מוקיעים את הדמגוגיה של „הליכוד“ הימני הקיצוני וייתר חוגי הימין, אשר נציגיהם בכנסת מצביעים בעד הגדלת התקציבים הצבאיים והעלאות המחירים והמסים, בעד חוקים אנטי-פועליים — ואילו בהסתדרות מעמידים פנים של מגינים על העובדים, על העניים. אנו תובעים מהנהגת ההסתדרות להתייצב לימין התביעות הצודקות של העובדים.

אנו, הקומוניסטים הישראליים, שואבים עידוד רב בפעילותנו מהסולידריות הרחבה עם מדינותנו ועם מאבקנו מצד התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית, שבאה לידי ביטוי בהשתתפות משלחות אחיות רבות מכל חלקי תבל בוועידתנו ה-18.

אנו משוכנעים, שוועידתנו ה-18 היתה מאורע רב-חשיבות לא למפלגתנו בלבד. ועידתנו מראה את הדרך אל ישראל אחרת, בה טוב יהיה לחיות לאנשים העובדים, בה ישררו שמחת-החיים והיצירה, בה יהיו העם והנוער בטוחים בעתידם, בה ישררו יחסי-שוויון ואחוה בין יהודים וערבים. ועידתנו מראה את הדרך לשלום, ליחסי-שכנות טובים עם העמים הערביים.

השלום הכרחי! השלום אפשרי!

הקמת חזית שלום רחבה ביותר — צורך חיוני להצלחת מאבקם של כוחות השלום בישראל.

שוחרי השלום, התלכדו!

המוסדות המרכזיים של המפלגה

הוועד המרכזי

הוועידה ה־18 בחרה 31 חברים ו־5 מועמדים לוועד המרכזי החדש:

חברי הוועד המרכזי (לפי סדר א"ב)

1. אונגר יהודה	12. חביב ג'סאן	23. לברכט הנס
2. אירגה יהושע	13. חביבי אמיל	24. לוביץ רות
3. אלטמן קלמן	14. חנין דוד (סשה)	25. לנגר פליציה
4. אל־קאסם סלים	15. טובי ג'ורג'	26. מוסא ג'מאל
5. בורשטיין עוזי	16. טובי תופיק	27. מורקוס נימר
6. גוז'נסקי יורם	17. כורי סמירה	28. מלמד אברהם
7. גוז'נסקי תמר	18. כליפה מנשה	29. עאשור עלי
8. גונן בנימין	19. כמיס סליבה	30. שביטה גאזי
9. וילנר מאיר	20. כנעאנה אסעד יוסף	31. תומא אמיל
10. זיאד תופיק	21. כרכבי זאהי	
11. זיסר משה	22. לבנבראון אברהם	

המועמדים (לפי מספר הקולות)

1. ג'ובראן סאלם	4. זליג אברהם
2. אבו־עיטה עבד אל־חמיד	5. שלום שמואל
3. מוגרבי (מאליק) אברהם	

ועדת הביקורת המרכזית

הוועידה ה־18 בחרה 5 חברים לוועדת הביקורת המרכזית:

החברים (לפי סדר א"ב):

1. ארליך וולף	4. כורי רמזי
2. גלילי מרים	5. מיכאלי גבריאלי
3. ג'רג'ורה מונעם	

ועדת הביקורת המרכזית בחרה את החבר וולף ארליך ליושב־ראש ואת החבר רמזי כורי למזכיר ועדת הביקורת המרכזית.

מוסדות הוועד המרכזי

במושב הראשון בחר הוועד המרכזי במוסדותיו.

הלשכה הפוליטית: 9 חברים (לפי סדר א"ב)

1. אל-קאסם סלים	4. וילנר מאיר	7. טובי תופיק
2. בורשטיין עוזי	5. חביבי אמיל	8. לוביץ רות
3. גונן בנימין	6. חנין דוד (סשה)	9. תומא אמיל

המזכירות: 7 חברים (לפי סדר א"ב)

1. אירגה יהושע	4. טובי תופיק	6. כרכבי זאחי
2. וילנר מאיר	5. כמיס סליבה	7. מוסא ג'מאל
3. חנין דוד (סשה)		

הוועד המרכזי בחר את החבר מאיר וילנר למזכיר כללי ואת החבר תופיק טובי לסגן מזכיר כללי של המפלגה.

ה ת ו כ ן :

עמוד

6— 5	1. מבוא
14— 7	2. מהלך הוועידה
22— 15	3. דברי הפתיחה ת. טובי
58— 23	4. דין-וחשבון הוועד המרכזי מ. וילנר
28— 26	1. המצב הבינלאומי
32— 28	2. המצב במזרח-התיכון
35— 32	3. שני קווי מדיניות — קו המלחמה והסיפוח מול קו השלום
36— 35	4. למען תוכנית-שלום צודקת וריאליסטית
39— 36	5. למען חזית שלום רחבה ביותר
41— 39	6. ישראל ומדיניות השלום של ברית-המועצות
42— 41	7. במאבק נגד הכיבוש והדיכוי
	8. האוכלוסיה הערבית בישראל — שלב חדש במאבק לשוויון-זכויות
45— 42	9. החמרת המצב הכלכלי והחברתי
51— 46	10. המפלגה הקומוניסטית הישראלית והתנועה הקומוניסטית הבינלאומית
58— 53	11. המפלגה
67— 59	5. דין-וחשבון ועדת הביקורת המרכזית ו. ארליך
75— 68	6. דברי הסיכום מ. וילנר
77— 76	7. דין-וחשבון ועדת המנדטים ר. כורי
180— 78	8. החלטות הוועידה ה-18
78	החלטה על דו"ח הוועד המרכזי
78	החלטה על דו"ח ועדת הביקורת המרכזית
78	החלטה על אישור ראשי-הפרקים והם:
90— 79	1. ההתפתחות בעולם ובמזרח-התיכון
	2. שני קווי מדיניות — קו המלחמה והסיפוח מול קו השלום והבטחון
107— 91	3. למען תוכנית-שלום צודקת וריאליסטית
118—107	ולמען חזית שלום רחבה ביותר

4. מדיניות השלום של ברית-המועצות וישראל 122—118
5. המאבק נגד הכיבוש והדיכוי 126—123
6. האוכלוסיה הערבית בישראל — שלב חדש
במאבק לשוויון-זכויות 134—126
7. החמרת המצב הכלכלי והחברתי והחרפת המאבק המעמדי 151—135
8. המפלגה הקומוניסטית הישראלית
והתנועה הקומוניסטית הבינלאומית 156—151
9. המפלגה 174—156
- הקץ לכיבוש ולדיכוי 175
- לסולידריות עם קורבנות הטרור הפאשיסטי 176
- הצטרפו למפלגה הקומוניסטית הישראלית 177
- קול קורא: שוחרי השלום, התלכדו! 180—178
9. בחירת המוסדות המרכזיים של המפלגה 182—181